

LECTIO SCI EUANGELII
SCDM MARCUM

IN ILLO TEMPRE

MARIA

magdalene. et maria iacobi
et salome. et reliqua;

In expositione huius euange-
lice lectionis differendū pri-
mo iuxta historiam: quid sit qd
sci euangeliste diuersa et pe-
ne ut simplicib; uidet̃ contra-
ria narrent; Matheus nā que
scribit: eas uenisse ad monu-
mentū uespe sabbati. que lucas citat
in prima sabbati; Lucas uero: pullo-
rū cantu eas uenisse cōmemorat; Ioh̃s
tēpore aduentus earū: tenebras adhuc
fuisse ad monumētū denunciat; p̃tea
marcus ut p̃sens lectio narrat: ortū
iā fuisse solē uenientib; illis affirmat;
Intanta ergo diuersitate n̄ mendacii
culpa ē suspicanda: ut alius aliud uel ali-
ter sentiat: p̃serti cū unus idemq; sp̃s om̃i-
b; adspirasse constantissime credat̃; Sed
ideo diuersa p̃tulisse credendis: ut amo-
rem inuicissimū p̃dictarū mulierū
quo circa dñm flagrarunt: nobis ar-
tius intimarent; Dū ergo uarie hore
aduentus illarū ad monumētū xpi po-
nunt̃: datur intelligi qd̃ frequenter
ad illud uener̃: pio obsequio quē uiuen-
tē dilexer̃: etiā mortuo seruatur; Ita
tam̄ a nob̃ sentiendū ē. qd̃ dñs receden-
te nocte que sabbatū subsequat̃: et

ad propinquante die dominica surrexit:
affirmante marco qui orto iā solē mu-
lieres de resurrectione illius ab ang̃lis
certificatas fuisse cōmemorat; His ita
p̃missis: nouerimus mariā magdalenenē
dictā a magdalo castello de qua orta
ē et r̃ dicit̃; Et ipsā indubitañ credit̃:
de qua dñs prius septē eiecerat demones;
maria autē iacobi mater ē iacobi ap̃li:
qui in euangelio frat̃ dñi appellatur:
pro qd̃ filius fuerit mater teres eius;
at mariā salome arbitrat̃ origenes
nuncupari: matrē filiorū zebedei;
Qualibet n̄ nulli ex sup̃fluo nominis
interpretationē sequentes: peregrino
intellectu asserant matrē saluatoris
hoc censi uocabulo; Interpretat̃ enī
pacifica; Sed n̄ claret quā ratione eu-
angelista: matrē dñi in catalogo sc̃arū
mulierū: ultimū locū tenere uoluerit;
Legimus autē in luce euangelio. qd̃ sepe
dicte cū uidissent ubi ponebat̃ corpus
dominici: regredientes in ciuitatē
emer̃ sibi aromata. et parauerunt
ungenta ipsā die parasceue hoc ē feria
sexta: Inquantū potuer̃ usq; ad solis
occubitū; Succedente uero sabbato
in quo n̄ erat licentia opandi: ipsum
opus in p̃fectū dimiser̃: p̃pt̃ legis edic-
tū quo a uespa usq; ad uespū silentiū
sabbati seruabat̃; Transiente autē
sabbato et ad propinquante die domi-
nica in qua facultas opandi remeabat̃:
in impensis p̃parandorū aromatu qd̃
minus prid̃ fecerant sup̃pleuer̃; Om̃i-
b; q; rite instructis: mox orto solē idē
albescente aurora ab orientali parte:

quod nunquam fit nisi in uicinitate solis super os
reuisentis: deuotione sua completur: mo-
numentum adire curauerunt: mos qui-
pe fuisse tradit genti iudaice. ut nobi-
lium corpora mortuorum: quorundam aro-
matum compositionibus: edicerent: ut pluri-
mo tempore incorrupta et ab omni
uermiu scaturie funditus in lesa du-
rarent. Secundum spiritalem uero intellec-
tum: pungentia designant sancta opera: un-
genta siquidem alibi sunt: et alibi odorem
reddunt: pari modo sancte actiones ali-
orsu gerunt: et alia in parte bona
opinionem effundunt. Unde paulus ait:
Christi bonus odor sumus deo: in omni loco.
Sancte uero mulieres animas figurant:
spiritualium uirtutum pigneribus refertas.
Et mortuus Cui ergo in eum qui crucifixus est creden-
tes: cum bonorum operum executione illum
querimus: ad monumentum domini cum aroma-
tibus properamus. Et ualde mane una
sabbatorum ueniunt ad monumentum: orto
iam sole. Una sabbatorum uel una sab-
bati. diem illam ueraciter debemus accipere:
quam modo mos christianus ob reuerentiam
resurrectionis christi dominicam appel-
lat: quod uero orto sole ad saluatoris
monumentum cum preparatis ungentis ue-
niunt: mistericem nos informamus. quati-
nus reuelata facie discussisq; uiciorum
tenebris: suauitate sanctorum operum omni po-
tenti domino offerre satagamus: nobisq;
taliter agentibus uerus sol oriatur: qui
mentium nostrorum nigredinem splendore
perpetue lucis in radiet: de quo impii
in inferno dampnati dicunt: sol iusti-
cie non ortus est nobis: et propheta: uobis

timetibus: nomen meum: orietur sol iusticie.
Et dicebant ad inuicem: quis reuoluet
nobis lapidem: et cetera. Lapidem illum
qui ori spelunce appositus fuerat: etiam
ex uerbis consequentibus: per grande fuisse
discimus: adeo ut a mulieribus nullaratione
posset reuelli: unde quidam sexus fragilis age-
re non potuit: expauit dicens: quis reuoluet
et cetera. Et respicientes: uiderunt reuo-
lutum lapidem. Quo ordine lapis ab ore
monumenti sit reuolutus: matheus euan-
gelista suis uerbis aperit dicens: quia
angelus domini descendit de celo: et accedens
reuoluit lapidem. Quo in loco intimandum.
quod dominus iam etiam antequam lapis sub moue-
retur resurrexerat. Unde et angelus egre-
dienti uiam non prebuit: sed resurrectionem
illius euidenti inditio reuoluti lapidis
declarauit. Figurale uero lapis ille
legem significat mosaicam: que antiquo po-
pulo in lapide scripta est: at uero reuo-
lutio huius lapidis: reformationem desig-
nat misteriorum celestium: que in legis
scriptura usque ad christi aduentum condita
latuerunt. Sed nullaratione aperiri pote-
rant: antequam in christo que prefigurabant
ope explerentur: at ubi pacto dispensa-
tionis temporalis misterio: completa que
passione surrexit: mox eadem secretorum
celestium archana: qualiter ad septuaginta
electis a se discipulis declarauit: nepe
que ad modum domino suscitato monumentum
illud perspicuum fuit intrantibus: ita etiam
post illius resurrectionem: sacramenta le-
galia eius munere patuerunt credentibus;
Sic namque scriptum est: quia resurgens ape-
ruit sensum discipulis: ut omnia que de eo

scriptaerant intelligerent; C sequentē
autē euangelista pmissa euulsione lapi-
dis ad aseruenda fidē resurrectionis
subnectit; Erat quippemagnus ualde;
Utenilapis ille ingens ad os sepulchri
dominici loco obicis poneret; obrobur
fidei constat actū; quatinus dū illud
saxū uis diuina repelleret. qđ humana
fragilitas neloco quidē mouere ualebat.
nullus occasione haberet dicendi dñm
abaptis furto fuisse sublatū; **E**t in-
tro euntes in monumētū. etcetera;

Sollicite pquirendū ē. quarationem muli-
eres monumētū introire potuer. qđ
tanta diligentia custodis militū ual-
labat; sicut euangelica hystoria suffi-
cientē exponit; Sed huius questionis
enodatio. ex uerbis matheri euangelis-
te ē expetenda; Scribit enī anglm ni-
mis terribilē fulgoreo uultu ad mo-
numētū apparuisse. p cuius timore
custodes exterritis et factis uelut
mortui; Aut ergo iuxta hanc rationē
milites ita spauore labefacti. ut
nemulierculas quidē cohibere pos-
sent. quinabsq; obstaculo locū sepul-
chri intrarent. Aut certe dicendū quia
mox ut spm uiresq; resumere potuer.
cū uo terrore plenissimi inciuitatē
reuerti studuer. reigesse ordinē
pontificib; narraturi. ut euange-
lista satis abunde q; explicat; ptea
quid sibi uult qđ dicte eas in monumētū
introisse. nimirū quia ut dicunt scōy
locoy lustratores. monumētū illud
domuncula erat in petra excisa. ca-
piens nouē uel octo homines. et tunc

2
altitudinis ut cacumen illius uix manu
extenta quilibet possit attingere; In
cuius aquilonali parte incisus ē locus
ubi corpus domini cū positū fuit. longi-
tudine. Vii. pedū et triū palmoꝝ mēsurā.
cetera pauimēto eminentia; habebat
ipsa domuncula introitū ab orientali
plaga p quē mulieres in ipsam domū
quam diximus intrauer. **U**ider
inquit iuuenē sedentē in dextris;
Quantū attinet ad litterā angelus
sedebat in dextris. et intrantiū muli-
erū et iacentis dñi; Quia enī ut dictū ē
pfata domus ostiū in monumēto ha-
bebat a parte orientis. intrantibus
locus dñici corporis qui in aquilonari
parte erat dexter habebat. sup cui
loculi spondā angls considebat; Iacenti
autē dñō in dextris erat. quia cū caput
xpī occidentē uersus positū eēt. ne-
cessē erat dexterā illius in meridianā
partē respicere. in quā angls sede-
bat; Et recte iuuenis apparuisse
memorat. qui illius resurrectionē
nunciabat. qui in statu. xxx. annoꝝ
passus ē et resurrexit; In qua etiā
mēsurā omēs indie iudicii credunt
resurgere. cui cūq; etatis sint maio-
ris scilicet aut minoris quando ab
hoc scōto p mortē recedunt; Notandū
uero ē quod alius euangelista lucas
uidelicet scribit duos anglos ad mo-
numētū stantes apparuisse mulierib;
ubi sup talius ppendendū quid signifi-
cet qđ in dñi resurrectione. et stantes
angli inducunt. sedere quippe quies-
centis ē uel regnantis. stare uero

110.
pontificis ē ad arā; Ut ergo monstra-
ret euangelista: xpm qui ex infirmi-
tate mortuus est. regnū etiā et potes-
tatē scdm humanitatē sup omnia accepis-
se. Iuxta qd alibi dicit: data ē mihi om-
nis potestas in celo et in terra. C sequentē
in eius resurrectione anglm sedentē
describit; Rursus stantes anglos ibi
rectissime uisos cōmemorat: ut dī
filium qui potentē mortē nrām mo-
riēdo deuicit. nunc uultui dī pa-
tris assistere et p nobis interpellare
ostendat; Quia uero redēptor nr
corruptionē mortalitatis iā incor-
ruptibilis effectus exierat. signan-
ter ad spiritale intellectū. nunciū
resurrectionis illius in dextera sede-
bat; Si quidē p dexterā futura bea-
tudo. p sinistra uero p sēns uitae fi-
gurat; Unde et sponsa in cantico amo-
ris loquit; Leua eius sub capite meo.
et dextera illius amplexabit me; Leua
quippe sponsi. capiti sponse sub ponit.
quia intentione scē ecclē omīs p speri-
tas et felicitas p sēntis uitae p mit et
calcat; dextera autē. ex sponsi ample-
xabit. cū in gaudiū ppetue felicitatis
inducta. tota in amorē conditoris
refundet; **S**eqt; Cooptū scola can-
dida; plurib; in locis angli ante dñi
passionē uisi fuisse legunt. nec tam
uestis eorū fulgens aut candida usquā
describit; sicut post eius resurrectio-
nē apparuisse narrant; Prorsus noui-
mus uestē candidā. festiuis iucundisq;
m̃tib; cōgruere; Anglī igit resurgen-
te dño candida scola amictus apparuit.

ut pfecto claritatē tante sollempnitatis
et in pulchritudine habitus demonstra-
ret; Sic enī sc̃m scōrū dicit qd uenerabiliū
ceteris sanctuarii locis habet. et canticū
canticorū uocat qd omnia cantica sua digni-
tate p gredit. sic etiā rectissime pascha-
lis festiuitas. omīum sollempnitatū ualeat
appellari sollempnitas; dñi quippe resur-
rectio que hac ipsa die tripudiantib;
animis celebrat. n̄ solū hominū sed et
angelorū festiuitas fuit. quia uidelicet
dum hominū genus resurgendo ad celestē
patriā reduxit. pfecto dāpna patrie
celestis que labentib; angelis cōtraxerat
reparauit; Nec p̄termittendū qd mathe-
us de angli uisione loquens describit.
quia erat aspectus ei sicut fulgur. uesti-
m̃ta ei sicut nix; qui habitus et pauorē mili-
tib; et cōsolationē mulierib; inferret;
In fulgure etenim terror timoris. in niue
aut blandim̃tū candoris exprimit; Quia
ergo redēptor nr̄ in iudicio. et pauendus
rep̄bis. et blandus electis uidebit. me-
rito testis resurrectionis ei angli. et in
fulgure uultus. et in candore uestis ap-
paruisse describit; **Q**uidic̄ eis; nolite
expauescere; **H**anc habent cōsuetudinē
boni angeli. ut quotiens cūq; apparen-
tes hominib; uident eos sua uisione p̄-
batos. mox blando alloquio cōsolatio-
nē inferant; Cōtra maligni sp̄s quoscūq;
ex sua uisione cōternatos uident. amplio-
rib; terrorib; eos ad pauendū excitant;
Nolite inq̄t expauescere; tanquā aliis
uerbis loqueret; paueant illi q̄ ad uen-
tū sup noy ciuiū n̄ amant. q̄ peccatis
p̄ prius p̄grauati. ad eorū se societatem

ptingere possedes paret; Uos autem cur
ptimes citis que uros conciuues uidetis?
Hinc queritis; Hinc saluatore in p'tari
notissimu e. eadecausa quia ipse saluū
facit populu suū a peccatis eorū; Quia
uero multi in iudeorū populo hoc nomine
censeri potant. licet nō p'prie sed nun-
cupatiue. addit certe differentie
causam; **N**azarenū; **N**azarenus
utiq; redēptor n'r nō solū quia in ipsa
ciuitate conceptus ac nutritus ē. sed
etiā quia ipse ē flos mundicie et uirtu-
tū qd in p'tat nazareth; Quiq; aliolo-
codic; Ego flos campi. et lilium conual-
liū; Rursū qm in una eadēq; ciuitate
plures poterat habere equi uocōs.
nota causā subiungit; **C**rucifixū;
Et si enī multi ihū ibi eē poterant.
solus tam ille illo intēpore fuerat
crucifixus; **S**urgit. nō ē hic; nō ē
hic p' p'sentia corporis. qui ubiq; ē per
plenitudinē diuinitatis; **E**cce locy.
ubi posuerunt eū; **A**c si dicat; Et si mihi
nō creditis. saltē uacuo credite monu-
mēto; **S**ed ite dicite discipulis eius et
petro. quia surgit; **M**erito querit.
cur discipulis aliis memoratis p'ecy
designat ex nomine; Sed citius respon-
dendū. quia nisi nominati expressus
fuisset. intē discipulos nō auderet ue-
nire qd magistrū negauerat; attentius
quoq; ē p'pendendū. cur d's om'p's eum
que eccl'ie sue erat p'laturus. intantū
facinus labi p'miserit; Sciendū que
mira omī potentis dispensatione hoc
gestū fuisse. ut is qui princeps eccl'ie

et pastor dominicarū ouium erat futu-
rus. nēminē p'p't peccatū in desparationē
uerteret. sed in sua culpa disceret
qualit' aliis misereri debuisset; quo loco
maxima infirmitati n'rē ad agenda
penitentiā spes fiduciaq; tribuitur.
quies si peccando labim'. ad ueniam
tam exemplo surgentis apti in uitam;
Quē etsi fleuisse legim'. quid tam peni-
tens in fletu dixerit nō inuenim'; lacri-
mas se dicit. uerū qd p'ces quoq; satisfā-
ciens fuderit nō refert; Cur hoc nisi qd
utiliores s' p'ces lacrimarū quā sermonū.
Quia sermo in p'cando forte fallit. la-
crima nō fallit; Sermo enī intē dū nō totū
hominis p'fert negotiū. lacrima semp
totū loquentis p'dit affectū; Et ideo
petrus in penitencia sua iā nō uitit ser-
mone quo xpm negauerat. ne illi ser-
moni crederet ad c'fitendū. quo usus
fuerat ad negandū; Ope p'tiū quoq; ē
dicere. quare p' mulieres et nō p' uiros
dnī resurrectio primitus fuerit nun-
ciata; Ideo nimirū. ut que in paradiso
mortē prima intulerat. ipsa prior
resurgentē uitā nunciaret. ne iste
sexus p'petuo obprobrio apud uiros cul-
pabilis et des pabilis haberet; **E**t
ecce p'cedit uos in galileā. et cetera;
Galilea. transmigratione facta intē p'tat;
Et quia redēptor n'r iā de passionē ad
resurrectionē. de corruptione ad
in corruptionē. de morte ad uitam
transmigrauerat. recte se in galilea
hocē in transmigratione uidendū eē
p'dicebat; Sed nō ē questu indignū.

quare se in galilea specialiter uidendum
pollicitus sit: cum resurgens a mortuis
neque ibi primum neque ibi solum apparu-
erit; Cum enim ex dictis euangelistarum
intra .xlii. dies decies illum uisum fuisse
appareat: octaua manifestatione
in galilea ad discipulis conspicatus
fuisse conuincitur; Et certe iuxta
litteram cur dominus in galilea uideri
uoluerit per facili responsio patet:
quod scilicet decebat ut resurgens
a mortuis: in patria suis propinquis
et uicinis: iuxta carnem: semetipsum
ostenderet; Sed manet adhuc pre-
missa questio cur ibi se tantum uideri
predixerat: cum ut dictum est neque ibi
primum neque ibi solum apparuerit;
que questio spiritualiter est differenda;
In tempore enim galilea: transmigra-
tio uel reuelatio; Igitur secundum id quod
transmigratio dicitur significabat
his uerbis quod gradus hoc est ad nunci-
atio sancti euangelii que per christum mundo
oblata est: a iudeis propter perfidiam erat
auferenda: et ad gentes per apostolos mi-
gratura; ut sit sensus; precedam uos
in galilea: hoc est in gentilitatem;
iuxta quem intellectum pulchre dixit
precedam uos: quia nisi christus apostolos pre-
cessisset cor da gentiliu inspirando:
nulla ratione tot gentes idolorum
cultui deditas ad fidem conuertere
potuissent; aliter; at uero secundum hoc
quod galilea reuelatio dicitur: illa sig-
nificat reuelationem quam ueritas
dilectoribus suis alibi repperit

dicens; Siquis diligit me: manifestabo
ei meipsum; Et rursum ad patrem; hec est autem
uita eterna: ut cognoscant te unum deum et
quem misisti in hunc christum; Que manifestatio:
non nisi in celo sciri est tribuenda; promissorum
autem uerborum sensus talis est; precedam uos in
galilea: hoc est ad uisionem patrie celestis:
et postea uos sequentes ibi me uidebitis;
precessit enim christus electos suos per humanitatis
ascensionem: cum quadagesimo die sue
resurrectionis ascendit in celum; Que
subsecuturis ipsi: cum in die iudicii recep-
tis corporibus; in mortales inducent in illa
manifestatione in qua uidebunt christum
facie ad faciem: non uidentem in forma serui
sed in equalitate patris; Unde iohannes dicit;
uidebimus eum: sicuti est; Quia uero pascha-
lis sollempnitatem et officium electionis;
deuote recolimus: dignum perfectum est ut
de tanta sollempnitate aliquid ad imita-
tionem nostram trahamus: ut congruamus
festiuitati quam colimus; Pascha namque tran-
situs in tempus; quia in re si super ne clari-
tatis et gaudii celebritatibus; admisceri
cupimus: necesse est adiusticiam: desito ad
deum: de infimis ad celestia mentes salubriter
transeamus: quatinus conditores nostrum
in galilea hoc est in reuelatione celestis
patrie facie ad faciem libero et uirtu
uidere mereamur. amen;

**ALIA EX
POSITIO DE EODE EUGLO.
IN ILLO TEMPORE
MARIA MAGDALENE**

et maria iacobi et salome.
emer aromata: ut uenientes ungerent
in hunc; **T**extus huius euangelice lectionis

cōmendat nobis gloriosissimā dñi
resurrectionē. cōmendat angelicā
apparitionē. adaptos exortationē.
uel admonitionē. Cōmndat nob officiū
feminarū dō deuotarū; Haenāq; scāe
mulieres agalilea dñm secute fuerant.
ministrantes ei de substantia sua scdm
morem iudeorū q̄b; usus erat nec incul-
pa ducebat. quin mulieres de substan-
tiis suis p̄ceptorib; ministrarent;
Quā consuetudinē paulus inter gentes
uti nolens ne scandalizarent. ait;
Nūquid n̄ habem⁹ potestatem sorore
mulierē circūducendi. sic ceteri
apti et fr̄s dñi et cephas. Videntes
autē dñm cōphendi. ligari. flagella-
ri. semp cū eo pseuerauerunt; Et ipso
ad passionē adppinquante. sequeban-
tur eū a longe sicut lucas ait pcutien-
tes pectora sua; Quas ihs respiciens. ait;
filie hierusalē nolite flere sup me. sed
sup uos ipsas flete. qm̄ uenient dies
quando dicetis; Beate steriles quē n̄
genuer. et ubera quē lactauerunt; n̄
Tantus enī amor illarū cordib; insede-
rat. ut nec tēpore passionis dñm dere-
linquerent. et illis fugientib; q̄ prius
dixerant. eamus et nos moriamur
cū eo. mulieres pseuerauer. Stetit
enī aliquando petrus. tam p̄ritus
uitā negauit dū timuit mortē; Ste-
tit aliquando ioh̄s. sed de illo scriptū
ē. quia adolescens quidā sequebat
eū. amictus sindone sup nudo. et tenu-
er eū; At illereiecta sindone. nudus
pfugit ab eis; Et hoc tēpore passionis
cōpletū cernim⁹. qd̄ olī uoce uiri iusti

audieram⁹; Pelli meē consūptis car nib;
Adhesit os meū. et derelicta stantū-
modo labia circadentes meos; quasi
enī pelles consūptis car nib; adherer.
cū tēpore passionis om̄s discipuli
relicto eo fuger; Labia autē circa-
dentes remanser. quia discipulis
fugientib; mulieres remanserunt;
Videntes autē dñm de cruce deponi.
et in sepulchro collocari. stantes
pculi. tauer locū. et in ipsa nocte.
quantū potuer. parauer. aromata;
Sequenti autē sabbato. siluerunt
scdm mandatū; Vespere autē
uel mane sabbati cū iam licentia
eēt opandi. qd̄ sup erat in ungen-
tis p̄parandis desudauer. Et ualde
mane ante lucē pfectā. uenerunt
ad monumētū. exhibere cupientes
officiū. et amorē quē erga uiuū
habuerant. erga mortuū im-
pendere curabant; Et hoc ē qd̄
marcus ait. maria magdalene.
et maria iacobi et salome; Pulchre
autē scē mulieres uno flagrantes
desiderio. uno censentur uocabulo
idē mari e. qd̄ uidet̄ sonare. do-
mina siue stella maris; Et bene
stella. quia sicut solle fulgens
in centro po. li. ita et scē muli-
eres cunctis in sc̄is lucis p̄bue-
runt exempla; Unde et de una
earū quē ungentū sup caput su-
dit. dicit. Amen dico uob. ubicūq; in
p̄dicatū fuerit hoc euangelii n̄
in toto mundo. dicit̄ et qd̄ hoc
fecit in memoria eius; Bene.

domina quia domini u iusticie dno
ministrantes p meruerant; quod tam
distinctione euangelista facere uidet
phoc nomina cu subinfert; maria
magdalene et maria iacobi et salome;
maria magdalene dicta e amagdalo
castello. et int pta turtis; pulchre
aut huic congruit; que sp nens impbi-
tate iudeoy c fugiu fec ad ihm dicens
cu psalmista; esto mihi in dmp tecto-
rem; maria iacobi dicta e aiacobo
eo qd eet mat tera dni. et ioseph mat;
Et int pta dicit subplantatrix di-
cens cu apto; Castigo corpus meum.
et inserui tute redigo. bene huic con-
gruit que subplantauit infidelitate
iudeoy et in dno credidit; maria salo-
me. dicta e a patre siue auico. unde ab eu g f l l i
sepe a patre uocat maria salome. Beatus deniq; ier-
nim. origenes qq; aliq; n nulli scz ecclz doctores
omni abiguitate ablata in suis scriptis uera asser-
tione hanc maria salome. testificant matre
filioy zebeder et q incptata dr ee pacifica et
pulcre huic congruit. q paci amau auctorem.
Spitalit uero he scz mulieres. scam
designant eccliam; sepulchru uero
eius replu e ecclz; ubi cotidie corpus
dni consecrat; ubi n mortuus int
mortuos querit; sed cotidie ad salu-
te uiuentu haurit; Aromata eni
grece. quasi odoramenta dicunt; quasi
eni scz mulieres coparatis aromatib;
ad dñi sepulchru uenunt. quotiens
cuq; sci uiri corpore et sanguine xpi
se mununt; et ex tēpore quo quis
corpus dñi percipit. n solu ab illicito
ope. ueru et ab illicita cogitatione

inmunis debet ee. Recte scz mulieres priu
aromata pparasse dicunt; et circa dñi
sepulchru uenisse. ut iuxta exemplū illu
quidic; paratu cor meū dī paratu cor
meū. prius studeam cor danra pparare.
et sic eucharistia dñi accipe. ut cu ecclz
uo cedicam; In odore ungentoy tuoy
currimus. adolescentule diligere te
numis; **E**t ualde mane una sabbatoz
ueniunt ad monumtu. orto ia sole. **Q**ue
rendu e quare tēpus resurrectionis
euangeliste describentes. int se uariat
uident; quid eni contrarius potest
uideri si littera adtendat quā marcus
dicet ualde mane una sabbatoz. et
matheus uespe sabbati. lucas et ualde
diluculo. et iohs. cu adhuc tenebre
eent. sed hec facile cognoscim. si tēpis
et ordine adtendat. Habet eni dies
uespum suū. habet et nox; uespeni diei
fit. finiente die et inchoante nocte; uesp
uero noctis fit. finiente nocte et incho-
ante die; hoc aut int utrūq; distare ui-
det; quia uesp diei tenebrescit in nocte.
uesp aut noctis clarescit in die; Hoc aut
ostendit matheus euangelista. n se dixisse
de uespe diei sed de uespe noctis; post
quā eni dixit uespe sabbati. subiunxit
que lucescit in prima sabbati; Et ideo
unū idemq; ē. qd marcus ait ualde mane.
et qd matheus dic uespe sabbati. In dñi
eni resurrectione ordo tēpoy in mu-
tatur ē. quia ab initio scilicet usq; ad dñi
resurrectionē. dies pcedebat noctē.
et nox subsequens ad pcedentē diem
ptinebat; sed post dñi resurrectionē
ordo tēpoy inmutatur ē. quia modo

nox p̄cedit diem. et dies subsequens ad
p̄cedentē noctē p̄tinet; Ap̄te quondā
Antednī resurrectionē dies p̄cedebat
noctē: quia primus homo uerā lucē amittens.
intenebras iniquitatis occiderat;
Sed post dnī resurrectionē ap̄te nox p̄ce-
dit diem: quia de tenebris infidelitatis
liberati ad uerā lucē redimus: quia sic
ap̄t̄s ait: nox p̄cessit dies autē ad p̄p̄inqua-
uit; qđ autē ait una sabbatorū: tale ē ac si
diceret prima sabbatorū; Iudei enī anu-
mero dieb; nomina imponebant: dicen-
tes primā sabbati. scđam sabbati. et
ceteros p̄ ordine dies; prima nāq; sabbati.
prima dies post sabbatū intelligit̄: quā
nos obreuerentiā et honorē dominice
resurrectionis dominicā nuncupamus;
Hec dies una ē ex septē. et extra septē est;
In hac die ebdomada initiū accipit ac
finē; que ita ē prima ut sit tertia: ita ē
tercia ut sit septima; prima in cōditione:
tercia in resurrectione: septima in
re uolutione; Et recte dn̄s septimā die
surrexit: ut nos intellegas septima
sc̄l̄i p̄tate resurrecturos; Et ut mani-
festa eius resurrectio fieret: solus
quidē mortuus est sed solus n̄ resurre-
xit: quia multa corpora scōz surre-
xer; Sic enī sc̄l̄i scōz uel cantica canti-
corū p̄ sui magnitudine dicunt̄: ita
qđ; et hec dies p̄ sui magnitudine
sabbatū sabbatorū appellat̄; Nihil enī
nob̄ p̄fuit dnī natiuitas: nisi redēptio
p̄fuisset; Iterū autē querit̄ quare isti
sc̄l̄i euangelistę in hac descriptione
quasi discordes eē uideant̄: p̄ eo qđ
marcus dic̄ orto iā sole: matheus ait

uespe sabbati; Lucas ait ita: una sabbati
ualde diluculo. uenit maria magdalene
et maria iacobi et salome: portantes
aromata; ioh̄s u. ita dic̄; una sabbati
uenit maria magdalene ualde mane:
cū adhuc tenebrę eēnt; qđ u. ioh̄s dic̄.
cū adhuc tenebrę eēnt: Cōtrariū uidet̄
qđ marcus ait orto iā sole; Sed sciendū
est quia deuotę mulieres cū adhuc tene-
brę eēnt ire cepunt: et orto iā sole ad
sepulchrū puenēr; Et ideo qđ marcus
ait. orto iā sole: partes orientis descri-
bit; Et qđ ioh̄s dic̄. cū adhuc tenebrę
eēnt: partes occidentis ostendit; Cōti-
die nāq; oculis conspiciere possum̄: quia
cū sol concaua trarū primū deserit:
et redi uiuū lum̄ mundo reddere cepit:
ita flux in oriente ut tamen tenebrę sint
in occidentē; Sp̄italit̄ in cordib; mulierū
adhuc tenebrę erant: quando dn̄m
mortuū int̄ mortuos querebant; sed
tē sol eis ortus ē: quando ab anḡlis audire
meruer; Ihm̄ quē queritis: nē hic sed sur-
rgit; Magnū ergo gaudiū habere
poterant: quando illū quē mortuum
uidere desiderabant: ipsū uiuere audi-
er; Sol in scripturis sacris dn̄m ihm̄
xp̄m significat: de quo scriptū ē; uob̄
quit̄ me et dn̄m: oriet̄ sol iusticie; Et
itē: sol cognouit occasū suū; **E**t dice-
bant ad inuicē; **N**ouerant sc̄l̄i mulie-
res quia sepulto dn̄o lapis magnus ad-
ostiū monum̄ti positus fuerat quē ob-
signauer̄ iudei cū custodib;: et ideo
dominicū cupientes in uisere sepulchrū:
lapidisq; magnitudinē adtendentes:
quit̄ tantū ferē fuisse magnus: ut uix

quando intra septa sepulchri conlo-
catus: ad inferos descendit; Cuius
ingressu audientes philistei: idē. ui-
dentes eū in sepulchro collocatū iudei:
gausis ualde estimantes nomē eius de-
letū fore de terra; Sed quid samson for-
tissimus uidelicet dñs ihs fecit: n̄ solū
ab inferis liber exiit: sed etiā de luis
iudeis idē in mundis spītib; et portas
inferni c̄ fregit: et eos qui iniuste
detinebant abstraxit: atq; ad polli-
citas sedes deuexit: impleta p̄phetia
quē dīc; Tu quoq; in sanguine testamēti
tui eduxisti uinctos de lacu: in quo n̄
erat aqua; Et ut eius resurrectio ma-
nifesta fieret: solus quidē mortuus ē.
sed solus n̄ resurrexit: quia eo resurgen-
te multa corpora scōrū surrexer: qui
postea uisi eē legunt̄ in tēplo et appa-
ruisse multis; Alit; **P**er anḡl̄m: pos-
sumus intellegere mediatorē dī et
hominū ihm̄ xpm̄: de quo scriptū ē; Et
uocabit̄ nomē eius magni c̄silii anḡl̄s;
p̄ lapidē autē qui ad ostiū monumenti
positus fuerat: obscuritas legis intelli-
git̄; Tunc enī dñs ab ostio monumēti
lapidē amo uit: quando sup̄ficiem
littere legis auferens: interiora
mīseria in ea intelligere fecit;
Erāt quippe magnus ualde; Spītalit̄
autē lapis magnus ad ostiū monumēti
positus: originale peccatū designat;
qd̄ tā ingens fuit: ut quā uis aliquis
ante aduentū dñi p̄iusteq; uiueret:
tam̄ ianuā regni celestis: intrare
minime poterat: donec ille magni

6
consilii anḡl̄s de celo descenderet:
qui cherubim et flāmeū gladiū
atq; uersatīlē ab ostio paradisi reuol-
ueret: et aditū introeundi patefaceret;
Post quā enī h̄ scīssime mulieres lapidē
reuolutū uider: securitatē animi
accipientes: absq; ulla ambiguitate
in monumētū introier; Unde et subdit;
Et introeuntes in monumētū; mouet
fortassis aliquos qui tantū modo sim-
plicia monumēti nouer: qualit̄ illud
sepulchrū dominicū fuerit: ut tot
homines una cū anḡl̄s caper; Sed
sicut illi qui oculis uider scriptū reli-
quer: uidet̄ quidē domus eē rotunda
in petra excisa: ostiū patulū habens
ad orientē: tantē magnitudinis ut
viii. uel. viii. homines cape possēt;
Tantē etiā altitudinis: ut si quis in-
pauimēto steterit: sūmis digitis
cacumē eius tangere possit; In cuius
aquilonali parte illud dominicum
sepulchrū fuit excisū: habens in lon-
gitudine. vii. pedes et dimidiū: et
in latitudine. iiii. palmos et dimidiū;
Ostiū uero patulū habens ad orientē:
ita ut in gredientib; adextris fie-
ret illud dominicū sepulchrū; Ipsū
autē marmor: guttulis purpureis
intinctū colore candido refulgens;
Corpus aut̄ dominicū ita in eodē sepul-
chro positū fuit: ut caput eius esset
ad occidentē. pedes uero ad orientem:
dextra manus eius ad meridiem. sinistra
ad aquilonē; Unde mos xpīanorū in
eccl̄a adoleuit: ut iuxta hanc c̄ sue

tudine corpora eorum sepeliant; Postea
uero crescente religione christianorum
eccliam rotunda super illud edificauit.
pauimentum marmore albo strauit.
tectum de super laminis aureis affixit.
interiora parietis crustulis aureis
decorauit; ad sepulchrum autem domini
ubi corpus eius positum fuerat. crucem
auream mirae magnitudinis posue-
rit. et preciosissimis gemis ornauerit.
iuxta quam farum cum luminaribus sta-
tuerit; Et ita quidem illud sepulchrum
domini fuit gloriosum. ut etiam uaticinium
esaię prophete iuxta litteram implere-
tur quia ait. Erit radix iesse et qui ex-
surgens regere gentes. in eum gentes
spabunt; eritque sepulchrum eius glo-
riosum; Et tunc habitabit in excelsa
petra. et erit sepulchrum eius glori-
osum; Et congrue dominus tali in loco suum
uoluit habere sepulchrum. ut nulla
ex parte esset occasio fodiendi. nec aliu-
marent iudei et dicerent eum ad disci-
pulis esse furatum. sicut postea in dolo
dicere uoluerunt. **U**ideri iuuenes seden-
tes. **N**otandum autem quia sic euangelista
matheus ait. uideri duos iuuenes
sedentes unum ad caput et unum ad pe-
des; duo itaque angeli sedere dicuntur.
ut in uno eo deique homine uera diuini-
tas. ueraque credatur humanitas. quid
pro caput nisi diuinitas. Caput christi di-
xit apostolus; Et quid pro pedes nisi humanitas
designatur. quia adpropinquant pedibus ei
ait moyses. accipient de doctrina illius.
Quasi enim ad caput sedet angelus. cum iohannis
dicit. In principio erat uerbum. ad pedes

uero cum ait. uerbum caro factum est. Et bene
sedisse dicitur; stare quippe pugnantis est.
sedere uero regnantis uel iudicantis;
Sedet rex in throno. et miles post uictoriam;
quia ergo dominus caput antiqui hostis contriue-
rat. et omnes electos dei potestate libera-
uerat. recte testis resurrectionis eius
angelus instanti sedens apparuit; pulchre
autem marcus euangelista. eundem angelum in
dextris sedere describit. ut dominum de mor-
talitate ad immortalitatem transisse in-
sinuet; sic enim per sinistram presentis uitae. ita
quoque et per dexteram futura designatur. teste
salomone qui ait. leuaui sub capite meo.
et dextera illius amplexabitur me. Quia
enim dominus transierat de morte ad uitam. de
corruptione ad incorruptionem. Iure
testis resurrectionis eius angelus in dextris
sedebat. **C**ooptum stola candida;
Scola enim in hoc loco. per dalmaticam ponitur;
nam quod nos modo dalmaticam dicimus. uete-
res dicebant stola. Sed cum frequenter
angelus ab hominibus uisus esse leguntur. non
facile inuenies in tota serie ueteris testa-
menti quenquam in ueste candida apparuisse;
Hoc quippe in privilegio dominice
resurrectionis seruabatur; Siquidem
et palestini hunc morem hactenus seruauerunt
ut cum festos celebrant dies. albis indu-
antur uestimentis; Cum ergo angelus in domini re-
surrectione albis induit uestibus. festi-
uitatem se celebrare designat; Queritur
autem. utrum suam annuam; sed ut uerum fate-
amur. et suam eternam; domini enim resurrectio
angelorum festiuitas fuit. quia numerus
eorum qui per apostatam angelum in minutis

tionē: recte in galilea eē dicit; quia
scriptū ē: xps̄ resurgens ex mortuis iā
n̄ morit; Si ergo uolumus eiꝯ partici-
pes eē: ei uestigia sequam̄ sic scriptū est;
Si ē patim̄: et conregnabim̄; Et itē; si socii
fuerim passionis: erim̄ et resurrectionis;
illos etenim dñs suos eē recognoscit:
quos de uitā ad uirtutes transire uide-
rit; Quia ergo dñs transmigrauit de
morte ad uitā: de corruptione ad in-
corruptionē: transmigrem̄ et nos
de uiciis ad uirtutes: de amore sc̄ti
ad amorē dī: declinando a malo et fa-
ciendo bonū: mortificando m̄ branrā
It quē sup̄trā: ut in galilea idē in reue-
lacione p̄t̄na dñm uidere meream̄. am̄;

LECTIO SCIENTIÆ SCDM LUCAM

DUO EX DISCIPULIS IHU

DSCRIPTURĀ SACRĀ SP̄S SC̄S
hac ratione modificauit:
ut nec c̄tinuā littere sup̄ficiem simpli-
cit̄ obseruaret: nec semp̄ obscuriorib;
mysteriis in uoluta: p̄plexiori expositi-
one opus haberet; Sed ita seriem
illius disposuit: ut n̄c magnitudine
sacram̄torū obscura: n̄c uero historie
simplicitate c̄tenta: auditorū animos
hac diuersitate releuaret; Unde ple-
rūq; uideas in breuib; uerbis grandis-
sima et pene inscrutabilia eē mysteria;
Plerūq; autē in p̄plexiori narratione:
intelligentiā solū modo planā iacere:
et pene nullis sacram̄torū int̄positio-
nib; montescere; Presens igit̄ lectio:
in expositione sua n̄ multa ad loquen-
dū postulat: sed fidē dominice resur-
rectionis simplicit̄ historica narra-

7
tione c̄firmat; **D**uo inq̄t ex discipulis
IHU: et cetera; **N**arrant greci scrip-
tores gigantē herculē uno anelitu
c̄. xx. quinq; passus cucurrisse; quib;
ex p̄lectis conficit: et a stando huius-
modi spatiū stadiū uocauit; Est autē
stadiū octaua pars miliarii: qđ ē stat-
c̄. xx. v. passib; ; Unus uero miliarius
hoc ē mille passus: c̄ficiunt. vii. stadia;
Et. lx. stadia. septē c̄ficiunt miliaria:
et medietatē octauū; Quē insūmā re-
ducta: leugas c̄ficiunt. v; qđ spatiū
itineris iuxta sp̄italē intellectū. rec-
tissime ambulanti; c̄gruit; Sextū
nāq; miliariū p̄fecerant: quia xpm̄
innocentē usq; ad mortē quā sexta feria
subit: uixisse credebant; septimum
nihilominus transierant: quia de morte
ac sepultura ipsius certi existebant;
Octauū uero necdū p̄fecerant: quia
resurrexisse illū dubitabant; Emmaus
autē olī dicebat̄ castellū uel ciuitas:
que modo nicopolis dicit̄; que prius
subruta: et demū sub marco aurelio
antonino restructa: cū statu mutauit
et nom̄; **E**t ipse ih̄s ad p̄p̄inquans:
ibat cū illis; **D**uas ob causas dñs loquen-
tib; desē: ad eē uoluit; primo ut fidem
suā in illorū cordib; solidaret; dehinc
ut impleret qđ ante passionē p̄dixe-
rat: ubi duo uel tres congregati fue-
rint. et reliqua; qđ sic tē impleuit
corporalit̄: ita cotidie in eccl̄a sp̄italit̄
implens: cunctis qui uel de sua uel de
aliorū salute tractaturi in nomine
saluatoris c̄ueniunt: ad eē cognoscit̄;
Oculi autē eorū tenebant̄: et reliqua;

Non quidē cecitate omī moda cēnebra-
ta fuisse putandi sunt. sed cū ad alia ap-
tos uisus haberent. xpm solū modo cog-
noscere n̄ ualebant. Tale quid et de pse-
cutorib; helisei in libro regū legimus;
Huiusmodi uero cecitas. apud grecos
N distincte aorasia uocat; aorasia ē
genus cecitatis. quā sodo mite pculsi.
ofciū loth inuenire n̄ poterant; Et isti
dm̄ uidebant. sed minime cognosce-
bant; Quia ergo isti et amabant xpm
et tamē de eo dubitabant. p̄sentē se illis
exhibuit sed speciem cognoscibile n̄
ostendit; **E**t ait ad illos; quis hīs ser-
mones quos c̄feratis. et cetera usq; hīs dieb;

Peregrinū eū uocabant. cuius p̄sentia
n̄ agnoscebant; Re autē uera pere-
grinus eis erat. quia p̄cepta in mor-
talitate longe ab eorū fragilitate
distabat; uel pegrinus eis erat. quia
a fide eorū pcul recesserat. n̄ creden-
tes resurrexisse illū a mortuis; **E**t
ille dixit; Que et dixer; de ihū naza-
reno et cetera; **R**equirendū cur eū
uirū et pphetā dicant. et xpm tace-
ant; p̄fecto uel n̄dū plenē credentes.
uel certe solliciti ne in manus pse-
quentiū inciderent iudeorū. p̄sertim
cū ignorarent quis eēt cū quo loque-
bant; Propheciā autē dnm̄ appellatū.
plurib; exemplis liquidū ē. quorū unū
ē ipso dicente. n̄ capit p̄ire pphetam.
extrahierusalē; fuit autē potens in ope-
rē in miraculis. et in sermone hoc est
doctrina.

Nos autē sperabam; et c̄;
Sic se ipsos redarguebant qd̄ in dnm̄ spa-
uerant quasi errore detenti fuissent.

cū in xpō redēptionē isrl̄ p̄ficiendā esse
spabant; Unde et n̄ dicunt spām. sed spa-
bam; lāenī huiusmodi spem amiserant;
Uerū iuxta iudeorū fabulas putabant
n̄ solū isti sed et apti. xpm in mundo uni-
uerso post resurrectionē p̄ mille annos
tēporalit̄ regnaturū. et genti sue hoc ē
iudeis totius orbis principatū. c̄grua
singulis quantitate partiturū; Unde
et post resurrectionē dnm̄. discipuli in-
t̄rogantes dicunt; Dnē. si in tēpore hoc
refatues regnū isrl̄. idē ut illi qui tibi
p̄ carnē p̄pinquis. tēdistribuentē in hoc
mundo regnū et principatū optineant;
Hac opinione mat̄ etiā filiorū zebedei
inducta. suadentib; filiis adhuc carna-
lit̄ sapientib; petebat a xpō. ut cū ipse
principatū accepisset in toto mundo.
unus filiorū ei sederet ad dexterā et
unus ad sinistra; **S**ed et mulieres que-
dā ex nr̄is terruerunt nos; **S**i queritur
quare eos terruerint mulieres. res-
pondendū ideo eos fuisse t̄ritos mu-
lierib; corpus dnm̄ sublatū nuncian-
tib; quia metuebant nec alumnā
sublati corporis. scribe et pharisei
in aptos retorquerent; Hec autē omā
que hic breuit̄ lucas carpit. indicat
aliorū euangelistarū plenius expli-
cant; **E**t ipse dixit ad eos; ofculati.
et cetera. **M**erito sculti et tardi corde
uocant; qui de xpō tā infidelit̄ sapie-
bant; Oportebat nāq; xpm pati. quia
nisi ille pateret. genus humanū ad
pristinā dignitatē reformari non
posset; Sic enī d̄s pat̄ ante omā sctā.
cū filio et spū scō decreuerat. ut

genus humanū qđ in adam perierat.
certotēpore pūici filii passionē et
mortē. amissā recuperaret ad uitā.
Et incipiens amor se. et cetera. Hoc
loco pigritia nrā reclarguit. q̄ neq;
in scripturis sc̄is quantū decet sumus
edocti. nec ipsa que aliquatenus
intellectu pcepimus. ope exercere
curamus. nam si moyses et pphete
om̄s p̄nunciauerunt xpm p passionis
torturā in gl̄am suā intraturū.
qua ratione xp̄ianos se esse iactant.
qui easdē scripturas qualiter ad xpm
ptineant. inuestigare n̄ curant.
Et ad p̄p̄inqua uerunt castello quo
ibant. et cetera. fingere dicimus
usitato sermone. cōponere. unde
et cōpositores luti. figulos uocam;
Simplex igit̄ ueritas. nihil p du-
plicatē fecit. sed talem se eis ex-
terius exhibuit. quale in illorū
mente se esse cognouit. ut quia illi
de eo dubitabant. ita illis uideret.
quasi longius ire uellet. pbandi
autē erant. si hi qui eū et si nec dū
ut dñm diligerent. saltē ut per-
grinū amare potuissent. sed quia
extranei a caritate eē n̄ poterant.
cū quib; ipsa caritas gradiebatur.
coeger̄ illū dicentes. mane nob̄ cū.
et cetera. Ex quo p̄spiciu nob̄ dat̄
exemplū. quatinus peregrinos
ad hospitium. n̄ solū inuitemus.
uerū etiā trahamus. quanta enī
uirtus sit hospitalitatis. hinc liq̄-
do patet. quia c̄ frat̄ sc̄os uiros.
dū hospitalitatē sectarent. an-

gelos excepisse. Hinc enī p paulū
dicit. Caritas frat̄nitatis maneat
in uobis. et hospitalitatē nolite ob-
liuisci. p hanc enī placuerunt
quidā. angel̄is hospitio susceptis.
hinc et petrus ait. hospitales inuicē.
sine inurmuratione. Iste denique
de quib; sermo ē. quia caritatem
hospitū. peregrino ut sibi uidebat.
n̄ negauer. xpm hospitē suscipe
meruer. Et accepit ihs panē. et ē.
quē in expositione scripturarum
non intellexer. in panis fractione
cognoscunt. audiendo enī p̄cepta
dei in luminati n̄ sunt. faciendo
hoc ē caritatē exhibendo. in lumi-
natis. nempe hoc ē. qđ dīc̄ apt̄s.
non auditores legis iustis apud
dñm. sed factores legis iustifica-
bunt. Quicūq; ergo uult audita
intelligere. necesse ē ut primo
studet intellecta. ope cōplere.
Hunc ordinē psalmi sc̄a intelligens.
ait quodā loco sic. In mandatis tuis
exercebor. et c̄siderabo uias tuas.
Nisi enī quis in mandatis dī que nouit.
se opando utilit̄ exercuerit. ad
c̄siderandas uias hoc ē p̄cepta
om̄p̄tis dī. sublimē non asurgit.
Et dixer̄ ad inuicē. nonne cor
nr̄m. et cetera. Loquit̄ dñs in eu-
anḡio. ignē ueni. mittere in t̄ra.
Et quid uolo nisi ut ardeat. hoc
igne haud dubiū qui n̄ sp̄s cōmen-
tes discipulorū flagrabant cū eis
dñs in uia loqueret̄. quia nimirū
cū sermo p̄dicantis audit̄. animus

inflāmat; Et mens scō desiderio
estuare incohat: que prius induri
cia infidelitatis male frigida tabes
cebat. Et surgentes eadē hora:
et reliq; lam fama apud discipulos
passim increuerat: qd dñs surre
xisset; nā et mulierib; pangtor hoc
nunciātū fuerat: et ipse dñs surgens
apparuerat petro. primo omīum
uironū: quos eugtm et apt̃s paulus
cōmemorat; ubi autē uel quomodo
dñs resurgens petro apparuerit:
ap̃te n̄ legit; qd autē ei apparu
erit: tam idoneis assertorib; in
structi: modis omīb; n̄ dubitam;
Et ipsi narrabant: eccetera; n̄ est
p̃termittendū: qd scī doctores
affirmant: hoc impedimentū
in oculis discipulorū dō p̃mitten
te. a satana fuisse inmissū: ut eū
in uia n̄ agnoscerent: quatinus
illū post modū in fractione pa
nis agnoscere ualerent; qd ama
gno sacramento: uacūū non est;
panis enī qui ex multis granis
conficitur: unitatē ecclesiastici
corporis designat: qd ex multis
fidelib; multiplicatū p̃ficitur;
De quo. apt̃s; unus panis: unum
corpus multi sumus in xpō; hic
panis consp̃gitur: quando fide
les baptizant; Coquitur: cū sp̃s
scī p̃ceptione c̃firmant; quod
ergo discipuli xp̃m: non nisi
in fractione panis agnouer
fi: guraliter significat: nullā
p̃fectā dī cognitionē sicuti

agnoscendus: posse habere: nisi
p̃fato corpori eccl̃e: integritate
fidei et opationis: studuerit int̃
esse; Hanc unitatē quia heretici
obseruare noluer: Idcirco a cor
pore xp̃i qd est eccl̃a: tanquā m̃bra
putrida s̃ rescati: et agnitionis dī
ex p̃teritis inuenti; At nos q̃ m̃bra
eccl̃ae. immo xp̃i nos eē memini mus:
hac ratione humilit̃ p̃docemus:
quatinus ab unitate corporis illiū.
in p̃senti minime separem̃: si gau
diū illius in futurū. participare
optamus: **FERIA II**

IN SCOM LU CA 22
III. O. T. E. P. R. E. S. T. I. T. I. H. G. I. N. M. E. D. I. O

discipulorū suorū: et dicens;
pax uob; et reliqua; **Textus**
istius lectionis. quia multipliciter
a patrib; cognoscitur explanatus:
non necessariū putamus in eadīs
serenda diutius laborandū. sed
necessarios illius sensus. breui loq̃o
dignū ducimus cōplecti; Hic et
autē hēsterne lectioni. que duos
discipulos quib; dñs in fractione
panis agnitus est: cōmemorat
in hierusalē mox fuisse regres
sos: atq; inuenisse congregatos
undecim. Et eos qui cum ipsis e
rant: iam resurrexisse dñm p̃
testantes; His ergo narranti b;
que gesta erant in uia: dū hec
lo querentur: fecit dñs ih̃s
in medio eorū. non in memor sue
sponsionis: quae ante passionē
pollicitus fuerat: cunctis pie

desecogitantib; acconloquentib;
affuturū; hanc autē manifesta-
tionē illā esse quā et iohs cōmemo-
rat. clausis forib; narrans ingres-
sū dñm adaptos nouerimus; Itē dic-
eis; pax uob; Non sinemagno sacra-
mento etnatus et passus. ac resur-
gens mortalib; pacē ingeminat;
In natiuitate enim saluatoris pax cō-
missa est generi humano: quando
illa consona uox angelorū audita ē;
Ita in excelsis dō. et in terra pax ho-
minib; bonę uoluntatis; Ad passionē
quoq; p gens: dicit ipse discipulis;
pacem relinquo uobis. pacem meā
dō uobis; Resurgens etiā a mortuis
dicit; pax uob; Ideo nimirū ita egit.
ut pacem ostenderet se ideonatu.
ideopassum. atq; ideoresurrexisse.
ut nos in pacem et reconciliationē
patris et anglorū reduceret. qui
prius cū dō patre et cū angelis discor-
diā habuimus. a quorū claritate
p culpe meritū longe distabamus;
Conturbati uero et contriti. ecce
tera; Discipuli infidelitate adhuc
made facti. quā pridē cōphensō dñō
inbiberant. putauerunt se appa-
rentē dñō. non uerū corpus. sed spm
potius quē in manus patris tradide-
rat cernere; Error tam discipulo-
rū. post modū factus error maniche-
orū hereticorū. qui in xpō ueram
carnē fuisse negant; sps autē ple-
risq; in locis panima ponit. ut in
euangelio; Et inclinato capite
emisit spm hoc ē anima; Itē ille

9
dixit ad illos; quid turbati estis.
et reliqua; Tanquā bonus agricola.
terre p semine spinas gignentia
loqueret; Unde hic nociue herbe
uel tribuli. cū ego huius terre
sulcis. purissima mandauerim
semina. parimodo. et dñs; Unde
inquit in cordib; uris pestis infi-
delitatis pullulauit. cū ego fide
sincerissima uos instruxerim.
Signandū uero ē quia prauę cogi-
tationes dicunt ascendere. qm
ab infimis exorte. mentes hominū.
quasi spine de terra exsurgentes oc-
cupant; Nā scē cogitationes. de
supnis. humanis cordib; in fun-
dunt. iuxta qd scriptū ē. Omē
datū optimū et omē donū pfectū
desursum ē. Uide te manus meas.
et rtq; Cū cognitio hominū potis-
simū in uultu consistat. cure eis
manus et pedes ostendit ac non
potius faciem. nimirū ut ex cica-
tricū uestigis adhuc recentib;
licet iā sanatis. illū ipsū eē cognos-
cerent. cuius manus pedesq; in
ligno confixi fuerant; sed et la-
tus qd lancea p fessum fuerat.
In testimo nium uere carnis. iohs
eū demonstras se cōmemorat;
Unde solent infideles fidelibus
calūniā seruire. quauidelicet
ratione corpora nrā depul uere
putemus ad immortalitātē a xpō
esse reparanda. cū ipse suorum
uulnerū que in cruce suscepit.
non ualuit cicatrices obducere.

Quatuor autē causę apatrib; tra-
dunt. p quib; fagmata suoz uul-
nerū in se passus ē remorari; primo
uidelicet ut qđ iadic tū ē ex pss
cicatricū uestigiis. nebulā dubie-
tatis a cor de discipuloz depelleret;
Scđo ut patri p nob as sistens. sus-
ceptaq; uulnera in sua humanitate
corā illo ostendens. clementiore
circanos illū efficiat. atq; ad mise-
randū nos facilius flectat. Tercio.
ut electi p passionē unici filii dī re-
depti. in ipso intuitu uulnerū.
p salutē suā. sempitēna illi decan-
tent p pensius munera gratiarū;
postremo ut adiudicandū genus
humanū in finem mundi adueniens.
p fidis iudeis ad incrementū suę dam-
pnationis demonstreret quid ab eis
passus sit. et cunctis generalitē re-
pbiis quid p eis ptulerit ostendat;
ut dū nihil tale sepeius nomine sus-
tinuissē meminērint qualia ipse
p eis ptulerit. iusta accedente dā-
pnatione. et nali tē nouerint me-
rito puniēdos; Et licet humana
diuinis nequeant equabilitē cō-
parari. possumus tam ut aliquid
sub exemplo dicamus. xpm in hac
parte militi fortissimo conferre.
quia p proprio rege aduersus tirannū
uel quālibet gentē inimicā desi-
natus. fortitē pugnat; Et licet
uulnerib; multis exceptus. uic-
torie tam potius triūpho. hostē
deicit. patriā liberat. spolia cū
uictorialib; signis reportat; Cui

arege pbatus ad curandū medicus
mittit; Qui si ab eo pquisiuerit. u-
trūne ita curari uelit. ut omā uesti-
gia plagarū cū cicatricib; dele-
ant. An potius ita ut uulnera qui-
dē sine deformitate plenissimā
recipiant sanitatē. cicatricib;
adhuc manentib; haud dubiū
quin respondeat. sic quidē se uelle
sanari. ut omis deformitas ab sis-
tat. notē tamen uulnerū in illiū
corpore p se uerent. quatinus dū
rexiuul eas intuitus fuerit. fide-
lissimū milite suū p tā pclaro actu
gratiando remuneret. et nihilo-
minus p quorū libertate et salute
talise discrimini dedit. in desinen-
ter illi grās agant. Et dicite eis; pal-
pate et uidete. et r t q; Hic locus
ualet cōtra euticianā heresim. que
uideat asserere. qđ corpus electoz
post resurrectionē erit in palpabile.
uentis aereq; subtilius; sed contra
hanc pestē ueracitē debet fateri.
qm sicut corpus dominicū post re-
surrectionē. et palpabile fuit
quia ad discipulis attrētari potuit.
et subtile qđ clausis ad aptos ianuis
intrauit. ita corpora electoz in
resurrectionē. erunt quidē pal-
pabilia p ueritatē nature. sed sub-
talia p opationē diuine potentie;
nec uerō putandū. huic loco dis-
sonare qđ paulus aptis dicit. quia
caro et sanguis regnū dī non pos-
sident; Caro enī trifario in-
tellectu. in scripturis accipit;

luxta naturā uidelicet: ut illud;
Hoc nunc os ex ossib; meis: et caro de
carne mea; luxta corruptionē uel
fragilitatē: ut est; Et recordatus:
quia caros: idē moribundi et fragi
les; luxta culpā quoq;: ut ibi; Caro
concupiscit aduersus spm: sps ad
uersus carnē; qd est: uiciū aduersus
uirtutē concupiscit; Caro igitur
possidebit regnū dī iuxta naturā
nontam iuxta culpā uel corruptio
nē; Credimus autem hominē non
tantū cū carne et ossib;: sed etiam
cū sanguine uel quicquid ad natu
rā eius ptinet resurgere: sed sine
corruptione tam: aut aliqua mor
tali mutabilitate; **H**abetis hic
aliquid qd manducet: ac si diceret:
Uos putatis me spm eē et non corpus:
sp̄s autē scitis quia manducare non
potest: ut ergo credatis me uerū
corpus habere: afferte aliquid
ad manducandū; ut cū manducantē
uideritis: uerū corpus me habere
nō dubitatis; non est autē arbitrandū
electos post resurrectionē: ullā
comedendi necessitatē habituros:
qm̄ et redeptor nr̄ qd post resur
rectionē suā comedit: nō necessi
tas sed potestas fuit: ut scilicet
ex carnalis alimonie p̄ceptione:
dubitantib; discipulis uerū corpus
eū habere claresceret; Aliud autē
necessitate comedere: aliud poter
tate; Aliē siquidē ebibit aquam
terra ficiens: aliē solis radius can
dens; illa indigentia: ista potentia;

Rea utē uera tenendu: qm̄ ille cib;
quē dñs post resurrectionē come
dit: nullā illi digestionē uel sāgine
adiumentū intulit: ut mortaliū
solet corporib;: sed ita potius ab
sumebatur uirtute potentie:
ut ultra non esset: uti absūmit
gutta aque in missa magno igni;
At illi optuler ei partē piscis
assī: et fauū mellis; piscis assus
p̄ significationē xpm figurat:
qui tanquā piscis latere dignatus:
in aquis hoc ē in populis generis
humani: et capi uoluit: laqueo
mortis nr̄; Id est: cū esset sine
peccato: p̄ mortē corporis puenit
ad gl̄am resurrectionis; Assatus
quodq; ē: tribulatione passionis
sue; at qui factus est piscis assus
in passione: In fauum mellis conuer
sus est nob in resurrectione; quia
dulcedinē sue miscdit fidelib; suis
reuelauit: dū coram illis in celū
ascendens: sp̄s scī unctionē: de
celo ubertē eis infudit; **Aliter;**
Fauus mellis: eundē xpm signifi
cat induab; naturis; quid enī est
aliud fauus: nisi mel incera: et
quid mel incera: nisi diuinitas in
humana natura: moralit̄ quoq;
qd dñs post suā resurrectionem
piscem assū cū facio comedit:
designat quia si hic xpo cōpatim̄:
et dulcedinē eius magnitudinē
ipso largiente palato cordis gos
tamus: in futurū in racōnis
eius hoc ē: in societate fici.

transfundem; Illos enī ad etnā
quietē in suo corpore suscipit:
qui cū hic tribulationes p dō
sentiunt: ab amore inter ne dul
cedinis non recedunt; uel certe
cū assō pisce fauus sumitur: quia
qui hic afflictionē p ueritate sus
cipiunt: illic dulcedine uera
faciant; queri autē potest quid
sit qd dñs ante passionē ieu
nauit. xl^a dieb; - utpote mor
talis cibo adhuc indigens: et
comedit post resurrectionē
cū discipulis: cibo iā non indi
gens; Sed facilis responsio est:
quia in eo qd ante passionem
ieiunauit: Laborem nr̄m quē
p nobis suscepit ostendit:
atq; admonuit ut sicut ipse
abstinuit a cibis: ita et nos
omī temporē uite nr̄e ieu
nemus a uiciis; In eo uero qd
post resurrectionem suam
comedit: consolationē suam
nobis exhibuit; Et sicut tunc
discipulos suos in conuescendo
con solatus est; sic nos cotidie
p sentia diuinitatis consolāt;
ieiunauit ergo ante passionem:
ueluti clamans; Abstinete uos:
a carnalib; desideriis; man
ducauit cū discipulis post
resurrectionē: tanquā di
cens nob; Ecce ego uobis cū
sum omī b; dieb; - usq; ad con
sumationē sc̄li; **E**t cū come
disset coram eis: et reliqua;

Hoc ideo: ut et ipsi uerā quā sum
pserat escam fuis se pbarent: et
aliis in argumētū si dei reliquias
ostendere possent; **E**t dixit
ad eos; Hec s uerba: et r̄tq; quod
dicit hec s uerba: hoc sensu accipi
endū est: tanquā alia locutione
diceret; Hec est impletio uerborū:
quę ante passionē meā uob p dixi;
quę qm opere uidetis expleta:
cognoscite ex his etiā alia mea
uerba eē ueracia; qd q; sequitur:
cū adhuc essem uobis cum: ita
sentiendū: qd tunc quidē erat
cū illis quib; loquebat p sentia
corporali: sed non erat cū eis uelut
ante passionē fuerat societate
mortalitatis; **Q**m necesse est
impleri om̄a: et cetera; Necesse
erat utiq; scripturā quę xpi
passionē et resurrectionē p di
xerat adimpleri: qm nisi illa
impleta fuisset: nemo iā illius
auctorib; crederet; Hinc qdā
sapiens obsecrat dicens; da mer
cedem dñe sustinentib; te: ut
pphete tui fideles inueniant;
qd est apte dicere; p sentia ad
uentus tui loco muneris ac mer
cedis largirete expectantib;
ut nos qui ppheticō spū afflati
in carnationē tuā precinimus:
te adueniente: uerā dixisse quan
doq; inueniam; Dixerunt pter
ea pagani xpm magū fuisse: et
magicis presagiis mentes homi
nū puerisse; Sed quāuis magus

ui peritiaq; artis mira possit fa-
cere. nūquid potest antequā nas-
catur semet ipsū p̄nunciare. In
hoc ergo xpi uerus potissimū pbat̃
discurrere. quia potuit seipsū p
scripturas suas. etiā necdū natus
p̄dicere. **T**unc aperuit illis sensū.
et r̄tq; non solū scripturas illis legis
et p̄phetarū sp̄italit̄ manifesta-
uit. sed etiā ut eas intellegere
possent sensū aperuit. Et quos in
ostensione m̄broz suoz ad fidem
resurrectionis sue inuitauerat.
eis etiā aperiendo sensū intellectu
scripturarū reuelat. ut p̄nunciata
m̄steria intelligant. et in xpo
cuncta cōpleta esse nā ambigant.
Et dixit eis; qm̄ sic scriptū ē. subau-
dis sicut impletū cernitis. et sic
oportebat xpm pati et r̄tq; reuera
quia nisi ille pateret̄ et resurgeret.
ut in hesternalectione taxatū id.
expositū ē. genus humanū ad uitā
n̄ rediret. **E**t p̄dicari in nomine
eius penitentia. ecce etiā. Ordo ratio-
nis necessariū exposcebat. ut pri-
mū pateret̄. postea resurgeret.
deinde credentib; aperīt. post ^{sensū}
tremo remissione peccatorū p̄ce-
dentetam penitentia p̄dicari
mandaret. addens uero in om̄s
gentes. errori donatistarū spe-
cialit̄ uidet̄ occurrere. q̄dicere
p̄sūpser̄. eccl̄am tantū in africa
ēē. male illud canticū canticorū
et intelligentes et distinguentes.
quos sponsa sponsū alloq̄t̄ dicens;

Indica michi quē diligit anima
mea. ubi pascas ubi cubes; hic
ergo distinctionē incongruam
facientes. subinferebant quasi
uocis diuine responsū. In meridie.
subaudientes ibi pascos uel cubos.
ut p̄meridiem. africa intellegam;
quā secus longe accipiendam.
ipsa erroris falsitas p̄spicue
cōpbat. ut autē qui eius sensum
nos sedesiderat. non multū alibi
laborare cogat̄. cōpendiose
eā huic sermoni interserere.
utile iudicauimus; Scā eccl̄a
multis modis p̄secutorū aduersi-
tatib; pressa. auxiliū inuocat
redeptoris; quia enī multi
p̄seudo p̄phete ad propinquante
mundi termino. exierunt in mun-
dū dicentes. ecce hic xps. ecce
illic. necessario eccl̄a xpm
obsecrat. ut ei demonstret
in quorū corde et opere habi-
tare dignatur tēpore p̄secu-
tionis; At enī; Indica mihi. et
r̄tq; nā p̄meridiem ubi sol fer-
uet. ardor tribulationū ex-
primit̄; ac si apte dicat;
quia multifaria me aduer-
santiū p̄secutio instar meri-
diani estus exurit. obsecrout̄
declares quib; in locis inuenire
queā. eos qui tua habitatione
sunt digni. et grā p̄sentietue
recreati; **I**ncipientib; ab hie-
rusalem; Gemina ob causam
redeptor n̄r p̄dicatores in

mundū destinans: ab hierusalē
eos impat inchoare: primo uide
licet quia plurimi erant ibidē etiā
de p̄secutorib; dñi ad uitā etnā
p̄sciti: qui aptorū uocatione erant
ad fidē colligendi: quales fuerūt
illi de quib; lucas refert: unadie
p̄dicantib; aptis crediderūt tria
milia: alteradie quinq; milia: et
deinceps multa milia: deinde ut
quia tunc tēporis uniuersus orbis
prē paucos iudeos idolatrie fedi
tate horrebat: nequis gentiliū
p̄dicantib; aptis penitentiam
de salute diffideret: uoluit omps
d̄s primo suis p̄secutorib; parcere:
ut nemo quālibet scelestus quā
libet peccator: desperaret de
uenia: cū etiā q̄ filiū dī in sece
rant recoleret: p̄fectā cūuersos
optinuisse salutē: p̄stantē dñō nō.

**FERIA III. LECTIO SCI EUG.
SCD. ALOH. IN ILLO TēPR.**

NANIS IUSTIS IHS
discipulis suis ad mare t̄be
riadis: eertq; **C**ū ueritas in eu
angelio dicat: nemo mittens ma
nū suā in aratrum et aspiciens re
tro aptus est regno dī: non con
tempnenda quēstio oritur: cur
petrus aptus ad nō de piscatione
uocatus: ad idē officiū post
uocationē incunctantē rediit:
ad hoc breuit̄ respondendū quia
sunt quedā negocia: quę sine ante
uocationē sine culpa agunt: ita
etiā post uocationē in offēse

repetunt: Rursū alias: quę quia
nequaquā sine offēsa possunt p̄
agi: post ab renunciationē nulla
tēnus debent iterari: hinc ē quod
petrus qui simplici uictū piscandi
arte sine peccato querebat: etiā
post quā ad nō uocatus est: ipsam
artem sine culpa exercebat: ma
theus uero quia in telonei lucris
rapacib;: scelus in eēps exēxit: se
mel eis abrenunciavit: et deinceps
ad illa non rediit. **E**t querunt
eertq; Diuinitus piscantib; disci
pulis incapiendo magna facta ē
difficultas: ut ad ueniente crea
tore: magna fieret miraculi pa
trati sublimitas. **M**ane autem
facto: eccetera: Non absq; ratio
ne sacramti modo post resurrec
tionē in litore stabat: quia ante
passionē corā discipulis sup̄ maris
undas ambulauerat: mare etenim
turbidos amarusq; p̄sentis sc̄i
tumultus: corruptionēq; morta
litatis humane significat: litus
uero maris excessū atq; euasione
significat corruptionis: Quia
ergo redēptor n̄r de mortali
tate et corruptione: ad immortalit
atē et ad incorruptionē conces
serat: congruenon in maris flu
ctib;: sed in soliditate litoris sta
re memorat. **D**ixit eis: mit
tite inde cetera: eccetera: Conla
tis euangeliorū dictis: bis inueni
mus discipulos: in p̄piscandū iu
bente dñō retia misisse in mare;

Semel uidelicet antepassione et
semel post passionem; Et tam in ea
piscatione que ista precedit: in qua
partem rete missum fuerit non designat;
Hic uero in dexteram partem apte
missum dicitur; Subtilius ergo intuen-
dum: quam hę due piscationes inter se
differentiam habeant; significant
enim ecclesiam: unam quidem: sed ipsam
sibi quodammodo dissimilem; prima
igitur illa piscatio figurat ecclesiam
qualis nunc est: mixtos uidelicet
bonos cum malis: agnos cum hędis:
iustos cum peccatoribus; Secunda uero
haud dubium: quin ista que presentia-
liter recitat designat ecclesiam:
qualis post diem iudicii futura est;
illa scilicet dei ciuitatem celestis
hierusalem: que ex solis angelis sanctis:
et hominibus iustis constabit; In illa
igitur prima: uti premissum est: indif-
ferentem retia missa narrant; hic
uero: dexteram partem tenuis se re-
ferunt; plane quid per dexteram nisi
hi figurantur: qui ad dexteram in
iudicio statuendi: quid uero per si-
nistram nisi reprobis: qui in sinistram sunt
nihilominus collocandi: priore
igitur loco retia non in dexteram: non
in sinistram partem iacta referuntur:
quia presentis ecclesia in rete predicationis:
in numeros reprobos cum electis trahit;
quia nec solos bonos nec solos malos
quos capiat eligit: sed utrosque in-
differentem trahit: donec ueniat
ad litus: et iuxta aliam parabolam
piscis boni separentur a malis: quod

12
significat: in fine scilicet electos secer-
nendos a reprobis; In hac uero lectione
in dexteram rete mittitur: quia in illa
superna ecclesia: soli sancti homines cum
angelis ad regnum admittuntur: qui
nihil sinistri operis: sed totum agunt
dextere actionis; quo loco etiam
notandum: quod hic certus describitur
piscium numerus: quia nouit dominus
qui sunt eius: quibus et dicitur: Gaudete:
quia nomina ura scripta sunt in celis;
Ibi uero pisces quidem multi fuisse
memorantur: sed quot fuerint
non exprimitur; nimirum hec ideo: quia
hi numerum excedunt: in reprobos
sorte numerantur; de quibus psalmista;
Adnunciaui et locutus sum
multiplicatis super numerum. **D**icit
ergo discipulus ille quem diligebat
Ihesus petro: dominus est; loquitur uidelicet
hoc dixit qui hoc scripsit euangelium:
qui quod semper sic de se quasi de alio:
more scripturis usitatis simo loquitur;
sed simon petrus audiens quia
dominus est: eodem mentis ardore quo et
cetera faciebat: tunica succinxit
se: erat enim nudus et misit se
in mare: quod dicitur: tunica succinxit
se: figurata locutio est; non enim
putandum quod toto corpore fuerit
nudus: sed ad artem consuetam potius
expeditus; Ideo autem tunica suc-
cinxit se: ne eius effusione impe-
diret ad natandum. **A**lii uero
discipuli nauigio uenerunt: non enim
longe erant a terra: et itaque quod
aliolo loco per duas signat nauicolas:

illud etiā hic p. ^{cc.} cubitos figu-
rat; **U**t autē descenderet et
rtq; non ē arbitrandū qd panis
prunis sup positus fuerit: sed
ita potius debet intelligi. quia
uiderunt prunas positas et
piscem sup positū: uideret
panē: non sup prunas sed alio
in loco conlocatū; **A**scendit
simon petrus: et cetera; quid
est qd petrus receiterra tra-
xit: nisi quia ipsi scā ecclesia
specialiter ē cōmissa: dicente
sibi dñō; Si diligis me: pasce
oues meas; Ipse deniq; receple-
nū piscib; ad terrā trahit: cū
carnales homines uerbo
p̄dicationis: de gurgite p̄di-
tionis: ad soliditatē fidei et
celestis patrie p̄ducit; Hoc
egit dū in carne uiueret uer-
bis et eptis: hoc agit cotidie
miraculorū signis; **P**lenū
magnis piscib;: centū. l. trib; ;
nisi hic numerus magno redo-
leret mysterio: nequaquam
euglta iohs tā uigilant illius
summā curasset exprimere;
Consurgit autē centenarius
quinquagenarius ac tercius
numerus: ex decē et septē. dena-
rius nāq; et septenarius p̄terna-
riū ductus: in l. i. exsurgit hoc
modo: t. deni. xxx; ter septeni-
bus: qui parit copulati: l. unū
centū; hē quinquagenarius
unus ter ducit: et ad

^{tu. ta. et.}
cl. iiii. puenit; Denarius igit
legis p̄fectionē significat: p̄p̄
toti dē p̄cepta lapideis tabulis
indita; ac uero p̄ septenariū:
septiformis grā sp̄s scī figurat;
Et quid significat hoc numero
denario uidelicet et septenario:
nisi quia nullo modo aliter legē
que indecē p̄ceptis constat ad
implere possumus: nisi p̄ sp̄m
septiformē adiuuem; sed quia
et nra opatio et uirtus opatio-
nis nrae quē grā scī sp̄s: in fide
trinitatis roborat: denarius
et septenarius terre p̄ticit: ut ad
l. i. pueniat; qd etiā p̄spicue:
a maximo non est uacūū sacra-
mento; nā quia quinquagesimus
annus in lege: iubeleus hoc ē re-
missionis appellat: congrue p̄
quinquagenariū numerū ea
requies ad quā recte credendo et
in fide scē trinitatis opando ten-
dimus: designat; que tunc uera
erit: cū unitate confiterit; tunc
in quā uera erit requies scōrū:
cū dñm om̄ptem quem nō trinum
in p̄sonis colunt: unū esse in sub-
stantia et maiestate p̄spexerint;
Iterū ergo. l. et unus triplicat:
et in. cl. iiii. p̄ficiscit; quā summa
om̄ium scōrū quā diuitia p̄terna
p̄destinatis: multitudo figura-
tur; paruo enī numero qui facile
cōphendit; Infinita scōrū milia
designant; Decebat ergo ut re-
demptor n̄r post suā resurrectio-

13
nē tot pisces p̄significationē capet:
quot scōs post generalē resurrectionē
secū regnare donabit: ut et in sua
resurrectione nrām quoq; gl̄amp
monstraret; **E**cū tantī essent:
non ē scissū rete; In episcopatū que
superius antepassionē facta memora-
t: p̄ multitudinē pisciū. ruptū rete
dicit: qđ quid aliud significat? nisi
quia in p̄senti eccl̄a multi rep̄bi cū
electis cohabitāt: qui ipsā fidelīū
unitatē suis prauitatib; scindant;
hic uero: rete scissū fuisse denegat
cū dicit: Ecū tantī eēt id est tam
magni uel tā multi: nē scissū rete;
quia nimirū in illa sup̄naciuitate
patrie celestis: que ex solis ut dictū est
constat electis: et multi erunt: et
tam uinculū unitatis p̄hereses uel
discordias: scindere non poterunt;
nā neq; hec in eos: ullo modo cadere
poterunt; **E**t nemo audebat: et
cetera; Hic locus: hunc habet sen-
sū; tā euidēt omib; patebat qđ
ipse esset xps: ut nemo sup̄ hoc
dubitare auderet; nā si dubitas-
sent: consequens erat: ut eū inter-
rogarent; **E**t uenit ihs: et cetera;
In ea lectione que hesternō reci-
tata ē: piscem assūm similit̄ et
fauū mellis comedisse narrat;
qđ quid significet: plenius ibi
digestū est: Idem ergo in hoc loco
piscis assus significat: qđ et in p̄-
cedenti euglō; dñm: uidelicet
passū; panis quoq; ipse ē: quidic;
Egosū panis uiuus: quide celo

descendi; piscem uero cū pane co-
medit: significans quia ex huma: qui
nitatē p̄ nob̄ pati potuit: ipse etiā
panē diuinitatis sue nos refecit
Ac recreauit; **H**oc uero tertio: et r̄tq;
qđ dicit dñm hac apparitione
tercio manifestatū: non ad ipsas
uisiones quib; apparuit: sed ad
numerū dierū p̄ quos apparuit:
est referendū; siquidē primodie:
quinque apparuit; primo
scilicet marie magdalene: fletu
admonumtū; Secūdo: eidē marie:
et alteri eiusdē nominis: eius deq;
deuotionis; regredientib; a monu-
mto; Tercio: petro; quō tam loco-
incertū habet; Quarto: duob; in
emauis p̄perantib; ; Quinto: ipso
die ad uesp̄um. clausis forib; ad
discipulos intrans; Sexto: apparuit
post dies octo: quando aderat
thomas; septimo ad mare t̄r be-
riadis: ut hec lectio narrat;
Octauo: in monte galilee; nono:
recubentib; discipulis ascensurus
in celū; decimo: ipsa die sue ascen-
sionis: non uero intras sed in nubib;
eleuatus apparuit; Hec igitur
manifestatio: quantū ad numerū
uisionū p̄tinet septima: quantū
uero ad dies: tertia ēē p̄batur;
Tandē notandū ē: qđ redēptor
nr̄: hoc ultimū conuiuiū int̄ ra-
cū septē discipulis non sine t̄r po-
mysteriū celebrauit; Occi-
uidelicet innuens illi
mancipandos for

qui hic p bona opa plenitudine
septiformis sps impleri meruerint.
Ita tam si sacramenta istorum nominum
qd in interpretationibus suis habent.
Ipse quoque in suis habere studuerit
actibus; ut uidelicet sit obediens
diuinis preceptis qd in preceptis simon:
agnoscat creatorem suum siue pec-
catum suum: qd sonat petrus; pene-
tret etiam abyssum diuinorum misteri-
orum: qd exprimit per thoma; quic-
quid etiam boni habuerit: donum
dei esse cognoscat: qd nathanahel
figurat; sit uiciorum subplantator:
cum iacobo: Gratias dei deputet qd
recte gesserit: cum iohanne: Gemina
etiam precepta caritatis custodiat:
que uidentur si significare duo dis-
cipuli: qui cum supradictis fuisse
memorantur: Intuendum quoque qd
idem iohannis aplos: hoc conuiuium sup-
er remunerationis significantius
ob misterium cenam appellauit:
In apocalypsi dicens; beatus: qui
ad cenam nuptiarum agni uocatus;
quia enim post cenam prandium non
restat: rectissime illa beatitudo
que in fine mundi seculi dabitur: cena
appellatur: ad cuius dulcedinem
conditore nostro optulante per-
tingere mereamur amen.

**OMNIBUS POST PASCHAM
LECTIO SCIENTIE: SECUNDUM IOHANNEM
CUM MESSET SERO**

et illa et tunc qd in euange-
lio dicitur: Sabbatum in capite
et tunc dicitur: Dominum semper

intellegendus est: a quo propter
domini resurrectionem: in tunc ebdo-
madis exordium: Nepeque admodum
nos christiani in institutione pasce silues-
tri sectantes: primam feriam et secundam
uel terciam licet contra artem dicimus:
parimodo apud iudeos septimane
dies: pro primam sabbati uel primam
sabbatorum: et secundam et terciam sabbata
connumerantur: Dicitur autem una
sabbati uel una sabbatorum: pro eo qd
dici potest: una dies sabbati; mirum
uero uidetur quibusdam: quomodo re-
deptor noster uera de sepulchro carne
reclit: si hanc ad discipulos clau-
sis ianuis intro misit: cum utique soli-
dum et pingue corpus id non recipiat:
ut alicubi non apto aditu transeat;
sed celerius est respondendum: quia
opa omnipotentis dei: si ex humana
ratione comprehendere possent: admi-
randum non essent: Cum autem humanum
intellectum magnitudine superex-
cedunt: diligenter considerantibus;
admiracionem ingignunt: nec enim
fides habet meritum: cui humana
ratio prebet exemplum: Cur autem
incredibile uideatur aut mirum qd
corpus iam in mortale et incorrup-
tibile clausis ianuis introduxit:
si ueraciter creditur qd passibilis et
mortalis in mundum ueniens: salua
uirginitate genitricis: in lucenas-
cendo erupit: proinde duo ualde
stupenda redemptor resurgens
in suo corpore exhibuit: quia uide-
licet illud: et incorruptibile.

et tam palpabile demonstrauit;
Ut in altero dubitantiū fide inferu
eret: in altero uero fideles ad p̄miū
et ne in corruptionis inuitaret; Ut
sicut ipsū uiderent apti in corruptio
nis p̄petuitate donatū: ita se om̄s elec
ti in immortalitatis munere crederent
quandoq; eē donandos; In hęc uero
sciendū est: quia sicut corpus redē
ptoris n̄ri post resurrectionē et
palpabile et subtile fuit: ita om̄i
um electorū corpora cū resurrexe
rint: et palpabilia erunt p̄ ueritatē
nature: et subtilia p̄ effectū diuine
potentie; Ut scilicet ad quos cūq; locos
secedere uoluerint: sine difficul
tate aliqua transire possint; Et
ubicūq; fuerint: d̄m om̄ipotentē
sine obstaculo et sine impedim̄to
contēplent; qđ nec ui forte uideat
incredibile: cordi ē exemplū id ipsū
ad p̄bare; Ecce om̄s nos qui in occiden
tis partib; positi sumus: exurgente
solem cotidie in suo ortu clare uide
mus; quis uero nouit quot p̄ruptorū
montiū altitudines: quot terrarū
dim̄siones: nos et solem int̄cludant;
similiratione electi post diem iudicii
ut p̄missū est: ubicūq; cōstiterint
claritate om̄p̄tis d̄i p̄spicue contē
plabunt; qđ uero dicit p̄p̄t̄ metū
iudeorū: sic ē sentiendū: qđ posito
in morte d̄nō: discipuli uero iudeos
metuebant: ne sicut magistrū p̄
emerant: sequaces quoq; illius
impietate meritate multarent;
sed pius d̄ns afflictis seruis conso

lationē daturus uenit: et fecit
in medio et dicit: pax uob; digna
plane salutari: o: et redēptor re
surgenti om̄i nō cōueniens: ut is
qui dispensatione sue passionis
terrenā cū celestib; pacificauerat:
regressus a mortuis pacē mortalib;
importaret; **E**t cū hoc dixisset:
et r̄tq; Hoc in argum̄tū uere resur
rectionis pietas fidelium actū cre
diderit: ut uel ipsis uulnērū stig
matib; conspicatis: neuū incre
dulitatis amitterent; plurime uero
causē ad doctorib; explicant: cur
redēptor qui mortē moriendo
subegit: signa mortis in suo cor
pore remorari p̄miserit; quarū
potissima hec ē credit: ut ad exa
minandū mundū in iudicio ueniens:
ipsa eadē uulnera que p̄ impiis p̄
tulit: suis contēptorib; ostendat;
n̄ solū autē hec ipsa sua uulnera d̄i
arbitrē ad iudiciū generale mon
strabit: sed etiā iuxta doctorū
asserctionē: ipsa crux cui affixus:
ad iudiciū manib; angelicis depo
nabit; ut sicut scriptum ē: uide
ant in quē cōpuxer: et plangent
se super eū om̄s trib; terre; Uide
ant in quā iudei quēdā p̄nauer:
pagani quē cognoscere rennuer:
heretici in cuius fidē deliquer:
cuncti generatim rep̄bi quē con
tēpserunt: et sine excusatione peccauer:
quis sine retractione peccauer;
et igitur ergo eis iterū: pax uob; ite
ratio in scriptura: confirmationē

operis solet ostendere; Hinc
nāq; ē qđ ioseph pharaoni expo
nens somniū dicit; qđ autē inq
ens uidisti scđo somniū ad eandē
rem ptinens. firmitatis indicium ē;
Sicut misit me pater. et rēq; missio
in hoc loco. incarnatio filii debet
intelligi; Tunc nāq; pater filiū
misit. cū hunc preparatione hu
mani generis. humanari fecit;
misit autē illū. nō ut frueretur
mundanis deliciis. sed ut p homi
nū salute subiret supplicium pas
sionis; nūquid tam ideo illū odisse
dicendus. quia ad passionē eū
destinavit. non utiq; odiuit.
immo et nā illū caritate dilexit.
sicut iohs de eo testat; pater
diligit filiū. et omnia dedit in ma
nu eius; Ut ergo pater dilexit filiū
quē ad patiendū misit. ita nihi
lo minus filius amavit aptos. quos
tam in orbē ad passionē suffe
rendas. uelut agnos int lupos
destinavit; Ex qua ratione claret.
quia tunc quisq; potius ad osē dili
gi debet credere. quando uel
flagellis diuinis. uel imptitate
infestoy hominū atterit; ut sa
piens quidā ait; fili noli deficere
ad disciplinā dñi. et cetera. usq;
castigat omēm filiū quē recipit;
occū dixisset. et rēq; Questio
crebra patrū expositione uenti
lata uidet exurgere. cur uideli
cet redēptor nr. discipulis his
sp̄m sc̄m dare uoluerit; semel

uidelicet in terra consistent. ut
hic legit; et semel celo p̄sident ut
in actib; apostolicis declarat; quā
questionē beatus papa gregori
us. hoc modo egregie soluit; duo
etenim p̄cepta caritatis. quē per
sp̄m sc̄m in cordib; electoy diffun
dit; amor uidelicet dī. et pximi;
Unde et in lege dicit; diliges dñm
dñm tuū. et cetera; In terra ergo
dat sp̄s. ut diligat pximus; Et celo
dat sp̄s. ut diligatur dī; sicut ergo
una dilectio in duos scindit man
data. sic unus sp̄s in duos data; uerū
tam cur primū in trā. et post modū
de celo sit datus. inquirendū; p̄fec
to quia p amore pximi. puenitur
ad amorē dī; Et cū amor dī princi
palior sit dignitate. amor tam
pximi prior est ordine; qm non
possumus puenire ad amorē dī. nisi
prius diligamus pximū; Hinc iohs
dicit; qui frēm suū nō diligit quē
uidet. et cetera; possumus adhuc
de hac questione. conicere aliquid;
multa quidē s̄ dona gratiarū sp̄s sc̄i.
scđm illud qđ apt̄s dicit; aliqui
dem p̄ sp̄m dat sermo sapientie. et
cetera. I s̄ que quo ait; hec autē om̄a
opatur unus atq; idem sp̄s. et rēq;
lgt̄ ad aliud acceperunt apti sp̄m
sc̄m ante ascensionē. ad aliud post
eandē ascensionē; primo deniq;
grām sp̄s sc̄i ad hoc p̄cepunt. ut
possent recte uiuere. et in p̄di
catione quib; dā p̄dē. et peccata
dimittere. et baptizare. et cre

dentib; spm adoptionis infundere:
dicente eis saluatore: quoy remise-
ritis peccata: et r t q; Scdo uero id:
post ascensionē. multo maiore sci
spī grām p cepunt: ut possent non
paucis sed plurib; pdesse: et ut ha-
berent potestatem opandi uirtutes:
et grām sanitatū; Et qd his omib;
maius est: quicunctis gentib; erant
pdicaturi: cunctarū gentiū
linguis loquerent: et ad diuersas
gentes migraturi: nullo indige-
rent inter pte; Unde paulus apti:
gloriat apud chorintios dicens:
Gras dō: qd omī um urīm linguis
loquor; Inter hec uero sciendum ē
et tota libertate p nunciandum:
qd apti sci. ex quo tēpore xpm secuti
sunt: spm scm habuer; Unde et
saluator: intēplo clamabat: si qd
sint: et cetera; qd exponens eu-
angelista: subnectit: hoc autem
dicebat de spu: et r t q; si enī apti
in xpm iā crediderant: consequent
utiq; spm scm habebant; Nec pu-
tari debet contrariū qd ibi subseqt:
nondū enī erat spī datus; sed subau-
diendū potius quia nōdū ita erat da-
tus apte: sicut postea dandus erat;
apti ergo qui ante passionē ex parte
habebant spm scm. ut sibi paucisq;
suoy pdesent: postea eundē spm
scm plenius p cepunt: et ut ita di-
xerim spū scō in igneis linguis appa-
rente baptizati sunt: ut sibi pluri-
mū. multisq; aliis pdeē potuissent;
Non autē ab re redeptor nō spm scm

15
daturus aptis insufflauit: sed in
eo utiq; qd eundē spm dando insuf-
flauit: equalitate suā cū patre
demonstrauit: Et qd spī sci sicut
pcedit a patre sic et iā pcedit a filio;
siue ideo insufflauit: ut seēde
clararet qui in principio mundane
plasmationis formauit hominē
de limote: et inspirauit in faci-
em eius spiraculū uitę; Unde in
ecclā religiosa consuetudo exo-
leuissē credit: ut sacerdotes
baptizandis paruulis in faciem
exsufflent: quatinus uno eodēq;
flatu: et malignus pellat: et
spī diuinus generato homini in-
fundat; Quoy remisit eis et r t q;
Ecce sci apti ueracē magistrū secuti:
de magne humilitatis infimis: ela-
tis ad culm sublimissime potestatis;
quiq; p dno aut parua aut nulla
reliquer; principes mundi et
iudices scloz ab eo constituunt:
ut puoto quib; dā peccata retine-
ant: quib; dā relaxent; proz sus-
sicdecebat eos exaltari: qui xpo
tantū consenserant humiliari;
Istorū uero locū modo in ecclā:
epī boni et sacerdotes optinent;
qui cū gradu regiminis p cipi-
unt: auctoritatem quoq; ligandi
atq; soluendi pariter sortiuntur;
honor quidē eximius: sed graue
ē istius honoris pondus; ualde
quippe incongruū ē: ut is qui
sue uite regulā nescit tenere:
iudex fiat uite aliene: hac de causa

cū multi inepti ad tantā dignitatē
accedunt: ipsū honoris ministe-
riū indigne tractando uilescere
faciunt; Unde et hanc dñi senten-
tiā n̄ recte accipientes: sepius
contra ius diuinū agunt: ligan-
tes innoxios: et eos qui cul pabiles
s: ediuersos soluere p̄sumtes; uerbi
grā: stimulatī odio subiectū p̄xi-
mū dāpnari n̄ dubitant: quālibet
innocentē; Rursū p̄ moti assenta-
tione aliqua subiectorū: quantū
libet iniquos: quantūlibet scele-
ratos: iustos p̄nunciare n̄ metu-
unt: sed dū in ligandis soluendisq;
p̄ximis: n̄ merita causarū: sed
motus p̄prie uoluntatis secunt:
ipsi se conlata p̄uunt potestate;
quia neq; hi quos indebite damp-
nant ligati: neq; quos incōpeten-
tē soluant: antediuine maiesta-
tis oculos: liberi habebunt; Hunc
dñs p̄ p̄phetā: de talib; dicit;
mortificabant animas que non
moriunt: et uiuificabant ani-
mas que n̄ uiuunt; n̄ morientē
quippe mortificat: qui iustum
nequit dāpnat; morientē uero
uiuificare nitit: qui reū suppli-
cio absoluerē conat; In talib;
ergo iudiciis agendis: cause
meritorū prius pensande sunt:
et sic potestas ligandi soluendiq;
exercenda; Considerandū que
culpa cōmittit: que penitencia
post culpā sequat: ut quos dñs
cōpunctionis grām uiuificat:

hos sententia pastoris absoluat;
Uera enī conuersio addm: mente
potius est estimanda quā tempore;
qd̄ bene quatrīduani mortui resus-
citatio significat: que uidelicet
demonstrat: quia prius mortuū
dñs uocauit et uiuificauit dicens:
Lazare ueni foras; Et postmodum
is qui uiuens egressus fuerat adis-
cipulis est solutus: dicens dñō: sol-
uite eū: et sinite abire; Ecce illū
discipuli iā uiuentē soluant: que
magister suscitauerat mortuū;
Lazarus enī quatrīduanus mortuū:
designat hominē longa peccatorū
consuetudine tabescentē: et etne
mortis funere iā sepultū; Ex qua
consideratione intuendū est:
qd̄ illos debent pastores p̄ auctori-
tatē pontificale absoluerē: quos
dñm cognoscunt iā p̄ uiuificantē
grām a peccatis et morte anime
suscitasse; Int̄ hec uero subiecti
sibi met ipsis falso blandiri n̄ debent:
cū aplatis temere se iudicari con-
spiciunt; nec p̄sumant aliquaten⁹
sententiā ligantis p̄terire: qm̄
et si illius culpe rei n̄ sunt p̄qua ar-
guunt: habent tam̄ alias quarū
merito ligari dāpnariq; mere-
ant; Alioquin si p̄ceptoris sui
impiū transgredi tēptauerint:
mox culpa p̄temeritate incur-
runt: quā et antedāpnationē
uitare potuer. Thomas autē:
et r̄tq; Thomas hebreū nomen:
latine abissus int̄ p̄tatu dicit;

Greco autē sermone didimus hoc
 est dubius uocat. Cuius diuersitatis
 hec ratio ē: qđ is qui de resurgente
 dñō diutius ceteris dubitauit uerita
 tē eius de resurrectionis p̄fundius
 et p̄fectius postea palpato dñō cog
 noscere meruit; sed quod uel thomas
 uel ceteri apti resurrectionē dñi
 tarde crediderunt: nō tā illorū
 infirmitatis quā nr̄e fidei confirma
 tio fuit; plus etenim nobis ad fidem
 contulit thomas qui diu dubitauit.
 quā maria que citius credidit; plus
 nāq; magister. dū dubitanti disci
 pulo uulnera corporis in argumētū
 exhibuit. uulnera nr̄is decordibus
 amputauit; qui modo resurrec
 tionē dominicā quo numerosiorib;
 approbationib; confirmatā legi
 mus. eo stabiliore fidei sinceritate
 eam indubitanter credimus et uene
 ram; sed iure querit quomodo ioh̄s
 euāgēta apparente dñō discipulis
 ip̄so die sue resurrectionis sicut p̄
 sens̄ lectione narrat. thomā defuisse
 dicat. cū lucas hanc eandē manū s̄
 tationē describens. narret quia duo
 illi quib; in eam sp̄gentib; dñs uisus
 est reuersi hierosolimā. Inuener
 congregatos undecim et eos qui
 cū ip̄s erant; si enī scđm lucā. xi.
 discipuli congregati in unum
 erant duodecimo iap̄ dicto. p̄cul
 dubio et thomas cū illis simul erat;
 quomodo ergo iuxta iohannem
 defuisse dicitur. quā questione
 in offēse exire possumus. si eundē

thomā primitus aptorū cetui
 et confabulationi interfuisse.
 quando illi duo. reuersi sunt. clemē
 uero illo foras cuius libet negocii
 necessitate digressō: dñm in medio
 apparuisse intellegamus; **E**t
 post dies octo: et reliqua; hoc loco
 intuendū. quia thomas aliud uidit
 et aliud credidit; uidit p̄fecto
 oculis corporeis ueritatē humani
 tatis. sed credidit latente dñm sub
 uelamine mortalis conditionis;
 uidebat nāq; tangebaturq; hominē.
 confitebatur et predicabat dñm
 quē uidere uel tangere n̄ ualebat;
 Cuidns; quia uidisti me. credidisti;
 Cū paulus apt̄s dicat. est fides spe
 randarū substantia rerū. argu
 mentū non apparentū. p̄fecto
 liquet. quia fides illarū rerū argu
 mentū est quē apparere n̄ possunt;
 quē enī apparent. iā fidē n̄ habent
 sed agnitionē; dū ergo uidit thomas
 dū palpauit. cur ei dicit quia
 uidisti me credidisti. sed sciendū.
 quia aliud uidit et aliud credidit.
 A mortali quippe homine diuinitas
 quē est immortalis. uideri n̄ potest;
 Homine igit̄ uidit et dñm confessus
 est dicens; dñs m̄s. et dñs m̄s; quo in
 loco forte requirit̄. utrū discipulus
 magisteri cor p̄st tangere ausus sit;
 prōsus narrat hoc euangelista
 ad nō imperatū. sed non significat
 ad discipulo factū; sed si dicamus
 discipulū thomā magisteri corpus
 attrectasse. mouet scrupulū

no

110
quia non dicit dñs tetigi scime.
sed uidisti. nisi forte in uisu et u
tactu intellegamus; Cū enī quinq;
sint notissimi sensus corporis: ge
neralis istorū omīum sensuū uisus
eē dep̄hendit; nā et p̄ quatuor
alios sensus nominari solet uelut
cū dicimus; Audi et uide quā bene
sonet: olfacet et uide quā bene oleat.
gusta et uide quā bene sapiat
tange et uide quā bene caleat;
Ecce ubiq; sonuit uide: cū uisus
ad solos ptineat oculos; Unde et
qd̄ hic dñs dicit: uide manus meas:
quid aliud est nisi tange et uide:
potest p̄terea simplicit̄ asseri:
dñm quidem hoc imperasse: sed
discipulū id p̄ficere ausū non
fuisse; la m uero p̄pendendū qd̄
sequit̄; **B**eati qui n̄ uider̄: et
credider̄; Et sciendū quia uerbo
p̄teriti: rationē futurit̄poris
exponit; p̄ eo qd̄ dici potest:
beati qui non uidebunt et credi
turis; quia sententia nos specialit̄
signatur: qui ad fidē post apos
tolorū p̄dicationē uenimus;
qui et si xpm̄ incarnatū minime
uidemus: n̄ minore tamen fidei
constantia uerū dñm et uerum
homine credimus et p̄dicamus;
nos in quā hac sententia signati
sumus: ita tam si fidem operib;
exsequam̄; Ille et enī uere credit:
qui exercet opando qd̄ credit;
quo contra paulus: de re p̄bis ait:
Confitent̄ se nosse dñm: factis

autē negant; **M**ulta quidē: et cetera;
Hoc capitulū uelut finē istius libri
indicat; qd̄ tam quasi p̄miū ē secuturę
narrationis: quę ita incipit; manifest
tauit se ih̄s discipulis suis: et cetera;
p̄missis autē uerbis significat euḡta:
multa beneficia signorū et p̄dicationis
xpm̄ gessisse in mundo: quę obsui
magnitudinē scribi nulla ratione
potuer̄; Unde et in sequentib; idem
euḡta testat̄: quia si scribant̄ per
singula: nec ipse mundus capiat eos:
qui scribendis libros; quę uero
causa fuerit ut ista scriberent̄:
subdendo manifestat dicens; Hęc
autē scriptas: et r̄tq; quib; uerbis
ab unde et pietati fidelīū satis facit:
et hereticorū insanie; pleriq; enī
impiorū astringere presumpserunt:
xpm̄ ih̄m inhumana natura filiū
dei patris esse: n̄ p̄priū sed adopti
uum; sed dū euḡta dicit: quia hic ē
filius dī: p̄fecto patet quia hoc de illo
homine asserit a uerbo assumpto:
quē iuxta carnē ih̄m constat esse
nuncupatū; nisi enī xps̄ etiā inhumana
natura uerus esset dī: uerus esset et
dī filiū: nūquā firma fides creden
tium. beatā mariā quę hominē cū
diuinitate genuit: theotochon 110
id est digenitricē appellaret; **E**t
ut credentes: et r̄tq; qui cūq; credit
ueracit̄ ih̄m filiū dī esse: credendo
ipsū in se filiū habet: quē habendo
et uitā habet; quia ipse dixit: ego
sū uia ueritas et uita; Cūq; hanc
uitā id est xpm̄ in p̄senti possidere

meruerit. Insup et uita cū scis omib;
cū sequet̃ et̃ nā; ubi erit certa secu-
ritas. sempit̃na felicitas. Inenar-
rabile gaudiū; ubi tota trinitas dī
in sua potentia ab electis sine fine
uidebit̃. sine fastidio amabit̃. sine
fatigatione laudabit̃. p̃ infinita
sct̃a sctoꝝ am; **EBD. II. POST**

PASCHA. SC OM JO HEM.
IN ILLO TEPR. DIX IHC DISCIP
EGOSU. PASTOR BONI

Ex huius lectionis euan-
gelice textu. audiamus
dñm ih̃m cōmendante nobis boni
pastoris officiū. In qua cōm̃datione.
dū boni pastoris opus ostendere
uoluit. nullū rectius quā se. loco
exempli pponere potuit. Egosū
inquiens. pastor bonus. Simul que
notandū. quia addendo bonus. sig-
nificauit etiā esse pastores malos.
qui in sequentib; mercennarii ap-
pellantur. unde autē pastor bonus
cognosci ualeat. subsequente mani-
festat dicens. pastor bonus. animā
suā dat p ouib; suis; qđ dñs agendū
docuit. prius ipse in suo actu pre-
monstrauit. animā nāq; suā hoc ē
uitā suā. posuit idest deposuit p
ouib; suis; pro his uidelicet qui in
iudicio ad dexterā sunt statuendi.
quiq; p eo qđ nunc in p̃senti imi-
tantur. de quo scriptū ē. sicut
ouis ad occisionē ducet̃. illuc in
celestis regni pascua inducentur.
sequentes agnū quocūq; ierit;
pastor ergo bonus in d̃ xp̃s esse

probat̃. quia animā suā p ouib;
suis posuit; sed nūquid et alii
pastores non sunt boni. nūquid
petrus non ē bonus pastor. siquidē
et ipse p ouib; animā suā posuit.
Sic de paulo. sic de ceteris aptis.
sicut de scis qui pro amore ouiu
dī. cruore p̃prio sunt resp̃si.
sentiendū; Om̃s ergo isti pastores
boni sunt; non solum quia sanguinē
fuderunt. sed etiā quia p ouib;
fuderunt; Et tam redemptor.
cū tot pastores bonos p̃nosceret.
se solum bonū pastore cōmenda-
uit dicens. Egosum. pastor
bonus; quid est ergo hoc quod
singulariter unū pastorem
cōmendat. nisi quia in uno
pastore bono. unitatē om̃ium
pastorū bonorū cōmendat. significat.
quia enī xp̃s cū corpore suo qđ
est ecclesia unū corpus creditur.
rectissime etiam ipse qui bonus
pastor est. cū ceteris pastorib;
membris suis. unus pastor uocat;
uel certe singulariter se om̃issis
ceteris. bonū pastore nuncu-
pat. ut alios ad potestātē et
bonitatē suā. nil bonitatis habere
ostendat. Nā et ipsi pastores qđ
aliquatenus boni. hoc ab uno
pastore sortiunt̃. hoc est a dō.
qui essentialit̃ bonus est; homi-
nes enī non a seipsis boni esse poss;
sed a dō accipiunt ut boni sint;
inter h̃ec uero pastorib; eccle-
siasticis hoc ē ad attendendū. ut

Miserere

Non dicitur

l2

prius exteriora bona indigentibus
ouibus; misericorditer impendant.
postremo si necesse sit. etiam animam
pro periculis tantibus; ponant; nam qui
pro ouibus; in tranquillitate non dat sub
stantiam suam. difficile in persecutione
daturus esset animam suam. Hinc
Iohannes ait; qui uiderit fratrem suum.
et rati; quod autem pastores boni
ad edificandam plebem fidelium.
pro ouibus; animas ponere debeant.
idem Iohannes apostolus accessit dicens;
sicut et Christus pro nobis animam suam
posuit; Hinc Salomon dicit; Si sede
ris ad mensam potentis. sapienter
intellige et cetera; ac si dicat;
Si ad mensam potentis dei hoc est
ad altare accesseris. Intellige
que apponunt tibi. id est corpus
et sanguinem Christi in mysterium digna
ueneratione propende. et mitte
manum tuam id est pro paraoperatione
tua. Sciens quoniam talia te oportet
proparare. ut scilicet ad utilitatem
fidelium. pro dominicis ouibus; morte
ultra appetas sine necessitate expe
tat. **M**ercenarius et qui
non est pastor. et rati; sunt in ecclia
homines propositi quidam; qui ex
occasione temporalis lucris Christi
euangelii. Tant; qui ut dicit apostolus.
sua querunt non querunt Iesu Christi; Hinc ergo
tales non pastores sed mercenarii
uocantur. quia non pro amore di
uino oues dominicas. sed pro tempo
rali mercede pascunt; quam uero
ergo ex his uerbis domini intelligi

concedit. sunt in ecclia pastores.
sunt et mercenarii; pastor ueri
tatem Christi adnunciat. mercenarius
occasione ut dictum est Christi pro
dicat; Diligendi autem sunt pastores
et imitandi. tolerandi mercenarii
et cauendi; qui et ipsi utique non
omnino modis inutiles. sed ex parte
necessarii; nam et per os uerbum Christi ad
nunciat. licet ab eis non impleatur.
Iuxta quod dominus. de scribis et pharisaeis
dicit; que dicunt facite. et rati;
Cum ergo tales uia ueritatis adnun
ciant. non salutem eius querunt cui ad
nunciant. quam lucrum siue pecunia
rum seculi audis humane; Auditores
autem illorum si bonis quidem dictis eorum
crediderint. ipsos tamen imitati
non fuerint. ille qui adnunciat
habebit detrimentum. quibus autem
adnunciat habebunt lucrum;
ut enim aliquid sub exemplo dica
mus. auditor bonus qui uult bene
uiuere. cum adtenderit placitum
suum benedocentem licet non bene
uiuentem. hec seculum uoluit; Dominus dicit
de talibus; que dicunt facite. et
cetera; Audiam ergo istius sermo
nes. non imitabor mores; sequar
dominum. sequatur ille cupiditatem suam;
quia si uoluerit apud dominum sic me
defendere ut dicat. dominum uidit illi
placitum meum male uiuere. et ideo
male uixi. dicturus est mihi; Serue
nequam. nunquid non me audieras
que dicunt facite et cetera.
at contra pro uersus subiectus

quando cepit argui a uerbis dei: dicit
sibi; quid mihi loqueris? ipsi episcopi ipsi
clerici non illud faciunt. et me cogis
ut faciam. Hoc dicendo: nullam excu-
sationem ab eo percipere poterit: quem
in malo imitari uoluerit. **U**idet
inquit lupus et fugit; lupus super oues
uenit: cum quilibet raptor et iniustus:
fideles quosque et humiles: pro poten-
tia opprimat; sed is qui locum pastoris
tenebat et tamen mercennarius
erat: tam diu utilis fuit: quam diu
lupum non uidit; uiso autem lupo fugit. 110
quia dum periculum temporale metuit:
persecutorum seuitie ex auctoritate
resistere non presumit; quibus iure-
phie zechiele propheta dicit; non as-
cenditis ex aduerso: eccetera;
ex aduerso quippe ascendere est:
potestatem; huius sancti praeue aliquid
in ecclesiam gerentibus: libera uoce
contrahere; in die uero domini per domo
israel stare ac murum oppondere est:
fideles innocentes: contra peruer-
sos in iusticiam: qui iusticie auctori-
tate uindicare; quod quia mercenna-
rius non facit: cum uementem lupum
uiderit fugit. Est propterea alius lupus
iste nequior: malignus uidelicet
hostis: qui sine cessatione caulas
fidelium circumit: ut deceptionis
sue molis suffocare possit; qui
quasi lupus gregem dissipat: dum
fidelem populum suis temptationibus op-
primi donecat; sed pastor iste rapaci
lupo nulla ratione contradicit:
quia dum solis exterioribus inlat:

18
interiora gregis dampna negle-
genda putat; fugit autem non corpore
sed animo; fugit non mutando locum:
sed subtrahendo solacium; quia cum
uidet hominem consentire peccato
et diabolum sequi ad supplicium: non illi
dicit peccas: non illum obiurgas: ne sua
commoda perdat; in hac uero lupus
rapit et dissipat oues: cum alium ad luxu-
riam pertrahit. alium ad auariciam accendit:
et singulos sine obstaculo perquecun-
que uult uictima parit; quae autem causa sit
ut mercennarius fugiat: subdendo
manifestat. **M**ercennarius etiam
ac si alius uerbis dicat; stare in periculo
pouibus; non potest: quia in eo quod ouibus
preest: non oues diligit: sed temporalem
mercedem querit; sed postquam culpa
falsi atque ficti pastoris innotuit:
consequenter iterato sermone forma
boni pastoris: imitabilem ante
oculos reuocauit dicens; **E**go sum
pastor bonus; et cognosco meas id est
diligo: et cognoscunt me meae id est
diligentes obsecunt; nam et nos eos
cognoscere dicimus: quos amamus;
at contra: non cognoscimus quos odimus;
unde scriptum est; nouit dominus: quis eius;
quo tradere episcopis dicit; nescio uos;
Sicut nouit me pater: etiam quod nouit
pater filium: tanquam unigenitum; nouit
filius patrem: tanquam ei consubstantialis
et coeternus. **E**t animam meam pono:
etiam quod ac si apte dicat; in hoc patet
quia et cognosco patrem et cognos-
co a patre: quia animam meam
pono pro ouibus meis; id est: ea

caritate qua pro ouib; morior.
quantū patrē diligā ostendo;
Et alias oues habeo: et r t q; quia
redēptionē nrām quide gentili
populo ad fidē uenimus: dñs
aspexerat: ideo dicebat: alias
oues et cetera; de gentib; loquens
que non sunt ex hoc ouili: id est
de genere carnalis israhelis;
Et illas: et r t q; ipse utiq; eas
adduxit: qui p aptos suos pre
dicationis illis uerbu intmans:
ad fidem suā pduxit; **E**t uocē
meā audient; nemo dicat gen
tium populū non audisse uocē
xpī: sed eorū tantū quos misit
id est aptos; nā et in his quos
misit ipse erat: ut dicit paulus;
An experimtu queritis eius qui
in me loquitur xps: ergo ipse et
p suos loquitur: et p eos quos
misit uox eius auditur; **E**t
fiet unū ouile: et cetera; per
bonū pastore deduo b; gregib;
unū ouile efficit: sicut per
lapidē angulare deduo bus
parietib; unus preparatur;
Ad hoc enī ualet lapis angula
ris: ut ex duo b; parietib; bus
faciat unū; Ad hoc ualet pas
tor bonus: ut ex duo b; gregib;
unū efficiat; Hoc autem coti
die fieri dō largiente conspi
cimus: dū ex utroq; populo
in unā fidem confluere: unū
dñm credere: unā et nā uitam
expectare: eadem pasqua reg

nicelestis uidemus p cipe: ipso p
stante qui uiuit et regnat dñs p
DMC. III. POST PASCHA.
LECTIO SCIEUG: SCOMLOH.
IN ILLO TEMPR: OLX IHS DISC.
Modicū et iā non uidebitis me:
et iterū modicū et uidebitis me:
quia uado ad patrem; et r t q;
Dñs ac redēptor nr discipulos
p pntiā humanitatis inminente
iam passionē relicturus: eā noc
te qua tradebatur: expleto
mysterio salutis ferē cenē: mul
ta cū eisdem discipulis sermo ci
nando: et tristitiā sue passionis:
et gaudium nihilominus sue
resurrectionis denunciare
uoluit: ut tanto fortius impen
dens periculū tolerarent:
quanto frequentius illud ad nō
prenunciatum recolerent;
Inter reliqua igitur sue pas
sionis documenta: etiā hoc qd
in pnti lectione recitatur:
intulit dicens; modicū: et r t q;
qd tri formi intellectu: ad oc
torib; constat expositū; quia
enī hec uerba eā nocte qua tra
debatur: ut pmissum ē ptulit:
modicū fuit ab illa hora noctis
qua hec loquebatur: usq; in
horā passionis et sepulture
que circa uesperā sextę ferie
facta ē: qua hora cepit dñm
n uidere: eo qd esset intra sep
ta sepulchri: ab humanis se
clusus obtutib; ; Et rursum

modicū fuit interpositū spatiū.
usq; dū illū uiderē; Tercia enī die
resurrexit a mortuis. et apparuit
in multis argumētis p̄ dies. xl;
Alii; modicū fuit tempus quo
dn̄s iacuit in sepulchro. usque quo
resurrexit a mortuis; quo tēpore
modico. discipuli eū uidere nequi
uer. Rursū modicū fuit tēpus illi
uidelicet. xl. dies. quib; cū disci
pulis post resurrectionē suā con
uersatus est; Cūq; multi moda os
tensione apparuit. usq; dū illis
uidentib; Ascendit in celū; Et hoc ē
qd̄ ait. quia uado ad patrē; Ac si.
Aliis uerbis diceret; Ideo post mo
dicū intra septa sepulchri auris
abscondor aspectib; et iterū post
modicū destructo mortis impio.
Intuendus uobis appareo. quia
tēpus est. ut expleta susceptio car
nis dispensatione. cū resurrectione
nis gl̄a iā reuertar ad patrē; non
enim semp̄ intra mansurus. sed p̄
humanitatem quā assumpsi. iā sum.
Ascensurus in celū; Int̄que notan
dū. quia tota quidē series huius
lectionis. illis conuenit. quia eā p̄
sentes ad dn̄m audier. pars autem
illius etiā nob̄ qui post dominicā
Ascensionē fidem suscepimus. rec
tissime congruit; Hec igit̄ uerba
que cū sua expositione premisiss.
illis speciatim conueniunt. qui resur
rectionē dn̄i uidere meruer. quib;
qd̄ dic̄ iā n̄ uidebitis me. ita accipi
endū est. quia scilicet mortalē xpm

19
ulterius non uiderent. qualem
eū cū ista loqueret̄ uidebant;
quāuis hec ipsa uerba dn̄i. generalis
eccl̄e statui. recte ualeant co
aptari; modicū nāq; ē totū spatiū.
quo p̄sens sc̄m decurrit. usq; ad
diem iudicii. in cōparatione et̄ni
tatis; qd̄ et ioh̄s. nouissimā horā
nuncupat dicens; filioli. nouissima
horā ē; Hoc uidelicet tēpore modico.
xpm in humana natura uidere
n̄ possumus. quia dū sumus in cor
pore peregrinam̄ ad dn̄m; Trans
acto igit̄ hoc modico spatio. uide
bimus eū in fine sc̄ti uenientem.
ut reddat unicuiq; sc̄m opa sua;
Hec quidē uerba dn̄i. apta tunc
tēporis n̄ intellexer. unde et di
cebant ad inuicē; quid est hoc
qd̄ dicit. et r̄tq; sed hanc illorū
ignorantiā pius magister intel
ligens. quasi expositurus uerba
que dixerat. et dubitationi illorū
satis facturū. subsequenter ad
iunxit; Am̄ am̄ dico uob. quia
plorabitis et cetera; que uerba.
tā apta quā cuncte eccl̄e congru
unt; ploratus quippe et fletus.
aptos et ceteros amatores xpi
optinebat. cū illū quasi latronē
comphendi. ligari. ligatūq; ad
ciliū p̄sidi duci ac flagellari.
tandēq; spinarū aculeis coronatū.
cruci figi. mori. ac sepeliri con
spicerent; Gaudebat contra
mundus. id ē dilectores mundi.
qui p̄pt̄ea qd̄ mundanis rebus

tantū in hiant mundus uo cantur;
cū desiderius suū in xpi morte cōple
rent: cū nō in eius sedecerra abra
sis se putarent: cū mortetur pissima
condēpnarent eū: qui grauius illis
erat nō solū ad audiendū: sed etiā
ad uidendū; Contristabant rursū
apti de iniusta necesaluatoris: sed
eoz tristitia in gaudiū ē conuersa:
quando sic scriptū ē: post resur
rectionē gauisus discipuli in sōdno;
qui in potius uisā ascensionis potentia:
potiore etiā gaudio impleti: lau
dabant et benedicebant dñi ut lucas
eugēte testat; hec in aptis: certissime
impleta fatem; sed et in cunctis fide
lib; impleti cotidie nō dubitamus;
qui quandiu in p̄sentis sc̄t̄ p̄erū n̄
uer sant: placrinas pressurasq;
tēporales: gaudia et n̄ felicitatis
instant mercant: scientes scriptū;
Sic opati m̄: et c̄ regnabim; et qui
seminant in lacrimis: in gaudio
metent; sic enī om̄ps d̄s electos suos
p̄destinauit eē remunerandos:
ut n̄ nisi placrinas pressurasq; p̄
sentes: ad coronā pueniant sempi
tēnā; At uero mundus ediuerso gau
det: quia dū iniqui ad et̄na gaudia:
p̄ tristitia et angustias desperant
p̄tingere: impiū putant: si aliqd
de tēporali delectatione minus
exerceant: nolentes ut flos tēporis:
gratissimā eoz p̄tereat iuuentutē;
quib; c̄uenit: qd̄ scriptū ē: ue uob
qui ridetis: quia plorabitis; quē
ad modū enī tristitia electoz: uer

te ē in gaudiū salutis p̄petue: ita
et gaudiū repboy mutabit in fletū
et tristitia atrocitate sempiternę
gehenne: ubi uer mis eoz n̄ moriet̄:
et ignis n̄ extinguet̄. **M**ulier
cū parturit: eccēta; In hac cōpara
tione iuxta litterā hoc notandū ē:
quia parturitō tristitię: partus
autē gaudio cōparat; qd̄ tunc maius
ē cōsueuit: quando n̄ puella sed
puer masculus nascit; unde et me
lius uidet̄ legendū parturit: quā
partit; iuxta sensū beati augustini:
parere ē partū effundere: partu
rire autē ante partū dolere; quę
similitudo: altiori intellectu in
specta: tā p̄cedentib; quā sub sequen
tib; uerbis: respondere pbat; In
sacro eloquio mulieris nomine:
frequent̄ eccl̄a figurat; uel quia
semp fecunditate bonoz opū pollet
uel certe p̄ptea quia sp̄itales filios
dō gignere p̄ aquā et sp̄m: nūquā
desistat; hinc ioh̄s mulierē amictā
sole: seu idis se cōmemorat: haud
dubiū quin eccl̄am significans: uir
tute diuine potentie decoratā; de
cuius partu sp̄itali: penes similia
sermonib; dominici uerba p̄ferens:
dic: qd̄ in utero habens clamat
parturiens: et cruciat̄ ut pariat;
hinc: etiā qd̄ regnū celoz mulieri
cōparat: quę accepto fer̄m̄to:
abscondit in farine satis tribus:
donec fer̄m̄tare ē totū; quā simi
litudine nihilominus figuratur
eccl̄a: quę p̄cipiens a xpo uim

20
fidei ac doctrine disseminare eam
seu dicit in tribus mundi partibus: Asia
Africa et Europa: donec toto mundo
noticia diuina repleto. In omni ter-
ra exiret sonus predicatorum: et in fines
orbis terre uerba eorum: ad huius muli-
eris membra septinere signabat paulus.
cum auditoribus suis diceret: filioli
quos iterum parturio: eccetera: Et
per uos: ego uos genui: Hec igitur
cum parturit contristatur: quia nimirum
sancta ecclesia dum spiritualium uirtutum perfectis
cumulandis insistit: dum filios suos
animas uidelicet sanctas: per labores et
angustias: ad uitam eternam dirigit.
incessanter persequitur. incessanter mundi
turbibus urgetur: sed cum deo se in omnibus
adiuuante ad uictorie palmam per-
tingere meruerit: iam non meminit
pressurarum quas perculit: quia capit
magnitudine priorum que concu-
piuit. Et sicut mulier nato in hoc
mundo homine letatur: ita sancta ecclesia
per creatum ad uitam eternam credentium
populum: digna animi exultatione
profundit: non autem cuiquam incon-
gruum uideri debet: si nasci dicatur
is: qui ex hac uitam migrauerit: Si
enim irrephensibiliter nasci dicitur
aliquis quid te nebris uteri
materni praeuolens. in hanc morta-
lium lucem egreditur: quomodo non
rectissime natus ualeat nuncupari.
qui impedimentis corporis exutus:
ad lucem indeficientem et perpetuam
sublimatur: per hac siquid ratione:
ex traditione maiorum ecclesiarum usus

21
creditur optinuissse: ut dies beatorum
martyrum uel confessorum quibus de seculo
migrauerunt: non funebres sed natales
uel natalicii uocitentur. Et uos igitur
et itaque hoc de apostolis: luce clarius
ualeat intellegi: qui maximam tristitiam
affectis passio ac sepulto domino: sed
pacta resurrectionis gratia: non minore
exultatione et gaudio sunt repleti.
adeo ut gaudium eorum nulla ad-
uersitas nullaque persecutio tollere
et uiolare potuerit: neque putandis
inter pressuras persequentium hoc
gaudium amississe: immo omne gaudium
existimabant cum temptationes
uarias inciderent: gaudentes quoniam
digni habiti essent: pro nomine domini
contumeliam pati: sed et de electis
omnibus: nihil obstat intellegi: quod
nunc quidem idem in presenti seculo tris-
ticia habent: sed certissime nouerunt
quoniam non solum condigne passionem huius
temporis: ad futuram gloriam que reue-
labitur in fine: quod uero dicitur iterum: cum
autem et cetera: iuxta hunc intel-
lectum: non ad illud tempus est refe-
rendum quo apostolis postquam resurrexerunt
a mortuis in multis argumentis per
dies XL. semet ipsi ostendit: sed
potius ad diem iudicii de quo ipse
iohannis ait: scimus quoniam cum apparuerit:
et cetera: uidebo uos inquit
idem: uidendus uobis apparebo: con-
sueti more scripturarum: ut est
illud: nunc cognoui quod timeatis
dominum. idem: cognosce re alios fecit:
uel certe uidebo: idem: nunc uidebo

uri; Et cū uos ad me ipsū assum
psero: patientiā laboris urī.
expectatis p̄ miis remunerabo;
tunc p̄fecte electorū gaudebit
illo utiq; gaudio: quod in p̄pe
tuū ab eis auferri n̄ poterit; quip
pe: quib; nulla aduersitas do
minabit̄: nullus hostis p̄sequet̄:
sed sempiterna felicitas et p̄petuū
gaudium: ipse uidelicet dñs ih̄s
xp̄s ab electis omib; intuebit̄:
possidebit atq; tenebit̄. am;

OMN. U. POST PASCHA.

LECTIO SCIEUG. SCOMLOH.

IN ILLO TEPRE DIXI HS DISC.

Uado ad eū qui memisit: et ne
mo ex uobis int̄rogat me quo
uadis; et r̄tq; **C**rebro dñs
ac redēptor nr̄: discipulis et
penā sue passionis. et gl̄am re
surrectionis: claritatē quoq;
Ascensionis prenunciare uolu
it: ut cū ea que p̄dicebat uide
rent uenientiam minus dolerent:
minus de absentia corporis illi
us ~~us~~ turbarentur;

In his ergo uerbis illius quibus
dixit: uado ad eū qui memisit
et cetera: sensus talis eē uidet̄;
Regrediar ascendendo ad pa
trē qui me incarnari confi
tuit̄: et tanta tāq; aperta
erit mee Ascensionis claritas:
ut nemini ur̄m opus sit inter
rogare quo p̄gam: cernenti
b; cunctis quod patrē petā;
Uidentib; enī illis eleuatus

est: et nubes suscepit eū ab ocu
lis eorū: euntēq; non uerbis int̄
rogauerunt: sed oculis p̄secuti
sunt; **S**ed quia hec locutus sum
uob; et r̄tq; Cernebat dñs quid
hec sua uerba quib; se ad patrē
rediturū eē dicebat in mentib;
ap̄torū generarent̄: uidelicet
quia maiorem tristitiā haberent
de eius abscessione qua eos desere
ret: quā leticiā de eius Ascensione
ad patrē; Desiderabant enī eius
p̄sentia corporalit̄ p̄frui: quia
adhuc carnalit̄ sapientes: corpo
ralit̄ eū exterius: et n̄ sp̄italiter
interius diligebant; nā quia spi
ritale cōsolationē necdū habe
bant interius: quā postea p̄ aduen
tū sc̄i sp̄s p̄cepunt: idqd̄ in xp̄o
exterioris sui debant idest p̄sentia
corporis: carnaliter amittere
metuebant; **S**ed ego ueritatē
dico uob; et cetera; tanquā diceret̄:
Expedit ut hec forma serui. auris
tollat̄ aspectib;: quatinus amor
diuinitatis: pressius ur̄is infigat̄
mentib;: nolo enī adhuc me car
nalit̄ diligatis: et sem̄p lac te
istot contenti. in fanes eē cupia
tis; nā si tenera alimenta quib;
hactenus alui non subtraxero:
solidū sp̄italemq; cibū esurire
nequibitis; **S**i enī non abiero:
et reliqua; Cū constet quia pa
raclitus sp̄s ex patre p̄cedit et
filio: cur se filius recessurū dicit:
ut illē ueniat quia filio nūquā

recedit: sed non ideo hec loqueba-
tur: quod etiam presentis corpore spiritum
sanctum cordibus eorum non posset in-
fundere; nam eundem spiritum ipsis dis-
cipulis resurgens: insufflando
per spiritum quem dedit sibi alibi legitur;
verum illo in terra posito et cum
discipulis in terra conuersante:
quia hunc corporeis semper oculis
uidere sitiebant: mentis deside-
rium ad sitienda celestis gratie
munera. erigere non ualebant;
Ascendente autem illo per corpus
in celum: et illi pariter per desiderium
sancti spiritus celestes effecti: omne desi-
derium suum post illum direxerunt;
Et licet terra corpore: celum tam-
mente et animo cepunt incolere.
Recte ergo: eis dicit; Nisi ego ab-
iero: paraclitus non ueniet;
Ac si apte diceret; si corpus a uo-
bis non subtraherem: quis sit amor
spiritus non ostendo; Et nisi me desie-
ritis corporaliter cernere: num-
quam me discitis spiritualiter amare;
qua autem causa spiritus sanctus paracli-
tus idem consolator cognomine-
tur: luce clarius patet: quod sci-
licet corda aptorum que abscessus
domini mestare didicerat: suo ad-
uentu recreare et consolatione
intima perfundere dignatus est.
Sed et si de lib; cunctis consolator
efficitur: dum cotidie afflictiones
eorum uirtute perseuerantie largi-
endo expectatione futurorum
primorum consolatur; **E**t cum uenerit:

21
ille arguet mundum. et tunc; De his
omnibus; ipsa ueritas in carne posita:
mundum idem dilectores mundi redar-
guit: ut exemplis asseruere facillimum
est; de peccato quidem incredulitatis
mundum redarguit: cum loquens
de iudeis dixit; Si non uenis semper. et cetera;
De iusticia uero: cum eisdem iudeis lo-
quens ait; Regina aufertur. et cetera
usque; salomon hic; Et rursus; uiri-
nine uirtute: et cetera; De iudicio uero
redarguit mundum: cum diabolum
iam iudicatum hoc edam pnatum osten-
dens: sequaces quoque illius damnan-
dos esse monstrauit; Uidebam inquit
satana: quasi fulgur de celo
cadentem; Et alibi: ad iudeos; uos
ex patre diabolo estis; si ergo per
se ipsum de his omnibus; mundum re-
darguit: quid necesse fuit ut
hoc ipsum spiritum sanctum facturum esse per
diceret: nimirum ea de causa:
quia christus unam tantum gentem im-
mo unum mundi angulum hoc nationem
iudeorum arguit; Spiritus uero sanctus per
apostolos in totum orbem dispersos: non
unum iam populum sed cunctum redar-
guit mundum; Ipse autem spiritus hoc
facere dicitur: qui per apostolos fecisse
cognoscitur; plane ipsum mundum
redarguit: quia ardore cari-
tatis in cordibus; apostolorum diffudit:
quasi succensi ulterius iam mundum
idem amatores mundi arguere
non trepidarent: immo ante
armatos reges et presides in-
periti: christum constantissimum

10
faterentur; quā sententiā ipse sal
uator exponens ait subiungens;
de peccato quidem et cetera; Notan
dū quia peccatū infidelitatis quasi
solū p̄ ceteris posuit: quia nimirū
sicut fides origo virtutū ē: ita et
infidelitas fundamētū: omniū uiciorū;
hoc enī peccato manente cetera de
tinentur: et hoc discedente cetera
remittuntur; Hinc dñs dicit; q̄ n̄ credit:
iā iudicatus ē. **D**e iusticia uero:
et cetera; querendū si de peccato
mundus redarguitur: cur et de ius
ticia; quis enī de iusticia recte
argui possit: sed mundus idē: ama
tores mundi de peccato quidem suo:
de iusticia uero arguitur aliena:
hoc ē de iusticia electorū quid n̄
n̄ uidet; qd̄ ipsa expositio dñi: sa
tis indicat; quicū dixisset mundū
de iusticia arguendū: ait: quia
ad patrē uado et iā n̄ uidebitis
me: subauditur qualem modo uidetis.
idē mortale: sed in maiestate ad
iudiciū uenientē; iusticia ergo
discipulorū xp̄i erat: quā dñm
quē uerū cernebant hominem:
uerū quoq; dī filiū crediderunt;
In hunc modū iusticia ceterorū
fidelium ē: eorū scilicet quid n̄
in carne n̄ uidet: ut xpm quē cor
porali p̄sentia n̄ uidet: uerū eē
dñm: et hominē fateantur; de hac
ergo iusticia fidelium quid n̄
n̄ uidet infideles arguunt: cur
scilicet ipsi qui similes uerbū
dī audierunt: noluerunt credere;

: cū uersis
ad aptos

Nequitia enī reprobū n̄ solū ex sua
prauitate sed etiā ex iustorū cōpara
tione iudicatur; Unde ad peccatrice
hierusalē: sermo diuini p̄phetā
loquitur; iustificata ē sōdōma soror
tua aexte: hoc ē ex cōparatione sce
leris tui; Et dñs alibi ad blasphemā
tes iudeos de ap̄tis filiis utiq; illius
gentis loquitur: ideo ipsi iudices ur̄
erunt: qd̄ scilicet illis credentib; in
me credere noluerunt; **D**e iudicio
autē: et r̄tq; princeps mundi dia
bolus intelligitur: qui quandā prin
cipatus arcem in cordib; infidelium
optinet: qui hic mundi appellati
one censentur; qui iudicatus idē: dam
pnatus: ad nō. cū et ipse demonia
eiceret: et discipulis suis eadem
faciendi facultatē p̄mitteret;
iudicatus autē est: qm̄ iudicio ignis
ē n̄ in reuocabilitate est destinatus;
de hoc itaq; iudicio quo princeps
mundi iudicatus ē: asp̄s cō arguit
mundus: quando homines nē diuolun
tati supbiendo resistere p̄sumant:
exemplo dāpnati t̄rent archanglī;
petrus enī ap̄tis in mo sp̄s sc̄s p̄ petrū:
de hoc iudicio mundū redarguit:
cū ad corrigendā prauorū hominū
nequitia: cōmemorat penā sup
bientium anglorū dicens; Si enī dī
peccantib; anglis n̄ peperit: et
r̄tq; **A**d huc multa habeo uobis
dicere: et r̄tq; quia discipuli ad
huc carnales erant: et necdū uir
tute sp̄s sc̄i conroboreti: n̄ poterant
om̄a intelligere que ad nō dice

bant; Ueniente spū scto sup os die
pentecostes: multo maiori sciētia
postea cōsecutis; quomodo ergo su
perius dic: omnia que aui a patre
meo nota feci uob: cū h crursum
dicat: adhuc multa habeo uobis
dicere: sed sciendū quā ibi uerbu
p̄teritū tēporis p̄futuū opponens:
qd adhuc facturū erat: iā fecisse
sed dicit: sic et enī p̄pheta sepe futura
p̄dixisse inuenimus: in quā p̄terita;
Unde et hoc loco se omnia licet nota fe
cisse discipulis: que sē ueraciter nota
ēē facturū: in illa plenitudine scien
tie de qua paulus ait: cū uenerit
qd p̄fectū est: euacuabit qd ex parte
est: quē ad modū enī in immortalitate
carnis et salutē animarū futurā
expectamus: quāuis iam pignore
fidei accepto: hoc ē gr̄ sp̄s scti salui
facti ēē dicam: ita omniū rerū noti
ciā quecūq; unigenitū audiunt
a patre in futurū sperare debemus:
quāuis iā se hoc notū fecisse dixerit
xps; Duo autē sunt p̄p̄tē que doctor
uerbū p̄dicationis retinere debet:
uel cū auditorē suos ex his que di
cuntē deteriorari cōspicit: uel
cū eos uerba que p̄dicat: p̄ inbecillē
intellectū ferre n̄ possit p̄spexerit;
quorū p̄p̄tē unū: dñs dic: nolite
dare sc̄m canib;: et r̄tq; p̄p̄tē aliud
uero: nunc loquit: adhuc multa
habeo: et cetera; **C**ū autē uenerit
ille sp̄s ueritatis: et r̄tq; nequaquā
estimandū est hec uerba in hac uita
in cuiusquā electi m̄te possit cōpleri:

ut scilicet omēm ueritatē dū in hac
uita uiuit cōphendere ualeat:
cū dicat ap̄ls se ex parte scire et ex
parte p̄phettare; sed in his uerbis dñi
quib; dicit: sp̄s scti docebit uos omēm
ueritatē: talis sensus: quasi dicat:
Ipse sp̄s diffundet in cordib; ur̄is
caritatē: que uos faciat amare
omēm ueritatē: Cuius edocti ma
gisterio et uirtutū p̄cessib; aucti
p̄ueniatis ad illā beatitudinē
ubi nos se possitis omēm ueritatē;
Non enī loquet̄ a semet ipso; qd
sp̄s scti n̄ loquit̄ a semet ipso dicit̄
in separabilis totius trinitatis
opatio declarat̄: sp̄s enī scti de
patre p̄cedit et filio; qd enī et de
filio p̄cedat: ipse filius manifestat
in euḡto dicens; Ego noui uirtu
tē dē me habuisse; ubi p̄fecto uirtutis
nomine: sp̄s scti intellegit̄; et ap̄ls;
misit inquit dñs sp̄m filii sui in cor da
nrā; n̄ ergo loquit̄ sp̄s scti a semet
ipso: subaudit̄ sine patris et filii
consortio. **S**ed quecūq; audit et loquit̄;
mirū uidet̄ et scrutatū difficil
limū: quomodo sp̄s audire dic̄t;
Non enī in illa simplicissima di
uinitatis natura: locis p̄p̄riis diuisos
sensus uti in hominib; fas: credere:
ut alibi sit uisus alibi auditus:
sed singula in eo totū in cōphēn
sibili quodā modo accipienda;
Idem enī est illi uidere et audire:
Idem audire qd uidere; nec aliud
in eo nomine sensuū: quā uirtutis
om̄ipotentissima demonstrat̄;

Et nra quidē mens. p uicissitudi-
nē tēporū uariat; potest enim
aliquando scire. qd aliquando
nesciebat; potest etiā uerisimili-
tudine falli. et uerū ad p bare
qd falsū est. Indō uero n aliud est
esse. et aliud scire. sed tantundē
illie. et essentialiter scire. et
scient ēē; nā et dīm patrē dicimus
habere sapiētiā. cū tam ipse suā sit
sapiētiā; Sp̄s ergo sc̄s quē cū que
audierit loquidicit. quia non a se
sed a patrē ēē catholice credit; Ab
illo ergo audit a quo ē. id ē a quo pcedit.
quia a quo illi ē ēē. ab illo et audire.
qd nihil ē aliud quā scire. si quē uero
mouet quare audiet futuro tēpore
dictū sit. sciat indīm nullā tēpore
cadere alt nritatē; sed quia sēp
et potest. ideo etiā p̄ticitot futuro.
scriptura indō. indifferēt utit.
Et audiuit ergo sp̄s et audit et
audiet. quia sēp illi ē a patrē ēē.
et sēp scire; **I**lle me clarificabit.
Clarificauit sp̄s sc̄s xpm. quando
mentes inlustrans aptorū. eum
quē extenus sicut hominē noue-
rant. atq; sicut hominē dilige-
bant. dō patri consēpiterū.
consubstantialēq; ēē docuit.
Clarificauit etiā xpm. quando
accensa in eorū cordib; caritate.
omīq; proz susseruiliti more fu-
gato. ad p̄dicandā p̄or bē patrē
ia eius glām resurrectionis. con-
stantis simos reddidit. Clarificat
etiā corā die in electorū cordib;

quib
non f
cūm
dū in ista omni mundane cupidita-
tis pruna excoquit. et ad deside-
randa celisua. diuini ignis ardore
succendit. **Q**uia de meo accipiet.
et itq; de eo accipiet. patrē uide-
licet; Inde n accipit sp̄s. unde pce-
dit; nec s̄a recipiendū qd quidā
heretico s̄a dogmatizare conati
s. filiū accipere a patrē. sp̄m uero sc̄m
a filio; cū si hoc concessū fuerit.
consequē ut quidā gradus sint
in sc̄a trinitate. et sp̄s sc̄s minor
sit patrē filio; Inde ergo sp̄s sc̄s
accipit uide et filius. quia inde
pcedit uide nascit filius; In sc̄a et
enī trinitate. patrē de nullo ē. filius
a patrē genitus. sp̄s a patrē pcedit
simul et a filio; Et hī tres unus d̄s;
ubiq; p̄sēs. sed inuisibilis. ubiq; totū
sed in cōp̄hensibilis; de quo quicqd
mens humana cogitet. quantū-
uis pulcherrī lingua confingat.
Longemius. Longeq; in ferius
eo. qd ipse ē; Huius igit sp̄s auxiliū
incunctis actib; nr̄is postulemus.
eius desiderio flagremus dicentes
cū p̄pheta; Co mūdū crea in me
d̄s. ecce. era; prius quippe co mūdū
in se creari p̄cabat sc̄s p̄pheta.
ac deinde sp̄m rectū in suis uiscē-
rib; inuouandū; sciebat enī d̄nō
inspirante. sp̄m sc̄m in co de
polluto sedem habere n posse;
Et idē petebat co mūdū in se
creari. ubi sp̄s sc̄s requiescere
dignaret; Co enī hominis qd sp̄s
sc̄s n possederit. a spū maligno

mentis motu gignunt; Sunt alie
que p delectatione uicium mentem
inrepunt: nequaquam ea ad pec-
cati uoluntate inflectunt; nihilo-
minus et alie: que uidelectatione:
deliberatione quoque et p finitione
facinoris animu inficiunt: et nisi
citapenitentia succurrat: danabile
reddunt; Omni igit circumspectione
cordi nro custodiae adhibenda: omis
male cogitationis ingressus; bonaru
enim si nione pellendus; sicque mens
scis semp e assidue facienda medita-
tionib;: ut omis eius cogitatio dñm
sapiat: et de solo supnoy desiderio
pcedat; **IN ASCENSIONE DNI**

**LECTIO SCI EUANGELII
SCDM MARCUM IN ILLO TEMPE
RECUBENTIBUS UNDECI**

Rdiscipulis apparuit illis ih̄s.
Gtam sue resurrectionis dñs.
multiformi argum̄toꝝ exhibi-
tione adstruxit: p xl dieru int-
ualla cu aptis conuersatus: et
modos singulis: modo omib; mani-
festatus; quia nimiru tanta erat
celebrare resurrectionis sublimi-
tas: ut nequaquam ad ea pfecte intel-
legenda: discipuloy infirmitas
conscendere posset; Ideoq; ut ad ea
quandoq; attingeret: sensim in-
formanda erat; Uerum si subtilius
diuine erga nos dispensationis af-
fluentia ppendamus: nobis potiu
eoy dubitatione c̄sultu inuenimus:
et infirmitate illoy nram firmi-
tate exatisse cognoscimus; fides

enim nra eoy e diutina ambiguitate
firmata ac solidata: quia du
uaria uere xpi resurrectionis ex-
perimenta cepunt: omem pro suis
anob infidelitatis occasionem tuler;
Decies autē dñs aptis post resurrec-
tione apparuit se in euangelis legit;
multotiens uer ois uisus fuisse n̄
dubitāt; siquidē ipso die sue resur-
rectionis: quinquies hominib;
apparuit; deinde post octo dies
quando omis discipuli erant simul:
et thomas cu eis; septimo: ostendit
se illis ad mare tiberiadis; Octauo:
uisus est undeci in galilea; Non-
cū recubentib; illis apparuit: et
incredulitate illoy et duriciam
increpauit; decimo uidet eū n̄ iā
in terris constitutu: sed in ethera
libratu: quando testes resurrec-
tionis angeli affuer dicentes;
Uiri galilei: ecce terra; notandu
uerd est: qd recubentib; illis:
ultima sue p̄sentie munus exhibuit;
nimiru ut ueritas resurrectionis
eius robustius in eis conualesceret:
nec iā de ueritate resūpti cor poris
ulterius dubitarent; Et quia
ex templo eos relicurus et in celū
ascensurus erat: Increpauit
eoy incredulitate et duriciā
redarguit: ut qd nouissimum
audiebant: in eoy mentib; tera-
cius figeret: et seuerius plaza
increpatione: dubitatione ter-
minus poneret; fecit uero dñs
erga sp̄itales filios in celū rursus:

qd facit patē carnalis erga filios
 mortuus; tunc p̄senti urgetur.
 uicina morte palleſcit. et tamen
 filios euocat. res suas ordinat. et
 de singulisque animo inſederint
 mandat. et ad ultimum qd carius
 illi fuerit. in p̄tio moriens tradit.
 ſicq; demū tanto magis uerba patris
 mortui cuſtodiant. quanto ſe illa
 ultima audiſſe recolunt. ſic et
 dñs. ſit am̄ faſt dñi homini celoz
 faſtigia ſupante. ſepulcri angus
 tui mandando cōponere. aptos
 nouiſſimo affatu redarguit.
 quia hiſ qui uiderant eū reſurrexiſſe
 ſe n̄ crediderant. Legimus enī quia
 mulierib; a monum̄to reuerſen
 tib; et dñi reſurrexerit n̄ nunci
 antib; uidebant eis hec uerba
 quaſi deliramentū. Redarguit
 igit̄ eos dñs quare ſue reſurrex
 tionis internunciuſ n̄ credide
 rint. cū utiq; gentes quib; p̄dica
 tur erant. qd minime uiderant
 credituſ eſſent. unde mox ſub
 infer. ſc̄s eugl̄a. **E**t ait illis;
 Eunt in mundū. et cetera; p̄
 ceptū aptis fuerat ante paſſionē.
 ne in uia gentiū abirent. ne ue
 niuitates illoz intrarent. ſed
 iudeis p̄ fide ſue merito rep̄b̄tis.
 iā n̄ ad ſalutē om̄iū gentium
 quaquā uerſū p̄ orbem ſparſū
 dirigit. querendū tamen eſt
 quid ſit qd dicitur. p̄dicare euan
 gelii om̄i creature. cū ſup̄flui
 ſit eugl̄m reb; uitā carentib;.

14
 + in no era n. id ē intellectu

Aut mutis p̄dicari animalib; ad
 hanc queſtionē enodandā ſcire con
 uenit. quia om̄i creatura triſaria
 diuidit. In uſu adē. id ē eſſentiale. — q
 — in zoetia Kar. — id ē uirtutem. +
 Quā beatus gregorius ſeparatius
 ſubtiliusq; diſtinguit inquiring.
 ſunt lapides. ſed non uiuunt. ſunt
 arbuſta et arbores. ſunt. uiuunt.
 ſed n̄ ſentiunt. uiuunt uero n̄ per
 animā. ſed p̄ uirore. Unde et pau
 lus dic. Inſipiens tu qd ſeminas. n̄
 uiuificat niſi prius moriat. ſunt
 pecudes. uiuunt. ſentiunt ſed n̄
 diſcernunt. ſunt angeli. uiuunt
 ſentiunt et diſcernunt. no mine
 ergo om̄i creature homo ſigna
 tuſ eſt. quicū om̄i creatura. cō
 mune habet aliquid. habet eēcū
 lapidib; uiuere cū arborib; ſen
 tire cū animalib; diſcernere uel
 intelligere cū angelis. homini
 ergo ſoli eugl̄m p̄dicari iubet.
 cum om̄i creature adnunciari p̄ci
 pit. quia homo cū om̄i creatura.
 quodā participio copulat. Om̄i
 etiā creature uocabulo. gentili
 tas ſpecialiter appellari poteſt.
 que relicto creatore. creature ſe
 mancipat ob ſequio. ligna et
 lapides et monſtruoſa queq; ani
 maliū portenta colendo. Et quia
 ab illo defecerat beato principio.
 ad cuius imaginē conditus fuerat.
 lure int̄ infima queq; connumera
 retur. lubet ergo aptis. ut eugl̄m
 om̄i creature p̄dicent. hoc ē.

24
puniuersas nationes que in igno-
rantia diuinitatis fuerant: fidei et
salutis nunciū portent. **Q**ui credi-
derit: et tunc; Hec uerba summa nostre
saluationis causamque continent sub-
eundi baptismatis; pulchre uero pri-
mū dicitur qui crediderit: deinde
infero et baptizatus fuerit: quia ¹¹⁰
sine fide: baptismi tinctio. Aut
nihil ualet aut minimū; sed queri
potest quomodo paruulos p baptismū
dicamus saluari: qui utique nec
dū etatis in capacitate credere possunt.
Nec tam ideo isti sine fide saluantur:
quia uicaria suscipientium fides: eis
auxilio ē: ut sicut p alios peccati ¹¹⁰
a deo straducta ē macula. ita et
aliorū confessione: a peccatis ori-
ginalib; expientur: sed ecce cū dicitur:
qui crediderit saluus erit: potest
alicui psuaderi: ut se sola fide sal-
uandum credat: sicque loetali uul-
nere p fossus: a bonorum opū fructib;
torpeat: et tacitus sibi met blan-
diat: Ego iā credidi: saluus ero;
Uerū dicit: si fide quā habet bonorum
opū studiis exornet; Credere enim ¹¹⁰
ueraciter ē: dñi uoces simul et morib;
confiteri; Unde contra: de quib; dā
dicit; Confitentur se nosse dñm: fac-
tis autē negant; **Q**ui uero non
crediderit: condemnabitur; dic-
tū fuerat quid fides pmereret:
dicendū restabat quid ultionis
infidelitas consequeret; qui uero
inquit nō crediderit: condemnabitur;
qua sententia. Apti quoque

concutiunt: ne ipsi infide resur-
rectionis dubitare auderent.
quā p orbē predicaturierant: certū
habentes: quia qui nō crediderit
condempnabitur; Unde et alibi scrip-
tū est; qui nō credit: iā iudicatus ē;
Signa autē eos qui crediderint:
et tunc; Hec signa in primordio
nascentis ecclesie: ab aptis eorumque
sequacib; corporaliter impleta;
nā et demonia de obsessis corporib;
imperiali pceptione expulerunt:
et linguis omni uingenti uocatis;
serpentes quoque appris sedib;
exturbantur: et uenenū biben-
tes: nociti non sunt; Legimus enim
de beato iohanne euangelista: quia
p pinatū sibi ueneni poculū hau-
serit: nec noceri potuerit; Egri-
tudines in sup corporū: non solum
manus impositione: sed etiam
umbresue uel uestis attactu:
fugasse noscunt; sed forte quo-
rundā simplicū mentes p moueri
possunt: quare hec signa omib; gene-
raliter pmissa: modo in ecclesia
minime fiunt; Constat sane hec
in exordio nascentis ecclesie neces-
saria fuisse: ut his rudes adhuc
et tenere mentes: ad fidei
robur solidarent; signa enim
infidelib; sunt: non fidelib;
At postquā fides totius pene
mundi tenuit: postquā
ecclesie decus: pcedentium con-
fancia scōrum: altius caput ex-
tulit: signa a p parere

desierunt; nā et qui uirgulta
plantant: tādīu aquā infundunt:
donec ea radicata et suis uirib;
nix auideant: postquā uero arbor
conualuerit: ab irrigatione
cessant; Uerū et si corpora lit
nfiunt: agunt qd maius:
spītalit; Et certe maiora ea que
erga animā interius aguntur:
quā ea que foris circa corporis
curatione ostendunt: deniq;
maius multoq; pstantius est
sanare interius animā ppetuo
uicturā: quā corpus quandoq;
morturū; deniq; et dñs: ea
signa uocauit; Signa enī dicun
tur: eo qd aliquid significent;
quia p ea que exterius agebant:
quid interius agi oportere p
signabat; Uidendū ergo qualiter
hec signa spītalit in ecclā imple
antur; sacerdotes enī sanctarū
plebiū pfecti: dū credentes
crismate diuino scīficant et
in eis diabolo locū uetant: utiq;
demonia eiciunt; Linguis etiā
nouis locunt: cū sub limina
celestis patrie pma adnunci
ant; serpentes tollunt: cum
subdolos quosq; et p maliciā
draconis cubile factos: suis
monitis exhortationib; q; con
uertunt; mortiferū quoq; bi
bunt sed n eis nocet: cū uenenate
psuasionis uirus audiunt: sed
minime p hec ad mala deflec
tunt; sed et sup egros manus

imponunt et bene habent: cum
fragiles quosq; et ad boni operis
robur inualidos: exemplo sue
actionis quasi tactu manus aumanz
et ad boni opis uires firmant; Et
illa quidē signa corporalia non
nūquā agunt etiā mali cū bonis:
Ista uero spītalit nusquā et nūq;
poss agere nisi soli boni; qd enī
signa mali faciunt: dñs ostendit:
qui de tribulatione ultimo lo
quens dicit; surgent pseudoxpi
et pseudopphete: et dabunt
signa et pdigia; Unde et tales:
in iudicio dicturis; dñe: non ne
in nomine tuo pphetaui mus: et
in nomine tuo uirtutes multas
fecimus: et respondebit illis;
nescio uos: unde sitis; **E**t dñs
quidē in hīs: et cetera; quod dñs
assumptus dicit: non ē putandus
angelico equisse auxilio. cum
utiq; sup omā p pria dī ferat po
tentia; sed quia illorū obsequio
comitatus ascendit; sedere etiā
ad dexterā dī patris dicit: quia
in maiestate patris etiā scdm huma
nitatis habitudine consistit: uniu
cū eo q tae: eius deq; atq; in sepa
rabilis potentie; Notandū uero
qd hunc beatus euglta marcus
sedere ad dexterā dī asserat: cū
beatus stephanus in hora sue lapi
dationis stante se uidisset et
dicens; ecce uideo celos apertos: et
filiū hominis stantē ad dextris dī;
sed indō situs membrorū: pquali-

tate accipit negotiorum: sedere enim
 impantis et iudicantis est; stare
 pugnantis uel adiuuantis; beatus
 ergo stephanus in passionis agone
 confertutus: merito dominum stantem
 uidit: quem adiutorem concertato-
 remque habuit. Ipse enim certamini
 intererat: sed dominus pugnat: Et ut
 athlete constantia in terris minime
 lassaretur: uictoria ei de superis
 parabat: quia uero ascendens in
 celum omnia cum patre regit: et ad ul-
 timum per deum pater omnia examina-
 bit: merito eum beatus marcus ad dex-
 teram patris consedere phibuit.
Illi autem perfecti. predicauerunt ubique:
 et cetera; nulla etenim regio quantum
 libet inaccessa: quantumuis aspera:
 nullus pene locus licet remotissimus
 exstitit: quo eorum predicatio non pueni-
 ret. Et ante eis defecit terra quam
 lingua; quod longe antepsal mista
 intuens ait: In omni terra exiit
 sonus eorum: et rectique perfecti ergo pre-
 dicauerunt ubique: non uiribus; propriis sed au-
 xilio dei coopantis. Coopabatur enim
 suis predicatoribus; christus: quia in eis et
 per eos omnem celsitudinem subdebat:
 omnem mundi fastum subiugabat.
 Sermone nihilominus confirmabat
 sequentibus signis: quia ne predicatio
 despiceretur et personaloquentium: robo-
 rabatur subsequenti exhibitione sig-
 norum; exultet ergo incredentibus
 uniuersalis ecclesia: et triumphalem
 dominus sui ad celos reditum: uotis solle-
 nibus amplectatur; ascendens christus.

uictores et uirones celos reposuit:
 et in bris suis quo eum sequantur ostendit;
 ut sicut ipse morte perdomita. et eius
 qui mortis habebat impium se uicta
 subiugata: uictor ad patrem redit;
 ita demum et nos ad eum uenire posse
 credamus: cum uictorum omnisque cor-
 ruptionis uictores exituri sumus;
 Ad hanc supernae ciuitatis feliciter
 beatam beateque felicem celebritatem:
 quantum sufficimus festinemus:
 et quia nec dum corpore ualemus:
 mentis deuotione interesse satia-
 gamus; meminisse etiam debemus:
 quod beatus lucas dominica descri-
 bens ascensionem dixit; Eleuatis
 manibus; benedixit eis: et ferebat
 in celum; felices certe et diuine pro-
 fus benedictionis heredes: qui
 domini in celum ascendentis manibus; bene-
 dici meruerunt; quia nimirum in bene-
 dictionis plenitudine reuerteretur
 ad eos: a quorum se aspectibus; in bene-
 dictione subtraxit; angelis eos de
 apostolos: ita perstantibus; sic ueniet:
 et cetera; quapropter et nos qui per
 apostolicam predicationem in eum credidimus:
 eum sedule deprecemur: ut cum manifestus
 omnibus; uenerit qui paucis uidentibus
 ascendit: in sortem nos huius bene-
 dictionis admittat: eorumque soci-
 etati connumeret quibus dicturus:
 uenite benedicte patris mei et cetera;
DMC. UL. POST PASCEM
LECTIO S. C. E. S. C. E. M.
IOH. EM. IN ILLO T. E. R.
OLXIT IHS DISCIPULIS

CU UENERIT PARACLETUS

quē ego mittā uob̄ a patre.
sp̄m ueritatis qui a patre p̄cedit.
ille testimonium p̄hibebit de
me; Et t̄q; **P**ositus in coena cū
discipulis dñs. postquā m̄stera
nouit testam̄ti. corporis sangui-
nisq; sui consecratione signauit.
instante iam hora sue traditio-
nis. inter cetera quib; eos digna-
tus est erudire monuit. ne im-
piorū contra se p̄secutione seu-
ente terrentur. ne uel si ce-
derent. sed in om̄ib; in uictum
constantis robur tenerent.
Aduentu etiā sp̄s sc̄i p̄missio. cuius
grā terrenotimore priuarent.
Et celestis uirtutis robore fun-
darent; deniq; si diuine scrip-
turae oracula consulamur. apte
cognoscemus. quia sc̄i apti ante
sp̄s sc̄i aduentum. minus idonei
fuerint ad capiendam m̄stera
diuine sublimitatis. minus etiā
fortes ad toleranda aduersa
in late p̄secutionis; qđ ut exem-
pli gratia euidentius pateat.
ipsam apostolici culmini uer-
ticem beatū petrū ad medium
deducamus. qui ante quā sp̄s sc̄o
corroboraretur. adeo infirmus
et pauidementis fuit. ut ad uocē
unius ancillule. dñm se uel nosse
nega uerit; uerū postquā sp̄s sc̄i
ignis. timore ante frigidū pectus
accendit. tantā subito fortitudi-
ne animo concepit. ut p̄cunctis

aptis ad ḡtam resurrectionis xpi
publice predi candū emicaret.
et principū in pauidus terriculam
transiret dicens. Obedire oportet
dō. magis quā hominib; ; Ammi-
remur ergo beatū petrū p̄dican-
tē. quē dō lucramus in ficiantem;
Tanto enī sp̄s sc̄i fulgore inlustra-
tus est. tantaq; ueritatis auctori-
tate solidatus. ut eos qui paulo ante
fuerant interfectores xpi. ita con-
uerteret. quo etiā mori uellent
p̄ amore xpi; Inueniendū uero qđ dñs
sp̄m sc̄m. et a se mitti. et a patre p̄-
cedere dicit. non quo in separabilis
sit patris et filii operatio. sed ut
distantia personarū patris et filii
manifestet; In quā tam p̄sonarū
distinctione. una filii uoluntas
atq; operatio. cū patris uolunta-
te et operatione concordat; sicut
ergo sp̄s sc̄s a filio mittit. sic mit-
titur et a patre; Et sic p̄cedit a
filio. quomodo et a patre; Ipse etiā
sp̄s sc̄s. quia unus est uoluntatis
eius dēq; operationis cū patre et
filio. dicitur ipse quoq; sua spon-
te uenire; qđ patet dñs. in eo
loco ostendit. ubi ait. sp̄s. ubi uult
spirat; Et aptis enumeratis diui-
norū carismatū distributionib; ;
subdidit; Hec om̄a operat̄ unus
atq; idem sp̄s. diuidens singulis
p̄ ut uult; **I**lle testimonium p̄-
hibebit de me; Et t̄q; p̄hibuit
sp̄s sc̄s testimonium dñō. quia cor-
dib; aptorū in lapsus. plenissimā

26
eis diuinitatis seu humanitatis xpi
scientia contulit. adeo ut quantum
mortalis fragilitas patitur. quic
quid de eo sciendum est nossent. qua
lit unius cum patre esset substantie. et
eius deique maiestatis. quod is qui ante
seculum erat apud dominum. homo inter
homines apparuit in fine seculorum.
quod de uirgine natus acceperit.
ut idem homo idem esset et deus. quod
sponte passus sua uirtute a mortuis
resurrexerit. atque in celum ascen
dens in patris dextera sederit.
postremo quod ipse in fine mundi.
equus omnium iudex uenturus sit.
hec omnia scripta. de christo spiritus sancti ma
gister iocidicer. nec solum illi. uerum
etiam omnes qui recte aliquid de christo
sentiant. in huius spiritus gratia hoc pro
meruisse credendis. prohibuit etiam
testimoniū. quando apostolis constan
tia ea que didicerant predicandi.
inspirauit. Uno enim eodemque spiritu. et
scientie spiritualis dote. et uirtutis
ad predicandum ope donatis. Unde
sub inferitur. **E**t uos testimoniū
phibebitis. et recte quia enim ab in
itio predicationis cum domino fuerant.
poterant alius predicare que noue
rant. multum enim apostolis profuit. quod
ab initio dominice predicationis
cum eo fuerant. quod et temporis quanti
tate et sua assiduitate plenius
celeste disciplinā cepunt. et ut
tradictus sit medullitus inbibere.
Cui rei attestat petrus. qui in
locum iude predicatoris alius substitui

ere uolens. non neophytum sed longa
conuersatione probatum eligere
studuit dicens. uiri fratres. oportet
ex his uiris qui nobiscum conuersati
in omni tempore quo intrauit et exiuit
in nos dominus ihesus. testes fieri resurrec
tionis eius ad plebem. unum ex istis.
quanta etiam auctoritate resur
rectione domini predicaret. alibi in
sinuat ita de christo dicens. quem deus
suscitauit a mortuis. et dedit
eum manifestum fieri. non omni populo.
sed testibus. preordinatis a deo. nobis
qui manducauimus et bibimus cum
illo. postquam resurrexit a mortuis.
Haec locutus sum uobis. et recte quia
uidebat dominus que persecutionum pro
celle contra predicantes apostolos
surgerent. ideoque provide digna
tus eis post uentura predicere. quo
uenientia possent facilius tole
rare. minus enim nos afficiunt mala.
que per nos eunt. grauius uero in
pui aptur bant. Et intue dum quia
cum dixisset eos aduentu spiritus sancti in
lustrandos et sibi testimonium
reddituros. ilico future persequi
tionis aduersa subiunxit. quanto
enim amplius sancti ad uirtutum sublimia
erunt. eo maior contra eos
diaboli inuidia exortetur. qui eos
perfectibus resistere. et siue perse
cutione membra sua inchoat boni
initia querit radicatus absque pare
te. At ergo dominus. hec locutus sum uobis.
ut non scandalizemini. Ac si diceret.
Idcirco uobis postmodum uentura

innotesco: ut prescientie clipeo
muniti: nequaquam a statu ur̄
soliditatis deiciamini; **A**bsq;
sinagogis: facient uos. In euḡto
inuenuimus conspirasse iudeos:
ut si quis xpm confiteretur. extra
sinagoga fieret: qđ nimirū apud
illos: p̄ magno piaculo deputa-
bat: sicut enī nunc homicide uel
capitalib; obnoxii criminib;. Ab
eccl̄e consortio pellunt. Itatunc
tēporis. nominis xpi confessores:
a sinagoga eliminabant: quod
passi sunt nichodemus et gama-
liel. multiq; alii: qui eleger̄
ad tempus. hominū societate
priuari: ut xpo in p̄petuū ad-
hererent: quod autē n̄ solum
a sinagogis eicerent: uerū etiā
morte a suis concub; plecte-
rent. manifestat dñs cū sub iun-
git. **S**ed uenit hora. et t̄q;
iudei dū p̄cones sc̄i euangelii p̄-
sequerent. obsequiū sedō p̄stare
arbitrabant. putantes se hoc
legis exercere uindictā; unde
et beatus paulus. testimoniū
illis reddidit dicens: emulatiōe
legis habent. sed n̄ scdm̄ scientiā.
uerū nihil p̄dest illis legē que
p̄ seruū data ē defendere. qui
grām eūḡlii que p̄ filiū facta ē
noluerunt recipere: quib; non
minime apti consolant. dū au-
diunt non sui odio sed zelodiuine
legis. p̄secutionis aduersū se
rabiem concitari. **E**t hec

facient: quia n̄ nouerunt patrē
neq; me. Satis iam sc̄e eccl̄e fides
accepit: patrē et filiū unius dita-
tis atq; potentie eē. atq; ideo patris
sine filii cognitione haberi a nemine
posse. Hinc idem eūḡta. alibi dicit:
qui negat filiū. nec patrē habet.
Et alibi: qui diligit eū qui genuit.
diligit eū qui genitus est: lactent
ergo se iudei de cultu di patris quan-
tū uolunt. fidem nr̄am que in xpo
et p̄ xpm est inrideant: nūquam
certedō patri placere poterunt:
nūquā ad noticiā illius puenire
ualebunt. nisi xpm in quo ianua
ad patris scientiā pueniendi ē p̄fi-
dere ceperint. et equalē p̄ om̄a dō
patris crediderint: quid uero uti-
litatis. quid leuaminis hec uerba
dñi aptis conferrent. ilico manifes-
tat cū subdit. **S**ed hec locutus sū
uob; et t̄q; ac si diceret. Idcirco
uobē^a quem ei nominis causa passuri
estis p̄nuncio: ut cū uenerit hora
hoc est tēpus eorū que p̄dictas. ad
memoriā reducat. me uob; ea p̄e-
dixisse. sicq; leuius p̄sentia mala
sufferatis. scientes quia ego qui
potui p̄dicere. potero cū uene-
rint liberare. magnū siquidē
genus consolationis aptis fuit.
cū reminiscerent̄ int̄ aduersā ab
illo de talib; fuisse p̄monitos. a
quo se p̄ laborū exercitiis sine
dubio nouerant remunerandos:
n̄ autē ociose sed cū magno uir-
tutis pondere audien dū. qđ dicit.

27
Ego dixi uobis; Ego uidelicet de
omnipotentissimus: ego qui pro
uobis salutem ueram moriturus sum. qui
uos et inter certamina presentem di-
Le uinitatis meae numine protega. et
Ch uictores ad contemplan-
O diuinitatem induca. **INDIE SCO PENE**
S-EUG-SCD IOH- IN ILLO TE PR-ICOST-
DIX IHS DISCIPULIS SUIS:
S **SI QUID DILIGIT ME** et ita;
Sca huius assertio lectionis:
consonat gaudium hodiernae solle-
nitatis; aduentum sancti spiritus orbis exco-
lit christianus: et exordio euange-
lii. Amor commendatur diuinus:
qui eius in lapsu spiritus apostolicis
hodie est refusus in mentibus; Cari-
tas enim dicitur apostolis diffusa in cor-
dibus nostris: per spiritum sanctum qui datus est
nobis; spiritus ergo sanctus: pignus nobis
attulit dilectionis dei: quae sola
diuinam mortalibus conciliat: hu-
manam naturam uisibilibus; mortuam
inuisibilibus; inserit: et adificantis
sedis substantiam contemplan-
dam tollit. Unde et paulo superius di-
xerat dominus discipulis; adhuc modicum
et mundus meum non uidebit;
quod cum consequenter iudas apostolus non
delator sed dilector christi interro-
gasset dicens: domine quid factum est quia
manifestaturus es te ipsum nobis et
non mundo? respondit et uesitigio dominus;
Siquis diligit me sermo noster meum ser-
uabit; Interrogatus namque de mani-
festatione: de dilectione respon-
dit: quasi ostendens: sola dilecti-

one ad uisionem dei posse perungere;
Est enim interior quaedam manifes-
tatio. quae solis amatoribus suis
deus apparebit: ut eum non iam per
enigmata et figuras uideant:
sed reuelata facie diuinitatis
eius radios contemplantur; quod idem
alibi: repprobat dicens: si quis
diliget me: diligetur a patre meo:
et ego diligam eum et manifestabo
ei meipsum; Uerum haec dilectio:
non debet inaniter ociari: sed uirile
in mandatis eius quod diligit exer-
ceri; Unde et dominus cum dixisset: si quis
diliget me: consequenter addidit:
sermonem meum seruabit; sed ecce
si interroget aliquis an diligat
deum: libere et absolutissime se
id agere profiteatur; sed eum sed dominus
diligere asserit: qui mandata
ipsius ex uoluntate impleuerit;
Experimtur ergo dilectionis: in
effectum constituitur operationis;
Hinc iohannis dicit; qui dicit diligo deum
et mandata eius non custodit: -
mendax est; qui ergo adhuc pre-
sentium cupiditate capitur: quia
sancti in lecebras effluit: necdum
qualiter deum diligere oporteat
didicit; tanta enim est uis diuini
amoris: ut mentem quam cepertit:
ab amore labentium rerum intinuat:
et ad perpetuam solum diligendam sub-
rigat; Quod salomon: iniciens ait;
fortis: ut mors dilectio; Sed
uideamus: quali dilectore suum
dominus premio remuneret. **Et**

pater mī diligit eū; ecce cetera;
In patris solius dilectione: totius
trinitatis aduertamus operationē;
sicut enī una ē in trinitate subs-
tantia non p̄dens equalitatem es-
sentie: nec recipiens solitudinē
p̄sonę: ita quicquid de una qua-
libet harū specialit̄ dicit̄: de tota
recte trinitate intelligitur;
Et ad eū ueniemus; aduentus iste
in localis incorporalisq; et omē
p̄sus humane scientie argumētū
excedens; uenit pat̄ et filius ad
dilectore suū: cordi illius amore
suū inuisibilē inspirando: et ter-
reni affectus paulatī uestigia
abolendo; ita autē aduentus iste
dī ad hominis met̄ item fit:
si prius homo dīm adierit; uenit
ergo dī in luminando: imus et nos
contēplando; uenit dī subueniendo:
imus et nos obediendo; uenit dī
suā nobis grām infundendo: imus
nos capiendo; Intueamur uero
quantā dī dignatio ad hominē
uenientis: quantaq; sit hominis
cel situdo hospite suscipientis;
Si enī aliquis p̄potens domum
nrām adire dignaret̄: domus
tota sordib; mundata: diuersis
ornamētis apparatib; come-
ret̄; Si ergo talia agimus in ad-
uentu hominis quāuis p̄potentis:
tamen mortalis et unius nobis
conditionis: quanta nos agere:
quib; uirtutū ornāmētis recep-
taculū anime exornare necesse ē.

ut dīm hospite habere mereamur:
Considerandū uero: qđ sequit̄; man-
sionē: apud eū faciemus; uenit etenī
dī in quorundā corda: sed mansionē
n̄ facit: quia s̄ quidā qui diuinitus
inspirati de malis suis actib; cōpun-
gunt̄: culpas lant̄is puniunt quas
se cōmisisse meminerunt; sed trans
acto cōpunctionis tēpore: ad ea
que planxerant dilabunt̄; In horū
ergo cordib; uenit quidē dīs: sed man-
sionē non facit: quia p̄ afflatū boni
desiderii cor respicit: sed p̄ instabi-
lem uariāq; mutationē eius recedit;
Ille ergo ueracit̄ dīm diligit: qui
nullis tēptationib; ab eius amore
deficit: cuius mens nihil qđ inferiū
est p̄ se eo appetit; qui enī adhuc
ex animo terrenis inheret: qđ man-
data dī implere negligit: minime
dīm diligere conuincitur; de quali-
b; subdit̄: qui n̄ diligit me: ecce cetera;
Dilectio ergo dī: in impletionē
ponit̄ mandati; neq; enī lingue
facile credendū est: sine operis
attestatione. **E**t sermone quē au-
distis non ē mī; sc̄tupendū fortassis
uidet̄ qđ dīs dicit̄: sermo quē au-
distis non ē mī: cū superius sermo
nē suos dixerit; Sed ad tendendū
qđ ibi pluralit̄ sermones: hic uero
singularit̄ sermo ponit̄: qđ ergo
dicit̄: sermone quē audistis
non ē mī: tale ē ac si diceret̄; Ego
qui loquor n̄ a me ipso sed a patre
suo; Ipse enī uerbū patris: de quo
ioh̄s testat̄: In principio erat.

uerbū; lūre igit̃ cuncta dō patri
equalis tribuit. a quo accepit hoc
ipsū ut illi eēt equalis. **H**ec lo
cutus sum uob̃. apud uos manens;
Nūquid cū ista dñs loquebat̃ cū
aptis non erat. aut quando absen
tare ē. qui eis alibi p̃misit dicens.
Ecce ego uobis ^{cum} sum usq; ad consu
mationē sc̃ti; sed quia xps idem
homo idem dñs. sc̃dm utrius nature.
p̃prietatē loqui solet. nunc diui
nitatis potentia int̃mando. nunc
iuxta assumptę carnis habitum
humana distinctius ostendendo;
apud eos ergo se mansisse p̃hibet
humanitate. qui nūquā et nūquā
ab eē poterat incircumscripta
maiestate; deniq; et superius se
apud dilectore suū mansionē fa
cere pollicet̃. Sed illa sp̃italis est
et interius in m̃te agit̃. hec uero
corporalis uisibiliter foris exhibet̃;
illa dilectore suū gl̃orificat. hac
uisitat. Sc̃dm illā nūquā recedit.
sc̃dm hanc uenit et recedit. **P**ara
clitus autē sp̃s sc̃s. et r̃tq; satis no
tū est pietati fidelīū. quia para
clitus grece latine aduocatus
uel consolator dicit̃. aduocatus
quidē. quia p̃delinquentiū erratib;
int̃ uenit. apto dicente. Ipse sp̃s.
postulat p̃ nob; postulare autē
sp̃s sc̃s dicit̃. n̄ quo minoris sit po
testatis quā pater et filius. sed quia
quos repleuerit postulantes facit.
Consolator etiā sp̃s sc̃s dicit̃. quia
corda sc̃orū. uel p̃reatuū indulgen

tia. uel p̃ desiderio celestis patrie
merentia cōsolat̃. et ad sp̃ē future
beatitudinis sui inspiratione ani
mā infor mat. Ille inquit uos
docebit om̃a; Cauendū sūm op̃erē.
ne hec uerba ita accipiam. quasi
alia filius aptis dicat. alia sp̃s sc̃s
doceat. aut filius sine sp̃u dicat.
uel sp̃s sine filio doceat. aut certe
filius dicat et n̄ doceat. sp̃s sc̃s
doceat et n̄ dicat. cū catholice
tota simul trinitas dicere. tota
intellegat̃ docere; sed oportebat
singulās distincte insinuarī p̃sonas
trinitatis. ut eas et separabiliter
audiremus. et inseparabiliter intel
ligerem; tota igit̃ trinitas ut
dictū ē docet. tota dicit; sed nisi
p̃sonarū necessaria distinctio
fieret. nullatenus nr̃m p̃se in
efficax infirmūq; ingeniū. tri
nitatē aduerteret. In hoc qd̃ sp̃s
docere dicit̃. ostendit̃ neminē
ab homine posse instrui. nisi magis
terio sc̃i sp̃s intus doceat; quia nisi
grā sp̃s cordi suffraget̃ auditoris.
in cassum foris p̃fere p̃t lingua
doctoris. Idem etiā sp̃s suggerere
dicit̃. n̄ qd̃ pater minor sit aut
filio. sed quia sepe suggerere
dicimus subministrare; suggerit
ergo sp̃s electorū m̃tib; diuinā
scientiā. n̄ quidē ab imo sed ab
occulto inspirando. **P**ac̃erelinq̃
uob; et r̃tq; Notanda diligentius.
uerborū positio; primodicitur
relinquo. deinde infertur. do;

Relinquit p̄tēpore possidenda.
dat̄ uero cū scis p̄petuo p̄seueratura;
pacē nob̄ relinquit in p̄senti sc̄to.
pacē dabit nob̄ in futuro sc̄to; pa-
cē nob̄ relinquit ut hac freti hostē
superemus: pacē suā nob̄ dabit quan-
do cū eo sine hoste regnabimus;
Hinc et p̄phetā p̄missū fuerat;
Dabo uob̄ pacē: sup̄ pacē; Hec uero
pax siue quā relinquit iturus: siue
quā dabit rediturus: ab illo et per
illū est; Ipse ē enī ut ait ap̄ls pax nr̄a:
qui fecit utraq; unū; seipsū ergo
xp̄s nob̄ relinquit: et p̄ diuinitatē
nob̄ cū p̄mansit: quando humani-
tate ad patrem ascendit; Ipse est
ergo pax nr̄a nunc cū in eū credim̄:
ipse erit pax nr̄a: cū ad eius speciem
contēplandā p̄uenerim̄; Notandū
uero sollet̄ quia prius dixit pacē
relinquo uob̄ absolute: deinde
cū additamēto subiunxit: pacem
meā do uob̄; In quo liquido uoluit
aperire: quia hec pax quē nob̄ in p̄-
senti relinquit: nr̄a potius sit quā
ipsius dicenda; In illo enī: nulla con-
tradictio: nulla prorsus repug-
nantia: sed sola et in demutalis
pax consistit: quia peccatū non fecit.
nec dolus inuentus in eo ullus; nr̄a
ueropax: in p̄senti talis est: in qua
cotidianā temptationū certamina.
et uiciorū oblectantiū bellatole-
remus: In quā deniq; cotidiana
uenie egeamus postulatione; pax
ergo nr̄a: in p̄senti plenā ē non
potest: atq; ideo longe ab illa

felicissima ac beatissima di pace
disiuncta ē: n̄ tam aliunde nisi ad
nob̄s donata ē: quā si usq; in finem
possidere studuerimus: p̄inde con-
firmabim̄: ut nihil in nob̄ sit qd̄
repugnare aut reluctari possit;
n̄ aut in p̄senti de mutua caritate
dubitemus uicissim: sed singuli ar-
chana cordiū singulorū p̄spicacissi-
me intueam̄; **N**on quo modo mund̄
dat: ego do uob̄; mundi nomine
dn̄s solutus est appellare amatores
mundi: qui habent quandā sui iuris
pacē: cū aliquando homines terrena
tantū appetentes in se mutuo con-
cordare uident̄: ut cessante inque-
titudine litū. ac sedato fine bellorū
liberius possint frui sc̄to: et uolupta-
tib; p̄ prius operā dare; n̄ nūquā etiā
uidemus quosq; turpes uel obscenos:
seu uariis facinorib; deditos: tanta
ad inuicē concordia necti: ut uix
aliquando credant̄ possē discindi;
quib; p̄fecto utilius ē et ad horā
discordare: quā concordit̄ in ma-
lo p̄seuerare; n̄ ergo talē nob̄is
pacē xp̄s relinquit quā a malo possi-
deamur: sed quā unanimēs in fidei
unitate uiuamus; Aliquando etiā
rep̄bi electis quodā modo pacem
dant: cū eos p̄sequendo in cessere
desistunt; nec ista pax uera esse
potest: quia eos una fidei societas
n̄ tenet; Alit̄ ergo dat pacē mund̄.
Alit̄ is qui fecit mundū; talem
ergo pacē xp̄s nob̄ in p̄senti relinq̄t:
p̄ quā adhuc inimis positi: corde

in superis maneamus. **N**on turbetur
 cor ur̄m: et cetera. Crebro sc̄i apti
 dñm de recessu suo loquentē audie-
 rant: ideoq; turbati et formidare
 poterat infirmamens illor̄: neq; d
 in absentia boni pastoris: desolatis
 grex apostolicus pateret: unde
 eos p̄uide dñs consolāt: ut si tristis-
 tarent de corporali eius discessi-
 one: gauderent de diuinitatis eius
 p̄sentissima maiestate: recedebat
 ab eis p̄ hoc qd homo erat: p̄ diuini-
 tatis uero potentia semp̄ illis aderat:
 lbat p̄ hoc qd localis erat: remane-
 bat p̄ hoc qd celū simul et terrā im-
 plebat: n̄ ergo erat unde merito
 apti turbarent: cū ita eū recedere
 cernerent: ut nusquā de eius pr̄-
 sentia dubitarent: deniq; ut aptius
 intelligerent eū suā uoluisse insi-
 nuare humanitatem quando ait:
 uado et uenio ad uos: confecti ad-
 iunxit inquit: Si diligere uis me:
 et r̄tq; Ostendit ergo quia p̄ id ite-
 rus erat ad patrē: p̄ qd minor est
 patrē: Agnoscamus itaq; geminā
 in xp̄o naturā dī et hominis: et utri-
 usq; p̄prietatē inconfuse intuea-
 m̄: de humanitate loquens: dicit:
 patrē maior meē: de diuinitate uero:
 Alibi dīc: Ego et patrē: unū sumus;
 Scdm̄ humanitatem ergo ab aptis re-
 cedebat: In qua etiā in iudicio reuer-
 tet: scdm̄ diuinitatem uero: ubiq; cū
 patrē eius de cū eo potentie ac maiest-
 tatis p̄seuerabat: Conticescat ergo
 detestandū arru dogma: qd filium

patrem minorem confinxit: et dū xp̄s
 humanā cōmendaret naturā: iste
 ausus est in eo deturpare diuinam;
 quid uero mirū si xp̄s de forma serui
 quā acceperat dīc: pater maior meē:
 cū etiā diuinitate se ipso maior sit:
 scdm̄ quā etiā p̄ psalmistā: paulo min-
 oratus ab angelis asseuerat: suis
 postremo parentib; in hac ipsa ho-
 minis forma minor aliquando fuit:
 quando ut euḡtm loquit̄: illis maio-
 rib; minor ipse subdebat: At ergo;
 Si diligere uis me: et r̄tq; quantum
 enī nr̄ gratulandū est nature:
 quā in se ita xp̄s suscipere dignatus est:
 ut eā resurgendo a mortuis: in mor-
 talē incorruptibileq; faceret: et
 ascendendo sup̄ om̄s angelicor̄ spi-
 rituū ordines exaltatā: ad dexterā
 patris constitueret: scdm̄ hanc
 recessit xp̄s quando carnē quā as-
 sumpserat: in mortalitatis gl̄a
 induit: et ad celestia sublimauit;
Et nunc dixi uob̄ prius quā fiat:
 et cetera; Quo compendio quā ue-
 utilitate ista dñs aptis dixerit:
 breui sententia cōprehendit dicens;
 Nunc dixi uob̄: et r̄tq; sed questui
 indiget quā redixerit: ut cū factū
 fuerit creditis: cū fides earū sit
 rerū que n̄ uident̄: et future cre-
 dunt̄: sicut aptis diffiniuit; fides
 ē sperandarū substantia rerū:
 et cetera; Laus ergo fidei ē ea que
 n̄ uident̄ credere: et credendo
 futura sperare; quid uero magnū
 est si credamus ea que in p̄spectu

210

habemus: quid ergo sibi uult quod
dicit: dixi uobis prius quā fiat: ut
cū factū fuerit credatis: sed aliud
est qd̄ sedns̄ facturū p̄ dicit: atque
aliud qd̄ credituros aptos asserit:
Impleta nāq; eius resurrectione:
uisā nihilo minus gloriosa eius as-
censione: credituri erant apti
uere eū esse filiū dī: quomāque
agenda erant antequā fierent
predicare potuit: et predicta
potent̄ impleuit: Et quidē crede-
bant eū antequā ista faceret: esse
filiū dī: sed robustius hoc credide-
runt: postquāque p̄dixerat impleta
uiderunt: **I**am non multaloquar
uobiscū: et r̄tq; principē mundi
diabolū dñs̄ uocat: non qd̄ ipse crea-
tarū rerū sit princeps: sed quia in cor-
dib; repborū dominū exerceat:
quos mundū diuine scripture moris
est appellare: Uenit ergo princeps
huius mundi: suū aliquid in xp̄o re-
quirens: uidit enī eū eadē mortali-
tatis nobiscū conditione teneri:
aduerit illū a iudeis euestigio
cruci eē mandandū: ad ultimum
sensit sibi etiā in eius carne potesta-
tē concessā: atq; ideo putauit:
eū a culpa qua uniuersalit̄ omne
humanū genus cepat: non eē in-
munē; quod enī diabolus in xp̄i
carne potestatē se uendi accepit:
beatus iob. ita testat̄ dicens: terra
data ē in manus impii; terra in
manus impii data ē: quando diabto.
ad horā potestas in xp̄i carne con-

cessa ē; Uerū in eo nihil inuenit:
quia nullū penitus in eo peccatū.
nihil qd̄ sui iuris recognosceret:
Impius exactor repperit: peccatū
enī non fecit: nec dolus inuentus est
in ore eius; dignatus tamen ē suscipe
mortē: qui nullū prorsus habuit
meritū mortis: Unde quasi aliquo
p̄contante interrogaret: quare
ergo es moriturus qui nullū admi-
sisti peccatū: p̄ quo subire cogaris
mortis supplicium: subiunxit: **S**ed
ut cognoscat mundus: et r̄tq; qua-
si diceret: Idcirco ad modicū mor-
tē in me dominari p̄mitto: quati-
nus p̄ hoc patrem me diligere: eiusq;
uoluntatē implere demonstrem;
Surgite inquit eamus: quonisi ad
locū ubi a iuda tradendus et a iudeis
cōphendendus erat: In cena enī
cū discipulis discū bebat quando
ista loquebat̄: passionis iā articu-
lo imminente: n̄ inquit nos in pa-
ratos aut quasi passionis certam
de tractantes cōphensor inueniat:
ultra ad mortē p̄peremus: alacri-
ter patris mandatū impleamus;
xp̄i ergo passio: patris uolunta-
tis impletio: et humani generis
fuit redēptio; quid igitur homo
dignū rependere poterit patri
dō: quas salte ex equo grates exsol-
uere: a quo tantū habitus est: ut
culpa serui morte piaret unige-
niti filii: par ergo ē: ut et nos uo-
luntatē implere xp̄m imitando
conem̄: qui ut mandatū patris

expleret: humiliavit seipsum factus
ei obediens usque ad mortem: uoluntas
autem patris hec est: ut in eum quem misit.
ipsi credamus: tunc autem in eum ueraciter
credimus: si ea que ipse precipit ex ani-
mo implemus: fides enim accepta est do-
que per dilectionem operatur: illa uero
que nullo uirtutis suffragio com-
dat: reprobatur et quasi mortua iudicatur.
perinde necesse est. ut quod recte creditur:
bonorum operum exhibitione roboretur.
Et ut ad implenda ea que loquimur
digni habeamur: sancti spiritus cuius hodie
deuote celebramus aduentum pos-
camus auxilium: ut ipse caritate
nostri diffundat in cordibus: qua in
nobis operante et ad perfectum finem perue-
hente: et sancti spiritus muneris participes
et supernorum promissionum possimus esse con-
sortes. amen. **DOMINICA. I.**
POST PENTECOSTE. LECTIO
SCIENTIE. SECUNDUM IOHANNEM.
I. IN ILLO TEMPO Erat homo
ex pharisaeis nichodemus nomine:
princeps iudeorum: et reliqua.
Series huius sacre lectionis heret
superioribus: ubi refert sanctus
euangelista: quia cum esset dominus
hierosolymis in templo et doceret:
multi de populo qui ad paschalem
sollemnitatem confluxerant: predi-
cationis eius sinceritate conspec-
ta: crediderunt in eum: ipse uero non cre-
debat seipsum eis: eo quod omnes nosset:
et non esset opus ei: ut quis testimo-
nium perhiberet de homine: ipse enim sci-
bat: quid esset in homine: hi nimen-

rum tempore preferrebant catechu-
minorum: qui licet fateantur se in
christum credere: nullatenus tamen
eis uiuifica corporis christi et sangui-
nis credunt mysteria: donec ab-
luti sacro fonte baptismatis: ipsi
quoque in corpus christi transferantur.
Existis ergo erat iste nichodemus:
qui noctu ad dominum uenisse dicitur:
secreto ab eo instructi cupiens: et
fidei cuius iam initia consecutus
fuerat: plenitudinem permereri.
Quantum ad litteram spectat:
nocte ideo uenit: quia ob metum
iudeorum: die accedere non audebat:
quorum inuidia iam contra confes-
sores christi late se uiebat: iam enim
conspirauerant: ut si quis christum
confiteretur: extra synagogam
fieret: mystice uero noctis no-
mine: ignorantie caligo: et
timoris eius tenebre exprimuntur.
Nocte igitur uenit: quia necdum
lux diuinitatis: mentis eius oculos
inlustrauerat: necdum enim cum perfecte
credentibus: ab apto audire pote-
rat: fuit tamen aliquando tenebre:
nunc autem lux in domino: sed adhuc in
eorum numero remanebat: quibus
dicitur: surge qui dormis: et cetera.
Et esaias sub figuram hierusalem:
ecce tam alloquitur: Surge in lumi-
nare hierusalem: et recte. **R**abbi-
scimus quia ad deum uenisti magister:
unde illum ad deum uenisse: ad celeste
docendum magisterium certum
haberet: subsequenter indicat:

Nemo inquit potest hec signa fa-
cere: et tunc; Signorum ergo exhibi-
tione: miraculorum prestantione:
apud eum confiterat: christum ad uer-
itatis magistrum uenisse: cum eodem
esset: sed adhuc ipsum dominum: diu: esse filium
ignorabat: adhuc enim cor illius:
nox infidelitatis obscurabat.
Sed dominus qui se querentibus; presto fit:
et nullum eorum suam gratiam fraudare
nouit: dignatus est eum a quo studi-
osius requisitus fuerat: mysteriis
noue regenerationis instruere:
nec non etiam sue passionis illi sacra-
menta pandere. At enim; Amen amen
dicotibi: nisi quis natus fuerit de-
nuo. etcetera; Omnes; fidelibus; luce
clarius constat: quia nemo nondum
sacri baptismatis unda regeneratus:
remissionem peccatorum ualeat conse-
qui: uel regni celestis aditum preme-
reri; Et hoc tanto firmitus credunt:
quanto certius retinent: quia
aliter fideles esse nequeunt: quod
pulchre satis in illo hebreorum
populo antiquo prefiguratum est:
qui prius maris rubro transitu:
ac manna celesti sumpto: ita de-
mum terram repmissionis ingressi;
quod futurorum simbola fuisse: apo-
stolus ostendit dicens; nolo uos
ignorare fratres: quia patres nostri
omnes sub nube fuerunt: et omnes in mor-
se baptizati in nube et in mari;
Sicut enim illi mare traieci. ac
manna pasci: terram repmissionis
delecti hostibus; intrarunt: ita

neminem antedabitur fieri: com-
potentem superne beatitudinis: quam suscepta
primum gratia baptismatis: omnibus; quibus;
originalibus; peccatis seu actualibus;
extinctis: corporis quoque; et sangui-
nis christi sanctificetur mysteriis; **D**icit ad
eum nichodemus; quomodo potest homo
nasci cum senex sit: etcetera; nemo qui
dubitet: duas esse generationes; alte-
ram quae carnaliter homines generant:
alteram quae spiritaliter regenerantur;
nam illa fit ex uiro et femina: ista
de christo et ecclesia; per illam mortuis pa-
rentibus; succedunt filii: per istam ad
uitam semper mansuram accedunt; illam
sola nichodemus nouerat: istam pe-
nitentis ignorabat; Ideo quibus; ad uerba
domini: sancti pensum dicebat; quomodo po-
test homo. cum senex sit: nullus enim
infans quamuis pusilli corporis: nedum
aliquis maioris etatis: iterato
matris uterum intrumpere potest:
ut denovo nascatur; pari modo de
spiritali quoque; et inuisibili sentiendum
est generatione: uidelicet non ea
posse repeti. postquam semel exple-
ta fuerit; siue enim ab heretico. siue
a quolibet facinoroso quis bapti-
zetur in nomine dum taxat trinita-
tis: non licet eum ab uno catholico
rebaptizari: quia sicut christus semel
mortuus iam non moritur: ita qui cum
in morte ipsius baptizantur. impossi-
bile est terrificum hoc sacramentum ite-
rare: ne uideantur christum rursus cru-
cifigere et ostentui habere;
Quia ergo nichodemus iste. sollicitus

qualitē scđā natiuitas impleri posset
requisiuerat: dignatē ad huc dñs
eū aptius inferuere: et quia n̄ car
nalem sed spūalē regenerationem
uellet intellegidocere. **A**mā
dicotibi: nisi quis renatus fuerit
ex aqua et spūscō: eccetera; quib;
uerbis illud quoq; exposuit: qđ paulo
supra obscurius ptulerat; Intuen
dū uero. qđ in baptisimate: tria sunt
corporalia atq; uisibilia: tria idē
incorporalia et inuisibilia: Tria
corporalia. idest sacerdos. corpus.
et aqua; Tria incorporalia: fides.
Anima. spūs scī; Et quib; duo hic dñs cō
memorat; Alterū scilicet corporeū.
atq; alterū incorporeū: aqua et
spū. quia nimirū spūs scī admixtione.
simplex aque scīficatē elemētū: ut
transeat in nouę generationis mis
teriū; Ante enī quā aqua benedic
tionis coagulo condiatē: quid est
aliud quā aqua: Accedit ergo uer
bū ad elemētū: et fit sacramētū;
hanc ipsā quoq; quā spūalitē re
nascim generatione artius expri
mens. et quantū a carnali distet:
ostendens subdit; **Q**uod natū ē
de carne carō ē: et qđ natū est de
spū spūs est; Sicut enī natura carnis
uisibilis est. et sicut carnali aspec
tui subiacet: ita et spūs humanis
ē obtutib; inuisibilis; Et sicut car
nalis generatio uisibilē adminis
tratur: uisibilib; pfec tib; auget:
ita et spūalis tota pagit inuisibi
lit; uidet quidē is qui baptizat.

aquis in mergi: uidetur de aquis
emergere: sed quid in eo spūali actū
sit lauacro: n̄ potest uideri; tantū
fidelīū spūales oculi contēplari suf
ficiunt: quid illo geratē mysterio:
qđ uidelicet homo peccator et filius
diaboli in fontē descenderit: sed
iustificatus et in filietatē di trans
fusus ascenderit; Hoc ut diximus:
soli contuentē spūaliū oculi; nam
infidelib; sola que foris agunt p̄scos:
et totū ludodeputant qđ ad inte
rioris hominis ablutionē celebrat;
Unde et in fine. cū qđ hic in occulto
agit illis apparuerit. cū filiorū
dei ḡtam uiderint. dicturi sunt;
Hī sunt quos aliquando habuim in
derisū: eccetera; merito uero spū
tualis et spūs uocat. qui p̄ spū scī
renascit: quia inuisibilē di filius
efficit: quip corpus foris filius
hominis cernit; **S**pūs ubi uult spirat:
et cetera; Hic iam apte tam ipsius
spūs potentia: quā etiā quid in eos
quip eius grām spūales efficiunt
operet: ostendit; Spūs inquit ubi
uult spirat: quia ipse in sua habet
potestate. ut quē uult spūali grā
inlustrat; Et uocē eius audimus:
cū aliquis spūscō plenus. nob corā
positus loquit; sed non scit unde
ueniat uel quo uadat: quia etiam
si ad horā spūs impleuerit: ignorat
tam quomodo intrauerit. uel
quomodo rediturus sit; talis etiā
scđm aliquid efficit: quidē spū
scō regenerat; quia ita totū

reddere spūalis: ut de ipso quoque; nesciant infideles unde ueniat uel quo uadat; unde et subiungit; sic enim omnis qui natus est ex spū; sicut enim nescit unde ueniat spū aut quo uadat: ita de eo qui spū scō renascitur: increduli et necdū hoc spū renati ignorant quid ueniat in filiationē di- et uadat in pceptionē celestis regni: sed nichodemus hactenus inaudita erant talia: et ideo ei captu difficilia erant; p inde adhuc pcontat dicens; **Q**uomodo possit hec fieri? et dñs; tu es magister in isrl: et cetera; nequaquam putare quis debet dñm nichodemum uoluisse in ludere: qui magister uocaretur ecclesiū mīseriorū expertus esset: sed id circopotius hoc dixisse credendus: ut eū p profunda humilitate solidaret: sine qua nemo magister uel celestis disciplinā arripere: nemo ianuā regni di ualeat intrare: quia ergo iste aliquid sibi momenti ut potest doctor eē uidebat: ostendit ei dñs quā humilia quāque despecta de se sentire deberet: ut p hoc ad suscipienda diuine eruditionis uerba paratior fieret;

Amā dico tibi: quia qd scim: et cetera; suā dñs psonā coaptat psonis aptorū: qui ea quę ab uno magistro didicerant: sincere pdicabant; qd sciebat ergo loquebat: et qd uiderat testabatur: quia sicut ipse alibi dicit: qd uiderat apud patrē hec loquebat in mundo: sed testimoniū eius iudei

recipere nolēbant: quia nec p dicationib; ipsius: nec saltem miraculis fidē accommodabant; **S**it terrena dixi uob: et rēq; terrena illis dixerat: quando sicut in pcedentib; declaratur: electis de tēplo omib;: cū interrogaretur autē iudeis in quo signo ista faceret: respondit; Soluite tēplū hoc: et cetera; qd non de illolapideo sed de sui corporis tēplo eū dixisse: uigilantē eugēta innotuit subdens; Hoc autē dicebat: de tēplo corporis sui; sed illi nō modo nō intellegebant: sed nec credebant quidē; Si ergo terrena audientes non intellexerant: quando ad celestia et diuina intellegenda idonei eē poterant: uerū quia dñs nichodemum suis diligētē uidit intendere sermonib;: dignatus est eū et de celestib;: et de terrenis plenius erudire; de celestib; quidē docet: cū euefugio de ascensione xpi ad celos subiungit; **N**emo ascendit in celū: et rēq; quoloco iure querit: quomodo dñs scdm qd filius hominis erat: dicat se descendisse de celo: uel quomodo accipiat tunc fuisse in celo: quando ista loquebat in trā: cū nec p humanitātē descenderit: nec ante ascensionē in celo fuerit; sed fides habet catholica: xpm gemina constare substantia; diuinā scilicet: et humanā; quib; non confusis nec uero diuisis: unus xps efficit: dñs et homo; p p hanc ergo diuinitatē in separabile coniun-

ctione recte dicitur xpi descendisse
 de celo. cum sola diuinitas in utero uir-
 ginis uenerit. dicitur etiam quando ista
 loquebatur fuisse in celo. cum carne
 positus esset intra. diuinitate uero.
 celum simul impleret et terram; nec
 hoc mirum uideri debet de xpo. cum
 beatus paulus aptis. qui ut homo inter
 homines uersabatur. conuersatione
 in celestibus moraretur. At ipse. nostra
 conuersatio. in celis est. quare etiam
 potest cur solummodo xpi dicatur as-
 cendere in celum. cum omnes electi uera-
 cit se confidunt ascensuros in celum;
 Unde enim est quod presentis mundi gloriam
 despiciunt. quod laboribus libenter insis-
 tunt. postremo mortem ipsam alacriter
 excipiunt. si ad illam beatitudinem cuius
 respectu tantam perferunt. ascensuri
 non sunt. sed scimus xpm caput esse omni-
 um electorum. et omnes electos xpi membra
 existere. dicente aplo; uos estis
 corpus xpi. et membra de membro;
 quia ergo electi quique membra xpi
 sunt. merito illis ascendentibus. xpi
 dicitur ascendere. et membra sua
 ad se in celum colligere; Nemo igitur
 ascendet in celum nisi qui descendit
 de celo. hoc est. nisi xpi cum corpore
 suo; **E**t sicut moyses exaltauit
 serpentem. et cetera. mirabili ac
 satis uida arte dñs. nichodemum
 ad intellegendam nouam gratie sacra-
 menta inducit. id quod olim erga anti-
 quum hebreorum populum contigerat
 recolens. et spiritualiter exponendo.
 illum esse quem lex et prophete pre-
 dixere

manifestans; Legitur enim in libro
 numerorum. quia populus longo
 per desertum fatigatus itinere. mur-
 murauit contra dominum et moysen;
 Ob quod piaculum inmisit dominus serpentes
 ignitos. et plurimis morientibus
 clamauerunt ad dominum; qui iussit fieri
 serpentem eneum. et poni pro signo;
 Quicumque percussus aspicerent. sanabantur;
 Quid ergo serpens ille suspensus.
 nisi xpi significat passionem. qua feris
 ille uirosusque serpens diabolus supe-
 ratus est. serpens etenim ille eneus.
 figuram quidem serpentis habuit.
 sed longe a ueneno fuit. alienus;
 Sicut xpi in similitudine carnis
 peccati apparuit. sed ipse totius
 mundi peccatum tulit. peccata
 autem serpentes ideo designant.
 quia prius parentis suasionem ser-
 pentis per lapsus est. et sicut uenena
 carnis uitam interimunt. ita peccata
 animam necant. Notandum uero quod
 idem serpens eneus fieri iussus est;
 quidem in serpente nisi mortalitas.
 quid uero in ere. nisi eternitas accipitur.
 Et quippe. ceteris metallis durabi-
 lius et sonorius est. serpens ergo
 eneus xpi est. qui et secundum humani-
 tatem mori potuit. et per diuinitatem
 in sua eternitate quasi eneus perdurauit.
 atque per apostolorum ora ualido et clari-
 simo usque in finem terre tinnitu
 per sonuit. bene autem qui percussus ser-
 pentem aspiceret. sanabatur; quicumque
 uere expresserit filii dei imaginem
 aspexerit. hoc est. qui ei passionem

70
pro totius mundi salute celebrata
crediderit: pfecto antiqui serpen-
tis uirus. et eterne mortis periculū
euidere poterit; Et illi quidē qui
serpentē p̄neū aspicerent. morti
ad tēpus subtrahebant. et uitę re-
seruabant; qui uero passionē xp̄i
pio corde crediderit. deuoteq;
imitari studuerit. mortis p̄petue
subducet. et uita semp̄ mansurā do-
nabit; Unde ilico subiunctū ē. ut
om̄s qui credit in illo. et r̄tq; uitę
autē et̄ne diffinitio. In cognitione
dī patris filiiq; constituta ē. ipso
ad patrē dicente; hec ē uita et̄na.
ut cognoscant te solū uerū d̄m et quē
misisti ih̄m xp̄m; Ne autē nichodemus
xp̄m solū modo hominis et n̄ etiā dī
filiū eē putaret: necessario quę
de filio hominis dicta fuerant. de
filio quoq; dī replicant cū subdit;
Sic enī diligit d̄s mundū. et r̄tq; Idē
enī d̄s et redēptor n̄r quicū patre
unus d̄s est sine tēpore. homo fieri

EBuoluit ex tēpore; sicq; suscepit ea.

Dm quę erant hominis. ut non pderet

Il quę erant diuine maiestatis. ut

Let credimeret ex humanitate quos

Tio creauerat p diuinitatē. et p alte-

Scirū reficeret quos ex altero fecisset;

Eug. sc̄dm̄ luc̄. **I**n illo tēp̄

Dixit ih̄s disc̄ parabola.

HOMO QUIDA ERAT DIES

qui induebat purpura et bisso.

et r̄tq; **S**i pcedentia sc̄i euḡt̄i

uerba diligentius ppendam. quid

causę exiterit ut d̄s hanc simili

tudine aptis diceret inuenim; p̄po-
suerat nāq; superius callidi uillici
parabolā. qui fraude domino suo in-
p̄sibi in posterū pviderat. eūq;
oredn̄s sui laudatū qd̄ prudent̄ egis-
set ostenderat; In fine parabole mo-
nendo subiungens. ut huius uillici
prudens ingeniū imitantes. Amicos
nob̄ de māmona iniquitatis faciam.
A quib; in et̄na tabernacula recipia-
mur; qd̄ audientes pharisēi quierant
auari. deridebant eū; Uerū ipse eorū
n̄ uertit sup̄ciliū. de m̄ paucis in t̄po-
sitis. hec quę p̄ manib; habet parabola.
in suorū usū est assercione uerborū.
ostendens hunc diuitē inclementissimū.
ideo apud inferos in remediabiliter
cruciatū. quia egenti pauperi nolu-
erit fenerari. et eū sibi amicū nolue-
rit facere; At ergo; homo quidā.
et r̄tq; Hunc diuitē quidā iuxta li-
terā autumant fuisse nabal. impus-
simū et stolidissimū. cuius libri re-
gū meminit historia; sed minus neces-
sariū immo sup̄fluū ē illū quis fue-
rit uelle scire. cuius nomen d̄nō
indignū fuerit exprimere. et ma-
xime quia in similitudine n̄ rerū
gestarū sed gerendarū. certū est
cōplecti noticiā. **E**t induebat
purpura et bisso; purpura regiū.
ornamentū. quo apud antiquos solis
regib; et quib; regali indulgentia
pmissū esset uti licebat; dicta autē
purpura a coloris puritate; Tin-
git uero conchiliorū sanguine
et fert̄ sc̄dm̄ celi regionē sortiri

colore; Bissus uero genus est. Lini
mollissimi et candidissimi; iste ergo
diues nimio diuiciarum luxui deditus.
interius ad carnem bisso mollissima uesti-
tiebat. exterius uero punitore purpura
ornabat. Notandum uero hoc loco est.
quia ualde subtiliora et discretiora
sunt precepta noui. quam ueteris testa-
menti. In lege enim rapina prohibetur. In
euglio autem etiam tenacia plectitur.
Ibi qui rem iniuste sublegerit. quad-
rupliciter reddere precipitur. hic etiam
si propria non dederit condempnabitur.
colligendum uero quantum legis de-
creto. euangelice perfectionis gra-
uedo preponderet. simulque uidendum.
qua pena dignus sit qui rapit. si ille
etiam punitur qui sua non distribuit. qui-
dam propterea. qui nequaquam culpabile
estimant. si preciosioribus et cultioribus
uestibus induantur. quod profecto nisi esset.
numquam tam expressisse dominus diuitis habitum
collegisset. quod ex obposito melius
cognoscitur. quia si uilitas habitus
ad uirtutem pertineret. dominus iohannem
de qualitate sue uestis minime lau-
dasset. si ergo uirtus uilibus con-
tentum esse. refert ut uicio deputet
multicia querere. hoc sciens beatus
petrus. ipsas quoque mulieres ab or-
natu popatrico suspendit dicens.
non in torto crine. aut ueste preciosa;
Eterat quidam mendiculus. nomine
lazarus. notanda diligentius
uerba domini. atque in eis uis discretionis
requirenda. Cum enim in populis no-
mina diuitum plus soleant scribi quam

pauperum. dominus tam diuitis nomen
quasi nesciens preterit. pauperis
evidenter expressit. scire namque di-
misereri uel eligere siue amare est.
Unde et moysi dicitur. nouite ex
nomine. Contra uero. nescire illi.
est reprobare. iuxta quod in iudicio
quibusdam dicitur. nescio uos.
unde sitis. pauperem ergo humilem
sciebat. quia eum inter duos eges-
tatis et ualitudinis labores ap-
probabat. diuitem uero superbum nes-
ciebat. quem inclementie et fastus
merito reprobat. **Q**ui iacebat
inquit ad ianuam eius. et tunc quod
dominus lazarum ulcerosum et scabrum
indignum ad ianuam diuitis splendi-
de cotidie epulantis iacere permi-
sit. non tam huic exaggeratione me-
riti. quam illi cumulus credi debet
fuisse supplicii. potuisset enim
fortassis diues aliquid obtendere
excusationis. si pauperem coram
positum non habuisset. si eius cotidie
importunos clamores minime
audisset. Et diuerso lazarum
minore perculisset in mente tem-
ptatione. si diuitem non uideret
cotidie splendide epulari. et
in opie se tabe consumi. Et enim
sufficeret ei morbosam calamitatem.
et si non ad eum egestas. rursumque
satis affligi potuisset damno
paupertatis. si non etiam afficeret
languore corporis. quos uero
temptationum estus. que cogi-
tationum certamina putamus

: sub

in mente huius pauperis confluisse.
cū diuitē impiū cerneret purpura
et bis socircūdari. et obsequentiu
cuneis supari. regifico dapū appa
ratu discendi. se autē extrema
omā passū. nec reliquias saltē mīse
conspiceret pmereri. et anemine
uilitari. qđ tacite scī eu gta insi
nuat. **S**ed et canes uenie
bant. et cetera. In una ergo re
dñs duo iudicia patrauit. quia pau
perē ex uis adiutis felicitate exa
minauit. et diuitē ex uisione pau
peris dū misereri noluit. se uiori
sententia puniuit. **F**actū ē autē
ut moreretur mendicus. et cetera.
Sinus abrahe. n̄ iuxta modū nr̄i gre
minū angustus. sed tanta amplitu
dine distensus. ut capax possit ēē
multorū. requiem illā significat
in qua scī ante aduentū xpī apud
infernū. quāuis in secretioribz
minusq; penalibz locis tenebant.
Sepultura uero inferni. p̄ funda
et tenebrosa dāpnatio accipit.
qua re pbi anima simul et corpore
cruciandis. quid enī aliud sepul
ture nomine. quā p̄petuā et nū
quā finiendā malorū ex crucia
tionē intelligi uoluit. quē et
nunc in anima agit. et post iudi
ciū ipso quoq; in quo peccatis ser
uiet. corpore exhibet. **E**leuans
autē oculos. et cetera. pulchre
oculos leuasse. et abrahā a longe
uidisse refert. Oculos enī leuat.
quia supra se ē quē uidere desi

derat. Et a longe eū uidet. ac uis
meritis pcul distet. **E**t clamans di
xit. pater abrahā miserere mei. et ce
tera. quā inuestigabilia quāq; occul
ta et potentias iudiciadi. ex hoc p̄ci
pue loco adueri potest ubi dicit. quia
diues qui lazaros uis mensē micās ne
gauerat. in inferno positus guttā
aque poscebat. Et qui minima egeat
dare nihil pendit. Ipse quoq; impe
trare minima n̄ potuit. Ecce quā fri
uolū quā nullius mōti ē. sperare
in incerto diuitiarū. Inueniendū uero
qđ diues qui totus ignibz urebat. am
plius se in lingua ardere fateat. neq;
superius loqua citatis uicio notatus
est. sed more sacre scripture quo
nūquā palia res alię innuuntur.
dū cotidie splendide epulatus fuisse
dicit. phoc etiā loqua citatis uicio
subiacuisse innuit. quē in conuiuuiis
maxime sup̄ effluere solet. dū ergo
diues iste. in lingua se ualidius
cruciari asserit. dat̄ intelligi eo
menbro quēq; amplius puniendū.
quo magis peccato seruiet. qđq;
peculiaris cui libet uicio deputa
uerit. Unde et apt̄s hortat̄ nos ne
menbra arma exhibeamus peccato.
Arma etenim peccati. menbra nr̄i cor
poris exhibemus. cū nosmet obscenis
uicioz officinis dedentes. honestati
et scī monie repugnam. **E**t ait illi
abrahā. fili recordare. et cetera.
quē uerba et diuitē quid dā boni. et
e contra mali aliquid habuisse de
monstrant. Sed boni diuitis tran
: pauperem

sitoria p[re]sentis uite felicitas remu-
 nerauit. malala zari. In op[er]e camin[is]
 purgauit. Et in diuitie ergo bona
 quauis paruis sima remunerantur.
 et in lazaro malalacet leuiapiant[ur].
 Quia sicut d[icitu]r nullu[m] bonu[m] patit[ur] sine
 mercede. ita nullu[m] sinit[ur] p[ro]pter remalu[m]
 sine uoluntate. **E**t in his omib[us] int[er] nos
 et uos chaos magnu[m]. et r[ati]o q[ue] miru[m] et
 humaneratiom[is] in p[ro]scrutabile. qua
 le illud chaos fuerit. q[uo]d t[ame]n x[u]guu[m]
 e[ss]e potuit. ut hi quos tristi int[er]iectione
 determinabat inter se uerba se re-
 rent. t[ame]n ingens ut nec isti ad illos.
 nec illi uicissim ad istos transire pos-
 sent. quid ergo chaos illud. nisi inde-
 mutabilis status accipit[ur]. quantu[m]
 eni[m] ad corpus. in iustus simul cu[m] iusto
 localit[er] e[ss]e potest. ut aut[em] iusti simul
 maliq[ue] merit[u] conueniat. e[ss]e n[on] potest.
 Chaos ergo dicit[ur] confusio reru[m]. uel **A**
 terminus intransibilis. chaos ergo
 magnu[m] inter hos illosq[ue] firmatum.
 intransitiua intelligit[ur] distantia
 partiu[m]. quia nec rep[re]sentat semel geenne
 ignib[us] traditi. ad beatitudinē ua-
 lent de migrare scō[rum]. nec iusti celesti
 beatitudine p[re]dicti. suppliciu[m] u[bi] quā
 ualent subigere p[ro]p[ri]oru[m]. querendu[m] **26**
 uero quare dicit[ur]. ut hi qui uolunt
 hinc transire ad uos non possint. q[uo]d
 eni[m] dāpnati suppliciu[m] carere. et beate
 scō[rum] requie cupiant admisceri.
 nulli dubiu[m]. quomodo aut[em] fieri
 potest. ut scia[m] ad dāpnato[rum] sorte[m]
 uelint transire. sed quasi transire
 illoru[m] est. uisā illor[um] pena ad co-

passionē mentē flectere. eosq[ue]
 atq[ue] m[en]tis uelle liberare. n[on] autem
 et si uoluerint transire ad illos poss[unt].
 quia licet p[ro]p[ri]e electo[rum] mentes p[ro]p[ri]e
 ad condolendu[m] afflictio[rum] miseris
 inclinent[ur]. exquisito tamē diu[ini] iudicio
 tanta seueritate uniu[n]t[ur]. ut nulla
 iā erga eos compassione moueant[ur].
 quos iuste in recuperabilē dāpnatos
 aspiciunt. Sed diues de sua iā salute
 desperans. p[ro]ximor[um] quos maledictos
 inuita reliquerat recordat[ur]. eisq[ue]
 lazaru[m] mitti postulat. ne ipsi
 simile dāpnationē incurrant. Ex
 quo ostendit[ur]. rep[re]sentat iā dāpnatos
 in inferno. caritatē in utilit[er] discere.
 quā nullatenus dū uiuerent uolu-
 erunt ad p[re]hendere. At eni[m]. Rogo
 ergo tepat[ur]. et r[ati]o q[ue] Duodiu[ini]
 ad dāpnationis reseruatas cumulū.
 cognitio uidelicet et memoria.
 Cognouit eni[m] lazaru[m] glorificatu[m]. **27**
 quem despexerat sc[ilicet] ip[s]is indigum.
 fratru[m] etiā meminit quos reliquit.
 ut illius quē exhorruerat cernendo
 felicitatē amplius cruciaret[ur]. et
 de illor[um] quib[us] similitudinebat solli-
 tudine torqueret[ur]. sic et om[ne]s impii
 ut nihil illis supplicii desit. et de
 iustor[um] q[ui]a p[ro]p[ri]e puniunt quos in p[re]senti
 despexerunt. et de eor[um] etiā afflic-
 tionib[us] gemunt quos sup[er]fluo
 dilexerunt. Antequā u[bi] t[ame]n iudicii
 sententiā. mali quos dāpnos
 in sup[er]na felicitate conspiciunt.
 sed inde acerbius cruciant[ur] quia
 ad eor[um] sorte[m] p[ro]uenire non possunt.

electi uero et nunc et pacto iudicio:
reprobos semper in tota mente conspiciunt.
ut hoc magis illis ad gaudiorum mate-
riem crescat: dum uident quid euase-
rint: sicque de reprobis suis. in exple-
biles gratias rependere non cessant.
eiusque nomini intacibiliter confiteri.
quoniam in eternum misericordia eius. **E**t ait illi
Abraham: habent moysen: et cetera;
Sed is qui sibi conscius erat. legis
et prophetarum monitis non obedisse.
de proximorum quoque obtemperacione
diffidit: unde respondet: non patet
Abraham: et cetera; Cui mox ueri-
dica sententia dicitur: Si moysen
et prophetas non audiunt: et cetera;
qui enim legemque carnalibus; data est
implere renuerit: nunquam ad im-
plenda euangelii precepta que spiritu-
alibus; data sunt attingere poterit;
quia nimirum quanto subtilioras:
tanto difficilius impleri poterunt;
His ad litteram necessario premis-
sis: restat ut hec eadem quid mysterium
contineant uestigent; diues etenim
iste trypsis: iudaici populi. quid diuine
legis diuitias accepit: et thesauros
celestium sacramentorum consecutus est;
qui bene purpurea et bisso indutus
fuisse dicitur: In purpurea etenim
splendor eloquiorum: In bisso uero
sinceritas intelligitur sensuum; pur-
pura ergo et bisso ornabatur: quid
acceptis celitus donis tumens: non
hec ad utilitatem sed potius ad miti-
torem habuit; dumque assidue scriptu-
rarum monitis erudiret: quasi coti-

die splendide epulabatur; Et dum uerba
ei fluere de exuberante scientia:
quasi mices cadebant de mensa; Lazarus
uero: gentilem populum figurat et expri-
mit; qui ulceribus; plenus fuisse dicitur:
quia ad fidem ueniens: dum peccata sua
confiteri non erubuit: quasi uulnus in
cutis superficie traxit; dum enim cutis
in uulnere rupta: foris uiscerum uirus
egerit; sic et nos dum latentia peccata
confitemur: quodammodo noxios hu-
mores. ab internis in uulcus produci mus;
sicque salubriter sauciat: quod feraliter
ante sub cutis integritate latebat;
Iste ergo Lazarus cupiebat saturari
de micis diuitis et nemo illi dabat:
quia iudaicus populus. dum de singula-
ritate et tumore scientie: nunquam secu-
lationum populum ad cognitionem dei
curauit admittere; Unde et dominus quo-
dam loco arguit dicens; Ue uobis phari-
sei qui habetis clauem scientie: et cetera;
huius autem lazari uulnere. linge-
bant canes; Canes uero in sacro eloquio:
predicatore sancti aliquando accipiuntur:
qui sagaci cautela greges domini-
cos uallant: et uerbis predicatorum.
quasi quodam ualido latratu per sonant;
Cum autem canis lingua uulnus lingit:
curat; Sic et sancti predicatorum dum
nobis spiritualis curationis medicinam
contra peccata ostendunt: quasi
uulnus mentis lingua tangunt et
ad sanitatem producunt; Unde recte
ipse Lazarus adiutus interpretatur:
quia ut gentilis populus ad salutem
produceretur: sanctorum adiutus est uoce

p̄dicatorū; qđ uero mortuus lazarus
 gremio infert̄ abrahe. hoc nimirū
 significat qđ cotidie agit̄. Gentiles
 enim quicq; fide xpi p̄diti. si in bonis
 inuenta fuerint opib; ilico ad illā
 sup̄ne felicitatis secretissimā requiem
 admittunt̄. Hoc enī significat sinus
 abrahe. iuxta qđ alibi dñs hoc ipsū
 alius uerbis insinuans dic̄; uenient et
 recubent cū abrahā et cetera; quod
 uero subdit̄. quia diues in inferno sepe-
 lit̄. hoc ē qđ illic confecti subiungit̄;
 filius autē regni. eicient̄ in tenebras
 exteriores; recte enī filius regni dicit̄.
 qui purpura ornatus fuisse describit̄;
 Diues ergo iste in inferno sepelitur. quia
 iudaicus populus qui infidelitatem
 elegit. p̄funde ac p̄petue dānationi
 post mortē deputat̄. In tor m̄tis ergo
 positus oculos leuat. et a longe
 abrahā et lazarus in sinu eius aspicit.
 quia ante ultimā diem iudicii dānata
 illa plebs. et in imo penarū posita.
 electos in sup̄nis gaudiis contēplat̄.
 nectam̄ adeorū felicitatē puenire
 sinit̄; qđ autē se in lingua amplius
 cruciari querit̄. significat quia
 isdem iudaicus populus qui in ore
 diuine legis uerba habuit que opib;
 exequi par uipendit. in defortius
 cruciandus sit. unde sibi testis est
 quia que agenda essent sciuit. sed
 hec operari renuit; Rogat ergo
 ut ad se lazarus mittatur. et ex
 minimo digito aquā infundat. i
 quo ardor quē in lingua patit̄ refri-
 geret̄. quia p̄t̄nis ille populus sup̄

plicius deputatus. optat saltem
 paruissime scōz actionis complex
 fieri. Cui dicit̄ qđ inuita sua bona
 recepit. quia transitorias p̄sentis
 uitę delicias. p̄t̄nis amplexus est
 bonis. eisq; quasi solis et p̄petuis. toto
 inhesit affectu; merito ergo hec
 ei p̄recompensatione adiudicant̄.
 que sola dilexisse. et quib; si licuisset
 semp uoluisse uiuere compbatur;
 Sciendū uero ē quia habent et uāsci
 in p̄sentib; bona. nectam̄ hec illis loco
 s̄ retributionis. quia ita nor̄ uti
 p̄sentib; ut nihilominus fruant̄
 et̄nis. Et clū p̄petuis sūmodo desiderio
 intendunt. que libet se ingerant
 p̄spera. hec quasi nullas sint. uirtutis
 pedepulcata contēpnunt; Sed
 intuendū qđ abrahā hunc diuitem
 filiū uocat. nectam̄ ei in tor m̄tis
 subuenire curat. quia scī illius rep̄bi
 populi patres. et eos scđm carnē
 filios recognoscunt. et nulla erga
 eos qui iuste dāpnatis. uiscera mise-
 ricordie ostendunt; qđ uero quinq;
 fr̄s reliquissē dicit̄ sup̄scites et
 adhuc inuita positos. iudeos in si-
 nuat. qui benequinario cōp̄hen-
 dunt̄ numero. quia exteriorib;
 tantū et corporalib; deditis; quia
 enī quinq; s̄ sensus corporis quib;
 sola p̄cipimus corpora. apte quinq;
 eēdicunt̄. q̄ terrenis tantū et cor-
 poralib; occupant̄. quinq; ergo
 fr̄s reliquissē querit̄. quia suos
 sequaces terrenas tantū sapere
 et ad diuina intelligenda nequa-

assurgere mens intuetur; Rogat
ergo ut lazarus a deo mittatur: sed
respondet illi quia morisen et ppheta
tas habeant quos audire debeant;
Si enim recte iudei inspicerent: non
de resurgentibus; ueritate expectarent:
sed quid certe atque indubitabiliter
sequendum esset: a lege et pphetis
didicissent; quid enim aliud: legum
mosaica: quid innumera euiden-
tiaque pphetarum oracula: nisi quidam
xpi ad salutem humani generis ueni-
entis testimonio: sed adhuc infertur
quod non aliter creditur sint: quasi quis
ex mortuis resurrexerit; cui illico
respondet: quia si morisen et ppheta-
tas non audiunt et cetera; quam pu-
rissimas diuine scripture mysteria:
quamque sibi consonam respondentiam; re-
surrexit xps a mortuis: sed quia
morisen de xpo testimonium recipere
noluerunt: etiam resurgente xpo
adhuc credere contempnunt; Et
quia acceptam legem spiritualiter disqui-
rere detrectarunt: ad xpm qui
gratie spiritualis auctor est: uenire
minime possunt; remota sunt omnia
argumenta excusationis: ostensum ubi
requiratur iudicium ueritatis; Legis-
latorisue morisen audiant: ppheta-
tas suos de xpo requirant: et per eos
quod inerrato credat agnoscant;

LE iustissime etenim pene subiacebunt:
CU qui etiam a suis quod sequendum esset
O discere noluerunt; **EBD-II PPE**
SCIEUG: SCMDLUC IN ILLO TE PR
DIXIHS DISCE PARABOLA H

HOMO QUIDA FECIT
cenam magnam: et reliqua; **H**omo
iste per significationem: mediator dei et
hominum homo xps ihs intelligitur; de
quo ppheta; Et homo est: et quis cognosceret
eum: fecit cenam magnam: quia preparauit
nobis societatem internam dulcedinis:
dicens nobis; uenite ad me omnes qui la-
boratis et onerati estis: et cetera;
Ad hanc cenam cunctos qui uenire uo-
lunt: cotidie inuitat; sed inuitati
uenire contempnunt: quia etiam illi qui
per fidem ei subiecti esse uidentur: dum ale-
uiunt: quasi ad hoc conuiuium uenire
contradicunt; hinc est quod dominus alibi dicit;
multi uocati pauci electi; **E**t misit
seruum suum: et reliqua; Seruus iste patris
familias: predicatorum ordine signat:
quia summopatre familias missi: ad
hoc supernum conuiuium: cotidie nos inui-
tant: dictis scriptis exemplis; Inuita-
uerunt etiam aliquando: miraculorum
signis; Quid uero horum istius cene: nisi
instans mundi terminus intelligitur
in quo nos sumus: de quo iohannis dicit; filioli
nouissima hora est; In qua etiam paulus
nos esse testatur dicens; nos in quos: fines
seculorum de uenerunt; quod si ita est: tanto min-
debemus a conuiuio dei excusare:
quanto mundi terminum: malis cre-
brescentibus; cernimus propinquasse;
Ab hac cena excusamus: cum prauis
operando: diuinis preceptis contra-
dicimus; Cunctis uero liquet quia
post prandium cena sequitur: post
cenam uero nullum conuiuium expec-
tat; unde quia eterna dei retributio

nobis in finem mundi pparabitur. consequens utique fuit ut hoc conuiuium non prandium sed cena uocaretur; de hoc et iohannis; beati qui ad cenam nuptiarum agni uocati sunt. **E**t ceperunt simul omnes excusare; et retorque; puillam in qua emptam dominatio notatur. terrena substantia a superbis possessoribus; superbe possessa exprimitur; qui enim uillam emit. tenere illam possidere. homines sibi in illa subdere. iura subiectis dare delectat. Et alius dominari desiderat. quid enim dominum habere contempnit. Cum ergo qui libet in uilla gunt. ad cenam patris familias uenire discunt. simulat. quia dum qui libet propter possessionem terrene substantie mentem in tumorem eleuat. uocatori suo de parere detrectat. **E**t aliter dixit. iuga bouum quinque. et retorque; In quinque iugis bouum. quinque notissimos corporis sensus accipimus; qui sensus recte iuga bouum uocantur. quia utrumque sexum complectuntur. iugum namque ut etiam uulgo notissimum est. binos conecit boues. uel certe ideo iuga dicuntur. quia pene singuli sensus in uno quoque homine geminantur; quod in tribus prioribus sensibus; potissimum apparet; duo sunt namque oculi. duae aures. geminae nares; In faucibus; etiam ubi sensus gustandi est. quaedam geminatio inuenitur. quia quod gustaueris nihil sapit. nisi lingua et palato tangatur; uoluptas etiam carnis quae ad tactum pertinet. si subtilius intenditur geminae exprimitur; nam et foris secus et intrinsecus. id est

corpore et mente hominem illiciendo labefactat; Et quare bouum dicuntur iuga. quia nimirum pisces quinque sensus carnis solummodo terrena requirunt; boues etenim terram uersant; qui uidelicet corporales sensus dum interna et celestia comprehendere nesciunt. sed solum ut dictum est exteriora atque terrena meditantur. Iure peos curiositas designatur. quae dum alienam uitam inquirat suam negligit; Et curiosus animus quanto peritior est alieni meriti. tanto efficitur ignarus sui; unde et signato uerbo utitur dum dicit. eo probare illa. quia probatio nunquam ad curiositatem solet pertinere; Et notandum quod et is qui propter uillam. et is qui propter iuga bouum probanda ad cenam uenire discunt. cum excusatione uerba humilitatis permiscet dicens; Rogo te habeme excusatum; dicendo etenim rogo etiam uenire nolendo. humilitatem praetendit in uoce. superbia in actione; Simili modo cum qui libet doctor aliquem praeue agentem ad conuersionem hortatur. ad mundi contemptum pueat. quo hunc nisi ad dominicam cenam uocat. At cum talis praedicanti sibi respondet. roga pro me quia peccator sum conuerti non possum. dicendo quia peccator sum humilitatem insinuat. subdendo conuerti non possum. superbia demonstrat; Et rogat igitur et excusat. quia et humiliatur in uoce. et superbit in actione; **E**t alius dixit. uxorem duxi. et cetera. quid uxoris nomine nisi carnalis uoluptas

250

designat. Licet enim coniugium ad
infinitum de hoc bonum sit. plerique
tamen in illis non carnis propter paginam. sed
corporis expectant voluptatem. Ecce
his tribus modis. omnes reprobos ab eterna
vitae epulis excusant. cum alios auaritia
occupat. alios curiositas de-
uastat. alios carnalis uoluptas ex-
haurit. Quae tria licet aliis uerbis.
paritamen intellectu. Iohannes apostolus in
epistola sua similiter commemorare uidetur.
Nolite inquit ens diligere mundum.
neque ea que in mundum sunt. Quoniam omnia que
in mundum sunt. concupiscentia carnis
sunt. et concupiscentia oculorum. et am-
bitio saeculi. Concupiscentia enim carnis
idem significat. quod unus ex inuitatis
dicit. uxorem duxi. Concupiscentia
oculorum. quod alius ait. iugabo uem-
inque. Ambitio saeculi. idem quod et.
uillam enim significat. **E**t reuersus
seruus. et reliqua. Quae putamus esse istum
seruum. nisi cetum saeculorum doctorum. quidam
tempore et negligentiam nostram dis-
aspiciunt. ipsos apud deum accusatores
patiamur. quos magistros ueritatis
imitari despeximus. Et ipso enim nos
ad deum accusant. quo inobedientie
nostrae culpas in conspectu interni arbi-
tri gemendo deplorant. **T**unc
iratus pater familias. et cetera. quid est
quod superbis uenire negligentibus
pauperes eligunt. nisi liquia iuxta
pauli uocem. infirmam mundi elegit
deus ut confundat fortia. sed ad ten-
dendum qui eligant. pauperes inquit
et debiles. sunt pauperes et debiles.

sunt et fortes; debiles dicunt. qui suo
iudicio apud semet ipsos infirmi sunt;
nam pauperes et quasi fortes sunt. qui etiam
in paupertate positi superbiunt. de quibus.
psalomonem dicit. diuites mendaces.
et pauperem superbum. utrumque ab homi-
nibus dominus; Cecis. qui lumine scientie
carent. Claudis. qui rectos gressus
in operatione non exhibent. et repulsi
ergo superbis contradicentibus. pec-
catores humiles eligunt dum dicit.
pauperes et debiles. cecos et clau-
dos introduc huc. **E**t ait seruus.
domine. factum est ut impasti. et adhuc
locus est. Licet iam multi tales ad fidem
collecti sint ex populo iudeorum. ad-
huc tamen locus uacat in regno dei ubi
recipere debeat numerositas gentium.
Unde et eisdem seruo precipitur. **E**xi in
uias et sepes. et cetera. Superius ubi de
uicis et plateis ad cenam pauperes et
debiles inuitant. Iudaicus populus
figurat. qui in urbibus. ac suburbis
ad deum ibi datis conuersans. Legem diui-
nam tenere consueuerat. Hic uero ubi
de uicis et sepebus colligi precipiuntur.
nimirum gentilis populus designat.
qui de agrestis conuersatione. relic-
ta morum turritudine neque sepebus
figurat. ad fidem uenisse cognoscitur.
Signandum uero. quod in hac tercia in-
uitatione. non dicitur iam inuita. sed
compelle intrare. quidam enim ad hanc
uocant et uenire contempnunt.
ut illi. qui et bonum quod faciunt
intelligunt. sed eundem intellac-
tum. opibus non secuntur. alii uocant

et ueniunt: qui bonū et intelligunt
et exsequunt; n̄ nulli sic uocant ut
etiā cōpellant: quia pleriq; q̄ bona
facienda intellegunt: sed hec facere
desistunt; qui si dū ad honores istius se
tendunt: aliqua huius mundi molestia
feriant: mox suis priuati desideris
addm̄ inuiti redeunt: quē p amore
mundi deserere conabant; sed tre
mendū est ualde qd̄ sequit; **D**ico aut
uobis: et cetera; Cotidienos diuina
pietas ad se uocat: n̄ p legē n̄ p eu
angl̄m: modop doctores: plerūq;
p p̄p̄a: aliquando p aduersa; nemo
uocantē despiciat: nedū modo uoca
tus excusauerit: cū uoluerit intrare
n̄ possit; pensemus qd̄ salomon dic:
ex p̄sona dñi; tunc inuocabunt me
et non ex audia: mane c̄ surgent
et n̄ inuenient me; tollamus de me
dio excusationes inutiles: p̄pemus
ad cenā agni pgressuboni operis:
ut dū digne uiuimus: sup̄ ne uoca
tionis non inueniam̄ indigni;

**EBD. III. PPE. LECTIO SCIEUG.
SCDM LUCAM IN ILLO TE PR.**

ERANT APPROPINQUANTES
ad ihm̄ publicani: et r̄tq;
Uerbū dī mediante anima
carnē suscipiens: celsitudinē suā
ita n̄ infirmitati contēperauit:
ut n̄ solū p nob̄ homo fieret: uerū
etiā humilis homo; Et reuera sic
poscebat ordo diuine dispositionis:
ut lenissima mansuetudine colli
geret: quos diabolus tirannica
feritate dispserat: naturale est

enī homines mansuetudine colligi
ferocitate dispgi; nec multū pdeat
nob̄ humanitas assumpta: nisi se
nr̄is infirmitatib; coaptasset;
Itaq; redēptor nr̄ p peccatoribus
suā p̄sentia exhibere dignatus:
lapsis quib; q; et peccatorū mole
grauatis: pie occurrebat: et mi
sericordit̄ concurrebat; Occur
rebat eis: ut ipso inspirante peni
tentia agere uellent: concurre
bat eis ut ipso: Ante agere pos: ad iu
sent; Inuitans eis non solū uerbis:
uerū etiā opib; ; uerbis eos inuitabat:
cū apte clamaret; uenite qui labo
ratis: et r̄tq; Operib; eos inuitabat:
cū scdm̄ p̄sentis lectionis auctori
tate: eos non solū ad conloquendū
susciperet: uerū etiā ad conuescen
dū; qui enī uenerat polluta mun
dare: n̄ timebat humanis sordib;
coinquinari; Erat enī sol mundissi
mus: cuius tanta ē uirtus ac digni
tas: ut cū om̄a luseret: ipse nullā
sordē contrahere ualeat: sed om̄a
decoquere et exsiccare; Sed infirmi
oculis scribarū et phariseorū: splen
dorē huius solis ferre n̄ ualentes:
cū essent languidi medicū de salute
rep̄henderebant dicentes; quia hic
peccatores recipit: et cetera; In
quib; uerbis: morale aliquid aduer
tere possumus; nā scdm̄ sensū beati
gregoria: uera iusticia cōpassio
nē habet: falsa iusticia de digna
tione; qui enī uere iustis: pecca
tores non despiciunt sed suscipiunt;

non repellunt: sed ad penitentiā
cōpellunt; non abhominant: sed ex
hortant: adeo ut in litteris scōz
patrū inueniamus quosdā qui in
tantū caritate se pfrīb; sub miser:
ut nō solū uicia eoz partē condele
rent: sed etiā partē peniterent.
Hi mirū dominicū mandatū imple
uer dicentis; maiorē hac dilectionē:
et tūq; at contrahi quid falsā iusti
cia gloriānt: nulla cōpassione mi
sericordie peccantib; condescen
dunt; Et p hoc se iustos apparere quis
timant: si peccantib; insultent:
si uicia eoz in publicū uocent: si p
sonas eoz et nomina publice deho
nestent; faciunt hoc non amore
discipline: sed timore supbie;
quia scitātē suā non ex regula iusti
cie cōsiderant: sed ex cōparatione
alieni meriti metiunt; nā et sci
peccatorib; indignant: sed in ipsā
indignatione uirtutē humilitatis
custodiunt: quia hoc in se humilitē
considerant: qd̄ in aliis disciplina
bilitē clāpnant; Sed in coercendis
uiciis hanc discretionē tenere
debemus: ut sciamus quia uiciis qui
dē debemus distinctionē: a naturā
uero cōpassionē; pharisei ergo de
falsā iusticia tumebant: ideoq;
dn̄m qd̄ peccatores recipit: tu
mido animo rephendebant dicen
tes; quia hic peccatores recipit:
etcetera; Sed benignus medicus
languorē suū eis ostendere uolens:
parabolā conuenientē pposuit

que et p̄sens negociū explicaret: et
ad ipsum dn̄m p̄prie p̄tineret; at
enī; quis est homo: etcetera; Homo
iste p̄significationē: d̄s omp̄s intelli
git: qui centū oues habuit: quia
ad cognoscendū se duas naturas
condidit: rationalē et intellectualē:
idē humanā et angelicā; tunc cente
sima ouis perit: quando homo p̄ sua
sione serpentis in lectus: lucunda
paradisi pascua amisit; Sed centesi
ma oue p̄dita: bonus pastor ^{ta. uem.} xc. viii.
in deserto dereliquit: quia illos
sumos ordines angeloz in celestib;
dimisit; Reliqui se autē eos dicit:
n̄p̄ p̄sentia qua ubiq; p̄sens est: sed
in sua eos stabilitate immutabiliter
custodiendo: ut ulterius a gratia
sui creatoris nec uelint nec possint
cadere: in cuius contēplatione ele
ger p̄manere; Celū autē desertū
dicit: n̄p̄ p̄solitudine: sed p̄pter
hominis abiectiōē; desertū quippe
derelictū dicim; Et homo tē celum
deseruit: quando peccati sui meri
to: celestē beatitudinē amisit; Sed
angelis p̄sistentib; in sua stabilitate:
ut rationalis numerus cōpleret
in celo: homo p̄ditus querebat in
terra. **E**t cū inuenerit: et tūq;
Inuentā ouem bonus pastor in hume
ris suis imposuit: quia redēptor n̄r
gūnamens semet ipsū formā serui
accipiens: infirmitatē nrām ipse
suscepit: et peccata nrā ipse porta
uit; non peccata quidē faciendo:
sed peccatū humani generis misē:

ricorditer auferendo; dū autē bon^o nō
pastor humeris suis ouēp dīā imposuisse
dicīt. ipsa species domini cē crucis
cōmendat. quā sicut in euangelio
legimus. egressus a conspectu p̄sidis.
ipse sibi usq; ad locū supplicii. p̄prius
humeris deportauit. **E**t ueniens
domū et cetera; pastor n̄r dñs ihs xps.
repta oue domū rediit. quia consu
mata salute humani generis. p̄minis
teriū ascensionis ad celestia remeauit;
Ibi inuenit amicos et uicinos. id est illos
summos angloꝝ choros; quia amici
illius dicunt. quia uoluntate illius
lugiter in sua stabilitate custodiunt;
Uicini uero uocant. quia diuinitatem
illius quā maxime contemplantur;
Notandū autē quia non dicit. congra
tula mihi in ueniente dñi. sed mihi; salus
autē n̄r. gaudiū est xpi; Et cū nos ad
societate angloꝝ reducimur. pleni
tudine gaudiū illius implemus. **D**ico
autē uobis. et cetera; Mouet quorum
dā animos cur maius gaudiū dicatur
ē in celo de conuersis peccatorib;.
quā de sanctis; iustis; sed huius que
tionis scrupulus citius elucet. si
cotidiane conuersationis modus et
norma pensat; sunt enī nonnulli. quos
quia grauioris peccati conscientia
nulla remordet. n̄ magnopere se ad
arripiendas uias sc̄itatis extendunt;
Dateis securitate preterite uite
mundicia. et quanto a grauiorib;
peccatis in muness. tanto magis
a feruore sc̄itatis tepescunt. quos
sermo diuinus p̄iohem tepidos succit.

quia nec aperta uicia eos frigidus
faciunt. nec uirtutes indifferentiū
feruidos reddunt; At contra salu
quos peccatrici uite conscientia ad
humilitate p̄uocat. peccatoꝝ grauiū
memoria ad penitentiā reducit;
Et quanto se grauius deliquisse cog
noscunt. tanto fortius sibi pondus
penitentie imponunt; Ita fit. ut
breuis satisfactio n̄s cōpendio. non
solū ueniā uerū etiā grām merean
tur; quoy penitentiā iure quorun
dā pigritie p̄ponit. quia et eā tra
gatio est que post spinas et tribu
los fertilē messem exuberat. et eā
salus carius possidet. que post moles
tiā egritudinis uires reformat;
pretereasunt quidā iusti. in quoy
uita tanta p̄bitas eminet. ut nulla
penitentiā peccatoꝝ possit eis con
ferre. nedū etiā preferri; quom̄
genere satisfactionis sub miser. se
ac si nullū sit facinus qd ipsi n̄ admi
serint; Legentes enī in euangelio
scriptū beati qui lugent qm̄ ipsi con
solabunt. non minus deflent pec
cata cogitationū. quā alii peccata
opū; nec plus alios affligit timor
supplicii. quā istos macerat deside
riū regni; In istoy consideratione
p̄pendendū ē. quantū faciat in celo
gaudiū beata conuersatio iustoy.
sitantū parit gaudiū conuersio
peccatoꝝ; **A**ut quemulier. et
dues similitudines. uno ten
dige fce; qui enī superius p̄ p̄
ipse signat inferius p̄ m

Xp̄s uidelicet qui ē dī uirtus et dī
sapiencia; Hec mulier ergo decem
dragmas habuit: quia diuina sapi
entia ad se laudandū duas naturas
condidit: rationale et intellectuāle;
auctoritate enī sacri eloqui: nouē
dī cū ē ordinēs anḡlorū; Et ut ratio
nalis cōpleret in celo numerus:
decimo ordine homo ē creatus;
Tunc uero mulier dragmā pdidit:
quando homo in paradiso positus:
a similitudine sui conditoris peccan
do recessit; In dragma siquidē: imago
exprimitur; Et homo ad imaginē dī
format; decima ergo dragma tunc
perit: quando homo ad imaginē dī
conditus: cū esset in honore diuine
imaginis: n̄ intellexit immo offen
dit negligendo diuinitatē suę con
ditionis; Et ideo cōparatus est iū
tis insipientib;: eccetera; sed pditio
nē decime dragmē clemētissima mulier non
parui pendit: quin potius lucernā
accendit et domū euerit; Lucernā
accendit: quia humanitatē assūm
ptā ex nob̄ et p̄ nob̄. uirtute diuini
tatis impleuit; Lucerna quippe:
lumen est in tēsta; Et quasi lūm in tēsta
posuit: cū in assumpto homine ple
nitudine diuinitatis collocauit;
Unde scriptū ē; Uidimus gl̄am eius
gl̄am quasi unigeniti a patre: ecce ē;
uel certe lucernā accendit: quia
humanitatē suā miraculis coruscantē
habet; Accensa autē lucerna:
euerit; domus in hoc loco:
intelligendus; Accensa

ergo lucerna sequitur euersio domus:
quia postquā xp̄s miraculis claruit:
ptinus omīs humana conscientia ad
penitentiā se concussit; postquā autē
domus euersa ē dragma repperit:
quia postquā ad penitentiā cōmouet
conscientia hominis: reformatur in eo
similitudo conditoris; **E**t conuocat
amicas et uicinas; amice et uicine
eo modo intelligendę sunt: quo et
superius: ille scilicet sūm̄ angelice po
testates; quę amice illius dicunt: p̄p̄
uoluntatis expletionē; uicine etiam:
p̄p̄ assiduā contēplationē; Ita dico
uob̄: eccetera; quia de gaudio anḡlorū
erga penitentes sup̄ dictū est: res
tat nunc explere quid sit penitentiā
agere; Scdm̄ sensum beati gregoriū.
penitentiā agere est: ita p̄terita
peccata deflere: ut scudat quisque
rursus plangenda cauere; qui enī ita
p̄terita peccata deflet: ut plangen
da cōmittat: huius modi homo peni
tentiā agere aut dissimulat aut ig
norat; Ad huius penitentie saluber
rimū fructū ptinet: ut si quis seme
minit inlicita ppetrasse: scudeat sibi
cū dī adiutorio licita amputare; Uer
bi grā: inlicitū est adulterare: fura
ri: maledicere: et similia; licitū uero
ē carnē comedere: uinū bibere: som
no indulgere; sed qui sememinit ea que
inlicita sunt ppetrasse: sat agat neces
se ē ab his que licita uidentur abstinere;
In huius rei exemplo beatus dauid qui
se sciebat contra diuinas leges in uxo
re alterius adulteriū ppetrasse:

oblata sibi aqua cum piculo militum noluit bibere sed libavit eam domino; Intellexit enim uir ille propheticus: quod ea que in licite perpetrata sunt: nullo melius ordine expientur: quasi ab usu corporis ea que licita esse possunt amputentur; beatus quoque paulus quondam rapinis scorum et cedib; inhians: post modum ad penitentiam conuersus: euglen sine sumptu predicabat: cum utique licitum ei esset de euglen uiuere; dominus enim ordinauit ut qui euglen adnunciant de euglen uiuant; hoc sci patres prudenter intelligentes et salubriter ordinantes: in decretis canonicis legitimam tempora penitentiae prefixerunt: quibus caro peccatrix per parcitatem licitarum rerum. id est: cibi et potus edomata: discat creator suum placare per abstinentiam: quem non timuit irritare per insolentiam; et quae sepe infrenata in tepantiam inclinauit ad culpam: per modestam penitentiam reducat ad ueniam; accepta igitur fiducia de spe uenie presumendi: redeamus ad nos ipsos: considerantes quia si perfecte ad conditoris nostri conuersi fuerimus: non solum ad eam dignitatem de qua homo cecidit reuertemur: sed etiam angelice claritati posthanc uitam sociabimur; Scire etenim debemus: quod tot homines non ad celum ascensuri sunt: quot electi angelorum ibi remanserunt; sicut scriptum est; Constituit enim dominus populos: iuxta numerum angelorum dei; sicut uero angelorum agmina in celo distinctas: ita et ueritatem rationes hominum intra discretos; uerbi gratia: sicut in celo angeli qui

uoluntatem dei hominibus nunciant: sic etiam angeli interra nominantur quia ea que ipsi de deo ac uita eterna intellegunt: proximis suis studio caritatis sedulo nunciare satagunt; sic de reliquis sentiendum; quia propter sciendum est nobis: quod unusquisque quem ordine angelorum quantum datur mortalibus in hac uita fuerit imitatus: ipsi posthanc uitam in eterne glorie perceptione copulabitur; **EBDOM.**

**POST PENECOSTEN
LECTIO SCIENTIE SECUNDUM LUCAM**

IN ILLO TEMPORE: Dixit ihesus discipulis: Estote misericordes: sicut et pater uester misericors est; et cetera; In hac lectione non solum misericordes esse docemur: sed etiam quomodo simus misericordes insinuatur nobis cum dicitur: Sicut et pater uester misericors est; pater noster omnipotens deus: duobus modis dicitur: uel quia cum non essemus nos creauit: uel quia cum peccati essemus: misericorditer nos recreauit; misericors igitur deus pater noster est: uel larga sua misericordia in gratis et eternalis temporalia bona tribuendo: super iustos et iniustos pluendo: super malos et bonos solem suum oriri faciendo: uel etiam spiritualium bonorum munera speciali gratia suis electis conferendo; Ista magna dei misericordia nobis imitanda proponitur: si filii dei esse desideramus dicit autem misericors: a misericorde: is qui condolens est

malo; miseria autē non modo in
dm̄: uerūne in hominē quidē cadit.
cū miseret alterius; quis enī non
contendat ab omī miseria liberū
ēē debere sapientē. cū subuenit inopi.
cū esuriēti cibū prestat. potumq;
sitienti: cū uestit nudū. cū peregrī-
nū tecto recipit: cū deniq; huma-
nitatē suā usq; ad sepulturā por-
rigit mortuorū: nā et si id faciat
mente tranquilla. nullis aculeis
doloris instinctus. sed officio boni-
tatis adductus: misericors tam uo-
candus est; huic enī nihil obest
nom̄: cui pdest diuinorū impletio
mandatorū; misericors igit dicit
om̄ps d̄s: translato ab homine uo-
cabulo: qui utiq; sup omēm crea-
turā suā misericors est. quā clemēti-
p̄tectione disponit et ordinat ne
ad nihilū redeat: sed potius etna
stabilitate substat. Scire uero
debemus: qđ ad uerbiū sicut: non
semp p̄ equalitate ponit: sed non
nūquā etiā p̄ similitudine; patet
enī: nos nulla ratione tantā habere
posse misericordiam: quā magnā d̄s
habere pbat; Sed d̄s sicut in m̄sus
est: in mensā etiā misericordiā
exhibet; nos quoq; ab eius potentia
ualde dissimiles. ut pote qui puri
homines sumus: in quantum intelle-
ctus et possibilitas sub pediat.
misericors des ēē curemus: diligen-
ter et beneficia cumulando. non
solumis et amicis: sed etiā in-
m̄icis. **N**olite iu-

dicare: et cetera; queri potest. cū
dm̄ p̄ psal̄ mistā dicit: recte iudicate
filii hominū: cur hic ipse idem fieri
phibeat dicens: nolite iudicare et
cetera; Hoc dicendo: intollit nob̄
intelligentiā iudicandi: sed illud
admonet ne dāpnemus aliquē: cui
uel cogitatio nob̄ cognita non est.
uel nescimus qualis postea futurus
sit; hac enī sententia illud nob̄
principalit̄ impat: ut ea facta
de quib; dubitare possumus quo
animos fiant. In meliore semper
partē inter p̄tem; ut sunt diuersorū
ciborū p̄ceptiones: de quib; ab apto
iudicare phibem: eo qđ possint qui-
libet humani cibi simplici animo
sine uicio concupiscentie sumi; horū
ergo et similiū opū que indifferen-
ter geri poss: tempus quo iudicent
adueniet: cū sicut apt̄s docet: in lu-
minabit d̄s absconditā tenebra-
rū: et manifestabit consilia cor-
diū; At uero de illis iudicare p̄mit-
tim: de quib; dubiū non ē quin pra-
ua intentione gerant: ut sunt
furta stupra ebrietates et simili-
lia: de quib; ait apt̄s: qui talia
agunt regnū d̄i n̄ consequentur;
duo uero quedā p̄cipua sunt. in
quib; temerariū iudiciū debem
refugere; Cū uidelicet incertū
habetur ut dictū est quo animo
quid factū sit: uel etiā cū incertū
est qualis futurus sit cras: q̄ hodie
uel bonus uel malus appareat; uer-
bigrā: si quis de infirmitate sto-

machin conquestus ante horā come-
dere uoluerit: et tu id nō infirmitatē
sed edacitati deputaueris: temere
iudicasti; De hoc non oportet nos iu-
dicare: illo uidelicet iudicio dīpna-
tionis: ut de eius salute desperemus;
Rursus si aptā ebrietatē edacitatēq;
cognoueris: et ita reprehenderis ut
de correctione illū desperes qui
huiusmodi uicio subiacet: nihilo-
minus temere iudicasti; Non ergo
reprehendamus ea que occulta sunt:
neq; ita reprehendamus que manifesta
sunt: ut quēquā de emendatione
despem: et tunc uitabimus iudiciū
de quo dicit: nolite iudicare et
nō iudicabimini. **D**imitte: et
dimitte mini; p̄cipit ut dimittam
peccantib; in nos: ut nra nobis ad dō
dimittant peccata; Itē p̄cipit ut
demus beneficia: ut nobis quoq; ad dō
deē uitā et nā; dicendo ergo dimit-
te et dimitte mini: et mox adden-
do: date et dabit vobis: ostendit
quia nō sufficit tantū dimittere
his qui in nos peccant: nisi etiā eis
que possumus beneficia impenda-
mus; quisquis etiā bona tēporalia
uel sp̄italia aliis amore diuino
largit: quisquis in se peccantibus
indulgentia misericordie tribuit:
hic p̄cul dubio imitator dī efficit;
Mensurā bonā: et cetera; mensu-
rā bonā dicit id: iustā et equā: et con-
ferā id: plenā: et coagitatā id est
cōmotā: hinc inde concussā; Et sup̄
effluentē id: sup̄ abundante: da-

bunt in sinū ur̄m; quis isti quida-
bunt mensurā bonā nisi pauperes
quib; beneficia dederitis: tale ē et
illud: qd ueritas alibi de paupib; dīc;
facite uobis amicos: ecce; nēnī pau-
peres ipsi mercedē reddent his qui
elemosinā illis largiunt: sed xps
p̄ cuius dilectione hoc faciunt;
Quātam in sinū dare dicunt: quia
ut ipsi mercedē largitores elemo-
sinarū ad nō p̄meri potuissent: pau-
peres ipsi occasione deder: cū aut
miserabiliter egentes: aut in petendo
inportunū existentes: fortiorū sunt
beneficentia sustentati: et nōnulli
etiā eorū ad fidē xpi p̄dulciab beneficia
p̄uocati; Uel certe ut de inimicis
aliquid dicamus: multi malorū con-
tra bonos se uolentes: eorū patientia
uel beniuolentia: ad rectitudinē
caritatis s̄ reuocati; Eadē quippe
mensura: ecce; mensurę nomine:
ipsam iudicii regulā significat
accipim; qd alius eugl̄a aptius
ponit dicens; In quo enī iudicio iudi-
caueritis: iudicabimini; sed nūquid
si nō temere iudicauerimus: temere
de nobis etiā dī qui iustus iudex est
iudicabit: aut si iniqua mensura
mensi fuerim: nūquid et apud dīm
iniqua m̄surā ē: unde nobis reme-
diat: sed hoc ideo dictū: quia temeritas
quā nocet alii: ipsa tibi noceat ne-
cessē ē; Et iusticia quā alii uiuas:
refert etiā ut ipsa te ad uiuē: potest
etiā hoc et de largienda elemosina:
simpliciter accipi; Unde et apt̄s: audi-

40

25

torib; suis dic; Qui parceseminat
et cetera: usq; debenedictionib; et
metet; quanto enī quisq; in hac uita
erga pauperes xpi magis misericors
fuerit: tanto potiore ad nō recipiet
in futuro mercedē; **D**icebat autē
et similitudinē et ceter; huius uersiculi
sensus: heret sensui supioris sententie
ubi p̄cipit elemosinā tribui: et pec
cantib; offensā remitti; Ac si dicat;
Site contra inimicū ira cecauerit;
aut contra illū qui ate elemosinā
petit auaricia obduxerit: nūqd
uiciū eius exhortando curare pote
ris: p̄serti cū et tua mens eodē uicio
teneat obstricta: Aut nūquid putas
illū solū qui tibi iniuriā fecit reū
deputandū: et nō etiā te qui iniuriā
portāre patient nescis: clāpnandū;
Et contra uero: si illius impbitas mentē
tuā inuenerit mite atq; tranquillā:
et ille ad penitentiā mouebit: et tu
patientie mercede donaberis; **N**on
est discipulus: sup magistrū et cetera;
Sensus: Si magister qui quasi d̄s potuit
suū ultū ire iniuriā noluit: sed pa
tendo maluit suos p̄secutores red
dere mitiores: necesse ē ut discipuli
quoq; qui puri homines s̄: idem se
quant exemplū; **Q**uid autē uidet
festucam: et ceter; Et istud ad supiora
referendū: ubi cecū a cecoduci:
id ē peccatōrē a peccatore em̄dari:
nō pos̄ se p̄dixit: multi igit cū sint
supbi: fures: rapaces: odiū in cor de
tenentes: si alios uel ad modicū uide
runt ita turbatos: acrit̄ eos diudi

cant: sua crimina aut leuia aut nul
la: illoz autē grauiā ēē censentes;
Et quomodo potes dicere fr̄ tuo: et
cetera: poculū: intentio cordis acci
pit: p̄festucā: ira: p̄trabē uero: odiū
designat; quantū enī distat int̄ festucā
et trabē: quas tantū inter est int̄ irā
et odiū: Odiū est enī ira inueterata;
Ira autē est subita animi p̄turbatio:
que nō nūq; etiā utilis ēē p̄bat; potest
nāq; fieri: ut si irascamur hominē:
uelimus eū corrigi; Si autē odierimus
hominē: nō possumus eū uelle corrigere;
p̄qua causā dñs impossibile ēē testat̄:
ut de oculo fr̄s sui festucā auferat: q̄
in oculo suo trabē portat; **X** pocrita
et cetera; **Y** pocrita interpretat̄ de aurat;
Y pponāq; grece: latine sub; Crisis:
aurū; Et yppocrita uocat̄: nō solū qui
aliud cor degerit et aliud ope agit:
uerū et ille qui cū sit malus: querit re
p̄hendere bonos; Dicit ergo dñs; yppo
crita: et ceter; qd est dicere; primū ate
repelle odiū qd grauius ē: et deinceps
poteris securius illū quē diligis: de
leuib; em̄dare; Inter hec uerō sciendū
nob;: quia quando aliquē rep̄hende
re aut obiurgare oportet: debem
primō p̄pendere: utrū habuimus
ann̄ habuim̄ illud uiciū: p̄quo aliū
in crepamus; si nūquā habuim̄: cogi
temus nos fragiles ēē: et habere potu
isse: nisi nob diuina custodia affuisset;
Si uero aliquando habuimus: etiā p̄di
donū caremus: p̄ponat̄ ante mentē
cōmunis infirmitas: ut illā obiurga
tionē nō cū odio: sed cū misericordia exer

ceam: qd si adhuc in eodē uicio nos eē
dephendim: n̄ rep̄hendam: n̄ exaspe
rem: sed congemiscam: et ad remediū
penitentie unanimiter concurramus;
EBD. U. PP. LECTIO SCIFUG:
SCDM LUCAM IN ILLO TEPRE
U TURBE INRUERENT
Ad ihm̄ uitaudirent uerbū di:
et ipse stabat secus stagnū ge: nesār;
Monstrat̄ auiditas turbārū: que
amore audiendi uerbi flagrabant:
cū eis euangelicus sermo: certatim
in dñm̄ inruisse describit dicens; Cū
turbe inruerent ad ihm̄: et cetera;
Stagnū uellacus ge: nesār: idem est
qd̄ et mare galilee: uel tyberiadis
alibi cognominat̄; qd̄ cū diuersis
in euangelio censetur uocabulis:
quantū tam ad p̄sentē locū p̄tinere
uideat̄: stagnū ge: nesār: a natura
ipsius loci dicitur: qui crispantib;
aquis auram de semet ipso excitare
phibet: dictus qd̄ generet sibi aurā;
qui locus amoenitate sui et salubri
tate aquarū: copiaq; pisciū: frequen
tib; habitatorib; p̄ceteris eius de pro
uincie locis incolit; unde et dñs p̄p̄t
multitudinē circūiacentiū populo
rū: crebro in hoc mari: et nauigasse
et docuisse: et miracula fecisse
legit̄; luxta spiritale uero intel
lectū: mare qd̄ ab amaritudine:
uel a meando nom̄ accepit qd̄ semp
in motu sit: instabiles amaroque
istius sc̄ti fluctus designat; Secus
hoc dñs in litore stat: quia de uicta
mortalitate: ipsam carnem quam

de sepulchro assumpsit: In etne
patrie soliditate conlocauit: qd̄
ueroturbē ad eū confluunt: fidem
gentiū designat: que post ascensionē
illius ad fidē aptos concurrerunt;
De quib; psalmista: dñō canit; Om̄s gen
tes quas cūq; fecisti: uenient et adora
bunt corā te dñe; Et ysaias; Et fluent
inquit ad eū om̄s gentes: et ibunt po
puli multi et dicent; uenite ascendam:
ad montē dñi; **E**t uidit duas naues: et cet̄;
Duę naues secus stagnū posite: duas
figurant ecc̄las que ex duob; populis
hoc est ex circūcisione et preputio
adunatę sunt; uidit autē illas ihs
cuius uidere eligere est: quia in
utroq; populo iudaico scilicet et
gentili: nouit dñs qui sunt eius:
et eos quos dñs p̄ fidē et bonā opera
tionē in p̄senti cognoscit: a fluctib;
et periculis sc̄ti huius: uidendo hoc ē
misericordit̄ uisitando: p̄uehit ad
quietē future tranquillitatis; **P**is
catores autē descenderant: et cet̄;
qui piscatōres signant̄: nisi eccle
siastici doctores: apti uidelicet et
sequaces illorū: qui sicut pisces ex
trahunt̄ de profundo: sic homines
rete p̄dicationis ad eternā quietē
eleuant de hoc mundo; Retia nāq;
que quib; dā suis locis apta: quib; dā
uero nodosa uident̄: sc̄tōrū sunt p̄di
camentā doctōrū: que nunc clausa
doctiorib;: nunc etiā apta solent
ad nunciare simplicib;: Sed quid
est qd̄ retia modolaxant̄ in cap
turā: modolotaplicant̄: nisi quia

no

no

non omne tempus congruum est ad
docendum. predicator namque aliquando
lingua addocendum debet exercere.
aliquando uero in remissa predicatione
semetipsum debet curare. Legimus
siquidem in euangelio secundum iohannem. quia
expleto tempore predicationis sue dominus.
cum surrexisset a cena posuit uestimenta
sua. et cepit lauare pedes discipu-
lorum suorum. predicator namque quilibet
diuini eloqui. difficile peccatum
in tanto ministerio poterit euitare.
Si enim uerbi gratia. ab auditoribus
suis se libenter audiri prospexerit. in
elatione promptius uertit. Rursum si
ab eis de contemptum. mox ad iracun-
diam inflamat. proinde unicuique
doctori uigilantius satagendum est.
ut cum officium docendi aliquatenus
intemit. dignis penitentiae lami-
tis deluat. quicquid se in ministerio
predicationis deliquisse cognoscit.
Ascendens autem in unam nauem que erat
sermonis. ecce. Cernens secundum mul-
titudine opprimi concurrentium po-
pulorum. nauem ita precipit a litore sepa-
rari. ut nec terre hereret. nec ni-
mis in pelagi profunda descenderet.
quo facto. et ipse a pressura turba-
rum in munus existeret. et multitudo
litori suppositens. uerbum illius audire
sufficeret. maxime quia quod etiam no-
tissimum. uoxque in aqua uel circa
aquam promittit. sono clariore per aeris
lata diffundit. misce nauis ser-
monis ecclesia est. ex iudeis primiti-
ua. que tam christo quam apostolis predicantibus.

et
no

et
no

ipsi petro specialiter commissa. que
bene unadicit. quia de fidelibus eius.
de ecclesie scriptum. quod erat in eis cor
unum et anima una. de hac nauis docet
turbas. quia de auctoritate sanctorum qui
fuerunt in primitiua ecclesia. usque ho-
die in ferunt gentes. quod uero primo ro-
gauit petrum. ut nauem a terra pusillum re-
duceret. significat sermone predica-
tionis temperate ad turbas utendum.
ut ea que dicunt. nec nimis sint leuia.
nec ualde profunda. uel alio sensu. quod
nauem precipit prius pusillum a terrare-
duci. significat primo in proximis iudee
nationibus. euangelium predicandum. quod que
sequitur. duc in altum. remotioribus gen-
tibus mittendum euangelium precipere uidetur.
ac si dixisset. Ite docete omnes gentes.
uel illud. Oportet predicari euangelium.
in toto mundo. **E**t respondens si-
mon. ecce. patet quod predicatoris
noue testamenti. apti uidelicet et
apti uiri. multitudines gentium
nulla ratione rebus fidei comprehendere
ualuissent. nisi affuisset gratia christi que
eorum predicationem fundaret in cordibus
populorum. nisi enim dominus edificaret domum.
in uanu laborant qui edificunt eam. et
nisi dominus cor inlustrauit auditorum.
doctor in uanu laborat. quia fides
populorum non uenit per sapientiam uerbi
compositi. sed per gratiam muneris diuini.
Et cum hoc fecissent. ecce. Conclusa
piscium multitudine reuerunt.
quia in presenti ecclesia cum electis. multi
etiam reprobis intrant. qui ipsius ecclesie
unitatem. peruersis scismatum sectis. cor-

et
no

rūpant et dirimant; quales fuerunt
in primo exordio fidei. iudas p̄ditor
et simon magus; quales etiā exiter
post modū. arrius et eunomius. et ce-
teri catholice fidei in pugnatōres dēmen-
tissimi. **E**t annuer sociis quierant in
alianaui. ecce; Si p̄ priorē nauī petri
et andree in qua ascendit dñs. intelle-
ximus primitiua eccliam. restat ut
p̄ sequentē quoq; quę erat iacobi et io-
hannis. sequens ex gentib; accipiat
ecclia; qđ ergo n̄ sufficiente una nauī.
alia aduocatur et piscib; implet̄ e-
lectis. significat quia dñs tot xp̄i elec-
tos in iudea n̄ inuenit. quot ad uitā no-
uerat p̄ destinatos p̄tē. eccliam quoq;
gentiū. multitudinē electorū suorū
replere dignat̄ cotidie. quasi alte-
rius nauis receptaculū captis piscib;
querens; Et congrue receptus scindit̄
et postea nauis alia aduocat̄. quia
prius ex populo iudaico iudas p̄ditor
et simon magus. ceteriq; fidei corrup-
tores. in receptationis quasi pisces
pessimi capti. et tunc demū barnabas
et saulus ad euangelizandū gentib;
a sp̄s cō destinant̄. **E**t uener̄ et
impleuer̄ ambas nauiculas. ita ut pene
mergerent̄. Idē in submersionē pre-
merent̄ nisi uirtus diuina adesset; qđ
impleta nauis n̄ quidē submergit̄. sed
tam in submersionē periclitat̄. tēpora
illa significat de quib; apt̄s dicit; In
nouissimis dieb; erunt tēpora periculosa.
et cetera que de ultimorū tēporū p̄tur-
batione secunt̄; n̄r̄s enī temporib;
scā ecclia quasi in submersionē ē. dū

42
malis repboy hominū p̄ graua-
ta. ad ruinā cotidianā impellit̄; qđ
cū uideret simon petrus. et cetera;
Hoc loco petrus apt̄s infirmorū specie
tenet. qui regimen sp̄italiū doctorū
in ecclia quo dā modo a se repellunt.
uidentes sē eorū sp̄italē conuersationē
et doctrinā imitari n̄ posse. atq; ideo
n̄ metuunt in corpore peccatorū suorū
remanere; n̄ enī hoc uocedunt. sed
morib; atq; actib; ne ab omib; regant̄;
dūq; rectitudine artioris uite ideo
ad phendere nolunt. quia infirmos
sē eē conspiciunt. quasi peccatores
sē eē fatent̄ et dñm repellunt; Non s̄
tales a sp̄italib; uiris deserendi. quia
et dñs nequaquā petrū licet repulsus
deseruit. sed eū sub ductis nauib; ad
litus p̄duxit; nā consolans eū. clem̄t̄
ait; nolite timere. et cetera; hoc ad
ipsū petrū specialit̄ p̄tinet; Cui expo-
nens dñs quid hęc captura piscium
significaret. p̄mittit qđ sicut tunc
pisces retib; cepisset. sic aliquando
p̄dicatione uerbis salutaris homines
ēē capturus; Confortat dñs animos
hominū carnaliū. et eos consolans
ad sp̄e erigit arripiendā. ne quis uel
de culpa p̄prie conscientie tremens.
uel de aliorū uirtutib; stupens. iter
scitatis aggredi formidet; **E**t sub
ductis ad terrā nauib; et cetera;
Sciendū non eē hanc eandē lectionē.
qua matheus et marcus hos ipsos apt̄os
petrū uidelicet et andrea. iacobū
et iohē. binos et binos de nauiculis
narrant ad dñm eē uocatos; n̄ enī nē

Lucas dicit eos uocatos fuisse. sed
tantum petro predictum quod homines esset
capturus; quod non est ita dictum: quasi iam
ulterius pisces non esset capturus; alioquin
legimus illum post resurrectionem cum aliis
fuisse piscatum; datur ergo intelligi
quod subductis ad terram uenit; tanquam
iterum ad piscationem redeundi uolun-
tatem habentes: comitatis dominum aliquan-
tulum et postea reuersi: deinceps alio
tempore sicut matheus et marcus nar-
rant: binum denariis uocati; alle-
gorice uero: quod apostoli subductis ad ter-
ram uenit; secuti sunt saluatorem: finem
sancti designat: quando hi qui christum pro-
fide inheserunt: ab hoc sancto corpore simul
et animas recessuri: et christum caput
omnium electorum: ad soliditatem terre
uiuendi uenit secuturi; **IN NATI-
UITATE SANCTI IOHANNIS
LECTIO SANCTI EUANGELII: SECUNDUM LUCAM**

IN ILLO TEMPORE: Helisabeth
impletum est tempus pariendo: et pe-
perit filium; et reliqua. **S**acro sancta
precursoris christi genuina primordia:
non solum a parentibus; a patre uideli-
cet et matre sed etiam a progenitoribus;
tribus sacerdotalis et leuitice glo-
riosa: plurima miraculorum uirtu-
te refulgent insignia: sicut eu-
angelice narrationis preloquitur historia;
Suscepta namque Zacharias de filio
nascituro promissione angelica: se-
nex filium procreauit; Elisabeth quoque
infecunda pariter et anus: quorum
duorum singula: fecunditate par-
tus poterant denegare: munere

nobilissime prolis: impleto pariendo
tempore honoratur; Sane uerbum
impletionis: In bonorum tantum ortu
uel obitu uel actu: poni consuevit;
denique nascituro precursore dicitur: quod
helisabeth impletum est tempus parien-
di; Rursusque de genitrice saluatoris
dicitur: impletis dies marie ut pare-
ret; In obitu quoque sanctorum ponitur: cum de
aliquo illorum dicitur: defunctus est
ille uel ille: ut puta abraham senex
et plenus dierum; de consumatione
quoque templi dictum est: Impleuit
salomon edificare templum domini; At
contra de reprobis: psalmista dicit;
uiris sanguinum et dolosis: non dimidia-
bunt dies suos; **E**t audierunt uicini
et cetera; In sanctorum ortu: recte plu-
rimorum leticia inducit: ut gratia
secuturæ uirtutis: multorum exulta-
tione precedente designetur; nato
ergo helisabeth seni: secus quam credi
poterat filio diuinitus dato: con-
gratulabantur ei uicini et cognati:
hoc est: congaudebant illi qui erant
ex eius cognatione propinquius: scilicet
quia magnificauit id est magnam
fecit dominus misericordiam suam cum illa:
ut ei filius in senectute nasceretur;
Et factum est in die octauo: et cetera;
hanc fuisse dicunt apud ueteres
consuetudinem: quæ adhuc annis nullis
seruat: ut natis filiis parentum im-
ponerentur uocabula; quod cognatis
et propinquis helisabeth: in filiū eius
iohannē agerent tentibus: ipsa di-
uino spiritu inspirata: respondens di-

xit; nequaquā. sed uocabit̃ iohannes;
Et quidē Zacharias adhuc mutus.
uocabulū pueri qđ ab angelo audie-
rat. uxori intimari nequi uerat. Sed
eodē spū scō qui hoc ipsū angelo reue-
lantē mandauerat. illanomen filii
qđ non audiuit asseruit. **I**nnuebant
autē patri eius. et cetera; mutus pater
anxius implere pceptū angelicum.
nom̃ filii qđ lingua n̄ poterat. scrip-
to pandere curauit dicens. ioh̃s est
nom̃ eius. Ac si diceret. non nos ei no-
men imponimus. quia ad oīā accepit
nominis honorē. Iure autē precur-
sor redēptoris nr̃i. ioh̃s uocari iube-
tur. Interpr̃at̃ autē ioh̃s dñi grā.
uel in quo est grā; quia et ipse speci-
alit̃ dominice p̃cursionis grām pre
ceteris sc̃is accepit. et in auditum
eiusq; ingressū celestis patrie p̃di-
care aduenit dicens. penitentiam
agite. ad p̃pinquauit enī regnū
celoy. **A**p̃tū ē autē ilico os eius. et
cetera; mir̃steris. miracula congru-
unt. Inquisitus aliolo co ioh̃s quis eēt.
respondit. Ego uox clamantis in de-
serto; quia ergo uox clamantis in
deserto. est nata. congrue lingua
parentis ad laudandū dñm dicitur
absoluta. **Q**uid putas puer iste
erit. idē. cuius magnitudinis. cui
excellencie. cuius dignitatis. **E**t
enī manus dñi. erat cū illo; hoc est
adiutoriū diuinū qđ manus nomine
sepe signat̃. Int̃ ipsa etiā infantie
primordia. semanifestis indicis.
cū puero eē declarabat. **E**t Zacha-

43
rias pat̃ eius. et cetera; Intuendum
quanta sit sup̃ni muneris largitas.
et quā p̃na addandū. si nos imparati
n̄ fuerim̃ ad accipiendū. a Zacharia
nāq; sola loquela fuit ablata. que
n̄ sola. sed cū spū p̃phetie illi ē restituta;
ait enī. benedictus dñs dñs isrl̃. et cetera;
uisitauit enī dñs plebē suā apprens
in carne. quasi longius a se p̃cultura
idolatrie recedentē. et quasi longa
scelerū infirmitate tabescentē. Re-
demit uero eā preciosi sanguinis unici
filii. quasi uenditā sub peccato; nam
uisitatio ad infirmū. redēptio optinet
ad capti uū; qđ quia beatus Zacharias.
in p̃ximo futurū spū p̃re uiderat.
more p̃phetico quasi iā factū narrat;
Notandūq; qđ plebē suā dñs uisitasse
et redemisse dicit̃. n̄ quia ueniens suā
inuenit. sed uisitando et redimendo
suā effecit. **E**xplicata ut cūq; ex p̃la-
natione euangelica. uigilantiū est
p̃scrutandū. quid sit qđ sc̃a ecclesia
que beatorū martirū uictorias in-
numeras. quib; ingressū regni celestis
meruerunt concelebrat. solius beati
ioh̃is extraceteros. post dñm etiam.
natiuitatis carnalis diem celebrare
consuevit. qđ nullatenus sine aucto-
ritate euangelica. credendū est
uenisse in consuetudinē. Sicut enī
nato dñō pastorib; ang̃l̃s ait. ecce
euangeli. Zo uob̃ gaudiū magnū qđ
erit om̃i populo. ita etiā angelus
nasciturū ioh̃em p̃nunciāns dicit;
Et erit gaudiū tibi et exultatio. et
multi in natiuitate eius gaudebunt.

Hac igitur auctoritate: iure utriusque
natiuitas sollempni celebritate reco-
litur; sed in illius natiuitate tanquam in
xpī dñi. tanquam in filio omnipotēti dī. tan-
quam in solis iusticie exortu: gaudiū
omī populo p̄dicat; In istius autē tan-
quam in p̄cursoris dñi: tanquam in serui
dī eximii: tanquam in lucerne ardentis
et lucentis origine: multi gratulatu-
ri eēdicunt; utriusque ergo festiuita-
tis iucunditate. largientes sup̄ no-
auxilio exultantib; animis amplex-
tam: quo eo opitulante ad festare
dēptoris que non s̄ annua sed c̄tinua
p̄tingere meream. am;

**IN NATA
LE SCI PETRI APLI. LECTIO
SCIEŪG. SCDM MATHEU.**

IN ILLO TEMPOR. Venit ihc in par-
tes cesarię philippi: et interrogabat
discipulos suos dicens; quē dicunt
homines eē filiū hominis: et reliq;
Herodes maior sub quo dñs natus est:
quatuor tradit filios habuisse; phi-
lippū uidelicet qui hic cōmemorat:
qui; ut lucas narrat: fuit tetrarcha
iture et tetracōntidis regionis;
Archelaū quoq; et lisaniā: sed et
herodē sub quo passus est dñs; phi-
lippus ergo iste: in honorē tiberii
cesaris. ciuitatē statuit ad radices
libani montis: ubi iordanis in duo
bus fontib; exoritur: quā cesariam
philippi in memoriā sui nominis:
pariterq; honorē tiberii cesaris
appellauit; In qua ciuitate: tra-
dunt antiquis regib; quondā tribu-
ta consueuisse p̄solui; **I**n cuius partes

ueniens redēptor nr̄: congrue
ubi reges terreni censum a suis reci-
piebant subiectis: ibi et ipse censum
fidei ad discipulis exquirere uoluit;
At enī; quē dicunt homines eē filiū
hominis: non hec quasi nesciens per-
contat: sed ut confessionē recte
fidei illorū digna mercede remu-
neret; Nec ait quē dicunt homi-
nes eē: sed filiū hominis: ne iactan-
ter uulgarem sententiā de se que-
rere uideret; Filiū autē hominis
sepius quā filiū dī se appellare con-
sueuit: ut nos de dispensatione hu-
manitatis quā p̄ nob̄ suscepit admo-
neat; ubi cūq; autē in ueteri testa-
mento filius hominis scriptum est:
beatus hieronimus in hebreo filius
adam habet testat; nā et adam:
homo interpretat; Et pulchre homi-
nes appellat eos: qui de filio homi-
nis tantū loqui nouerant: hoc est
de filii humanitate quā oculis cer-
nebant: et de itatis illius arcana
nesciebant; homines nāq; erant:
id est humanatantū de eo sapie-
bant; nā qui diuinitatis eius mys-
teria capere sciunt: meritis supra
homines eē memorant; Quā for-
mā interrogationis: etiā doctores
eccl̄e obseruare oportet: nā et ipsi
p̄quirere debent a suis subiectis de
fama sui nominis: quales apud uul-
gares et extrinsecus habeat: ut
scdm qd̄ de se audierint: p̄ prios
mores corrigere: et se ipsos in cunc-
tis modestius studeant c̄formare;

44

At illi dixerunt; alii iohannem baptistam;
necessarium non ē hic causas errorum
uulgariū inquirere: cur scilicet
xpm alii heliā. alii iohannem. alii puta-
uerint hieremiā. cū sic infideles in
heliā et hieremiā errare potuerint.
quomodo herodes in iohannem errauit
dicens; quē ego decollauī iohannem. ipse
surrexit a mortuis. et ideo uirtutes
operantur in eo; Sicut enī herodes
xpm miracula facientē. iohannem
quē ipse decollauerat arbitratus est.
sic nimirū uulgus indoctū. eundē
xpm heliā uel hieremiā eē putauit.
quorū alter raptus in celū legitur.
alterius uero mors. In scriptura
diuinā canonica. apte nō memorat;
nā et helias idcirco estimari poterat
dn̄s. quia scriptū est in malachia
ppheta; Ecce ego mittā uos heliā
tes biten. etcetera. **I**os autē quē
mee ēdicitis; quasi ab hominū
generalitate illos sequestrant. de
ad dī filios. p adoptionē factos
insinuat. iuxta illud psalmiste;
Ego dixi dī estis. et filii excel-
sī. dī cū diceret. illis qui homines
sunt diuer. sī estimantib; uos qui
di estis et filii dī. p adoptionem
effectus. quē mee ēdicitis. At uero
petrus fide ardentior. amore
confessionis ceteris p̄mptior. ex
uocē cunctorū respondit; **T**u es
xps. filius diuini; uiuū dī ad
distinctionē falsorū appellat.
quos uario errore delusi gentili-
tas. uel de mortuis hominib; sibi

Infecit. uel de insensibili materia
quos adoraret creauit; de quib; scri-
ptū est; Simulachra gentiū. argenti
et auri; **B**eatuse s̄m on bariona.
etcetera; bariona. in lingua nr̄a.
filius colūbe interpretat; Iure autē
beatus petrus filius colūbe uocat.
quia prudenti ac pia simplicitate
dn̄o adherebat; nā et colūba p̄ cete-
ris auib; simplicitate gaudet; qd̄ si
altius accipere uolumus. p colūbā
in cuius specie sp̄s sc̄s sup xpm appa-
ruit. eius dē sp̄s gr̄a figurat; merito
ergo dn̄s petrū filiū colūbe nominat.
quē sp̄taliū donorū gr̄a ipse repleue-
rat; filius autē sp̄s sc̄i siue filius colūbe
effectus est petrus. ex eo tēpore quo
ab ipso dn̄o inluminatus. gr̄am diuine
cognitionis accepit; nonnulli sim-
plicitatē arbitrantur p barionā qd̄
est filius ioh̄is. uicio scriptorū bar-
iona scriptū sit. una sillaba depta
de medio; Interpretat autē iohanna.
gr̄a dī; utriq; autē nom̄ ita mistice
ualet intelligi. ut petrus dicatur
filius colūbe id ē sp̄s sc̄i. et filius io-
hannis id ē gr̄a dī; p quā dona
sp̄talia figurant; qd̄ uero dicit.
caro et sanguis non reuelauit tibi.
carnis et sanguinis nomine. carna-
lēs scribarū et pharisēorū traditionē
atq; doctrinā debemus accipere; caro
enī et sanguis recte intelligunt ho-
mines sapientia carnali inflati.
colūbine simplicitatis nesci; Sed
pater meus qui in celis est; cū om̄a dona
sp̄talia quē ad dn̄o fidelib; tribuunt

aspūscō largir certissimū sit. di-
cente apto. aludat p spm sermo
sapientie eccetera. quomodo dñs
ih̄s xp̄s a patre dicit reuelatū fuisse
beato petro apto sacramtū fidei.
Sed sciendū quia sicut una ē substantia
patris et filii et sp̄s sc̄i. ita ē et in eis
una opatio una uoluntas; ac p hoc
conuenientē dicit. quia pater qui
in celis est reuelauerit misterium
fidei. qd caro et sanguis reuelare
nequi uerint; **E**t ego dico tibi
eccetera; Ordo uerborū est; quia tu
dixisti mihi. tu es xp̄s filius diuini.
et ego dico tibi quia tu es petrus; n̄
nunc primū hoc nom̄ petrus accepisse
credendus. sed potius tunc quando
ei ioh̄s dictū ad dñō cōmemorat; Tu
uocaberis cephas. qd̄ inter p̄tā pe-
trus; ut eū hoc nomine modo appel-
lauit dñs dicens. tu es petrus. qd̄
ei prius indiderat; n̄ enī ait. tu uoca-
beris petrus. sed tu es petrus; qd̄ utiq;
dictū illi fuerat antea; sicut autē xp̄s
dedit aptis nom̄ ut lux mundi uel sal
terre uocent. ita huic egregio con-
fessori suo qui simon antea uocabat.
ob robur inuictę fidei petri nomen
indidit. quia uidelicet illi tenaci-
mente adhesit de quo scriptū est.
petra autē erat xp̄s; petra utique
n̄ p essentia. sed p significationē;
quē ad modū enī leo dicit p p̄tē forti-
tudine. uel agnus p p̄tē innocentia.
sic etiā petra dicit p p̄tē firmitatē. quia
sperantib; in securis. fortitudinis
a facie inimici; de quo psalmista; dñs

inquit firma mētū meū et refugium
meū et libator m̄s. **E**t sup hanc petra
idē sup me quē ore tuo c̄fessus es dicens.
tu es xp̄s filius diuini; uel sup hanc pe-
tra hoc ē sup fidē qua me c̄fessus es.
edificabo eccliam meā; sup xp̄m enī
edificat. qui p dilectionē dī et p ximi
et p obseruantia mandatorū dī. ad
sortē electorū p̄tinere festinat. **E**t
porte inferi. eccetā; n̄ hoc dicit
de c̄ditione tēporalis mortis. quia
legim̄ cunctos pene aptos martirio
consumatos; sed portas inferi uicia
atq; peccata uocat. uel hereticorū
p uersa dogmata p que prauī homines
ad infernū detrahunt; sed et prauorū
hominū opa et inepta conloquia que
infidelib; introitū mortis aperiunt.
porte utiq; s̄ inferi. inquantū suis auc-
torib; uel sequacib; itē p̄ditionis osten-
dunt; sed ex his uiciis portis nulla p-
ualeat ad uersus eccliam que supra pe-
tra idē xp̄m fundata ē. quia quicūq;
sup petra que xp̄s. p fidē et bonā opa-
tionē firmē fundatus fuerit. nullis
tēptationū insidiis. a statu rectę fidei
deici potuerit. **E**t tibi dabo clauēs
regni celorū; Clauēs regni celorū
n̄ debemus puerilit̄ opinari cuiuscūq;
ē materie. ut puta argenti uel auri.
sed p clauēs ipsas discernendi scientia
potentiaq; signat. quia iusti recipiunt
in regnū. Indigni uero excluduntur
a regno; que clauēs idcirco petro apto
qui potentiori c̄fessione p̄ceteris re-
gē celorū c̄fessus ē. specialit̄ conlatę.
ut constaret quia absq; ea c̄fessione

ac fide qua ipse xpm declarauit.
regnum celorum nullus possit intrare;
Et quodcumque ligaueris: et cetera; hec soluendi
atque ligandi potestas: quauis soli
petro ad nomen conlata esse uideatur. Incunc-
tant tam credendum: quia et ceteris
apostolis ad nomen eque conceditur; nam sicut in
interrogatis generaliter omnibus: petrus
respondit unus pro omnibus: ita et quod dominus
petro respondit in petro omnibus; res-
pondit; quia etiam episcopi ac presbiteri in ecclesia
officium idem committitur: ut uidelicet
agniti peccatorum causas: iuxta modum
culparum uel penitentiae: ligandi atque
soluendi: exerceant potestatem; ita du-
taxat: ut quod etiam hoc in tempore in non
nullis sacerdotibus inuenitur: ne eos qui
in fontes uel innoxius dampnent: nec
eos quidam praenotione merentur: securos
tanquam de solutione reddere presumant;
Sed ideo beatus petrus ut dictum est qui
christum uera fide confessus: et in uicto-
re amore secutus: specialiter et clauis
regni celorum et arcem iudicarie po-
testatis accepit: ut omnes in christum cre-
dentes intelligant: quia quicumque ab
unitate fidei uel societatis illius quo-
libet modo se segregant: tales nec
uinculis peccatorum absolui: nec regni
celestis ianuam ingredi possint; Cuius
quia festiuitate annuo recursum uene-
rabile: ut pote principis apostolorum cele-
bris frequentamus officiorum obsequio:
eius in qua possumus exempla imitari:
eius sacra gamus ubique suffragia posce-
re: ut quia ipsi sacra ecclesia specialiter est
commissa: nos qui eius membra ultima

sumus: sedulis patrociniis adiuua-
re: et in regni celestis gratiam pie in-
ueniendo dignetur inducere. am.

INNATIALE S. PAULI APL.

Eugtm. Eccenof reliqui mōmā. regre
mantat in alio codice; **EBDOM.**
III. POST PENT. LECTIO
S. EUG. SC. DOM. MATHEU.

IN ILLO TEMPORE: Dixit ih̄s discipulis
suis; **N**isi abundauerit iusticia
ura plusquam scribarum et phariseorum:
non intrabitis in regnum celorum; et
reliqua; **P**aulo superius in hoc
eodem sermone quem dominus et saluator
cum discipulis in monte habuit: post
nonnulla quae promissas: subiunxit
dicens; nolite putare: quia uene-
rim soluere legem; non ueni soluere
legem: sed ad implere; pro omnem
ergo istius sermonis textum: con-
latis legalibus; et euangelicis pre-
ceptis: satis ab undequi ostendit:
quomodo precepta noui testamenti
uetera mandata non solum non sol-
uant hoc est destruant: sed etiam
recte intellecta: multo excellen-
tius impleant; Cum ergo cultores
euangelii: iusticia scribarum et
phariseorum docet debere super-
gredi: patet profecto quia legem
non destruit: sed illius inperfectio-
ne: perfectione euangelica supplet;
Loquitur ergo dominus discipulis suis:
immo in eis cunctis fidelibus; quia
nisi abundauerit iusticia uestra
eccetera; id est: nisi non solum illa
minima precepta legis impleant

ut non occidant qd est iusticia
phariseorū sed etiā ista maiora
que ase addunt in euangelio. ui-
delicet ut non irascantur qd est
iusticia xpianorū. celesteregnū
introidre non poterunt. Intuendū
ergo que iusticia phariseorū. quā
iusticia xpianorū uincere iubet;
iusticia phariseorū est. ut non
occidant. At contra xpianorum
iusticia qui intraturisunt in reg-
nū dī hec est. ut non irascantur;
Rursū iusticia phariseorū erat
dicere et non facere. dñō illi tes-
timoniū phibente; dicunt enī. et
nō faciunt; Nisi ergo et sup hos ab-
unda uerit iusticia fidelīū. ut
scilicet non solū bona doceant sed
faciant etiā qd docent. regnū
celorū intrare non erunt idonei;
Audistis quia dictū est antiquis.
non occides; antiquis hoc dictū est
id est iudeis. in uetustate littere
uiuentib; **Q**uia autē occiderit.
reus erit iudicio; In iudicio scilicet
legis. que iudicabat homicidiū
homicidio cōpensari. qui occide-
rit inquit. occidat. Uerū quia
tunc tēporis non intelligebant
aliud esse homicidiū nisi pēmp-
tionē humani corporis. aperuit
dñs omēm iniquū motū quo per-
mouetur homo ad nocendū frī.
In homicidiū genere computari.
Iuxta qd ioh̄s dicit. qui odit frēm
sūū. homicida ē. Unde bene seq̄r.
Ego autē dico uob. idē. ego nouis

homo uobis nouis. noua p̄cepta
trado. quia om̄s qui irascit̄ frī
suo. reus erit iudicio; ppendendū
que distantia sit. Inter iusticiā
phariseorū et xpianorū. Ibi enim
idē in lege. homicidiū reū in iu-
dicio legis hominē faciebat; hic
autē idē in euaḡio. ira similiter
reū facit iudicio et ne dāpnatio-
nis; notandū uerō ē qd in quib; dā
codicib; inuenit̄ additū. sine
causa; hoc docente beato hiero-
nimo radendū est. qm̄ irauiri
iusticiā non opat̄. Quib; cūque
enī modis alter alteri irascat̄.
sine causa irasci dicendus est. sal-
uo uno irascendi modo. quo ali-
quis frat̄ne salutis consulens.
non frī sed peccato illius indig-
nat̄. Alioquin qui frī et nō peccato
irascit̄. sine causa irascitur;
Quia autē dixerit racha. ecce tā;
Racha. nonnulli asserunt ex
hebreo sermone interpretari in-
anē et uacū. uel absq; cerebro
id est sine sensu; uerū tam racha.
hebreorū p̄prie int̄lectio accipi-
tur. que non aliquid uoce signi-
ficat. sed cōmoti animi expri-
mit indignationē. Sicut et in
nr̄o sermone. plerasq; huiusce-
modi uoces habemus. ueluti cū
dolentes heus uel irascentes.
hem. usitate p̄ferimus; qd si de
om̄i uerbo ocioso qd incunctant̄
uerū est. rationē sumus redditu-
ri. quanto magis de contumeliis

fratri in latere erimus arguendi.
frat autem nō ē omīs homo. qui eun
dē nobiscū habet patrē dīm; **Q**ui
autē dixerit fatue. sub auditu su
periorib; frī suo. reus erit geenne
ignis; Cōmuni autē sermone fatuos
dicimus stultos. eo qd infando id est
in loquendo. modū tenere nesciunt;
magna autē periculi ē cui libet
atq; impius est in religione. qui
xpianū quē piā quē xpi nobiscum
salterre hoc est sapientie condim
tū appellat. Infatuato sensu stul
ticie crimine psumpsit exaspe
rare; talis enī iuxta uocē saluatoris
gehenne igni mancipabit; nom
uero gehenne. ab eo non possessore
nomen accepit; Geeniterra dicitur.
enon nomen est possessoris; qd
nomen primū in euglō. constat
inueniri. Et trahitur hoc uocabu
lū a ualle quādā nemorosa et idolis
consecrata quę est iuxta murum
hierusalē et irrigatur fonte siloā;
In qua populus israheliticus quon
dā ab hostib; cesus ppter nefas idola
trie. nomen loci reliquit; quem
et iofias rex in regū libro conta
minasse legit; dicit autē geenna nō
duplex pena. qd scilicet illi qui
ibi cesi sunt. duplici pena in cor po
re scilicet et animā dampnati
perierint; Unde et hoc nomine in
fernus uocat. eo qd ibi duplex
pena miseros torqueat. id est anime
et corporis. uel caloris et frigoris;
iuxta qd iob dicit; ad calorem nimium.

transibunt ab aquis niuiū; Scien
dū uero ē. quia sicut gradus idē
differentie in istis peccatis. ita sunt
et in reatib; hoc ē in penis peccatorū;
Sicut enī leuius. reū ē iudicio quā
reū concilio. rursumq; leuius. reū
ē concilio quā gehenne ignis. ita
consequens ē. ut intellegat. leuius
ē irasci quā dicere racha. itemq;
leuius ē dicere racha. quā dicere
fatue; Qui enī irascit. et ipsam irā
silencio tegit. minus delinquit quā
ille qui irascit et ipsam irā iudicio
indignati animi p dicit; la uero si nō
solū uocē indignantis p fert. sed
etiā uerbo contumelioso alium
uitupauerit. multo utiq; deterior
ē. quasi sonū tantū modo indigna
tionis dep meret; Contra hec ergo
tria crimina. tres etiā sunt reatus
hoc ē penę culparū. et ipsi certis
gradib; differentes. iudicii uide
licet. concilii et gehenne ignis;
iudiciū est dū adhuc motus in corde
iudicis cōprimit. quando inter
accusantē et accusatū discutit.
utrū reus sit nec nequi accusat.
et ibi adhuc defendendi locus per
mittit; Conciliū uero ē. cū iā uox
iudicis indignantis erūpit. quan
dō nō iā cū reo aliquid agit. sed
int iudices decernit quo supplicio
multet is quē constat ēē dampnan
dū; Gehenne ignis. ipsa iā pena
atq; dāpnatio apta quā reus punit;
his trib; peccatorū differentis.
apud homines peccata examinant

atq; puniunt; sed quib; modis isti
gradus culparū inuisibiliter in ani-
mab; hominū exhibeant; solus ille
nouerit qui disponit; quia ergo ui-
dere nō possumus qualiter in conspectu
summi arbitri iudicio uel concilio
rei simus; infert pius iudex medela;
qualiter peccatū fratne calumnie
expiemus; ait nāq; **S**i ergo of-
ferimus munus tuū: et cetera; hoc iuxta
litterā fieri potest: ita dū taxat si
p̄sens sit frater qui habet aliquid ad-
uersū nos: id est quē nos lesimus; nā
nos iuxta beatū augustinū tunc ad-
uersus illū habemus: si nos ille leserit;
ubi opus non est ab eo qui tibi fecit
iniuriā ueniā postulare: sed tantū ut
ei dimittas: sicut tibi a dñō dimitti cupis
qd̄ ipse admisit; Si ergo munus dō ob-
laturi meminerimus nos frēm lesisse:
si quidem p̄p̄e debemus ad illū cor-
pore p̄gere; Si autē absens est: et
munus qd̄ offerre uolumus diu dif-
ferre nō possumus: p̄gamus ad illū
mente: et humili affectu ueniā
postulemus: ut dō acceptabile pos-
sit eē munus qd̄ ei offerimus; spiri-
taliter autē altare nr̄m qd̄ est in
tēplo di hoc est in cordib; electorū
fides intelligit; munus qd̄ super
illud offerimus est dilectio: ca-
ritas: doctrina: p̄salimus: obedi-
entia: oratio: miscdu ē quicqd̄
deuote dō offerimus; qd̄ aliter ac-
ceptū illi nō erit: nisi fidei puritate
fulciat; Sine fide enī impossibile
est placere dō; Frater nr̄ xps est

dñs nr̄: quid dicit alibi; narrabo
nōm tuū: frīb; meis; quē tunc ledim;
cū peccamus; Supradicta ergo spiri-
talia munera oblaturi: si in mente
uenerit qd̄ hunc in aliquo leserim;
p̄gamus ad illū digne penitentiam
agentes: et clementiā illius p̄dimi-
tendis offensionib; implorantes:
ut humilitate nr̄a respiciatur;
munus qd̄ ei offerimus: clement
digne admittere; Colligit p̄tea
ex his uerbis dñi: quā grauis sit culpa
discordie: p̄ qua nec munus accipit
antequā illa ab animo pellat; quā
ergo ratione ad ap̄natione quē dis-
cordib; int̄minat in munus erimus;
si indicā indies plurimos: sed uel usq;
ad solis occasū irā contra p̄ximum
teneam; quā nec orationes nr̄as dō
offerre concedim;: si aliqd̄ rancoris
quē p̄iā contra nos habere cognoscim;
Et certe ap̄ls p̄cipit: sine int̄missione
orare; quomodo enī sine int̄missione
orabim;: quasi fr̄i uel admodicū iras-
cim;: orationē nr̄ā dō offerre p̄hi-
bem;: sup̄e ergo ut aut nūquā ore-
mus: et ap̄lico precepto quonōs sine
int̄missione orare p̄cipit in uenia
m̄ obnoxii: aut certe si nos in eis ipsos
circūuēientes p̄cē fundere cōtra
euangelicū int̄dictū p̄sumim;
nō orationē sed rebellionis spū con-
tumaciā: dñō offerre deputabi-
m; quia igit̄ neutrum horū saluti
nr̄e conuenit: refert ut quia in
pace uocauit nos dñs: bella discor-
die quantum possumus fugiamus;

quia n̄ est dī dissensionis sed pacis; Et
tunc eius grām pfecte obtinere
merebimur. si pacis frat̄ne nutritio-
res. pfectarū scandala n̄ diuidam;

EB DOM VII POST PENTEC
LECTIO SCIEUIG SCDM MARCUM

Nullo tēp̄. **C**ū multaturba
esset cū ih̄u nec haberent qđ mandu-
carent. et reliqua; **Q**uia redē
ptor n̄r mediator dī et hominū
induab; naturis uerus dī. uerus ex-
istat et homo. p̄sens scī euangelii
lectio ubertī patefaciendo com-
mendat. quē illū et ex humana
natura turbis cōpassum. et ex
diuinitatis potentia. earundē
turbarū in mediā. multiplicatis
cibariis releuas̄e cōmemorat;
Allegorice autē qđ dñs turbas
ne fatigatione longioris uie defi-
ciant miserando reficit. signi-
ficat qđ uia istius uite alit̄ inco-
lumes transire n̄ possumus. nisi
uerbi diuini pabulo animati fue-
rimus; Quodq; saluator miracu-
lū facturū prius cū discipulis
hoc ipsum tractat. magistris
exemplū prerogat. ut cū mino-
rib; atq; discipulis suis. rerum
quas patratū sunt non sp̄nant
cōmunicare consilia; **M**isere-
or sup̄ turbā. eccetā; Turba tri-
duo clm̄ ob sanationē infirmorū
sciorū sustinet. cū quilibet electi
fide trinitatis p̄claris. p̄ suis et
aliorū peccatis. Instanter diuine
supplicat pietati; uel cū ab omib;

peccatis que corde ore uel manu
gerunt conuersi. In cogitatione
locutione et opere. se pfecte
quantū p̄ealant custodiunt;
Et si dimiserō eos ieiunos. eccetā;
qđ dñs eos qui ad se uenerant ieiunos
dimittere non uult. significat
quia conuersi peccatores. in uia
istius uite deficiunt. nisi sp̄tali
alimonia recreent̄; Sicut enī
corpus cibo carnali ne intereat
sustentat̄. ita anima cibo sp̄tali
hoc ē pabulo diuini uerbi. ne de-
ficiat. uiuificet̄ necesse ē; Ne
ergo deficiat animo in itinere
hūius peregrinationis. hi qui
dñm secuntur p̄ fidē. a scīs docto-
rib; sacra admonitione pascendi
sunt; **Q**ui dñm ex eis de longe
uener̄. non om̄s de longe uenisse
dicunt. sed quos dī. Gentiles his
uerbis signant̄. qui de longe ad
xpm̄ uenerunt. quia nullis antea
scripturarū uel exortationū
documentis. de fide illius erant
p̄moniti; nā iudei quicūq; in
xpm̄ crediderunt. de ppe ad
illū uenerunt. quia cognitione
diuina legis scilicet et p̄pheta-
rū. pene nūquā caruerunt;
Moralit̄; quicūq; peccata cri-
minalia n̄ cōmittunt. sed uel ab
ineunte etate ad diuinū con-
uertuntur seruitiū. uel in sc̄to
conuersantes licitis utuntur
coniugiis. et tamen p̄ illicita
n̄ oberrant. Isti de ppe ad dñm

no

no

ueniunt; At qui grauiorib; cri-
minib; implicantur conuersi addm
de longe utiq; ueniunt. quia quanto
quis amplius peccat. tanto magis
elongatur ad dñm non loco sed merito;
Et ideo quando peccator conuer-
titur. consequent utiq; de longe
uenire dicitur; qd ergo dñs alimenta
dat eis quide longe in quo ad se ueni-
unt. significat quia doctores scē
ecclē peccatorib; addm post mul-
ta flagitia conuersis. cibos doctri-
ne spītalīs tribuere debent. ut
uires quas in flagitiis amiserunt.
indirecipiant; **E**t responder-
et. eccetera usq; septē; sicut illa
refectio turbarū que de quinq;
panib; expleta ē. ppter quinq;
libros legales uetus testamentū
significat. ita et ista in qua septē
panes memorantur. noui testamēti
gram non incongrue figurat;
quatuor uidelicet libros euange-
liorū. mathei. marci. luce. et io-
hannis. In quib; omā pcepta uete-
ris ac noui testamēti cōtinentur;
Septenario enī numero quo uni-
uersum uite p̄sentis tēpus uoluit.
plenitudo illius rei significatur.
de qua agit; p̄ septē igitur panes.
recte nouū testamētū designat.
hoc ē quatuor euangelia in quib;
omīs plenitudo mandatorū dī per-
fecte continetur. uidelicet ppter
gram scī sp̄s quē septiformis. cuius
coopatione cunctis fidelib; omā
dona spītalīa uberius largiuntur.

quā iudeis in ueteri testamento; ut
enī fideles in fide confirmantur. cari-
tate. dilectionē dī et p̄ximi
et cetera dona spītalīa percipiant.
ut euangelica pcepta adimplere
ualeant. grā scī sp̄s eis tribuit. di-
cente aptō; alii dat p̄ sp̄m sermo
sapientiē. et cetera usque quo dīc.
diuidens singulis p̄ ut uult; Recte
p̄ numerū septenariū quo omē tem-
pus p̄sentis uite decurrit. et p̄fec-
tio unius cuiusq; rei designari solet
unde agit. intelligit nouū testa-
mentum. In quo ut dictū ē. omīs
plenitudo mandatorū dī consistit;
nā et p̄ septē uirtutes quas super
dñm requieuisse legimus. pleni-
tudo omīū donorū spītalīū intel-
ligit. que in eo corporalit̄ man-
serunt dicente aptō; In quo habi-
tat omīs plenitudo diuinitatis
corporalit̄; sp̄s autē scī idcirco
septiformis dicitur id ē uniuersa-
lis. qm̄ sicut filius dī a patre pce-
dens uocat̄ lux. uia. ueritas. uita
et resurrectio atq; alijs uarijs
nominib; ita quoq; sp̄s scī a patre
filioq; pcedens. septē uirtutū no-
minib; nuncupat; appellatur.
nāq; sp̄s sapientiē et sp̄s intellec-
tus. sp̄s consiliū et fortitudinis.
scientiē et pietatis. et sp̄s timoris
dñi; has enī septē uirtutes in xpō
corporalit̄ requieuisse. ostendit
esaias ppheta dicens; Et requiescet
super eū sp̄s dñi. sp̄s sapientiē et intel-
lectus. et cetera; sicut igitur p̄ has septē

xiv.

+ iusticiis

uirtutes que sup dnm requieuisse
legunt. omā dona spīalia sup eū
pfecte requieuisse intellegunt.
ita et p eundē numerū quo totū uite
p sentis decurrit. designat pfectio
unius cuiusq; rei de qua agitur; n
ē autē putandū qd idem spī scī diuer
sus sit iuxta differentias nominū.
sed qd unus atq; idem fons sit cuncta
rū uirtutū atq; principiū; Absq;
spūs cōnāq; qui uerus ē dī. nec sapiens
quis esse potest. nec intelligens. nec
consiliarius. nec fortis. nec eruditus.
plenusq; timore dñi; porro n orde
acei sicut illi quinq; fuisse p dunt. ^{no}
de quib; quinq; milia hominū sunt
saciata. nē nouū testamētū tegmine
littere uelātū quē ad modū uetus
putaret. **E**t pcepit turbe. discū
bere sup trā; alibi in sepedito. ^v
panū conuiuios supra fenū. hic uero
sup trā discubuisse traduntur.
Eos scilicet sacramto. quia uetus
lex calcare desideria carnalia p
cipit. que designant p fenū; dicit
enī lex. non concupisces rem. pro
ximitui; Euangeliū uero ipsam
et iā trā. et ipsas terrenas facul
tates iubet postponere; unde et
cuidā dicit; uende omā que habes.
et da paupib; **E**t accipiens septē
panes. et cetā; fractio panū. aptione ^{no}
significat sacramtū celestium;
qd uero acceptis panib; grās egit.
patent inuit quantū ipse dñs
pfectu gaudeat; simulq; ad agen
das semp dō grās nos informat. cū

uel terreno pane corpora reficim.
uel cū celesti sacramto. corpore
uidelicet et sanguine xpi. animas
spīaliter reparamus; qd q; accipi
ens panes fregit dedit discipulis
suis ut ipsi eos turbis distribuerent.
hoc designat. qd primū aptis spīalis
doctrinē secreta patefacere uoluit.
ut ipsi deinceps sup nescientie cibaria
cunctis p orbē gentib; dispensarent;
Cū enī ait ipse dñs. nemo nouit filiū
nisi pater. neq; pater quis nouit nisi
filius et cui uoluerit filius reuelare.
panē uite p se nob apīendū monstra uit.
ad cuius interiora cernenda p nos met
ipsos penetrare nequim; Cui contra
ppheta. famē miserabilem quorundā
deplorans dicebat; paruuli petierūt
panē. et nē erat qui frangeret eis;
Tanquā diceret; In docti que sieri un
pabulū uerbi di quo ad uirtutē bonę
opationis conualescerent. sed ma
gistris deficientib; nē erat qui eis
secreta scripture apīret. et eos
ad ueritatis instrueret. **E**t
habebant pisciculos paucos. et cetā;
Notandū qd hic nō duo pisces fuisse
scribunt sicut in alio euglō sub sig
nificatione uetis legis ubi duo soli
ungebant. rex uidelicet et sacerdos;
sed paucitām pisces cōmemorant.
p quos designant hi. qui primi xpo
dñō credider. qui uē ipsā scriptām
nouī testamēti condider. uel quorū
ipsa scriptura uitā et passionē nar
rat. qui nob suo exemplo celestē
sacietatē pbuer. **E**t manducauer.

et saturatis; Comedunt de panib;
Ac piscib; dñi & saturant; qui per
uerbū dī qđ audiunt. et exempla pa
trū que inspiciunt. ad pfectū uite
melioris inardescunt; de quib; et
psalmista; Edent inquit pauperes;
et cetera; qđ est apte dicere; Audient
humiles uerbū dī et facient. et ad
laudem non suā sed conditoris cun
cta que bene gerunt referent. un
de ad eternę pane uite saturati
puerient; Quo contra tardis au
ditorib; ppheta obloquit; Come
dis tās. et non es tās saturati; Come
dit nāq; epulas mensē uitales sed nō
saturatur. qui uerba quidē scrip
turarū didicit. iustorū exempla
cognouit. ne tām in uentre me
morie aliquid cōmendauit. un
de uitā suā mutaret moresq;
corrigeret; **C**ū sustulerunt
septē portas; septē portarum
numero. corda scōrū intelligun
t; qui p donū scī sps potioris scien
tię carismatib; replent; quorū
significationi rectissime con
gruit. qđ sportę ex uincis et pal
marū foliis contexunt; luncus
quippe qui sup aquas nascit; ui
rorem fidei scōrū designat; qui
ne ab amore diuino arescant.
in fonte uite idē xpō stabiliunt;
palma uero que uictoricē manū
exornat. eosdē nihilominus
significat scōs. celestis retribu
tionis premia prestolantes;
p fragmenta uero que rudis

turba capere nō potuit. altiora
mandata siue exhortamēta uel con
silia figurant; que generalis populi
uniuersitas nequit cōprehendere.
quale ē illud qđ iā de contemptu scī
pmissim; uende omā que habes. et cetera;
Et de uirginitate seruanda. qui
potest cape capiat; que fragmenta
pfectiores quicq; debent recondere
sibi. ut hec congruenti tēpore ad
incrementū aliorū utilitē ualeant
subministrare; Et bene turba quāuis
reliquias dominici prandii capere.
nō potuerit. manducasse tām et sa
turata ē edicit; quia illi qui in pfect
tiores sī in obseruandis dī mandatis.
et omā sua relinquere nō ualent nec
in uirginitate pmanere. et reliqua
maiora pcepta explere. tām in ius
ticia pmanere festinantes. satu
rant cū audiendo mandata Legis
dī. ad uitā pueniunt sempiternā;
Erant autē qui manducauerunt
quasi. iiii. milia. et dimisit eos;
Recte numerus conuiuantiū. iiii.
miliū fuisse narrat; quo numero
nouitamenti heredes uidentur
exp̄ssi. qui cotidie doctrina quatuor
euangelistarū pascunt et saginan
tur interius; nā et millenarius nu
merus que constat ē pfectissimū.
huic electorū significationi aptissi
me congruit; qui etiā numerus p eo
qđ in nota sui nominis uirgula sup
iacentē tanquā loco coronę accipit.
spē celestis remunerationis quā euan
gelii obseruatores expectant. non

inrationabiliter uidetur exprimere;

EBDOM. LIII. PPE. LECTIO

SCI. EUG. SCDM. MATHEU.

In illo tempore. Dixit ih̄s discipulis suis;

Attendite a falsis prophetis qui
ueniunt ad uos in uestimentis ouium.
Intrinsēcus autē sunt lupi rapaces;
et reliqua;

Inferuens dñs discipu-
los suos. Immo p̄ eos om̄s electos qui
futuri erant in eccl̄a. quē admodū
inter malos xp̄ianos et falsos doc-
tores conuersari deberent. et

quomodo fallaces eorū deceptiones
euitare possent. dicit eis; **A**ttē-
dite a falsis prophetis. hoc ē. caute
a falsis doctorib; et falsis xp̄ianis;
Attendite diligentius. obseruate
cautius. ut non seducamini. ut

non circūueniamini. ut n̄ fallami-
ni; **A**ttendite hoc ē considerate.
quia non s̄ oues sed lupi. in uestimentis
ouium; **F**uerunt nāq; in ueteri tes-
tamento ueri p̄phete. fuerunt et

falsi; Similiter et in nouo testa-
mento existerunt ueri apti.
et falsi; nunc etiā in p̄senti eccl̄a.

sunt ueri doctores et falsi; simili-
ter etiā ueri xp̄iani et falsi. de
quib; apt̄s dicit; Uident̄ nos se-
dm̄. factis autē negant; Ab his
igit̄ falsis doctorib; et falsis xp̄i-

anis. p̄cipit dñs magnopere
Attendendū hoc ē cauendum
et obseruandū dicens; **A**ttendi-
te a falsis prophetis. et cetera;

huiuscemodi enī falsi p̄phete.
cupientes animas innocentium

subuertere. et secū in p̄ditionē mi-
serabiliter deducere. Assumunt uesti-
menta ouium id est similitudinem

spiritualis doctrine. et speciem caste
religionis; Intrinsēcus autē sunt
lupi rapaces. hoc ē. ferinū animū
ac bestiale mentes habentes. per

dulces sermones et blandos. sedu-
cunt corda innocentium; possunt
quoq; hec dicta saluatoris generalit̄
de om̄ib; intellegi. quia aliud agunt

opere. atq; aliud gerunt corde;
Significantius uero de hereticis
sunt accipienda. qui uocabulo
falsorum p̄phetarū nuncupantur;

Qui ueniunt ad uos in uestimentis
ouium; Ouium nomine intelligun-
tur. electi. iusti. simplices et inno-
centes. quia imitantur caput suū

xp̄m. de quo scriptū est; Tanquam
ouis. ad occisionē ducet̄; de quibus
et saluator. alibi loquit̄; Oues
mee. uocē meā audiunt; uestimenta

uero harū ouium. sunt opera bona-
rū uirtutū. castitas uidelicet.
misericordia. elemosina. ieiuniū.
uigilie. abstinentia. et cetera his

similia quib; ornat̄ anima. quē
admodū corpus uariis decoratur
ornamentis; de quib; diuinis opib;
diuina dicit scriptura; beatus qui
custodit uestimenta sua. nenudus

ambulet; hec uestimenta bonarū
actionū usurpant sibi falsi docto-
res et mali catholici. cū sub figu-
ra religiositatis bona operant̄.
sicut electi et iusti; Sicut enim

xv.

xvi.

fini

Lupus si sub ouina pelle int̄ gre-
ges ouiu latere possit. eas dem
oues liberius morsib; dilaniaret.
sic et in p̄senti eccl̄a. falsi catholici
sub nomine xp̄ianitatis ficti ac
simulati animū gerentes. int̄ elec-
tos conuersant̄. et ut eos sua praua
doctrina uel malo exemplo corrū-
pere possint. eadē opa agere labo-
rant. que ab bonis catholicis agi con-
tēplant; leuuant enī isti. ieiunant
et illi; largiunt̄ illi elemosinas.
Largiuntur et ipsi; uigilant illi.
uigilant et isti; sed quā uis similia
eadēq; opa agant que et electi.
cauenditamen quia sub nomine
xp̄ianitatis. uerbo male p̄ suasionis.
siue exemplo prauę conuersatio-
nis animos simpliciu fratru a uia
rectitudinis deuare nitunt̄. un-
de et lupi rapaces ad nō appellant̄.
quia si nemiscia animos innocentū
seducere. et ad interitū p̄ducere
laborant; Unde autē falsi p̄phete
et falsi xp̄iani dinosci possint. de-
monstrat dñs dicens. **A** fructib;
eorū. et cetera; Ac si diceret; nolite
ad uultū adtendere. sed fructus
idē opa considerate. inspicientes
figurā fallacie; Qui uero sint fru-
ctus quib; boni mali uedinoscunt̄.
paulus apt̄s ostendit cū dic̄; mani-
festas opacarnis. fornicatio. in-
mundicia. luxuria. et his similia;
fructus uero sp̄s est. caritas. gau-
diū. pax. bonitas. mansuetudo.
et cetera huiusmodi. phos nimirū

no

fructus. unūquēq; hominē facile
cognoscere possum; **N**ūquid col-
ligunt de spinis uuas. et cetera;
manifeste hac similitudine decla-
rat. quia sicut nemo prudentū ad
spinas p̄gens. uuarū exinde dulcedi-
nē querit. aut in tribulis. ficorum
suauitatē se putat posse reperire.
ita nullus sapientū. in hereticis et
irreligiosis uiris uel infidelib; fra-
glantiā scitatis aut dulcedinē
ueritatis poterit inuenire; quem
admodū enī spine et tribuli omāq;
carpe possunt retinere et scindunt.
ita om̄s heretici om̄sq; iniq; cunc-
tos quos de societate electorū rape-
possunt. lacerant et diripiunt. suisq;
iniquationib; cōmaculant. et pra-
ue conuersationis aculeis stimu-
lando cōfodiunt; Sp̄italit̄ uero p̄
spinas et tribulos. curas sup̄fluas
huius sc̄ti et punitiones uicioꝝ ac-
cipe possumus. que mentes hominū
ad se rapiunt. assiduis meditatio-
nib; atteret et affligunt; Unde p̄mo
homini dictū ē; terratua spinas
et tribulos germinabit tibi. idē
conscientia tua punitiones uicio-
rū generabit tibi; p̄ uia uero.
feruorē diuine dilectionis. et p̄-
ficiū. nihilominus noue cōuersatio-
nis dulcedinē oportet intell̄gi;
Sicut igit̄ de spinis non colligunt
homines uuas. neq; de tribulis fi-
cus. sic qui in uetustate peccati
manet. hoc ē qui ueteris hominis
ad p̄. uicia imitat̄. fructus noui

hominis ferre n̄ ualet qui dixit:
ego sū uirtus uera; Nec potest in se ha-
bere feruorē diuine dilectionis;
neq; dulcedinē noue conuersationis;
Sic om̄s arbor bona ē et cetera; Arbores
hic nominans dñs. n̄ arbores in terra
fixas significat. sed arboris nomine
ipse homo significat. qui p̄ p̄a uolun-
tate siue bonū siue malū fructū p̄-
fert; fructus uero opas ipsius ho-
minis; Testat̄ ergo quia non potest
malus homo bona opari. nec bonus
mala; Cui rationi contraire uidet̄. ^{nō}
qd̄ bona arbor dauid fructū malū
fecit. quando homicidiū et adul-
teriū patrauit; bona quoq; arbor
erat petrus. pessimū tam fructū fec.
quando xpm negauit; Itē eduerso
male arbores. ietro uidelicet et
achior fructus ut illi mos reddider.
cū alt̄ eorū mors salubre cōsiliū
ētulit. alt̄ corā assirius dī potentia
p̄dicauit; Si ergo dauid et petrus
bonę arbores fructus malos fecer.
Et ietro atq; achior q̄ utiq; male
arbores erant fructus bonos tuler.
r. quomodo uerū ē qd̄ dñs dic. non
potest arbor bona fructus malos
facere? neq; arbor mala fructus
bonos facere? Queratio sic ē intel-
legenda. ut primū mutet̄ homo
ac deinde opus illius; n̄ enī dixit
dñs. n̄ potest malus conuerteri et
effici bonus. sed dixit. non potest
arbor mala fructus bonos facere.
hoc ē. quandiu malus ē homo. non
potest fructus bonos facere; uerbigrā;

50
fornicator quandiu fornicat. fru-
ctū castitatis n̄ potest afferre; Con-
tra mundus castus. quandiu caste
et munde uiuit. a fructu in mundicie
alienus manet; Ut enī beatus abrosius
de hoc loquens dic. nemo manens in
id qd̄ fuit. incipit ēē qd̄ non dū cepit.
Id est. si manet homo in eo qd̄ malus ē.
bona opa habere n̄ potest; Et si manet
in eo qd̄ bonus ē. mala opa ferre n̄
potest; Solent tamē et rep̄bi in sua
malicia p̄manentes. electorū opera
anteferre. quę tamē n̄ deputant̄ eorū
ēē a quib; simulate gerunt; n̄ aet-
ernē licet cū uua sup̄ spinas sepiū fre-
quent̄ recubare uideam. n̄ tamē ea-
rū de uuarū dulcedinē. spinarū
aculeis deputam; quāuis enī uideat̄
spina uua ferre ac sustinere. tamē
n̄ de radice spinarū nascit̄ uua; quē
admodū ergo si uua de spinis colligere
uelis. necesse ē ut uua carpas et spinā
caueas. ita oportet ut bonū opus
qd̄ in homine cernis apphendas. et
ne ab illo decipiaris sollicitē caueas;
Alio sensu. par bore bonā uel malā.
intelligitur uoluntas scā uel iniqua;
p̄ fructus autē ut dictū ē. opa. quę
nec mala poss̄ ēē si bona uoluntas
fuerit. nec bona si mala intentio
adsit. **O**m̄s arbor q̄ n̄ fac̄ fructū
bonū. et cetera; hoc et ab hominib;
fit. ut nullus prudentiū arborē
fructifera excidat et in ignē mittat.
sed in fructuosas et spinosas excidunt
et in ignē mittunt; Sicut ipse om̄iū
cognitor dñs. n̄ bonos et benignos

q¹de

homines et bonū fructū opantes
abscidit ab hac uita et in ignē mit-
tit et nū: sed malos et iniquos atq;
inutiles qui ab omī ope bono ociosi
sunt; Et notandū quia nā it simpliciter
omīs arbor quē facit fructū absci-
det: sed addidit bonū; multę arbo-
res fructū ferunt: sed malū et in ^{nō}
utile; Sic et multi homines: malū
fructū iniquitatis afferunt; Ideo de-
monstrat dñs: quia omīs arbor
quē facit fructū bonū. et cetera;
Omīs arbor id: omīs homo si uerex
siue princeps: siue diues: siue pauper:
siue seruus siue liber: siue iunior
siue senior: qui hic boni opis fruc-
tū ferre neglexerit: excidet ab hac
uita p mortē corporis: et mittet
in ignē et nē con cremationis.
non ut ligni more ardeat et defi-
ciat: sed in ignē illū mittet de quo
dñs impius dicturū se pollicet; Ite
maledicti in ignē et nū: et cetera;
Idcirco autē nos dñs instruens per
parabolā arborū ista omā docet:
ut nos ab iniquis opariis et mente
et corpore segregemus; de quib;
Ad huc subdit; Igitur: ex fructib;
eorū cognoscetis eos; Tanquā dicat
dñs; habete prudentiā habete
intelligentiā: ut fructus hoc ē
opamālorū hominū cōsiderantes:
separetis uos ab eis: ne in et nū sup-
pliciū cū illis in uol uamini: quorū
consortiū in p sēnti uita effugere
neglexistis; **N**on omīs quid dicit
mihi dñe dñe: et cetera; Id ē: non qui

uerbo tantū dñm inuocat: sed qui
corde ore et ope illū confitet: ille
intrabit in regnū celorū; Ille uide-
licet qui et uoce xpm cōfiteat: et ope
imitat; hec enī duo ualde necessā-
riā s cunctis fidelib;: ut fidē rectā
habeant et opā bona exhibeant;
quia sicut sine fide impossibile est
placere dō: ita fides nisi habeat opā
morta ē in semet ipsā; Qui enī dicit se: sic
in xpm manere: debet ille ābulare
et ipse ambulare; Uerbi grā; xps
homo int homines conuersus: ma-
lū p malo nō reddidit: p inimicis exo-
rauit: diuitias huius scđi nō quesiuit:
paupem uitā elegit: caritatē et uer-
bo et exemplo habendā docuit; Uer-
bo scilicet: cū discipulis dixit: hec
mando uob: ut diligatis inuicem;
Exemplū uero: cū p redēptione gene-
ris humani mortē se tradidit; qui cūq;
ergo fidē xpi quā habent his atq; simi-
lib; exoriant opib;: hitales pcul du-
bi puenient ad uisionē et nē beati-
tudinis; **S**ed qui facit uolunta-
tē patris mei: et cetera; Ad tendant desi-
des pigri et neglegentes hec uerba
saluatoris: qui in hoc se saluari pu-
tant qd xpiani uident: et tam opā
xpiani itatis nomīnē inferunt: quis
sit aut cuius sit: opib; demonstrare
debet; non igit nos adiuuat ad salu-
tē qd inuocamus dñm: nisi in timore
quoq; seruam illi: nisi mandata eius
alacrit̃ impleam: nisi omēm in mun-
diciā omēm q; iniquitatē atq; impie-

tate deponentes: castos atque immacu-
latos nos metipsos solliciti custodiamus;
Hoc itaque modo uoluntate dei patris fa-
cientes: merebimur intrare in regnum
celorum cum audierimus: Venite benedicti
ecce est; Sed queri potest quomodo huic
asserioni dominice. Cuius in hoc quod paulus
apostolus dicit: quia omnis qui cum; inuocauerit
nomen domini saluus erit; Itemque: nemo potest dicere
dominus ihesus: nisi in spiritu sancto; quibus in locis
in uocaretur dicere. non simpliciter acci-
piendum: sed iuxta morem scripturarum
dicta ibi per factis intelliguntur; Ut sit
sensus; Nemo potest imitari dominum
ihesum: nisi in spiritu sancto; pari modo illud
quoque quod dictum est: quicumque inuocauerit
nomen domini saluus erit: teneri oportet;
Neque enim omnis qui simpliciter nomen domini
in uocauerit saluus erit: sed qui inuo-
cauerit corde ore et opere: id est quod per
in uocationem congrua fecerit: ipse sa-
lutem eternam optinebit. **EB DOM**
X POST PENT. LECTIO

SCIENTIA: SECUNDUM LUCAM
In illo tempore: Dixit ihesus discipulis:
parabola hanc; **H**omo quidam erat
diues qui habebat uillicum: et hic dis-
famatus est apud illum quasi dissipas-
set bona ipsius; et reliqua; **S**cribis
et pharisaeis qui non minus auari erant
quam superbi: doctrinam saluatoris
tumida irrisione despuentibus; hanc
dominus parabola in medium protulit: qua
et tenaces contemptores confunde-
ret: et discipulos ad clementiam
hortaretur; **H**omo inquit erat di-
ues qui habebat uillicum: siue dispen-

satore: quod grece economos dicitur;
Uillicus autem proprie a uillico guber-
natione uocat; At economus:
tam pecunie quam frugum: et omnium
que dominus possidet: gubernator est;
Quam parabola doctores nostri diuersa
explicatione uariant: sed eorum
sensus in conspectu ueritatis sibi
unione concordant; Homo iste
diues iuxta theophylum qui fuit
antiochene ecclesie septimus post
petrum episcopus: quique quatuor euan-
geliorum dicta in unum opus contempsit:
omnes dei intellegit quo nihil est
ditius; Huius uillicus uel dispen-
sator paulus apostolus fuit: quia ad
pedes gamaliel sacras litteras
didicit: et legem dei dispensanda
suscepit: ut pote qui ex phariseis
doctoribus; scilicet iudeorum unus
erat; hic diffamatus est apud
dominum suum quasi dissipasset bona
ipsius: dicente anania; domine: au-
diui a multis de uir hoc: quanta
mala scisti uis fecerit in hierusalem:
ecce est; Cum ergo sancti dei ligare ce-
pisset et occidere: et omnem sub-
stantiam domini sui dissipare: incre-
pitus est a domino dicente; saule:
saule: quid me persequeris: ecce est;
Eiectus ergo de uillicatu: dixit
intra se; quid faciam quia magister
fui: et nunc cogor esse discipu-
lus apostolorum: fodere non ualeo; quasi
diceret; Omnia mandata que terre
incubabant: quia terrena intel-
ligentia seruabant: adueniente

Xpō cernoeē destructa. **M**endicare erubescō; Ut quid doctor fuerā iudeorū. cōpellar modo ab anania fidei mendicare doctrinā. **S**cio quid faciā; faciā inquit. qđ mihi utile eē cognosco; Ut postquā a uilicatione mea sub motus fuero. recipiant me xpiani in domos suas; Cepitq; eis qui prius uersabant in lege. et postea in xpm cepant credere dicere. legē eē abolitā. pphetas pterisse. et que ante ap. lucro fuerant. reputare ut ster cora; **C**onuoctis itaq; singulis debitorib; dñi sui. ecce; primus debitor quidebebat centū cados olei. gentiū populus est. qđ magna misericordia dñi indigebat que poleū figurat; que paulus apt̄s ad fidē uocauit. et decente nario numero qui plenus est atq; pfectus. fecit scribere quinquagenariū. hoc ē. p̄dicauit ei penitentiā et remissionē peccatorū. que quinquagenario numero ex primuntur; **S**cđs autē debitor quidebebat centū choros tritici. populus est iudaicus. qui tritico mandatorū dñi nutritus fuit; que etiā paulus apt̄s coegit. ut decentū. octoginta scriberet. id ē. transiens **f** de sabbato ad primā sabbati. crederet in resurrectionē xpi. que octauū diei numero continetur; Si autē querit. cur paulus uilicus iniquitatis uocet. sciendū ē. quia in lege quidē dñi. uilicus erat iniquus. mihi dñe dñe. ecce; id ē. non qui

quia bene quidē offerebat. sed non recte diuidebat; Credens in patrem. sed filiū psequens; prudentior itaq; fuit paulus. legē transgrediendo. et ad euangelium transeundo. filius qđ dñi lucis idē phariseis. qui in lege carnalit̄ uersati. xpm quidē patris lumen ēp̄dider. hec p̄fatus theophilus. n̄ contēpnendo sensū. de hac parabola. sensit; Uerū quia sermō dñi margaritū ē p̄ciosissimū qđ ex omī parte forari potest. n̄ ab re ē. si adhuc aliquid in hac eadē m̄sticiū speculem; Homo igit̄ iste diues. p̄significationē sp̄itālē ut p̄fati sumus. dñs om̄s intelligit̄ quoniam nil ē dñi us; Cuius uilici nos sumus. qui eius substantiā fidelit̄ dispensandā accepimus; qđ enī subsistimus. qđ uiuimus. qđ memoriā habem. qđ alacri ingenio ceteras creaturas excellimus. donū dñi est. eius nob̄ substantia ad custodiendū cōmissa; nullus n̄r m̄. qui dñi substantiā ad erogandū alius in p̄senti n̄ accipiat; Quasi recte et iuste in hac uita administrare n̄ curauerim. tūc dñi ualde n̄ illud audire cōtingat; seruēnequā quare n̄ dediſti pecuniā ad mensām. et ego ueniens cū usuris utiq; exegissem illā. et cetera que secunt; **E**t hic diffamatus est. ecce; Constat et incunctantē uerū ē. qđ unusquisq; n̄r m̄ ad sui tutelā et custodiā. angelū habet ad sp̄cialit̄ destinatū; testante dñō de paruulis id ē. humilib; quia angeli eorū semp uident. dñi omemq; iniquitate atq; impit-

faciem patris; et cuncta que uel
bene uel inique gerim: dienoctumque;
ab eis de nr̄is custodib; diuinis con-
spectib; nunciāt. Unde et tobie.
Angelus loq̄t; Cū orares: ego erā
offerens dñō p̄cessuas; tunc itaq;
dī substantiā dissipasse diffamamur.
cū motus uel affectus animi uel cor-
poris nr̄i: n̄ bene regere corā dō. p-
dentib; angelis accusām; post dissipa-
tā uero substantiā ad dñō uocām.
cū post uitā peccatrice p̄ infirmitatis
molestiā ad lectū uel ad mortē p-
trahim: et de singulis opū nr̄orū
actib; rationē reddendo discutim;
quib; et dicit; Redde rationē uilica-
tionis tue; qd̄ est apte dicere; ablata
facultate uiuendi facultas etiam
peccandi nob̄ adimit. **A**it aut̄ uilicus:
et ceter; qd̄ iste uilicus ad rationē red-
dendū uocatus dixit: quid faciā et ceter;
dat̄ nob̄ intelligi: quia quādiu in
hoc seculo sum: et dona dī ad custodiendū
nob̄ commissas: habem̄ facultatē opandi
bonū siue malū; postquā autē ab hac
uita subtracti fuerim: iā n̄ erit nob̄
facultas opandi bonū siue malū; unde
iste uilicus de uilicatu eiectus: dic̄:
foderen̄ ualeo; post mortē quippe
foderen̄ ualem̄: quia ligone necessā-
rie cōpunctionis: cor nr̄m p̄scrutari
n̄ poterim: nec dignos penitentie
fructus facere; illud nāq; tēpus n̄ est
aptū penitentie: sed retributionis
bonorū siue malorū opū; Unde scriptū
dic̄; In inferno: nemo confitebit̄ dñō;
In hoc uero qd̄ iste uilicus dixit: scio

52
quid faciā: hoc ē. dū uacat studebo
mihi congregare amicos ex substantia
dñi mei: qui me recipiant in domos
suas postquā amiserō uilicationē.
demonstrat̄ nob̄ quia om̄i tēpore
quo in hac uita manem̄. debem̄ amicos
adquirere pauperes uidelicet:
a quib; in eternā tabernacula recipi
ualeam; pauperes nāq; nos s̄ recepti.
quādo xps̄: recepturus quid dicat;
quādiu fecistis uni de his minimis
meis: mihi fecistis; **M**endicare eru-
besco; m̄dicare cōfusionis ē: illo ma-
xime genere pessimo mendicandi.
quos fatue uirgines mendicas se le-
gunt̄ in euglō; de quo et salomon;
p̄pter frigus piger arare noluit.
mendicabit ergo estate et n̄ dabit̄ ei;
Ille etenim qui ob desidia in dī seruitio
hic de sudare negligit: mendicabit
estate id ē in die iudicii: et n̄ dabit̄
ei subaudiuita eterna; ibi utiq; men-
dicare erubescim̄: quia remediū
et tēpus impetrande salutis non
inueniem̄; **C**onuocatis itaq; sin-
gulis debitorib; dñi sui et cetera.
usq; centū choros tritici; Chadus
greca m̄surā ē: c̄tinens urnas id ē
modios. iiii. Chorus uero: xxx. mo-
diorū capax ē exhibet; In hoc aut̄
uilico n̄ om̄a moralit̄ ad nos con-
uertere possumus: quia nec illū
in om̄ib; imitari debem̄; neq; enī
dū illū suo dñō fraude fecisse legim̄.
nos quoq; t̄ dō om̄pti. uel tēporalib;
dominis dāpnū inferre debem̄;
sed hec. sicut et n̄ nullę alię simili-

tudines. p contrarietate sensus
est accipienda; ut uidelicet subti-
lit ppendam. quia si is qui fraude
dn̄o suo intulit ab eo laudari potuit
qd̄ aduersus quidē dn̄m suū fraudu-
lentē egerit. sed ut ille in futurū sibi
p̄spexerit. multo āpliore laude
et remuneratione digni erimus.
si ea que ad nōb cōmittunt fidelit̄
dispensantes. n̄ de fraude sed de
iustis laborib; elemosinas fecerim.
et in eos qui nōb creditis. clem̄tes
ac misericordes apparuerimus;
qd̄ uero uilicus conuocatis debito-
rib; dn̄s sui. decentū chad̄is olei
fecit scribi. l. et de. c. chor̄is
tritici. lxxx. hoc significat qd̄
elemosine xp̄ianorū sup̄ gredi
debent misericordiam scribarū et pha-
riseorū; quia enī iudei bonorū suorū
tantū decimas dō tribuebant. dig-
nū pfecto ē. ut hi qui xp̄ianitatis
censent uocabulo. n̄a decimas sed
duas decimas rerū ad dātārū offe-
rant. ut eorū iusticiā plusq; scribarū
et phariseorū abundet. uel qd̄ maius
et melius. imitent̄ zacheū. ut
n̄ solū iā decimas uel duas decimas.
sed potius medietatē bonorū suorū
largiant̄ tēplis dī. t̄ uisib; paup̄
p̄ futurā; hoc ē. lxxx. t. l. de. c.
auferre; hoc uero illis p̄cipit.
qui illius p̄cepti nec dū possunt ēē
exsecutores quod dicit; si uis p̄fectus
ēē. uade uende om̄a que habes et
cece. Et laudauit dn̄s uilicū in-
iquitatis. usq; filius lucis in genera-

tiones suas; filios sc̄ti appellat dn̄s re-
p̄bos. filios autē lucis iustos; qui enī
hic appellant̄ filii lucis et filii sc̄ti.
alibi appellant̄ filii regni et filii
tenebrarū; audiant huius sc̄ti sapi-
entes quantū eorū sapientiā dn̄s estima-
uerit. quieos n̄ uere prudentes sed
in sua generatione prudentes esse
asserunt; prudentes enī filii lucis
id ē filii dī. p̄ rectā in d̄m fidē. p̄ pu-
opa. p̄ noticiā diuine uoluntatis;
Et uere prudentes s̄. quia et reprobi
p̄parata supplicia. et sibi debita p̄mia.
intuitu fidei porro idē a longe aspici-
unt. At uero filii huius sc̄ti id ē filii tene-
brarū. prudentiores illis s̄ sed ad malū;
Sed non uere prudentes s̄. quia que
sequant̄ p̄uidere n̄ poss; Et quia huius-
cemodi n̄ apud d̄m uel eius electos pru-
dentes habent. sed apud mundi ama-
tores. et hoc ita cuit dn̄s. cū in sua gene-
ratione hoc ē in p̄senti uita. prudentes
illos ēē memorauit; De quib; salomon;
Sapientes s̄ ut faciant mala. bene autē
facere nesciunt; Et p̄p̄ha; uel qui sapi-
entes estis in oculis uris. et corā uobis
me ipsi prudentes; **E**t ego dico uob.
ecce; māmona hebraice. diuitie in-
t̄p̄tant; Et pulchre dixit de māmona
iniquitatis. qd̄ scilicet de iniquitate col-
ligant̄ p̄ diuersas fraudes; Om̄s enī
diuitie de iniquitate descendunt.
et nisi alit̄ p̄diderit. alit̄ non potest
consequi; Unde et illud uulgatum
apud ueteres p̄uerbiū. uidet̄ ēē ue-
rissimū; diues aut iniquus ē. aut
heres iniqui; habent quoq; et sc̄i uiri

diuitias in presenti. sed non dicuntur
māmona iniquitatis. quia nō iniqui-
tate illas adquirunt. sed ad nō sibi da-
tas cognoscunt; neq; in eis spem suā
ponunt. sed eas aliis clementer tribu-
unt; Sciendū uero ē. quia tēporales
affluentie solis iniquis diuities. iustis
ali uero pecunia. differt nāq; in diuitias
qđ et pecunia; qđ ut clarius eluceat. ^{no}
exempli causa duo homines confectu-
ant in mediū. Amboque diuitias af-
fluente; quorū Alī in his que possidet.
omem suę felicitatis copiā collocat.
et si ullaratione fieri possēt. cū ipsi
ppetuo uiuere atq; manere optaret;
huic itaq; ea que possidet diuitie in-
quitatis s. et ad iniquitatem reputantur;
Alī uero qui habitis diuitiis nō fruit
sed utit. quis suppletis suis suozq; in-
digentiis. que supfluunt pauperū
xpī usib; misericordia tribuit. conq-
rens sibi amicos aq; recipi possit in
pēnata bñacula. itē pfecto diuitie
iniquitatis non s. sed pecuniā a xpō dis-
pensandā suscepit. Quādū recto fenore
egentib; largiendo multiplicat.
hanc dñō digne remunerandus inlu-
batā reassignat. qđ autē sēq; ut
cū defeceritis recipiant uos. non
pauperes quidē ipsi cū ab hac uita
defecerimus. in pēnata bñacula
nos s. recepturi. sed quia dū illi q; b;
benigni fuimus salutis occasio nob
existēt. Ab ipsis recipi dicim. quia
acipite illorū certe mercedis remu-
neratione donabim; Si autē illi qui
de māmona iniquitatis paupū indigentia

53
54
releuant. Amicos sibi adquirunt
aq; b; in pēnata bñacula recipiant.
multo magis ad spem supne retribu-
tionis animū debent erigere. qui
diuitias spūales. que quanto inuisi-
biliore tanto meliores largiunt. s. ^{sunt}
idē uerū salutis ac necessarīe exor-
tationis frīb; subministrant; Si enī
iniquitas idēst terrena substantia
benedispensata uertit in iusticiā
hoc ē. iustos reddit suos ministros.
multo magis sermo diuinus in quo
nulla ē iniquitas. si benefuerit dis-
pensatus. dispensatores suos leuabit
ad celū. Unde et in fine parabole.
adiungit dñs et dicit; qui fidelis est
in minimo. hoc ē in carnalib; et tēpo-
ralib; et in maiore fidelis erit idē
in spūalib; ; Qui enī in paruo iniquus
ē. ut nō det frīb; Ad utendū qđ adō-
phominib; ē creatū. idē bonatē po-
ralia. Itē et in spūali pecunia di-
uidenda iniquus erit. ut nō distri-
buat uerbū dī p necessitate sed p
psonis illud diuidat. Si autē car-
nales inquit diuitias que transeunt
et labunt nō benedispensetis. ueras
et nāsq; diuitias quis det uob. et si
in his que aliena sunt infideles fuis-
tis. ea que ura sunt quis credet uob.
Alienu autē est a nob. omē qđ scī est.
nrā autē. que pprie homini adō
sunt deputata. idēst omā bona spūa-
lia; Unde dñs auariciā corripiens.
dicit. eū qui amat pecuniā. dī m
amare nō posse; quā ppter scribet
pharisēi qui erant auri et intelle-

gentes parabola hanc contra sedic-
ta inridebant eum: omnia carnalia
que certa erant atque presentia: spiri-
tibus; ac futuris tanquam incertis pro-
ponentes; **EBD. x. LECTIO SCIEUS**
SCD. LUC. IN ILLO TEMPE
QUADAM PINQUARET IHS
Chierusalem: eccetera; Passurus
dominus iudeis mortem pro totius
mundi reparatione: adpropinquan-
te eiusdem passionis articulo:
uoluit cum palmis et laudeturba-
rum quasi ultro appetens mortem:
hierosolimam descendere; Sedens
ergo asino quem sibi ad hoc adduci
precepit: clamantibus; turbis bene-
dictus qui uenit in nomine domini:
adpropinquauit ciuitati; Et intuens
eam: ruinam illius quam a principibus;
romanis coplananda erat: ~~per~~
ratione defleuit dicens; Quasi cog-
nouisses et tu; Et tunc hic defectus:
necessariae dictionis; Subaudit enim:
si ea que tibi uenturas mala pronoscere
posses sicut ego pronosco: multo magis
fleres: quem modo quia nescis quid tibi
imminet: inutiliter exultas; hec autem
omnia metaphorice ad habitatores ur-
bis: nam ad saxa et edificia referenda;
Et quidem in hac die tua: eccet; In hac
die dicit: id est: In hoc tempore dum uentu-
ra mala non prospicis: dum carnis uolup-
tatibus; delectaris: ea que tibi: ad pace-
m tibi; Cur uero bona uite presentis ad
pacem habuerit: manifestat cum dicit;
Nunc autem absconditas: ab oculis tuis;
Si enim ab oculis cordis eius: mala que

sibi imminebant abscondita non essent:
in presentibus; per spiritus letari non potuisset;
Sed pena que a romanis principibus
imminebat: manifestat cum addit;
quia uenient dies: eccetera; hec omnia
subtito et uespasiano romanis prin-
cipibus; hoc ipso ordine si impleta qui
rebellantibus; iudeis ne tributum roma-
nis dependerent: ^{ml.} xl. ii. anno post domini
passionem: cum omnis populus in tra-
ciuitatem ad festiuitatem paschalem conflu-
xisset: ipsa ciuitatem hierusalem obsederunt
munientes eam uallo: ne quis de eis in-
gredi aut egredi posset; Tandem longa
obsidionis famis quoque et interfectionis
clade prete si qui in tra ciuitatem erant:
Licet prius fortiter resistissent: uic-
toribus; romanis cesserunt; qui ciuitatem
ingressi: incenderunt domum domini: et ipsam
ciuitatem ad terram consernantes:
solum tenus eruerunt; Ipsosque quos intus
reppererant: partim gladio necaue-
runt: partim in captiuitatem uendiderunt:
cunctos tam reliquos passim pro totum
orbem disperserunt: ^{ccc.} in ultione crucis
christi crucifixis; que cuncta in uindic-
tam dominice passionis acta: pruden-
tium nemo dubitauerit; **E**t non relin-
quent in telum lapidem super lapidem; hoc ita
factum esse: ipsius quem nunc ciuitatis
situs ostendit; dum enim constat christum
extra portam prioris hierusalem cru-
cifixum: et nunc idem locus dominice
passionis in medio ciuitatis ab helio
adriano edificatam habet: Lique pro
fecto quia prior illa hierusalem fun-
ditus est euersa; quia autem culpa hec

illi uenerint. subdendo manifestat;

Eo qd n̄ cognouerit tēpus uisitationis
tue. Creator quippe humani generis
illā uisitare dignatus est. primop
patriarchas. deinde p pphetas. ad ul
timū p p̄sentia suē incarnationis. quē
tam illa p p̄rie infidelitatis nequitia
excecata. cognoscere dedignata est;

Et ingressus intēplū. ecce. qd salua
tor prius mala que ciuitati immine
bant p̄nunciauit. ac mox tēplū in
gressus. eos qui uende bant et emebant
intēplo eiecit. patet innotuit.
qd p̄dictio illius populi. maxime
ex culpa sacerdotū fuit; quidomū
orationis spelunca latronū effece
rant. quia sicut latrones in spelun
cis latitant ut p̄transiētes si poss
spolient. si uero spoliare n̄ poss int
mant. ita sacerdotes ad hoc intēplo
semp assistere nouerant. ut quoscūq;
possent p̄ acceptionē munerū spo
liantes. innotēspitali p̄merent.
quos uero ad danda munerā p̄mtos
n̄ inuenissent. corporales lesiones
eis inferrent; hec quidē iuxta fidē
historie. ita facta credunt. sed al
tius inspecta. moralire dolent
intellectu. Quēadmodū enī dñs
tunc semel ruinā p̄fidei ciuitatis
defleuit. ita cotidie p̄ electos suos
eos deflet. qui semet ipsos nesciunt
plangere. illos uidelicet. quidē
bona conuersatione conspiciat ad
uiciare uerti; Qui qm̄ uentura sibi
dāpnationē. oculo m̄tis p̄uidere
nequeunt. iuxta salomonē.

tantū cum male fecerint et exultant
in reb; pessimis; Quis dāpnationē
suā que eis imminet agnouissent.
semet ipsos utiq; cū lacrimis electorū
plangerent; **E**t quidē in hac die tua
et cetera; Anima p̄uersa in hac die sua
idē in hoc transitorio tēpore. habet
ea que ad pacē illis. dū ex reb; tēpora
lib; letat. dū honorib; extollit. dū
carnis uoluptate resoluit. dū nulla
formidine p̄petue mortis terret;
Sed que in die sua hocē. in hoc transito
rio tēpore pacē habuit. in die aliena
grauē scandalū suē dāpnationis habet
incipiet; Ibi enī affligenda ē. ubi
iustuletabunt; Et cunctaque modo
ei ad pacē et ad gaudiū. tunc in ama
ritudinē uertunt. quia secū incipiet
rixari. cur dāpnationē p̄petue mor
tis non expauit. cur a p̄spiciendis
malis sequentib; oculis mentis clau
sit; Unde eis subdit; **N**unc autem.
absconditas ab oculis tuis; p̄uersa
anima que carnalib; desiderijs
pascit. ipsa sibi uentura mala abs
condit. quia dū p̄sentē leticiā int
rūpe n̄ patit. supplicia que secutā
sunt p̄uidere negligit. et quasi
clausis oculis ad ignē uadit; Unde
bene scriptū ē. in die bonorū ne in
memor sis malorū. quia leticia
p̄sentis tēporis si quā ē ita agenda.
ut nūquā terror et maritudo futi
iudicii. recedat a memoria. hunc
nāq; scriptū ē; beatus
semper

fuit

uenient dies inter et cetera; Inimici unius
cuiusque hominis demones sunt qui ex eunte
animam a corpore obsident. quam in carne
positam nociuis delectationibus mulcent;
uallo circumdant: quia ante mentis eius
oculos reductis iniquitatibus quas prope
trahit: hanc societatem suam damnationis
pertrahentes coartant; ut in ipsa iam
extremitate uite deprehensa: et a quibus
hostibus circumclusa sit uideat: et tamen
ad uitam euadendi inuenire non possit.
quia iam bona operari non licet: que cum licuit
agere contempsit; **E**t coangustabunt
te; maligni spiritus miseram animam undique
coangustant: quando non solum mala
opera sed etiam cogitationes et locutiones
prauas ad medium deducunt; ut que
prius se pro multa dilatauit in scelere:
ad extremum de omnibus angustetur in
retributione; **E**t ad terram proster
nentur: et cetera; Tunc anima ad terram
conferuntur: cum caro in qua spiritus suam
posuit in puluere reuocatur; filii quoque
illius depereunt: cum cogitationes
male que modum illarum perdunt: in ul
tima distractione dissipantur: sicut
scriptum est; In illa die: peribunt
omnes cogitationes eorum; **N**on relin
quent in te lapides super lapides; quid
lapidum nomine accipimus: nisi
duras cogitationes: dum enim per se
cogitationi peruersior adicitur: qua
si in edificio cuiusdam ciuitatis super
lapidem lapidem ponit; inde structa igitur
ciuitate super lapidem lapidem non relin
quitur: quia cum anima ad damnationem
ducitur: omnes cogitationes illius

discutiende deferuntur; que cur
patiat: subiungit; **E**t quod non cognouit
tempus uisitationis sue; animam
per se multis modis dominus uisitat: assidue
uidelicet preceptis: aliquando
flagellis: plerumque miraculis: nunc
per spiritus: nunc aduersus; sed quia in hono
ribus et delectationibus posita: hoc tempus sue
uisitationis non cognoscit: inimicis
suis malignis uidelicet spiritibus; in exitu
uite sue traditur: cum quibus in eternum sup
plicio perenniter crucietur; **E**t ingressus
in templum: et cetera; Templum dei con
gregatio fidelium est: ut paulus dicit;
templum dei scilicet: quod estis uos; uenden
tes sunt in hoc templo fidelium: qui hoc
quod gratis dare debuerant: non nisi
prius preceptis muneribus largiuntur;
lustricia ueniendere esse: hanc propter mu
lceptiones seruare; cientes uero
in templis: quia eos de spiritalibus honores
datis primis muneribus ad damnationem
sibi conquirunt; Et bene omnes et mentes
scilicet et uendentes ad domino eiciuntur
de templo: ut aperte clareat: cunctos
qui huiusmodi sectantur commercia:
de templo celestis hierusalem procul esse
pellendos; **D**omus mea: domus
orationis uocabitur: et cetera; domus
et templum dei est: ipsa mens et scientia
sanctorum; sed domus dei in spelunca
latronum uertitur: quando qui libet
fidelis: relicta innocentia et sanctitate
simplicitatis: hoc seculo tractat un
de proximis corporaliter siue spiritaliter
nocere ualeat; sed nequaquam ani
mam ad nocendum alius deliberabimus.

si diligenter perspexerim qualis futura
sit hora nostre resolutionis: qui pavore
mentis: quantatunc omniū malorum
memoria: que obliuio transactę feli-
citatis: que formido et consideratio
iudicis; **E**rat docens cotidie in
tēplo; qđ tunc dñs in tēplo iudeorū
p̄ semetipsū cotidie cor poralit facie-
bat: hoc etiā assidue p̄ suos p̄dicatores
et p̄ sacrarū scripturarū paginas. in tē-
plo suo qđ est sc̄a electorū congregatio:
agerenē cessat; Templū enī dī ē animus
et conscientia unus cuiusq; electi: cui
p̄sident dñs; Et licet p̄lati eccl̄e ab officio
p̄dicationis torpentes: uerbū dī fide-
lib; adnunciare neglegant: dñs tam
ih̄s xp̄s: cotidie in tēplo hoc ē in cordib;
electorū docet: dū illos p̄tēna bona
appetere: ac p̄tēna mala cauere:
diuina inspiratione interius docet;
Sed tunc salubrit̄: et doctorū uerbis
et instinctu diuine inspirationis in-
feruim̄: si mala que nob̄ in nouissimo
tēpore uenturas: formidolose ac
sine int̄missione: oculis inspicimus:
iuxta qđ scriptū ē; In omib; opib; tuis ^{no}
memorare nouissimā tuā: et in eccl̄a
n̄ peccabis; tunc enī in omib; opib;
nr̄is nouissimā nr̄ā memorā: cum
assidue querere tributū bonis malis ue-
debeat opib;: ante oculos mentis
uoluimus; Et quisquis hec incessant̄
cogitat: dō septēgentē in eccl̄a n̄
peccat; **EB DOM XI P̄ PENIT**
LECTIO SC̄I EUḠ SC̄I DOM̄ LUC̄A
I nullotēp̄: **D**ixit ih̄s ad quosdā
qui in se confidebant tanquā iusti

et asp̄nabant ceteros: parabolā istā;
Duo homines ascender̄ in tēplū:
ut orarent; Unus phariseus: et alter
publicanus; Et reliqua. **U**idens
dñs quosdā iudeorū defictas ē sc̄itate
extollere: ac hoc quasi excellen-
tioris meriti essent ceteris sep̄ferre:
hanc parabolā deduxit in mediū:
In qua et uirtus humilitatis p̄cipue
cōmendat̄: et p̄sumptiua supbia
quā sit cauenda ostendit; **D**ixit
autē inquit euḡta et ad quosdā
qui in se confidebant tanquā iusti
et asp̄nabant ceteros: parabolā
istā; duo homines: ecce; Recte etiā
ad litterā dicit ascender̄: quia ciui-
tas hierusalē in cliuō montis hoc est
in descensu sita: ex parte erat in monte
et ex parte in ualle; Tēplū autē dñi:
in eminentiori loco ipsius ciuitatis
erat collocatū: et qui ad illud ue-
nire cupiebat: necesse erat ut illuc
ascendendo pueniret; Unde et in
sequentib; legit̄; descendit hic ius-
tificatus: in domū suā ab illo. hoc ē
tēplo; uel descendit iustificatus
publicanus ab illo: idē ex cōpara-
tione pharisei; Et in alio euḡto:
homo descendisse legit̄ ab hieru-
salē in hiericho; Ex his autē duob; **I**
hominib; qui ascendebant in tem-
plū ut orarent: unus erat phariseus
et alī publicanus; pharisei: clerici
erant et presbiteri iudeorū; qui p̄
eo qđ a ceteris sediuidebant tanquā
sc̄iores ac potioris meriti: diuini
interpretant̄: a phares filio iude

mutuato uocabulo; Ex quoy nu-
mero iste fuisse deprehendit: qui
arrogantia tumens in templū ascen-
dit non tādē moraturus quā se lauda-
turus; publicani autē uocant: qui
publicis flagitiis incubunt. uel q̄
publicis negociis et uectigalib; in-
seruiunt. Idē telonearii: uel etiā
om̄s: qui p̄ fas. et nefas. diuitias sibi
accumulant; **P**hariseus fatis: et cē;
Raptoreſſi: qui aliena diripiunt;
Iniusti: qui legē dī non custodiunt;
nā ius: dicitur lex; adulteri: qui
alienū thori uiolant; Quatuor
species ad doctorib; numerantur:
quib; om̄s tumor arrogantiu de-
prehendit; primo: cū aliquis bonū se
a semet ipso habere posse estimat:
cū contradicat apt̄s; Quidenī habes
qd̄ non accepisti? Scdō: cū quilibet.
et si bonū qd̄ habet celitus sibi datū
nouit: sed tam hoc suis meritis se
accepisse credit: contrariū paulo
ap̄to dicenti; quis prior dedit illi:
et retribuet ei; Tercio: cū quis
gloriat̄ se habere qd̄ non habet:
contra quē sermo apt̄icus; si quis
putat se aliquid eē cū sit nihil:
ipse se seducit; quarta species est:
cū quis quia dō munus celestis bene-
fici accipit: despectis ceteris sup̄
alios se extollit: quasi singulari
uirtutū opib; locuples habeat;
hac quarta specie: phariseus iste:
potissimū laborabat; qui qm̄ quasi
singularis meriti orantē publica-
no septulit: de templo absq; iusti-

ficatione descendit; **I**eunobis in
sabbato; Requiritur quā ratione
bis in sabbato se ieiunare fateat̄; sed
quia iudei om̄s dies sabbata uocant:
dicentes primū sabbati et scdā sab-
bati: sicut et nos primā et scdā feriā
dicere constat: nō incongrue hoc lo-
co nomine sabbati tota ebdomada
intellegit̄: quē sabbato claudit;
bis ergo in sabbato idē duob; dieb;
in ebdomada ieiunare se phibet;
Decimas dō om̄iū quę possideo; dñs
in lege populo iudaico p̄cipiebat:
ut ex frugib; suis decimas sacerdo-
tib; darent; pharisei uero ut cet̄is
iustiores eē uiderent̄: nō solū fru-
ges sed et holerā herbarū decima-
bant; Unde et dñs eis imp̄parat dicens;
Uenob; scribet pharisei q̄ deci-
matis mentā. an ecū ecū minū:
et quę grauioras legis dimittitis;
hoc eāltiora p̄cepta legis dilec-
tionē uidelicet dī et p̄ximi; Con-
gruit etiā huic loco moralit̄: qd̄
ezechiēl p̄ph̄a de ostensū sibi uir-
celi animalib; dicit: quia plena
erant oculis ante et retro; deniq;
illa animalia. p̄ significationem
t̄p̄ p̄ger; om̄iū me electorū; qui
pleni sunt oculis ante et retro: quia
ab om̄i parte circūspecti: et bonā de-
siderabilit̄ p̄uident. et malā soler-
t̄ cauēt; Ita autē sepe uidē nos aliis
reb; intendimus: alia negligamus;
ubi autē negligimus: ibi oculum
nō habemus; Nā et phariseus iste:
oculū habuit ad abstinendum:

adeleemosina danda ad gratias de refe-
rendas; sed quia ad humilitatis custo-
dia oculocaruit: cuncta bona que
gesserat amisit; Quae admodum autem
nihil prodest quod tota ciuitas contra hos-
tium custodit in cursu si unum in ea forum
relinquitur propter ab hostibus; intret: sic
nihil ualeat quod multas uirtutes congre-
gamus: si unum in nobis uirtutum relinquitur.
propter diabolo capiamur. **E**t publicanus
a longe stans: et cetera; a longe utique
stabat: quia peccator se seueraciter
intelligens: sanctuario adpropinquare
non audebat; a longe utique stabat: quia
peccando longe a deo se recessisse
nouerat; Oculos ad celum leuare nole-
bat: quia sciebat se grauius illum offen-
disse inlicita conspiciendo. quem in
celo habitare credebat; Indignum
certe estimans: his de optatibus; deum
uel de templo aspicere: quibus ad con-
cupiscendum inlicita plurima fuerat
conspicatus; pectus quoque suum percutie-
bat: quoniam nouerat se ibi plurima cogi-
tasse nefanda unde deum offenderat;
Et quasi supplicium sibi de seipso exigens:
ueniam scelerum non tam impetrabat quam
etiam extorquebat a deo. **A**ndico uob:
descendit hic iustificatus: ecce; ma-
xima fiducia sub exemplo istius pu-
blicani digne petentibus; progatur;
Qui quoniam culpas preteritas humiliter de-
fleuit: quamuis in iustus ad templum ue-
nerit: iustificatus tamen a templo recessit;
allegorice uero isti duo homines:
duos significant populos; phariseus
qui se incaute de meritis extulit:

iudaicus est populus: quid legis
observatione superbit; at publicanus
peccata sua humiliter confitens: gen-
tilem populum figurat; qui quoniam ad deum
conuersus peccata sua recognouit: et
scelerum suorum perfecte penituit: non solum
ueniam: sed etiam ut populum iudeorum fidei
dignitate precederet accepit; **Q**uia
omnis qui se exaltat: et cetera; hec sententia
et de utroque populo ualeat intelligi:
iudaico scilicet atque gentili; quorum
aliter ut dictum est: de diuinis beneficiis
superbiens humiliari: aliter uero deuote
se in confessione peccatorum humilians:
meruit exaltari; Et de omni superbo et
humili conuenientissime potest
accipi: concordante super hoc salomo-
nis sententia; Anteriuina exaltat
cor hominis: et ante gaudium humili-
abit; At uidemus multos honoribus;
et diuitiis huius seculi florere: et in eis
usque in fine per se uerare; Cernimus et tra-
nsmultos paupertate et inopia laborare:
et in eadem egestate usque ad exitum uitae
permanere; Cum ergo isti in incoacta fe-
licitate: et illi in pristina paupertate
usque ad terminum uitae permanant: quo-
modo uerum esse constat quod dominus dicit:
omnem hominem exaltatum humiliari:
atque humiliatum exaltari: sed quoniam
ueritas falli non potest: sciendum quia
et si in presenti hoc non semper adimpleri
uidemus: in futuro tamen complendum
non dubitamus; Omnis enim qui in presenti uita
se exaltat: ut diuinis preceptis se
subdere contempnat: hic in die iudicii
cum superbis et impiis sociatus humi-

uari cogetur auditurus ad nō: itē in
ignē pēnū et cēt; Quia autē amore
diuino hic se humiliare studuerit.
imitans illū quidē. discite a me quia
mitissū et humilis corde. ipse in fu-
turo iudicio ad nō exaltabitur cū op-
tabile uocē audire meruerit. ue-
nite benedicti. et cēt; Nos autē
nō solū ex humilitate publicani
exemplū humilitatis colligere
debemus: uerū ediuerso et de
uerbis pharisei formā humilita-
tis assumere; Ille enī considera-
uit aliorū mala. et cepit iactantē
suā pferre bona; nos econtra nrā
mala debem⁹ ppendere. et aliorū
bona cōsiderare. ut sicut ille ceteris
se pferens. ex eo qd alios despectū humi-
liatus. ad ruinā. ita nos bonis fide-
lib; impares nos iudicantes. ex eorū
imitatione exaltati. p ficiam⁹ ad glām;
Cūq; huiusmodi deuotionis formā
assēcuti fuerim⁹. In cotidianis p cib;
hanc orationē a beato beda editā. bre-
uē quidē sed omī nos saluberrimā. fre-
quentando recitare studeam⁹; Ds
omps miserere supplicito: quia
nō sū sicut innumeri seruitui. con-
tēptus scilicet sublimis. iusticie merito
gloriosi. castitatis laude anglici.
uelut etiā multi illoz. qui post
flagitia publica penitendo. tibi
meruer⁹ eē deuoti; qui etiā si quid
boni tua grā largiente fecero. quo
fine hoc faciā. quia uenit dñs ad ma-
regalilee in mediis fines decapoleos.
EBDOM. XII. POST PENTEC.

LECTIO SCIEUIG. SCDM MARC.
Nullo tēp. **E**xiens ihs de finib;
tyri. uenit p sidonē ad mare galilee
in mediis fines decapoleos; et retq;
Redēptor nr p salute humani
generis ueniens in mundū. atque
homo in homines in iradignatione
conuersans. nūno in loco magiste-
riū celestis doctrine uoluit osten-
dere. sed migrabat sedulus de loco
ad locū. p dicationi iugit incubens
in mediis quoq; optatā infirmantib;
exhibens. ut eius uidelicet doctri-
nā plures audientes ac miracula
conspicientes. saluari mererent;
Exiens ergo a iudea uenit in par-
tes tyri et sydonis. quēscūq; ciuitates
gentiliū. olim quidē israelitico
populo in sorte hereditatis desig-
nate. sed ppter peccata ipsius popu-
li. nequaquā in possessionē donate;
In quo loco tyrios et sidonios cu-
rans. Inter eorū infirmos filiāq;
canane mulieris sanitati resti-
tuit; A quorū finib; sicut euā-
gelista dicit rediens. uenit p si-
donē ad mare galilee. inter
medios fines decapoleos; deca-
polis grecū nomen ē. et ē regio
trans iordanen. decē continens
ciuitates sicut ipso nomine de-
monstrat; nā deca. decē. polis.
ciuitas dicit; decapolis ergo re-
gio dicit. decē ciuitatū; Quod
autē dicit. quia uenit dñs ad ma-
regalilee in mediis fines deca-
polis. arbitrandū non ē qd ipsos

fines decapolis intrauerit. Aut
mare trans nauigauerit. sed usq;
ad mare pcedens. ad ipsum uenit
locū. unde respicere poterat
contra medios fines regionis deca-
polis. Longe trans mare positos;
Et adducunt eis surdū et mutū. et
cetera; fama miraculorū dñi erat
longe lateq; diffusa. et ideo ad
quēcūq; loca accessisset. adduce-
bant infirmos suos. ut ab illo sani-
tatē recipere mererent. Spītalit̃
surdus et mutus qui ad nō mirabili-
ter curatus est. genus humanū
significat. In his dñtaxat qui p
deigrām. de infidelitate et pec-
cato primi parentis liberant;
qd̃ humanū genus in adā primo
parente ob surdit. quando ille
pestifera uerba serpentis cū mu-
lieris suauione audiuit; Ibi etiā
apredicanda laude conditoris
obmutuit. cū deligno int̃dicto
comedit; Sed ut iste surdus et
mutus necessariē dona recipet.
dñs ad mare galilee uenit. hoc
est ad turbida et inuestigabilia
gentiliū corda. occulta inspira-
tione sue pietatis accessit; Et bene
int̃ medios fines decapole eos ad
mare galilee uenisse phibetur.
ubi egrotū sanaret. quia deserto
obp̃fidiā populo iudaico. qui
peo qd̃ decalogū legis ad custo-
diendū accepit. p̃regionē decē
urbiū figurat. uenit ad gentes
acultu. dī extraneas. ut filios

dī quierant disp̃si congregaret
in unū; Adducunt inquit. surdū
et mutū; quia enī ipse surdus salua-
torē agnoscere n̄ poterat. mutus
quoq; rogare nequibat. adducunt
eū amici et p̃eius salute dñō suppli-
cant; parimodo et in spītali cura-
tione agendū est. ut hi uidelicet
qui diuina eloquia et p̃loqui et
audire iā didicer. dñō sanandos
offerant eos. qui humana induferia
ad fidē conuerti n̄ poss. **E**t adp̃
hendens eū de turba seorsū. et cetera;
non frustra actū credit. ut is qui
sanandus erat prius ad nō de turba
sequestraret; Non enī ideo illū eduxit
de turba. qd̃ non posset illū in medio
turbarū sanitati restituere. sed
potius p̃p̃t̃ m̃i sc̃i cū intellectum;
siquidē p̃ mutū et surdū quē dñs
curauit. designant illi. qui nec
cordis aures habent aptas ad audi-
enda uerba diuina. nec os ad p̃fe-
rendū diuinū sermonē; Sed si tales
si ueraciter cupiunt sanitatē recu-
perare. prius offerendis dñō
ascis et spītalib; uiris. qui longo
usu didicer. audire et alius ad nūn-
ciare uerba diuina; prima namq;
salutis spes est. ut peccator qui ad
dñm conuerti desiderat. post peni-
tentia et abrenunciationē peccatorū
turbas tumultusq; assuetos uicioꝝ
studeat effugere. et illas potissimū
p̃sonas declinare. cū quib; aut
a quib; peccatū quolibet
modo p̃agipō. — test; **M**isit

inquit digitos suos in auriculas;
Quia indigitis plurimū partitionū
diuisiones habent: merito peos dona
diuersa scī sps figurant; nā qd digitus
di spm scm significet: ipse dñs patem
ostendit cū dīc iudeis: si ego indigito
di eicio demonia; qd alius eugtra-
aptius ostendens dīc: si ego in spū
di eicio demonia; Et magis amor se
in egypto supati dixer; digitus
di est hoc: id: uirtus diuina; digitus
ergo cū singularitē pferet: sps scī
psona significat; Cū uero pluralitē
digitū enunciant: eius dē sps diuer-
sa carismata designant; digitos
ergo dñs in auriculas infirmi mit-
tit: cū p dona grā rū spitaliū incre-
dulos quosq; ad auditū diuini uerbi
conuertit; **E**t ex puenit: eccetera;
Sicut p digitū dñi designat sps scī:
ita et p eius sputū: sapor sapientie
id: unigenitus filius di; nā sicut
sputū a capite in os defluit: ita
sapientia filii di a patre pcedit;
qd autē dñs i hīs xpī sit sapientiā di
patris: ipse manifestat cū dīc: Ego
sapientia que ex ore altissimi p di ui-
primogenita ante omēm creatam;
sputo igit dñs: igit linguā egroti-
cū p ministeriū predicationis: cate-
tizatis rationē fidei quā confiteri
debeant p fiat; **E**t suspiciens in
celū: ingemuit et cetera; Sanaturus
egrū dñs in celū suspexit et inge-
muit: ut ostenderet quia de celestib;
salus est nob speranda: ecū
magna cōpunctionis deuotione

querenda; Ingemuit autē: nā quia
indigebat aliquid cū gemitu postu-
lare a patre: cū ipse simul tribuat
omā cū patre: sed ut hoc facto oc-
culte nob innueret: quotiens cūq;
p nrīs uel aliorū reatib; dñi misericōdia
imploramus: cū gemitu hoc faci-
endū ē; Siue ingemuit: quia nos
longe inter res tera deiectos ēdo-
luit: quos ad celestia possidenda
creauit; simulq; occulte nob innuit:
ut q p tēnas delectationes a celestib;
gaudis decidimus: ad hec p gemitus
et suspiria redeam; **E**t ait illi: effe-
ta qd est ad apire; quid significet
uerbū effeta: ipse manifestat cū sub-
dit: qd est ad apirire; hoc enī uerbū:
pprie ad aures p tinet: quia uidelicet
aperiende erant aures ipsius surdi
ad audienda uerba diuina: et lingua
a retinaculo super additatis soluenda;
Et facti aptes sunt et cetera; In dictū
et factū saluatoris nullā distantia
ē: quia ipse dixit et facta s: mandauit
et creata s; **E**t loquebat recte;
Ille recte loquit quidm corde et
ore laudat: et qd alius uerbo ad nū-
ciat: ipse opib; exercet; Ille quoq;
solus recte loq: siue dīc m confiten-
do siue alius p dicando: cuius linguā
dñs tactus sapientie que ipse est: ad
loquendū apit: qui potest dicere:
cū psalmista: dñe labia mea apies
et cetera; Quiq; iuxta exemplū be-
ati iob: donec sup e alitus in eo
et sps in narib; eius: n loq: iniqui-
tate labiis: nec lingua m daciū

meditat. **E**t pcepit eis. nec ui dice-
rent; quanto aut eis pcepibat. ecce;
Si dñs qui occultorū cognitor est et
omā nouit antequā fiant. psciebat
qd miraculū a se factū palā pdicaturi
erant. cureis pcepit nec ui dicant.
nūquid miraculū silentio tegere
n̄ potuit. qd cū uoluit fecit. sed in hoc
facto exemplū nob relīqt. ut in bonis
opib; que agimus. uiciū iactantie
et laudē humani fauoris caueamus;
Et tamē sciamus. quia si digna fuerint
imitatione opā nrā celari n̄ poter.
ipso ad utilitatē pximorū ea manifest-
ante quia libi dicit. n̄ potest ciuitas
abscondi. sup montē posita; In hoc enī
qd pcepit taceri miraculū. ostendit
non debere nos habere uoluntatē ut
pximi nrī ad laudē humanā uideant
opā nrā; Rursū p hoc qd illi nequa-
tacent uirtutē saluatoris. sed potius
palā adnunciant. demonstrat. quia
n̄ ita debem⁹ occultare bona q agim⁹.
ut ea aliis imitanda n̄ pponam⁹ cū ipse
dñs dicat. uideant opā nrā bona. et
glorificent patrē ur̄m; In qb; etiā
uerbis pdicatorib; scē ecclē quid
agere debeant ostendit. quia scilicet
si illi quib; ille pcepit ut tacerent
miraculū. amplius pdicare se uolue-
r. multo magis illi qui in ecclā ad-
docendū et erudiendū populū in-
stituti. pdicationi et doctrine de-
bent insistere. et frīb; uerbū salutis
adnunciare. quib; loquens dñs. dicit
p ppham; Clama necesses; quid

58
autē clamare debeat doctor. manifestat
dñs cū subiungit; Et adnuncia populo
meos scelera eorū; Cū enī pcepit dñs
p pphē ut peccata populi excelsa uoce
redarguat. doctores scē ecclē instruit.
nē emulcendos negligentes ac pcepta
dī contēpnentes. sed modis omīb; cor-
ripiendos ut a malicia cūuertant. quatin⁹
si monitis eorū correcti fuerint. p-
miū laboris p eorū salutē pcipiant.
uel si in malicia p se ueruerint. culpa
taciturnitatis ipsi euadere ualeant.
Iuxta qd ipse loq̄t p ppham; Si tu ad-
nunciaueris impio et ille cūuersus non
fuerit. ipse in iniquitate sua morietur.
tu autē animā tuā libasti; nob quoq;
in hoc facto innuit. quia si illi uirtutes
dñicas. tacerenequeunt quib; impatē
ut taceant. multo magis sit nob diuine
pdicationis officii insistendū; qui ut
uicissim uerbū dī exhortem⁹ nos adnun-
ciatione. ab apto iohē pcepit quid dī.
quia audit. dicat ueni; his et hui⁹ modi
occupationib; in seruiētib; adert.
ille piorū remunerator laborū. et
nrē caritatis exercitiū ampliorū
beneficiorū collationib; cumulabit.
qui uiuit et regnat cū dō patrē in-
unitate sp̄s sc̄is. p cuncta sc̄ta sc̄torū am;
INNATALE SCI LAURENTII
LECTIO SCIEUS. SCDMO H
In illo tēp̄. Dixit ih̄s discipulis suis;
Amā dico uob. nisi granū fru-
m̄ti cadens in terrā mortuū fuerit.
ipsū solū manet; si autē mortuū
fuerit. multū fructū affert;
et reliqua. **C**onfluentibus

gentilib; addiē fescū hierosoli
mā et dñm ihm uidere cupien-
tib; cū hoc illi ab aptis nunciatū
fuisse; mox de sua passione quan-
solū iudei sed etia gentiles ad salu-
tē erant colligendi; hoc qd in pre-
sentē lectionē recitat; paucis p-
missis adiunxit; Uenit inquit
hora ut clarificet filius hominis;
Ac deinde congruam cōparationē
subdendo intulit; nisi granū
frumti eccetera; Quolocogranū
frumti seipsū intellegi uoluit;
quo in terrā cadente p mortē cor-
poris; multarū messium seges
porbē emer sit; Sicut ergo gra-
nū frumti cadens in terrā; nisi
moriat solū manet; sic xps solus
bonus. solus iustus. solus scs man-
sisset; nisi mortuus p nob fuisset;
moriens autē cunctas penegen-
tes sua morte ad cognitionē suā
adduxit; et eas tanquā optimū
frumentū fructificantes; in
horreū celestis patrie introdu-
cit; **Q**uiamat animā suā eccet;
anima hoc in loco puita p senti
accipit; utalibi; ne solliciti
sitis anime urē; eccet; Hec ergo
sententia; gemina ex positione
accipiuale; Quiamat inquit
animā suā sub audis ab inferiorib;
in hoc mundo; p de ea; id est; si
amas animā tuā in dō; p de illā
in hoc scō; qd autē dicit; hoc ē;
Si ad hoc amas animā tuā. ut
cupias uitā etnā tenere cū xpo;

^{eo}
per de eā modo; ut non timeas mori
p xpo; uel ita; qui amat animā suā
p de eā; id est; qui amat istā uitā
p sentē; p de futurā; qui sensus ue-
rior esse uidet; p eo qd sequit; **E**t
qui odit animā suā in hoc mundo;
eccet; Sed cauendū est omī xpia-
no; ne p eo qd animā nrām id est
uitā p sentē odisse p cipimur;
seipsū uelit intimere; sicut non
nullos incautos constat egisse;
qui ut pceptū diuinū implese
uiderent p sentē uitā odiendo;
flā misse iniecer; aut aquis pfo-
cauer; aut p cipitiis conliserunt;
qd quā sit absurdū quāq; horribile;
auctoritas scō; patrū canonicō;
testat; qui ad huius cēmodi p sū-
ptores deē rendos; cōmuniter
statuer; ne taliū memoria post
mortē a sacerdotib; circadiuini
altaris mysteria gereret; hoc
enī xps non docuit; quin potius
diabolo p cipitiū suadenti res-
pondit; non tēptabis dñm dñm tuū;
Item in euangelio legimus; quia
significans petro quā morte cla-
rificaturus esset dñm; dixit ei;
Cū senueris extendes manus tuas
et alius tecinget; et ducet quo
tu n uis; quib; in uerbis satis ex-
pressit; nā se ipso sed ab alio de-
bere occidi; qui uestigia sequit
xpi; Cū ergo xpiano alicui huius-
cēmodi necessitas incubuerit;
psecutore hanc optionē dante;
ut aut xpm neget aut interficiat;

ibi eligendū est potius p dilectione
di mori. quā illo offenso uiuere; Si-
quis mihi ministrat. me sequat. quid
est qd dicit me sequat. nisi me imitet.
hinc etenim petrus ait; xpi passus ē p
nob relinquens nob exemplū. ut
sequamur uestigia eius; Et quasi quereret
aliquis. quid pmi recipiet ille qui
sequitur xpm. subnectit continuo
dicens; Et ubi sū ego. illic et minister
meus erit; Et hoc ipsū quid sit. eu-
dentiū exponens ait; si quis mihi
ministrauerit. honorificabit eū
pater mī; quo honore. illoscilicet
quē paulo superius cōmemorauit.
ut ibi sit adoptiuus ubi ē unigenitus;
nā utē putandū est hoc solū eē mi-
nistrare xpo. ea quē s corpori neces-
saria indigentib; pparare. cibū
apponere. poculū ministrare; fece-
r hoc illi. qui eū uidere meruer in
carne p sēte. sicut martha et ma-
ria et ceteri dñi fidelissimi seruito-
res; nā et iudas dñō ministravit;
sed nūquid de illo dicit. ubi sū ego
et minister mī erit. ministrant
igit xpo. illi qui nō sua quer sed quē
sunt ihu xpi; hoc ē qd dicit me sequat.
hoc ē. uias meas ambulet nō suas. et
quicquid facit amoris mei causa
faciat; uerbi grā; si facit elemosinā.
de misericordia faciat nō de actantia.
nec ibi aliud quā bonū opus requirat;
hinc ueritas admonens ait; nesciat
sinistra tua. quid faciat dextera
tua; quid enī hoc loco p sinistram.

59
nisi appetitus humane laudis ex-
primit. quid uero p dexterā nisi
intentio implendi diuinā pcepta figu-
rant. nesciat ergo sinistra quid
faciat dextera. idē nō semisceat
conscientie tue laudis humane
appetitio. cū elemosina facienda
diuinū pceptū cupis implere; quis sic
ministra xpo utiq; ministrat. quia
in ministrando nō aliquid xpo placere
desiderat; nō solū autē ille xpo ministrat
qui misericordie opa erga indigentes
exerct. sed et ille qui omnia bona opa
ppter xpm adimplet; ille etiā recte xpo
ministrare dicit. qui animā suā
magna caritate p frīb; tradere
nō dubitat; de tali quippe opere.
etiā seministrū dñi dignatus est et
facere et appellare ubi ait; filius
hominis nūenit ministrare sed mi-
nistrare. et dare animā suā redem-
ptionē p multis; tales ergo ministros
xpi. dñi pparat honore illo honorificabit.
quonullus ualet eē pstantior. sci-
licet ut sint filii adoptiui cū filio eius
unigenito. nec umquā eorū felicitas
minuat; de qua glorificatione.
dicit alibi idem beatus iohs; Carissimi.
nō filii di sumus. et cetera usq;.
uidebim eū sicuti ē; Ad quā glām
ut quandoq; ualeam ptingere.
beati laurentii martyris cuius na-
talē deuoterecolim. opē curem
exposcere. qui et res temporales sibi
creditas fidelit dispensando. xpo
in suis paupib; ministravit. et futūm

uita plus quam presentem appetens: pro illo
usque ad mortem patiendum militauit:
unde et uictor effectus: celestis tri-
umphum palmam emeruit. **EBDOM.**

XIII. POST PENTECOSTAM
LECTIO SCIENTIE: SECUNDUM LUCAM

In illo tempore: Dixit Iesus discipulis:
Beati oculi qui uident: que uos
uidetis; et reliqua. **C**onuersam
et conloquens dominus cum discipulis suis:
inter cetera dixit eis; beati oculi
qui uident: ecce; quibus non omnes bea-
tificat qui presentiam illius corporaliter
intuebantur: sed illos qui humanita-
tem eius cernentes: potentiam quoque;
ditatis in illo esse non dubitabant; aliter
namque uidebant scribae et pharisei
dominum: aliter apostoli; aliter credentes:
aliter non credentes; pharisei illud
quod uidebant: hoc solum modo crede-
bant; uidebant eum oculis corporeis:
et tantum purum hominem esse credebant;
apostoli uero et ceteri fideles: hominem
eum cernentes: uerum quoque dominum esse non
dubitabant; quod manifestat petrus
apostolus: qui per omnes; respondit domino
dicens; tu es christus: filius dei uiui; Et ideo
ut diximus: non beatificant oculi
scribarum et phariseorum: qui eum homi-
nem solummodo esse putabant: sed oculi
apostolorum ac fidelium: qui illum et uerum
dominum: et uerum hominem esse credebant;
de quibus ipse superius: ad patrem lo-
quens ait; Gratias ago tibi domine pater
celi et terre: quia abscondisti hec
a sapientibus; et prudentibus: et reue-
lasti ea paruulis: id est: humilibus; et

mansuetis apostolis: qui et solum uideri
communi infirmitate circumdatum:
crediderunt tamen et intellexerunt: in ho-
mine latente unum cum patre dominum;
Dico uobis: quod multi prophetarum et cetera;
mouet quosdam dicat dominus: multos
prophetas et reges uoluisse uidere et
audire que apostoli uiderunt et audi-
erunt: et non audisse neque uidisse: teste
namque saluatore: uidit abraham diem
christi et gauisus est; uidit moyses
sine dubio dominum: quia scriptum est de illo:
quod loquebatur dominus ad moysen: sicut
loqui solet homo ad amicum suum:
facie ad faciem; Esaias quoque; et
micheas: et multi alii prophetarum: uide-
runt gloriam domini; Unde et uidentes
appellati; Et penecuncta scriptu-
ra electa: patres antiquos fere
omnes dominum uidisse demonstrat; Si ergo
sancti patres et prophetarum dominum uiderunt ut
scriptura testatur: quid est quod dominus
dicit: multi prophetarum et cetera.
Sed aliud uidere per fidem: aliud per
speciem; Uideri siquidem per memo-
ratum sancti dominum omnipotentem: sed per
speculum et per imagines et in subiec-
ta creatura; Omnes enim manifesta-
tiones que in ueteri testamento
ad patres facte fuissent memorantur:
per subiecta creatura hoc est per an-
gelos: per actus ad doctoribus; affir-
mantur; Si enim dominum in sua diuini-
tate ut est absque ullis imaginibus;
uidebant sancti: quid est quod moyses
qui ut iudicatum est cum domino facie
ad faciem loquebatur: et ab omni nixe

60
XII
dn̄m obsecrabat dicens: si inueni
grām in conspectu tuo: ostendemih
te ipsū ut uideā te manifeste. Quē enī
manifeste uidere querebat: utiq;
usq; ad illud tēpus p̄ imaginē sacfi
guras seu uidi se declarabat: uerū sci
ap̄lī dn̄m semp̄ p̄sentē habebant: et
cū in omī familiaritate: tū etiā illi
in cūctu adherentes: quicquid cog
noscere uoluissent: n̄ p̄ speculū: n̄ p̄
enigma: sed ipsū dn̄m interrogando
discebant: unde merito omib; retro
scis: lege beatitudinis p̄ferunt: au
dientes ad nō; multū p̄ph̄ et iusti
et cet; nā illi qui in ueteri testamēto
dn̄m uidisse narrant: iuxta fidē defun
ctis omīs: nā acceptis remissionib;
sed a longe eas aspicientes et salutan
tes: qd̄ enī antiqui sci maximū deside
riū habuerint uidendi in carne dn̄m
ipsorū uerba testant: quib; filiū dī
in carnatū se uidere concupiuit se
declaram; hinc esaias p̄ maximo
xp̄m uidendi feruens desiderio:
clamabat: utinā disrūpes celos et
uenires; hinc dauid pari affectu
exestuans: aiebat: dn̄e inclina celos
tuos et descende; Optabant enī sin
guli: ut si fieri posset: suo quisq; tē
pore dī filiū in carnatū uideret;
Notandū autē quia quos lucas in p̄
sentilectione p̄ph̄ et reges dicit:
matheus alibi distinctius loquens:
p̄ph̄ et iustos appellat; ipsi enī
reges magni et iusti: qui tēpta
tionū suarū motib; n̄ c̄sentiendo
succūbere: sed regendo p̄euenuer;

Et ecce quidā legis peritus surrexit:
et cet; iste legis peritus idē legis doctor
ut dn̄m interrogando tēptaret: occa
sione accepit de sup̄iorib; uerbis dn̄i:
cū regressis discipulis ap̄dicatione
dixit eis: Gaudete qd̄ nomina urā
scripta sūt in celo; qd̄ iste legis peritus
audiens: interrogans querit quid
faciendo mereat in celestis libri
ipse q; scripturā int̄ scri; Et dn̄s
ad illū: In lege quid scriptū ē quom̄
legis: quia ipse legis doctor erat:
de ipsa eū lege interrogat; Ille respon
dens dixit: diliges dn̄m dñtū u: et cet;
ubi notandū qd̄ in dilectione dī non
ponit̄ mensura: cū dicit̄ ex toto; In
dilectione autē p̄ximi quodā modo
m̄surat̄: dicendo: sicut te ipsū; At
ap̄l̄s paulus: quēcūq; scripta sūt: ad
nrām doctrinā scripta sūt; dū ergo dn̄s
legis perito se tēptanti respondere
dignat̄: nrām ignorantia erudit;
In qua responsione: iter patrie celestis
no b̄ ostendit; Cū enī suotēptatori
mandatū dilectionis exponenti dicit̄:
recte respondisti hoc fac et uiues:
ap̄te nob̄ declarat: quia p̄ solā dīlec
tionē ad uitā et nā p̄uenire possum;
si hanc n̄ uerbo tantū sed et ope ser
uam; Scilicet ut diligam dn̄m ex toto
corde idē ex toto intellectu: et
ex tota anima idē ex tota uoluntate:
et ex omib; uirib; hoc ē ex omī fortitu
dine: et ex tota m̄te hoc ē ex tota ratione
uel memoria; tunc etiā diligimus
p̄ximū tanquā nos ipsos: si omīa que
nob̄ ap̄ximis fieri uolumus: eadem

et nos proximis faciam; quod duo precepta
plene custodita ad impletionem legis
et omni prophetarum perficiunt; In his enim
duobus preceptis: tota lex pendet et propheta;
Ille autem uolens iustificare seipsum: ecce;
quia laudatus fuerat ad domino quod optime
respondisset: quantulumcumque ex hoc
precepta iactantia: uolens se iustum os-
tendere: dixit ad dominum; Et quis est mihi
proximus? querit iste legis doctor:
utrum is qui consanguinitate tantum
aut propinquitate carnis affinis est:
an potius omnis homo qui misericordiam
alteri impendit? proximus intellegi
debeat; Cui dominus ita respondit: ut et
omnem hominem qui alterius miseretur
proximum illius esse doceret: et tamquam
ipse passus per humanitatem proximum nobis
fieri dignatus est: euidentem ostenderet;
Sequitur enim; **S**uscipiens autem in hoc:
et ecce; uerbum suscipio: duobus modis
intellegitur; Aliquando ponitur pro eo
quod est accipio: ut illud; suscipiens
in manus suas: symeon. Aliquando
uero significat respondeo: sicut in
presenti loco cum dicit: suscipiens in hoc:
idem respondens dixit; **H**omo quidam
descendebat ab hierusalem: et cetera;
Interrogante legis perito dominum quis
esset eius proximus: proponit illi dominus pa-
rabola hominis descendentis ab hie-
rusalem in hiericho: qui sit a latronibus;
in itinere despoliatus atque uulneratus;
quem leuita et sacerdos quierant ex
gente ipsius inuenientes pertransierunt:
nec illi misericordiam impendere fecerunt:
pertransiens autem samaritanus quidam

qui gentis erat alterius: misericordiam motus
alligauit uulnera eius: et imponens
illum in iumentum suum duxit in stabulum hoc
ad hospitium suum: et curam illius cepit habere;
sequentis die danti stabulario uidelicet
hospiti suo duos denarios: petiuit ut
curam illius haberet: promittens in redeun-
do mercedem illi restituendam; quae posita
parabola interrogat dominus doctorem legis:
quis horum trium fuerit proximus illi qui
fuerat uulneratus? utrum leuita uel
sacerdos quod ex eadem gente immo ex eadem
ciuitate erant et misericordiam non fecerunt:
an potius samaritanus alienigena qui
misericordiam impendit; Et ex responsione
scribe patenter adprobatur nobis nullum
amplius esse proximum quam illum qui non
miseretur; quantum autem ad litteram ideo
hominem ab hierusalem in hierichodem
disse narrat: quia hierusalem in montu-
osis: hierico uero ciuitas in caueptribus sita
est; atque ideo de hierusalem in hierico: non
nisi descendendo uenit; In quo itinere
ferunt latrones in quibus dantes peluncis ac
foueis latitare: atque subinde detran-
seuntibus per dantes agere; Altiore uero in-
tellectu: quid haec parabola significet:
intuendum; **H**omo quidam: et cetera;
Homo iste qui descendit de hierusalem
in hierico et incidit in latrones: ad am-
intelligitur in genere humano; hie-
rusalem autem ciuitas de qua descen-
disse fertur: significat celestem hie-
rusalem idem illam habitationem patrie
celestis: ad quam perpetua est contemplan-
da atque possidenda: primus homo
ad quem fuerat creatus; ac cuius felicitate

tunc decidit. cū supbiens a paradiso
expulsus. atq; a uisione diuine contē
plationis alienatus; quando uenit in
paradiso fuit. in cōsortio et societate
angelorū p mātis contēplationē mansit;
at ubi serpentis p suasionē motus cōtra
creatorē supbiuit. statim a paradiso
simul et a contēplatione sui creatoris
decidit; Et hoc significat p sēns parabola.
que narrat descendisse hominē de hie
rusalē. Cuius nomine uidelicet hieru
salē. designat illa beatitudo patrie
celestis; quo uero deciderit ipse primus
parens nŕ. post quā a contēplatione
celestis hierusalē alienatus. manifestat
dñs cū addit. in hierico; hoc ē in hanc
uitā mortālē laborib; et defectib; plenā.
In quā merito inobedientiē infelix hu
manā mortalitas expulsa. grauissimā
p sūptionē supbie. ppetuo deflet gūlio;
hec enī uita p sēns. nomine hierico de
signat; Et recte p hierico que int pŕat
luna. defectus nŕē mortalitatis figu
rat; qm̄ sicut singulis mensib; Luna
decrescens deficit. ita et uita nŕē
mortalitatis singulis mōtis defici
ens. cotidie euāescit; **E**t incidit
in latrones; Latrones qui a latendo
dicti. demones significant; q̄ p eo
qd̄ inuisibiles. iter nŕm latenter
obsident; In hos latrones homo ideo
incidit. quia descendebat. descensu
autē hic. nāliu quā supbia intelle
git. de qua dñs; qui se exaltat. humi
liabit; Nisi ergo supbiendo descen
disset. in latrones non incidisset. quia
primū homo supbiuit. ac deinde tem

61
ptatus hostib; cessit; Scriptū nāq; ē;
Anteruinā. exaltat cor; **Q**ui et uā
despoliauer eū. id ē g tām in mortali
tatis et uēstē innocentie ab eo tulerunt;
nisi enī supbiendo primus parens nŕ
adā peccasset. In mortali utiq; per
mansisset; **E**t plagis impositis abier;
plage peccata significant. quę ita
animū sauciant sicut plage uulne
rant corpus; qd̄ intuens psalmista.
flebilis lacrimatione semet ipsū de
plorat dicens; peccata mea sicut sagit
te infixē in me; plagis autē impositis
id ē peccatis cumulatis. abierunt non
ab insidiis hominū ceslādo. sed fraudes
earundē insidiarū callide necaueri
uel dephendi ualeant occultando;
Semi uiuo relicto; Ex ea parte qua
homo dñm potest cognoscere. uiuit;
Ex qua uero peccando dñm offendit.
mortuus ē epbat sicut legit; Anima
que peccauerit. ipsā moriet; Latrones
ergo id ē demones semi uiuū hominē
reliquer. qui a beatitudine quidē
ab eo in mortalitatis tuler. sed rationē
animi quā dñm nosse potest. auferre
minime ualuerunt; **A**ccidit autē
ut sacerdos. et cet. per sacerdotem
et leuitā qui inspecto saucio transi
erunt. significat lex ueteris testa
mēt et sacerdotiū iudeorū. qd̄ ma
xime in sacerdotib; et leuitis quon
dā emicuit; uel ut distinctius loqua
m. p sacerdotē quidē aaron sacerdos
cū omī sua pgenie. p leuitā uero.
moyses similiter cū sua successione
intelligit; qui leuitā id circodicit.

qd legis fuerit administrator; sed
leuita et sacerdos uidentes hominē
sauciū. ad sanitatē minime pduxerunt.
quia ex peccata quidē ualebat
ostendere. sed neminē a peccato li-
berare. peccatorū enī uulnera p
legē et sacerdotiū iudeorū tantum
monstrari poterant. nā ut cūcurari;
quia iuxta aptm impossibile erat
sanguine brutorū animalium auferri
peccata. donec ueniret illud singu-
lare sacrificiū. qd in cruce oblatū
peccata mundi extersit; unde
sequit. **S**amaritanus autē quidā.
ecce tā; Samaritani nērant de po-
pulo iudeorū. sed alienigenae potius
et idolis seruientes; Cū enī a rege
assiriorū decē tribus ppter peccata
trans lātē fuissent de samaria.
ne terraeorū habitatore uacua
redigeret insolitudine. iussu regis
assiriorū quidā de alienigenis
assiriis uidelicet missis in samaria
quae erat caput decē tribuū. ut
habitarent ibi et trā excolerent;
Cūq; cepissent in ibi degere et idolis
ut potedim ignorantes deseruire.
inmisit in eos dñs feroces bestias.
ad quarū deuastationē intibant;
quo cōpto rex assiriorū cū suis
cōmunicato consilio direxit
eis quendā de sacerdotib; iudeorū.
qui eos legitimā dī terrae doceret;
qui cū eis diuinā legē tradidisset
ut regū et paralipomenon nar-
ratiō historia cepunt timore co-
gentes dñm colere. sed pristina

adhuc infidelitate uigente. nihil
ominus idola sua nēstiter adorare;
Istos igit iudei ab hominatione et
contemptu deputantes. samari-
tanos uocabant et plenos demoniis.
eo qd demonib; deseruirent; unde
et hoc psummo conuicio dñs obie-
cit. samaritanus est u. et demoniū
habet; uerū ille nēse samaritanū eē
abnuat. ppter nominis ipsius sacra-
mētū. Samaritanus iste. intelligit
dñs ihs xps; nā samaritanus. inter-
pretat custos; unde et psalmista.
dic de dñō; Nisi dñs custodierit
ciuitatē. ecce ē. Et u. de psalmista
cupiens liberari ab his latronib;
dic. Custodime ala queo quē abscon-
der mihi; Tunc ergo iste samarita-
nus idē dñs ihs iter faciens iuxta
sauciū ptransiuit. hoc ē. iuxta
genus humanū qd erat uulnerib;
peccatorū infectū. quando assūp-
ta humanitate in similitudine
carnis apparuit. ut p peccatū
dāpnaret peccatū; iter eius
fuit in hunc mundū. descensio
eius in uterū uirginis. natiui-
tas et p̄dicatio ipsius. passio
resurrectio. atq; ascensio;
hoc iter pagens dñs. uidit
sauciū genus humanū. hoc est
miserū est eius. **E**t ad ppians.
ecce ē; Tunc dñs ad ppians sau-
ciati uulnera alligauit. quan-
do in hunc mundū ueniens. pec-
cata que in hominib; inuenit.
re larguendo cohibuit dicens;

penitentiā agite: ecce; **I**nfundens
oleū et uinū; Unū plagis infusū morde-
oleū uero lenit et mollit; Oleū ergo
plagis sauci dñs infudit: cū spem
ueniē penitentib; repmisit dicens;
ad p̄p̄inquabit regnū celoy; Infudit
etiā uinū: cū terrorē dāpnationis
peccantib; et n̄ penitentib; incussit
dicens; Om̄s arbor quē facit fruc-
tū bonū: ecce; **E**t imponens illū
in iumentū suū: ecce; lumentū xp̄i est
humanitas eiūs: quā assumens ad nos
uenire dignatus est: In quo iumento
idē cor pore humano sauciū imposuit:
quia peccata nr̄a ipse in corpore suo
sup̄ lignū portauit; De hac humanita-
tis as̄s̄ptione loquens p̄ph̄a dicit;
Ecce dñs ascendet sup̄ nubē leuē: hoc ē
assumet corpus pondere peccatorū
nequaquā grauatū; hoc autē est qđ
hic dicit: uulneratū iumentū suo im-
posuisse: qđ et in alia parabola signi-
ficat: In qua pastor bonus in uentā
ouē humeris suis imposuit: et sic
repor̄tauit ad gregē; Stabulū autē
in qđ illud duxit p̄sens eccl̄a accipit:
In qua sc̄a eccl̄a animalia hoc est
fideles: frum̄to uerbū diuini alunt:
et sacratissimo diuini corporis pane
c̄firmant; Stabularius autē ordinē
p̄dicatoy designat: quib; sc̄a eccl̄a
cōmissa ē a xpo: ut pabulo uerbi
diuini eā reficere studeant; mora-
lit̄ itaq; tunc quilibet sup̄ iumentū
dñi imponit et in stabulū ducit: cū
ad baptis̄mū ueniens fide sc̄e tri-
nitatis p̄cipit: et in societate sc̄e eccl̄e

collocat; **E**t altera die: ecce; **E**t
prima die: tēpus dominice incar-
nationis: quando sicut scriptū est:
sedentib; in tenebris et umbra mortis
lux orta ē eis; Altera uero die est
post dñi resurrectionē: in qua
splendor lucis et n̄p̄cū claritate
euḡtū: cunctis p̄orb̄ gentib; radi-
auit; duo uero denarii duote sta-
m̄ta significant: uetus scilicet et
nouū: In quib; et n̄i regis nom̄ et
imago: hoc ē cognitio et c̄tēplatio
c̄tinet; Altera igit̄ die dñs duos dena-
rios p̄tulit et stabulario dedit: quia
resurgens a mortuis aperuit disci-
pulis suis sensū: et utriusq; testam̄ti
mysteria: ad eruditionē om̄iū
gentiū illis patefecit; **E**t qđ cūq;
superogaueris: ecce; uideamus
quid superogauer̄ stabularii: id ē
sc̄i p̄dicatores; Unus stabularius
fuit sc̄e eccl̄e paulus apt̄s: qui super-
erogauit qđ in duob; denariis acce-
pit: cū dixit; de uirginib; autē pre-
ceptū dñi n̄ habeo: consiliū autē do;
Et rursum; dñs in q̄t ordinauit his qui
euḡtm̄ adnunciant: de euangelio
uiuere; nos autē non uisumū hac
potestate inter uos: neque uir̄m gra-
uaremus; Cui rediens dñs qđ p̄mi-
serat reddet: quia ueniens ad iudi-
ciū dicite et similib; eiūs; Euge
serue bone: ecce; **Q**uis horū triū:
ecce; **A**nt̄rogat dñs doctorē legis:
quis horū triū p̄ximū factus sit
saucio iacenti; utrū sacerdos uel
Leuita qui ex eadē gente immo ex

eadē urbe erant et miscdā in eū
n fecer: an potius samaritana alie-
nigena qui miscdā illi impendit;
Et ex responsione scribe patet ad-
pōat: nullū amplius nobē pxi-
mū quā illū q nrmiseret. **E**t ait illi ihs;
uade et tu fac similē; qd est dicere;
ut ostendas te ueracitē diligere pxi-
mū sicut teipsū: uade et quicquid uales
in utilitate illius uel corporali uel
spitali p mptus opare; Spitalit uero
pximus nrm nullus amplius: quā
xps: qui uulnera nra curauit; pxi-
mus utiq; nob: p diuinitatē: quia n longe
ē ab uno quoq; nrm; In ipso enī uiuim-
mouem et sum; pxi-
mus etiā nob fi-
eridignatus: ex humanitate: qui
cū ēet longe a nob: ut pote in mortalib;
a mortalib;: iustus a peccatorib;:
descendit ad nos ut fieret nob pxi-
mū qui erat ante longin-
cus; diliga-
mus ergo eū quasi dnm et dnm nrm
diligamus et quasi pxi-
mū: quia
ipse ē caput nrm; Et constat quia
nihil ē pxi-
mus: quā caput mbris;
Diligentes ergo sed diliget: et ad con-
tēplationē suā patrisq; introducet.

Cū quo uiuit et regnat in unitate sps
scdis p cuncta scula scloz am; **EBD**

XV. POST PENTECOSTY

LECTIO SCIEUG: SED IN LUC

Nillotepr: **D**ū iret ihs in hie-
rusalē: transiebat p mediā sama-
riā et galileā; et reliq; **M**emor
dñs salutis humane ob quā pfici-
endā celitus aduenerat: in tante
iā sue passionis articulo: ibat in

hierusalē: non reformidans gentē
quālibet atrocē: quālibet sui effu-
sionē sanguinis anxie sitientē; In
hierusalē enī ibierat tēplū dñi:
ibierat sacerdotiū iudeoz: ibierat
cultus sacre religionis: ibiter in
anno apparebat omē masculinū
iudeoz scdm pceptū legale: Et ideo
dñs sepe adibat illā ciuitatē: cupi-
ens sibi plurib; adnunciare uerba
salutis: et sua ostendere miracula;
Ut ergo nec iter illius a miraculoz
p conuersionē atq; immune uideret:
transeunte illo p mediā samariā et
galileā: et ingrediente qd dā castellū:
occurrerē ei decē uirilepsi: ita ute-
rant legis decreto: a comuni domoz
uel urbiū cohabitatione discreti;
Samaritanāq; ciuitas est: siue puincia;
Galilea uero: maxima pars est regni
iudeoz; Nec legimus occurrisse
istos leprosos dño: in uico aut in castello
uel ciuitate: sed potius in itinere:
quia lex pcepiebat ut quisquis leprosus
ēet: p ministeriū sacerdotis ab omni
plebe separaret; Sed quia lepra
in una eadēq; cute diuersis p mixta
colorib; fedū hominē reddit: n
incongrue iuxta significationē
spitalē: leprosoz nomine signant
heretici: qui unitatē fidei non ha-
bentes: diuersis inficiunt errorib;;
Sciendū uero ē nullā ēē falsā doc-
trinā: quē n aliquasit ueritate p
mixta: nesi aut apte mendax fue-
rit n recipiat: aut si ex toto uera:
iā heretica n sit; quē admodū autē

uulnera in unius corporis cute ap-
parentia; diuersis colorib; carne
obducunt. Ita in unius cuiusq; he-
retici doctrina falsaueris res per-
gunt: ut sub obtentu ueritatis
falsitas inimica p̄ualeat; nā etq;
uenena porrigunt. prius oraculi-
cis melle linunt: ut p̄ gustū dulce
dinis. pueniat ad poculū mortis;
Huiusce modi autē pestes auctori-
tate principū eccl̄e ita sp̄pellen-
de: ut auctores earū a totius xp̄i
animitatis societate deiectione. magnis
dn̄m ihm̄ uocib; p̄ salute recipien-
da int̄pellare cogant; Unde bene
sequitur; **Q**ui scelerunt a longe; Ideo
a longe sceler nec dn̄o ad p̄p̄inqua
uerunt: quia ut iudictū est. a com-
muni consortio separati erant. **E**t
Leuauerunt uocē dicentes; Ihm̄ p̄cep-
torū misererent; a longe stantes
leprosi ad dn̄m uocē extollunt. ne
tumultuantis turbe strepitu. pos-
sent aliquatenus impediri. Sed et
in parte spiritalis intelligentie.
quā congrue ihm̄ heretici p̄cepto-
rem uocant. In cuius uerbis se reco-
lunt deliquisse; dūq; ad eius magis-
teri regulā studiosē festinant
recurrere. mox merent̄ optate
salutis beneficia inuenire. **Q**uos
ut uidit. dixit; Ite. ostendite uos
sacerdotib; ; Inter om̄s quos dn̄s
adiuersis infirmitatib; multipli-
citer curasse legit. nemine illorū
quib; curā impendit p̄ter leproso-
ad sacerdotes mittere uoluit;

Cuius rei quidē ad litterā facilis
intellectus. quia patet illū ideo
hoc egisse. nec alūnantib; sibi ad-
uersariis. aduersū se uideretur
iacula ministrare. dū quererent.
illū sacerdotib; suis debitū hono-
rē ac reuerentiā n̄ deferre.
p̄sertim cū leproso- curatio a sacer-
dotib; eē discernenda; Si uero
sp̄italis in hoc intelligentia req̄-
rit. constat quia illud sacerdotiū
iudeorū. t̄p̄us erat sacerdotiū
regalis et xp̄iani. qd̄ nunc p̄ di-
gram in eccl̄a manet. quo etiā
emundam et consecram om̄s ad-
uersi sacerdotis membra p̄tinentes;
Lepra uero. quatuor habet diffe-
rentias significationū; designat
enī infidelitatem paganorū. p̄fidei
iudeorū. errorem hereticorū. et
maculas grauiū peccatorū; ab hac
tā multa p̄licile praquicūq; expi-
ari desiderat. necesse ē eccl̄ia
adeat. sacerdotes req̄rat. ut peccorū
ministerium qui ualeat maculas
peccatorū; hinc eq̄d̄ saulus de celo
quidē ad oī inferuit. et tam ad ana-
niā p̄ ipsū regenerandus destinat;
hinc etiā corneliū angelus p̄semet
ipsū exhortat. qui tam etiā petrū
accersit. recipit; quo ueniente
et uerbū dī cornelio et domui eius
et amicis adnunciantes. cecidit
sp̄s sc̄s sup̄ eos quia audiebant uerbū;
Itam petrus destitit quineos bap-
tismi p̄funderet. quos sp̄s sc̄s nouerat
consecratos; multiplex enī miscdia

+ xii

di hanc platis ecclie sacerdotib; con-
tulit potestate. ut et c. fientib; pe-
nitentie sanctione darent. et eade
salubris satisfactione purgatos. ad
ianuam reconciliationis admitterent;
Sic diuine uoluntatis p. s. d. i. s. ordinatis.
ut indulgentia di. n. n. i. s. supplicationib;
sacerdotu queat optineri. **E**t
factu edui rent. mundatis; bene-
d. n. i. u. d. e. n. s. f. i. d. e. i. s. t. o. r. u. m. i. s. i. t. e. o. s. a. d. s. a-
cerdotes. et ante qua ad illos ueni-
rent reddidit eis pristina sanitate.
ne illi uidelicet suo iudicio sed potius
gras saluatoris crederent eos esse sa-
natos; **U**nus autem ex illis. eccetera;
unus iste qui ceteris ingratis abeuntib;
solus rediit saluatori gras agens.
unus ecclie deuotio ad humilitate
significat. que uere deo cotidie grates
exsoluit. quia re p. s. i. s. p. s. u. p. t. i. o. n. i. s. s. u. e.
cogitationib; infirmitate suam
humilitate aspiciat. de bonis que agit
nihil sibi tribuit. sed omnia ad diuina
clementia p. c. e. d. e. r. e. c. f. i. t. e. t. l. u. r. e. a. u. t.
in faciem caderedicit. qd p. p. e. e. l. e. c-
to. r. u. m. e. s. t. i. n. f. a. c. i. e. m. e. n. i. c. a. d. i. t. q. u. i. d. e.
malis que p. p. e. t. r. a. t. e. r. u. b. e. s. c. i. t. C. o. r. a.
de p. s. e. c. u. t. o. r. i. b; d. n. i. d. i. c. i. t. q. u. i. a. a. b. i. e. r.
e. c. c. e. d. i. d. e. r. r. e. t. r. o. s. u. m. e. t. d. e. a. m. a. t. o. r. e.
mundi sub metaphora ascensoris equi-
p. i. a. c. o. b. d. i. c. i. t. u. t. c. a. d. a. t. a. s. c. e. n. s. o. r. e. i. u. s.
r. e. t. r. o. r. e. p. b. i. e. n. i. r. e. t. r. o. c. a. d. u. n. t. q. u. i. a.
d. u. m. a. l. a. p. e. t. i. t. a. m. o. d. o. a. n. t. e. m. t. i. s. o. c. u. l. o. s.
d. u. c. e. r. e. n. e. g. l. e. g. u. n. t. p. o. s. t. m. o. d. u. r. e. t. r. o.
h. o. c. e. a. d. s. u. p. p. l. i. c. a. e. t. n. a. q. u. i. d. e. r. e. n. o.
l. u. e. r. i. n. f. e. l. i. c. i. t. d. e. u. o. l. u. u. n. t. **E**t h. i. c.
e. r. a. t. s. a. m. a. r. i. t. a. n. i. d. e. a. l. i. e. n. i. g. e. n. u. s. s. e. p. e.

legimus in euglio. qui gentiles uenien-
tes ad d. n. m. u. t. e. u. a. u. d. i. r. e. n. t. e. t. s. a. n. a. r. e. n. t.
a. b. e. o. s. a. n. i. t. a. t. e. p. c. e. p. t. a. g. r. a. s. d. o. r. e. f. e. r. r. e.
s. t. u. d. u. e. r. l. u. d. e. u. e. r. o. e. i. u. s. i. u. g. i. t. m. i. r. a. c. u. l. a.
u. i. d. e. n. t. e. s. e. t. a. b. e. o. m. u. n. d. a. t. i. o. n. e. p. c. i. p. i. e. n. t. e. s.
s. e. m. p. i. n. g. r. a. t. i. p. s. e. t. e. r. S. p. i. t. a. l. i. t.
s. a. m. a. r. i. t. a. n. q. u. i. i. n. t. e. r. p. r. a. t. c. u. s. t. o. s. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t.
u. n. i. u. e. r. s. i. t. a. t. e. p. o. p. u. l. i. g. e. n. t. i. l. i. s. p. f. i. d. e. a. d. d. n. m. c. u. e. r. s. i. q. u. i. c. u. s. t. o. d. i. a. h. a. b. e. t.
a. d. h. u. m. i. l. i. t. a. t. e. s. e. r. u. a. n. d. a. d. u. e. n. i. g. e. n. t. i. l. i. s. a. d. d. n. m. c. u. e. r. s. u. s. o. m. e. b. o. n. u. q. d. h. a. b. e. t.
e. i. t. r. i. b. u. i. t. a. q. u. o. a. c. c. e. p. i. t. p. p. s. e. c. t. o. b. e. n. e. f. i. c. i. a. s. i. b. i. d. i. u. i. n. i. t. u. s. c. o. n. l. a. t. a. u. i. g. i. l. a. n. t.
c. u. s. t. o. d. i. t. d. e. c. a. n. t. a. n. s. c. u. p. s. a. l. m. i. s. t. a. s. f. o. r. t. i. t. u. d. i. n. e. m. e. a. a. d. t. e. c. u. s. t. o. d. i. a. e. c. c. e. t.
Respondens autem ihs. dixit. n. n. e. d. e. c. e.
e. c. c. e. t. m. e. r. i. t. o. s. a. l. u. a. t. o. r. e. o. s. q. u. i. i. n. g. r. a. t. i.
p. s. e. u. e. r. a. n. t. q. u. a. s. i. i. g. n. o. t. o. s. r. e. q. u. i. r. i. t.
c. u. d. i. c. n. o. u. e. u. b. i. s. s. i. c. u. t. e. n. i. e. o. s. q. u. o. s.
e. l. i. g. i. t. s. c. i. r. e. c. o. p. b. a. t. i. t. a. e. t. e. o. s. q. u. o. s.
r. e. p. b. a. t. n. i. n. c. o. n. g. r. u. e. n. e. s. c. i. r. e. d. i. c. i. t.
u. n. d. e. e. t. q. u. i. b; d. a. i. n. f. i. n. e. d. i. c. t. u. r. u. s. n. e. s. c. i. o. u. o. s. n. i. q. d. l. a. t. e. a. t. d. n. a. l. i. q. u. i. d.
s. e. d. q. u. i. a. i. m. p. i. o. r. u. m. u. i. a. s. q. u. o. r. u. m. f. i. g. u. r. a. i. s. t. i.
p. r. e. n. d. u. n. t. l. e. p. s. i. q. u. a. s. i. i. g. n. o. t. a. s. r. e. p. b. a. t. s. i. c. u. t. e. t. n. e. s. c. i. r. e. m. e. n. t. i. r. i. u. i. r.
u. e. r. a. x. d. i. c. i. t. q. u. i. l. a. b. i. p. m. e. n. d. a. c. i. u. m.
d. e. d. i. g. n. a. t. n. i. q. u. o. s. i. m. t. i. r. i. u. e. l. i. t. n. e. s. c. i. a. t. s. e. d. q. u. i. a. f. a. l. s. a. l. o. q. u. e. r. i. t. a. t. i. s. a. m. o. r. e. c. o. n. t. e. p. n. a. t. d. i. c. i. t. e. r. g. o. d. n. s. n. n. e. d. e. c. e. e. c. c. e. t.
n. o. u. e. n. a. r. i. u. s. n. u. m. e. r. u. s. s. i. u. n. u. i. n. a. u. g. m. e. n. t. u. s. i. n. p. c. i. p. i. a. t. q. u. a. n. d. a. f. o. r. m. u. l. a. m.
u. n. i. t. a. t. i. s. e. x. p. l. e. t. e. t. i. n. d. e. n. a. r. i. u. s. u. r. g. i. t. q. u. o. n. u. m. e. r. o. i. d. e. n. a. r. i. o. t. a. n. t. a. s. t. i. c. o. p. l. e. x. i. o. u. t. u. l. t. e. r. a. i. l. l. u. a. l. i. u. s. n. u. m. e. r. u. s. n. o. n. e. x. c. r. e. s. c. a. t. n. i. s. i. h. i. c. i. d. e. n. a. r. i. u. s. r. e. p. e. t. a. t. a. c. a. p. i. t. e. i. d. e. a. b. u. n. i. t. a. t. e.

Unum ergo ad unitatē suā custodiendā
nō indiget nouē; nouē uero indigent
uno: ut quēdā effigies unitatis comple
atur: id est denarius; similiter illi qui
s̄ intra unitatē scē ecclē collocati qui
designant p̄ unū: nō indigent auxilio
eoy qui extra sunt positi p̄ infidelitatē;
illi uero qui foris s̄ indigent ad iutorio
electorū: ut p̄ eoy ministeriū et in
cessione mereant scē ecclē incor
porari: qm̄ aliter saluari nō poss; **N**onē
inuentus est ecclē; supra decem mundatos
asseruit: nunc autē neminē dicit in
uentū qui rediret et daret gl̄am dō:
nisi illū alienigenā; lux talit̄ teram:
facile ē hominē uideri corpore sana
tū: et tam p̄sistere ingrātū; Sp̄italit̄
autē mirū curis eos dicat eē sanatos:
qui gradū de infidelitate ad fidem
conuertuntur: et tam p̄manere eos
ingratos; Si enī p̄fectem mundus est
aliquis p̄ fidē et baptis mū: quomodo
ē dō ingratus cuius misericordia ab in
fidelitate adductus est ad fidem:
Et si ingratus: quomodo mundus:
Sed sciendū quia s̄ quidā in congre
gatione fidelīū: qui mundantur
quidē p̄ fidē et baptis mū: ingrati
uero p̄ bonā operationē p̄sistunt;
de quib; dicit ap̄ls paulus; Cū cogno
uissent dñm non sicut dñm gl̄orifica
uerunt aut gr̄as eger; Cū enī dicit
eos dñm cognouisse: ostendit munda
tos eē a lepra infidelitatis p̄ baptis
mū; Cū uero addit non gl̄orificas
se illos dñm nec illi gr̄as egerisse:
accusantur ingrati; **E**t ait illi;

64
Surge uade; surge uidelicet auicius
peccatorū: et p̄ge ad opationē uirtutū;
quia fides tua et cet; quib; uerbis ap̄te
ostendit: quia si fides sua hunc saluauit
qui ad agendas gr̄as saluatori humilit̄
redit: absq; dubio p̄didit illos quide
p̄cepta sanitatis ingrati: mundatori
gr̄as rependere neglexer; sp̄italit̄
quoq; possum̄ intellegere: quia si
illos qui intra scām ecclē consistunt
fides sua saluos facit: p̄cul dubio eos
qui extra manent infidelitas sua dāpnat;
illud etiā in isto qui iacens ante pedes
dñi surgere iubet ostendit: quia qui
fidē rectā cū humilitatis obseruatione
tenent: atq; cōditoris suo sē humilit̄
subdunt: quoy figurā iste p̄tendit
qui mundatus ad gr̄as dō agendas
redit: p̄ diuini uerbi consolationē
a peccatis resurgere et ad opā uir
tutū subent̄ accedere: donec crescentib;
uirtutib; cotidie incrementis ad illā p̄
fectionē sublimē: in qua dñm deoy in sion
p̄petuo contēplari mereant̄. am;
EBD XII. POST PENT.
LECTIO SCIEUG. SC D MATHIU;
NILLO TEMPR. **D**ixit ih̄s discip̄t̄ suis;
Nemo potest: duob; dominis ser
uire; Aut enī unū odio habebit et
alterū diliget: aut unū adherēbit
et alterū contempnet; et reliqua;
Hec uerba redemptoris nr̄i:
ad cōtras istius sc̄ti euitandas nos
infernunt: ut et temporalia con
tēpnere: et celestia semp̄ frudeamur
appetere: **N**emo inquit
potest: duobus dominis seruire;

que sententia iuxta littera etiam
non exposita claret: quia scilicet
nemo duobus dominis carnalibus
ita potest seruire: ut ambobus
equaliter placeat: utrisque equa-
liter obsequatur. Spirituali uero
intellectu quis sint isti duo
domini: subsequenter ostendit
cum subdit: non potestis deo serui-
re et mammonae: id est christo
et diabolo; que enim participa-
tio christi et diaboli? aut lucia ad
tenebras: mammona apud
hebreos uel syros: diuitie di-
cuntur; punice autem mammona:
lucrum uocatur; utrumque autem:
ad unum finem pertinet; ad tenden-
dum ergo quod non a te: non potestis
deo seruire et diuitias possidere:
sed non potestis inquit deo ser-
uire et diuitis; nam antiquos
patres nouimus temporaliter
diuites fuisse: quos tamen
indubie constat perfectissimos
in diuerso uitio extitisse: diues
namque fuit abraham: diues
Iob: diues dauid: aliique
quamplurimi; Sed isti quamuis
habuerint diuitias: non serue-
runt diuitis sed deo: quia spem
suam diuitis nullo modo com-
miserunt: nec custodierunt
eas ut serui: sed distribuerunt
ut domini: tenentes eas in
usu non in desiderio: et tanquam
ex latere sibi datas utiliter
disponentes: memores

psalmi precipientis; Diuitiae
si affluant: nolite cor apponere;
quisquis ergo custodit diuitias
ut seruus et non distribuit eas
ut dominus: seruus est diuitiarum;
Et seruiendo diuitis compellitur
seruire diabolo: quia cupiditate
diuitiarum implicitus: diabolo
se subdit: qui merito sue prau-
tatis terrenis rebus prepositus
est. et ad id princeps huius
seculi appellatur; aut ergo dominus;
unum dominum odio habebit
homo id est diabolum: et alterum
diliget id est christum: aut unum
sustinebit uide licet diabolum
tanquam durum et asperum dominum:
et alterum contempnet et despi-
ciet: hoc est dominum; Et notanda
proprietas: uerborum dominico-
rum; Cum enim premisisset dominus
dicens: aut enim ^{unum} odio habebit
et alterum diliget: non est
subsecutus econtra ut diceret:
aut unum diliget id est diabolum:
et alterum odio habebit hoc est dominum:
quia nulla mens hominis tam
peruersa est que dicat: aut
dominum se odio habere: aut diabolum
diligere; Conuenienter autem
ad didit: aut unum sustinendum
hoc est diabolum: et alterum
contempnendum uidelicet dominum;
Contempnit enim dominum sed tamen non
odit: quisquis precepta illius
contradicens despicit; sustinet
diabolum tanquam durum et

crudele habeat dñm sed tam non
 diligit: qui cūq; p cupiditate diui-
 tiarū illi se subdit. qui princeps
 mundi habet dicente dño; Uenit
 princeps mundi huius. et in me non
 inueniet quicquā; sed licet illū sus-
 tineat tanquā crudele dñm: nō tam
 diligit ut iā dictū est; uerbigrā;
 si quis in aliqua domo ancille
 cuius libet hominis potentis copulat:
 etiā si nō diligit eū cuius ancillam
 diligit: ppter uim tam sue cupi-
 dinis dura sustinet seruitutē. su-
 biacendo se illi cuius ancillā sibi con-
 iunctā diligit; Sic et homo diligens
 diuitias: seruus est diaboli qui caput
 et princeps: amatorū mundi; Ideo
 dico uob: ecce; Tanquā dicat; quia
 dixi nō posse uos seruire dō et cupidi-
 tatib; mundi: ideo dico uob ne solli-
 citi sitis in aggregandis diuitiis: quib;
 mens simplicita. alienet ab amore
 sui creatoris; sed cū primō homini
 ad nō dictū sit: In sudore uultus tui
 comedes panem tuū: quid ē qd nō disci-
 pulis immo cunctis fidelib; pcept:
 ne solliciti sint quid manducare et
 bibere uel induere debeant: nūqd
 phibet hominē laborare. qui prius
 iussit in sudore uultus panē comedere:
 nequaquā; sed in his pceptis dominicis
 illa differentia ē ad tendenda: ut
 unus quisq; ea que corpus ad cibū uel
 indumentū flagitat pcurare studeat:
 ne deficientib; his que naturalis fragi-
 litas exspectat: utpote sine quib; nō ualet
 subsistere: etiā ipsa uita genuino ad-

iutorio priuata deficiat; sollicitudinē
 autē in his adhibere uetām: qd intel-
 legit cura supflua; Unde pulchre
 hanc ueteres ita diffinier: ut dice-
 rent sollicitudinē ēē egritudinē
 animi cū inmoderata cogitatione;
 In hoc autē qd dicit: ne solliciti
 sitis anime uere quid manducetis:
 querendū utrū cibis istecor poreus
 quesumus: ad animā que est
 incorporea. an ad corpus ptineat;
 Ad qd dicendū: animā hoc loco p-
 sentia uita que alimentis ac uestib;
 retinet posita ēē: in cuius causa
 labor exercendus est ad eā susten-
 tandā: sollicitudo autē tollenda.
 ut habentes uictū et uestitū his
 contenti simus; siue anima p ipso
 corpore quo continet est posita:
 a parte scilicet totū; sicut legimus
 descendisse iacob in egyptū in
 animab; lxx: cū animas non
 absq; corporib; descendisse ma-
 nifestū sit; Ceterū de spīali cibo
 ac uestimēto: ualde nos semp
 oportet ēē sollicitos. **N**onne
 anima plus est quā esca: ecce;
 Ex his duab; substantiis conficit
 homo: anima uidelicet et cor-
 pore; ammonet ergo nos dñs
 hac sententia: ut nō minorem
 multo amplius nob dñm dedisse:
 in eo qd nos cū non essem cōposuit
 ex anima et corpore: quā sit ali-
 mentū et tegimentū: ut sit sensus;
 qui maiora uob pstat id: animā
 et corpus: pstat utiq; et minora

questio

finis.

uictū uidelicet et uestimētū. **R**espice
uolatilia celi. et cetera; ducit nos dñs ad
consideranda minora opa: quatinus
ex reb; minorib;: maiora nob; faciliū
psuaderi possint; nulli enī dubiū ē.
qd; homo maius sit quā aliqd; uolatile;
homo ad imaginē et similitudinē dī
factus est: uolatile uero creatura
quidē dī est. sed tam irrationalis;
Et cum mori corpore. mori et anima;
homo uero quāuis mori corpore.
Animatam uiuit cū dō; Aut ergo;
Respice id: considerate uolatilia
celi: qm̄ n̄ sē idē n̄ seminant. neq; me-
tunt hoc ē n̄ colligunt neq; cōgregant
in horrea uidelicet in granis: et
pātūr celestis pascit illa; Hoc ē. absq;
ulla sollicitudine et sine aliqua sua
pudentia nutudialunt; Si ergo uo-
latilia quorū mortalī: animā puden-
tia sui creatoris alunt: multo magis
homines quib;: p̄ntas repmittitur.
illius munificentia gubernant; qui
dā plus appetentes sapere quā oportet.
uoluerunt hunc locū allegorica
interpretatione discutere: dicentes
puolatilia celi anḡlos designari.
qui absq; ulla curā uiuentes p̄petua
securitate et quiete potiunt: non
ad tendentes illud qd; sequit; n̄ ne
magis uos pluris estis illis. simplicit̄
ergo hec sunt accipienda et ad hoc
posita ut dē reb; minorib;: maiora
psuaderent; **N**on enim magis uos
pluris estis illis. n̄ dīc plures estis
quia plures ad numerū p̄tinet.
sed plures id: carioris p̄tū estis.

hoc ē plus ualeatis; Rationalē n̄q; ani-
mal qd; homo: sublimius ordinatū:
in rerū natura quā in rationalia
sicutis aues; Illi enī corpore morien-
tes: anima quoq; intēunt; homo uero
et sic corpore mortalī: animatam
in mortalī psistit. siue ad gl̄am siue
ad penā; **Q**uis autē ur̄m cogitans:
et cetera; sensus: si ē aliquis ur̄m qui ad
staturā suā unū adicere cubitū pos-
sit ut uell longior uellatior uideat.
cogitet quē uis modī ē quomodo
illud uestiat et pascat qd; ipse sibi
adiect; Ceterū qd; dī creauit. et cū
sine ur̄a sollicitudine uestire ac
pascere p̄curabit; Illi ergo relin-
quite curā tegendi corporis: cuius
cura factū est ut tante stature
corpus habeatis; **C**onsiderate lilia
agri et cetera; dederat documētū de
alimētis ex cōparatione uolatilium
celi: dandū erat etiā de uestimētis ex
emplū collatione liliū agri; Lilia
autē agri pomib; herbis posita nouē-
rim: quē non laborant in crescendo
neq; nent. id: filia n̄ torquent ut
pulchra sibi indumta coaptent; De
quib;: seq̄t; dico autē uob;: qm̄ nec sa-
lomō et cetera; In tōm̄ reges israheli-
tarū salomō edictissimū fuisse.
regū narrat historia; qui n̄ reli-
quas dignitatū diuitias decore uesti-
tū pollebat: a deo ut singula minis-
trantiū officia cū omib; sibi subiec-
tis p̄p̄riis ac singularib; uterent̄
indumtis; sed quāuis tanto honore
fuerit decoratus: non ē tam tanta

fz

pulchritudine cooptus sicut unū
ex istis subauditur liliis; Et reuera que
textura aut pictura exentiū mulie
rū ualeat florib; coequari; quid ita
rubet ut rosa; Quid ita candet ut
liliū; Lauero uiole colore pulcher
rimū. nulla purpura superare nulla
ualeat tinctura supgredi; qd autē
nec salomon in omi glā sua; In omi
glā dicit idē in magnitudine regni.
in pulchritudine deliciarū. uel ut
diximus in distinctione et uarietate
uestiū; Cura autē hanc deliliis similitu
dine p̄miserit. subdendo manifestat;
Si autē fenū agri eccet; fenū agri idē
appellat. qd et sup̄ius lilia agri; Om̄s
uidelicet herbas. pulchris colorib;
decoratas; Cras autē in scripturis p̄
futuro tēpore accipit. dicente iacob;
Exaudiet me cras. iusticia mea; Et in
samuhelis phantasmate. phitonis; a
loquit ad saulē; Cras eris mecum; Et est
sensus; Sids ea que cito decidunt et
marcescunt. fenū uidelicet qd hodie
ē in sua uiriditate et cras in clibanū
idē in ignē mittit. tanto decore
circū dat. quanto magis ea que nob̄
necessaria sunt p̄uidebit quia dū ita
p̄tinetis et̄nā. minimos autē fide
appellat aptos. quia nec dū fide ip̄
fecte culmen subierant; Unde et
dn̄ dicebant. augenob̄ fidē; **N**olite
ergo solliciti ēē. eccet; notandū qd
n̄ ait. nolite querere uel solliciti ēē
decibo aut potu. sed quid inquit
manduceis aut bibatis. eccetera;
ubi illi p̄prie notant qui in congre

ly

gationib; constituti. sp̄reta cōmunionē
aliorū. lautiora uel austeriora p̄
ceteris cū quib; habitant. alim̄ta
uel indum̄tare q̄r; **H**ec enī om̄a.
gentes inq̄r; Exceptis paucis iudeis
qui legē habentes d̄m celi uenerabant;
reliques p̄niuersū orbē nationes
idolis seruientes. gentes appella
bant; de quib; hic d̄ns dicit. hec om̄a.
gentes inquit; Illi scilicet qui ignorant
d̄m. q̄ nesciunt aliud cogitare quā
terrena; quib; n̄ est cura futuroꝝ.
sed tantū p̄sentib; delectant; Cōpa
rati enī sunt iumentis insipientib; et
similes factis illis; **S**citi enī pat̄r̄.
quia his om̄ib; indigetis; hinc qdā.
sup̄flue dogmatizantes obiciunt;
Sids inquit ante quā petam̄. scite
q̄b; indigem̄. quid necesse ē ut eū
p̄ nr̄is necessitatib; exorem; Ergo
frustra scienti loquim; Quibus
respondendū ē. quia non sumus
narratores sed potius rogatores;
aliud ē enī nescienti narrare.
aliud scientē humilit̄ exorare;
uult ergo se petianob̄ qui nouit
etiā ea que petere debeam̄. ut
nr̄a petitio p̄miū consequat̄;
Querite ergo primū regnū d̄i. eccet;
primū non ponit hoc loco pro
numero. sed p̄ quantitate; primū
idē ante om̄a et sup̄ om̄a. querite
regnū d̄i; Regnū autē d̄i in sc̄is
scripturis quatuor modis accipit;
aliquando enī significat p̄sentē
eccl̄am. ut illud; Om̄s scriba doc
tus in regno celoz. hoc ē in p̄sentē

77

questio in p̄p̄a

Quia d̄m

ecclia; Aliquando scilicet scriptura cum illis; auferet autem vobis regnum dei: id est intelligentia diuinarum scripturarum; Aliquando celestem patriam: ut iohannes dicit; penitentiam agite: ad propinquandum enim regnum celorum; Aliquando vero significat ipsum dominum iherosolymum: sicut ipse loquitur ad iudeos: regnum dei intra uos est: id est christus per humanitatem inter homines habitat; Et sicut in presentia lectione cum dicit: querite primum regnum dei: et iusticiam eius; Ille iusticiam querit: qui bona opera exercens: dicitur et preceptis illius in omnibus obtemperat; Et hec omnia adiciuntur uobis; Quia adhuc in hac uita manentes: absque alimentis et indumentis illa transire non possumus: cum premisisset primum querere regnum dei et iusticiam eius: statim addidit; Et hec omnia bona subaudi temporalia: adiciuntur uobis; ubi notandum: quod ideo iubentur maiora queri: id est regnum dei et iusticiam eius: ut minora possint consequi: id est bona uite presentis; de quibus non dixit dabuntur sed adiciuntur: tanquam uidelicet necessaria quibus non fruamur sed quasi itinere positi uitam; Temporalitas enim in usu nobis debet esse: ad eternitatem uero toto aduersu oportet nos

tendere: ne si hic peregrinatio nostra patrie preferamus: ad illam ad quam festinant electi patriam: reuertentem uero defixi obstaculo peruenire nequeamus; nos igitur monitis nostri saluatoris instructi: non queramus cum gentibus; cum ignorantibus; bona solummodo terrena sed potius eterna hoc est dominum iherosolymum: ut hic in presentia ipso possumus bona temporalia adipisci: et in futuro eterna beatitudine promereri: ipso largiente qui uiuit et regnat dominus in secula seculorum amen; **EBD.**

XII. POST PENTECOSTAM LECTIO SECUNDA SCILICET

In illo tempore: Ibat iherosolyma in ciuitate que uocatur naum: et ibant cum illo discipuli eius et turba copiosa; et reliqui; **B**eato hieronimo docentem discimus: quia naum ciuitas est galilee: puerum iudeorum duobus milibus distant a monte thabor: In quo monte docuit dominus octo beatitudines et pene omnia mandata noui testamenti; Cuius porte ad propinquans dominus: obuium habuit corpus defuncti quod ad tumulum extra ciuitatem efferebatur: quod unicuique mater: quia preter illud alium non habebat; **E**t ibant cum illo discipuli eius: et cetera; Quare turba multa ierit cum domino: iohannes euangelista manifestat cum dicit; quia uidebant

67
signa que faciebat; quia enim
dominus quo cumque ibat miracula
faciebat. idcirco ibant cum eo
discipuli eius adherentes ei.
ibat et turba copiosa; Hec autem
uirtus a saluatore mirabiliter
patrata. iuxta historiam
aper tissima est; Ceterum spirita
liter intellecta. non modicam
edificationem audientium
mentibus sub ministrat; defun
ctus enim iste. iuxta spiritalem
uel moralem intelligentiam qui
extra portam sue ciuitatis multis
intuentibus est exportatus.
significat hominem peccatis
mortuum et loetifero criminum
funere soporatum; qui cum
in anima mortuus existat.
ipsam tamen mortem anime sue
non iam occultis cogitationum
latebris contegit. sed sicut
per ostia ciuitatis. ita per iudicium
prae conlocutionis uel male
operationis suam pessimam
uitam. malo exemplo ad mul
torum noticiam perducit; nec iam
peccata sua erubescendo abs
condit. sed audacior factus
in malum. ea imitanda aliis
proponit; de talibus. propheta
dicit; peccatum suum quasi
sodoma predicauerunt. nec
absconderunt; Et rursus ad
peccatrice animam; frons inquit
meretricis facta est tibi.
noli isti erubescere; per

portam uero ciuitatis qua
defunctus efferebatur.
unus de quinque sensibus
corporis intel legitur;
quinque enim sunt. corporis
sensus; uidelicet uisus.
auditus. gustus. odoratus
et tactus; Ciuitas enim
unius cuiusque anime.
corpus eius est; In quo tanquam
in ciuitate. clausa in
habitat; per cuius ciuitatis
portas mortuus effertur.
cum quis per aliquem corporis
sensem male uoluntatis
iudicium ostendens. mortuum
se in anima esse declarat;
uerbi gratia; qui uiderit
mulierem ut concupiscat.
per portam oculorum suorum
signa sue mortis emittit;
dum quilibet aurem suam
aperit ad uerba ociosa
et cantica turpia. uel ad
suscipienda detractionis
uerba. hic talis aurem suam
efficit portam mortis anime
sue; Similiter qui seminat
inter fratres discordias.
cuius os loquitur uanitatem.
qui non solum ociosis sed et
nocuiis sermonibus linguam
suam accommodat. os suum porta
mortis efficitur. per quam
mortuus extra hatur;
pari modo quod de his diximus.
de ceteris est sensibus sentiendum;

finis.

Hinc ppheta alibi deplorat dicens;
Intrauit mors: p fenestras nrās;
Rursumq; Oculis meis dep̄datus
est animā meā; quem ad modū enī
si hostis p fenestras intra urbem
iacula intorqueat: inter cl uos
sauciat et occidit: ita maligni
sp̄s: cū p aliquem defensib; corporis
telū temptationis in mentem
adegerit: mox animā a suo statu
deicit: ac pestifera internitione
pimit; pro inde diuinā puidencia
a nobis est humiliter imploranda:
ut cunctas ciuitatis nostre por-
tas custodiat: quas ne seuiens
inimicus obsideat: ipse eas
contra machinas illius misericor-
diter claudat: et in portis nrīs
laudem suam iugiter adnunci-
ari pmittat; non autē transeuntē
intuendū est: quod hic ipse defun-
ctus: filius unicus matris suae
fuisse perhibetur; licet enī ecclesia
que est mater cunctorū credentiū
ex multis sit collecta per sonis:
rectissime tamen singuli quiq;
fidelīū: uniuersalis ecclesie se
filios confitentur; nā et electus
quilibet quando ad fidem instru-
itur: filius est; quando alios
instruit: mater; Sic paulus
apostolus: mater nū fidelibus
affectū impendens aiebat; filioli
mei: quos iterū parturio; **E**t hec
uidua erat; hec uidua: scām
ecclesiam significat; que uidua
dicitur: hoc ē a uiro diuisa; post

quam enī xps uir illius qui et redē-
ptor eius per ascensionem humani-
tatis abiit in celū: scā ecclesia tanquā
uidua remansit interris; uti de-
scriptū est; non est uir in domo sua:
abiit uia longinquā: sacculū pecu-
nie secū tulit. in die plenae lune
reuersurus est domū suā; Cuius
sententie: talis est intellectus;
non est uir in domo sua: id est phu-
manitatem n̄ est xps iā in ecclesia sua;
abiit uia longinquā: quia ascen-
dit in celū; sacculū pecunie secū tu-
lit: id ē humanitatem plenā diuinitatis
thesauro: sup celos exaltatā in pa-
tris dextera collocauit; in die
plenae lune reuersurus ē domū suā:
id ē impleto numero electorū in
ecclesia: in fine mundi rediturus ē
ad iudiciū: ut assumat sibi sponsā
ecclesiam suā; **E**t turbaciuitatis
multa cū illa; non casu aliquo sed
diuinitus credit actū: ut multa ta-
dnm. multa uiduā comitarietur:
quatinus tanto conspecto miracu-
lo: multi testes: multi existerent
laudatores; **Q**uam cū uidisset
dn̄s: ecce; pulchre euangelista
primo dn̄m tanquam uerum
hominem misericordia motū fuisse
demonstrat: ac deinde tanquam
uerum dn̄m mortuū suscitasse com-
memorat: ut et in compassionē
qua uidue misertus ē: exemplū
nob̄ imitandae pietatis tribueret:
et in effectū miraculi potentiā
diuinitatemq; illius qua etiam

mortuos suscitavit. admirandā
et p̄dicandā pponeret; nolū inquit
flere; Tanquā diceret; Cessā quasi
mortuū plangere. quē p̄tinus ui
debiā mortuū resurgere. **E**t
accessit ecce cigit loculū. hoc ē
feretrū in quo mortuus ferebat.
qd̄ a ferendo nom̄ accepit; **H**i
autē qui portabant. steterunt; Cum
uidissent dñm ad p̄p̄inquantē.
qui mortuū ferebant steterunt.
cupientes misericordiam illius in resus
citatione mortui cernere. Loculus
in quo mortuus ferebat. consci
entiā male desperati hominis pec
catoris significat; baiuli qui mor
tuū ad sepeliendū portant. uel
inmundā desideria quē hominē
ad interitū pertrahunt accipiunt.
uel certe conloquia mala sociorū.
quidū blandis lenocīis animā in
securitatē mittunt. quasi mortuū
nē surgere ualeat in defossa
tellure sepeliunt; Dñō ergo locu
lū funeri tangente baiuli subsis
tunt. quia dñs cor hominis pec
catoris p̄ internā inspirationē
conpungit. carnalia et inmundā
desideria atq; mala conloquia
decipientiū sociorū c̄tinuo con
quiescunt; Sicq; in semet ipsos
reuerſi dñm adiutā uocantē au
diunt. uocantq; dignis conuersi
onibus opib; respondent; **E**t ait;
Adolescens. tibi dico surge; mortuus
quidem erat ille. sed quia dñō om̄a
uiuunt. mortuo uel ut uiuoloque

bat̄ dicens. tibi dico surge; **E**t
resedit quierat mortuus; In̄ dictū
dñi et factū. nulla distantia ē; Ipse
enī dixit et factū. mandauit et creata;
Et om̄a quēcūq; uoluit. fecit in celo
et in t̄ra; **E**t cepit loqui; post re
suscitatione suā mortuus loq̄ cepit.
ut uidelicet p̄ hoc uera resurrectio
illius monstraret̄. quatinus non
phantasma sed ueritas crederet̄;
Et dedit illū matri suę. mortuo
resuscitato et p̄fecte sanitati res
tituto. dedit illū matri suę; Sp̄italit̄
uerō mortuus resurgit et reside.
cū p̄inē nā cōpunctionē a morte
anime peccator reuiuiscit; Incipit
loqui. cū uerbo exhortationis atq;
exemplo suę cōuersationis alios ad
penitentia inuitat; reddit matri
cū p̄ sacerdotale ministeriū cōmu
nioni reformat̄ eccl̄e; **A**ccepit
autē om̄s timor. et cetera; Sicut
resuscitatio istius mortui quē uisibilit̄
in corpore facta ē. puocauit ho
mines ut exterius admirarent̄.
ita et resuscitatio sp̄italis quē cotidie
in animab; fidelium fit. amonet nos
ut interius a morte anime resur
gere scudeam; quanto enī pericu
losior ē mors anime adiutā rede
untis. tanto plures illius corri
gunt̄ exemplo; nā p̄ exemplū
dauid regis et p̄phete. ac beati
petri apli. qui penitentes a morte
anime cito surrexer̄. multi
penitentes salutē meruer̄. qui
quo maioris et altioris gradus

fuerit eo periculosius ceciderit; Et
quo grauior fuit casus illorum: eo
pietas domini erigentis gratior in eis
emicuit; quo uero amplior pietas
domini in eis apparuit: eo firmiter
spes salutis cunctis ad peniten-
tia uenientibus; remittit. **Q**uia
propheta magnus: surrexit in nobis;
Simplices turbe ignorantes
legem et prophetas aduentum
filii dei iudeis remittentes:
cum uiderent dominum in hominem in
homines corporaliter conuer-
santem: et ex uirtute diuine
potentie mirabilia opera fa-
cientem: putabant eum unum esse
ex prophetis quia aliquando in
populo israelitico miracula
facere soliti erant: Et ideo er-
rore decepti clamabant dicen-
tes; propheta magnus: ecce; Sed
quamuis cum quadam deuotione
animum errarent istae turbe:
non in toto tam errabant; In hoc
enim errabant: quod eum purum hominem
tantum esse putabant; In hoc autem
nequaquam errabant: quod eum pro-
phetam esse dicebant; ipse enim
uerus erat propheta: quia quae uen-
tura erant uerissima assertionem
predicebat; nam et ipse dominus propheta
se esse testatur: cum dicit; non capit
prophetam perire: extrahierusalem;
et alibi; non enim inquit propheta sine
honore: nisi in patria sua; **Q**uia
dominus uisitauit plebem suam; uisitauit
autem dominus plebem suam: mittendo uerbum

in carnatum in mundum: quod per ipsam sub-
uentionem illam liberaret: et a longa
infirmirate immo a morte qua
diutius torpebat redimeret; neque
solum modo plebem suam uisitauit: sed
etiam cotidie fideles suos uisitat per
euangelium suum. predicta prophetarum: atque
per exempla precedentium patrum;
uisitat etiam plebem suam dominus: cum uni-
cuique electorum per administrationem
sancti spiritus: uel terrorem eterni supplicii:
uel dulcedinem patrie celestis in-
trinsecus demonstrat: Et quae ad
modum a morte anime resurgere
ualeat: occulta inspiratione e-
docet; **I**nterea conlatis quatuor
euangelistarum narrationibus:
tres mortuos inuenimus a domino susci-
tatos: quamuis plures eum resusci-
tasset dubium non sit: licet scriptum
non legatur; multi ergo dicit beatus
augustinus sine dubio a domino sunt
corporaliter suscitati: sed non frustra
tres commemorati: filia scilicet
archisynagogi: adhuc intra domum
mortua iacens: et iuuenis iste
extra portam delatus: et lazarus
quadriduani sicut fecerat; qui
tres mortui: significant tria
genera hominum peccatorum: quos
hodieque a morte anime in sancta ecclesia
resuscitat christus; Sed uideamus:
quae sint ista tria genera mortuorum;
Sunt namque nonnulli qui male cogita-
tioni consentiunt: et peccatum quidem
intra in corde habent: in facto
tamen nondum ostendunt; sed ut

saluator peccatores huiusmodi
se uiuificare posse significaret.
suscitauit archisynagogi filia adhuc
intra domū iacentē. quā sine quicquid
delicti in secreto cordis latentem;
Alii puer se cogitationi inherentes.
post cōsensū peccati labunt in factū.
tanquā extraferentes mortuū. ut
qd latebat in secreto iā appareat
in publico; sed ne isti quoq; si penite
ant sint despiciendi qd non possint ad dñm
in anima uiuificari. dñs iuuenē ex
tra portā ciuitatis elatū suscitauit
et matrem reddidit. quia anima a pec
cato resurgere faciens unitatis scāe
ecclē refecit. Quidā uero nō solū
cogitando uel faciendo inlicita
peccant. sed etiā ipsa consuetudine
peccandi se quasi sepeliendo obruunt.
sed ut etiā talib; spes uenie nō deest.
sitamā sint cogitationes sollicitę
que super eorū salutē xpō inuigilent
tanquā deuote sorores. suscitauit
Lazarū quatuor iā dies in monumē
to habentē; simul etiā ut ostenderet
dñs leuiora peccata que in corde
et cogitatione fiunt. leuioris pe
nitentie remedio posse curari.
puellā in conclaui iacentē breui
ac facillima iussione euocat dicens.
puella surge; Quā et ppter facilitatē
resurgendi. iā mortuā fuisse nega
uerat; ut autē demonstraret gra
uiora peccata que absq; uerecundia
aliis imitanda pponunt. uel quib;
longa cōsuetudine peccator nō re
surgere ualeat deprimat ampliōri

† adolescens. tibi dico surge;

remedio penitentia indigere.
elatū foras iuuenē plurib; uerbis
ut resurgere ualeat cōpellat di
cens. Lazārū uero resuscitaturus.
claustra monumēti reuellipcepit.
fremuit spū. rursum fremuit.
lacrimatus est. et uocem magna
clamauit. Lazare. ueni foras;
Quartus uero mortuus dñō adis
cipulo nūciat. sed hunc nō resus
citauit. quia defuer qui prius uita
dñm pcarent; qui mortuus eos
significat. de quib; iohs ait. est
peccatū ad mortē. nō pillo. : dico
ut roget quis; peccatū enī ad mor
tē est. in peccato usq; ad mortē
pseuerare. quicūq; ergo in aliqua
ex supradictis trib; mortib; anime
se iacere cognouerit. peniteat
necesse est factorū. et fidelium pces
sibi coniungens. diuinā iugit pces
clementiam. ut celerit ad uitam
resurgere mereat. Am; **EBD.**

XVII. POST PENTEC.
LECTIO SCIEUG. SECUNDUM LUCAM

In illo tēpore. Cum intraret
ihs in domū cuiusdā principis
phariseorū sabbato manducare
panē. et ipsi obseruabant eū;
et ecce homo quidā ydropicus.
erat ante illum. et reliqua;
Adibat dñs carnalia hominū
conuiuia. nō tam ut extero
rib; ministrantiū epulis pasce
ret. quā ut ipse qui est panis
de celo descendens. auditorib;
suis dapē supni conuiuii —

X.
erogaret; qđ inde uerū eē pbat.
quia ubicūq; pransurus resedit.
aut docuit aliquid: aut signa
patrauit; qđ factū eē constat
in hoc conuiuio de quo presens
lectio texuit: in quo et miracu
lū patrauit et p dicationē exhibuit;
Agebat etiā hoc clem
tissimo pietatis affectu
ut familia que seruitute do
minorū semp occupata: libere
ad illū ubicūq; esset con
fluere nequibat: ipso ad ha
bitacula dominorū dignantē
ueniente: et p sentia illius cō
munit frui: et doctrinis refici:
et miraculis possent letificari;
Simul etiā noui testamenti fu
turis predicatorib; auctori
tate p ferebat: quatinus uer bū
salutis dominis et subiectis: libe
ris et seruis: superiorib; et infe
riorib; omib; absq; differentia
p sonarū imptirent: et ab his
quib; uer bū uite nunciabant:
humanitatis obsequia n̄ refuge
rent sibi exhiberi: digno cōm
mercio: ut quib; spiritalia se
minant: eorū carnalia metant.
Quod autē uocato ad princi
pis conuiuū dñō dicitur: et
ipsi obseruabant eū: describis
et phariseis subintelligendū
est: qui ad hoc aderant ut eum
potuissent reprehendere: du
plici uidelicet malignitate:
ut siue curaret ydropicū dam

pnarent illū quasi legis contēpto
rem et sabbati uiolatōrē: siue non
curaret: arguerent impietatis
uel impossibilitatis; Sicut enim
boni dñm sequebantur ut eius predi
cationē audirent et miracula ui
derent: sic contra scribē et pha
risei aderant: ut eū in suis actib;
potuissent calūnari; **E**t ecce
homo ydropicus: ecce ydropis
morbus: greco sermone ab aqua
uocabulū sumpsit; Grece enī ydor
aqua dicitur: Est autē humor qui
de uicio uesice nascitur: et inter
carnē cutēq; consistens: turgidū
reddit hominē: cū fecerit anhelitu:
ppriūq; est illi qui huiusmodi
pestelaborat: quo amplius bibe
rit amplius sitire; Et ideo n̄ in me
ritop significationē comparatur
diuiti avaro: qui quo copiosius opes
temporales aggregauerit: eo p fusi
us ad ampliora coaceruanda exardet
cit; nā nec inopia minuit: nec copia
explet: Illa sup hoc concordante
sententia: semp avarus eget; Com
parat etiā luxurioso cui libet:
qui quo effrenatius noxie delec
tationi inseruit: eo feruentius
ut eā semp iterare ualeat flāmet
cit; **E**t respondens ihs: ecce cetera;
qđ respondisse dicit ad eos qui nihil
dixerant: ad illud respicit qđ p
missum ē: et ipsi obseruabant eū;
Qui enī non minus cogitatus in
tuetur quā opa: non in merito
sic ad cogitata: quasi ad dicta

XI.

fin.

uel facta respondit; sed quia legis
periti quicquid dicerent contra se
preferre metuebant. merito inter-
rogati tacuerunt; nam si sabbatolicere
curare dixissent. septuaginta annis
sent. qui saluatore parati rephen-
dere. utrum curaret obseruabant;
At si non licere respondissent. profecto
reos se ostenderent. qui pecora sab-
bato curabant; sanauit autem dominus
ydropicum ante presentiam eorum. ut osten-
deret eis quia sicut ille sanatus est
corpore. ita illi si in eu credere
uellent. in anima sanari potuissent;
prudenti sane dispensatione dominus
ante legis peritos et phariseos ydro-
picum curat. et mox contra auariciam
disputat. ut per illam egritudinem quam
iste patiebatur in corpore. designa-
ret illorum infirmitatem quam tabes-
cebant in mente; diximus enim morbo
ydrops auariciam significari. quia
sicut ille aqua ita iste sitit pecuniam;
quo uicio phariseos laborasse. eu-
angelista manifestat. cum post non
nullas parabolas subiungit dicens;
Audiebant autem haec pharisei qui
erant auari. et deridebant illum;
Et respondens. et cetera; Cum nullius
interrogatio precesserit. quid sibi uult
quod tam sepe respondisse dicitur. sed
haec locutio. in sacris uoluminibus;
habetur usitata; Solet enim scriptura
nullo interrogante. hoc modo res-
pondentis uoce preferre sententiam;
Unde et illud. quod alibi in euangelio
legimus; In illo tempore. respondens

10
ihesus dixit. Confiteor tibi domine patre cel-
et terre. Et certe illo in loco nulla
uel patris uel alicuius interrogatio
precesserat. ut eum respondisse sciamus
illa auctoritas testaretur; hinc et
etiam quod sanctis mulieribus. ad sepulchrum
domini flentibus; nihil quod interrogantibus;
de angelo quod per phenix Christi resurrec-
tionem nunciare uenerat dicitur; Res-
pondens autem angelus. dixit mulieribus;
nolite timere uos. At ergo dominus; Cuius
urmasinus aut bos. eccet; his uerbis
sic dominus sibi calumniantes coarguit.
ut eos auaricie studere conuincat;
Surgens in sabbato bouem aut asinum
uel quodlibet animal in puteum cor-
ruens eripere festinatis. nam animal
sed ure auaricie consumentes. quanto
magis ego hominem qui pecore
multo prestantior est utpote ad
imaginem dei conditus debeo liberari.
Et pulchra ratione ydropicum ani-
mal in puteum decidenti comparat.
quia animal in puteum labens hu-
more aque laborat. quemadmodum
homo humore grauat ydropico;
Sicut et alio loco mulierem curam
quam satanas decem et octo annis alligauerat. comparat asino et boui. quae
animalia idcirco a prophetis soluntur
ut ad aquam ducantur; Spirituali uero
per bouem populus iudaicus intelligitur.
qui legis iugum durissimum traxerat;
Graue enim iugum fuit iudeis circuci-
sionem sufferre. festiuitates taber-
naculorum subdiu hoc est sub asperitate
imbrium atque calorem solis celebrare.

otiu sabbatoru seu festiuitate cus
todire. et cetera legis grauissima
honera in quib; cunctis retro tem
porib; ipsi seruier. obseruare; p
asinu uero qui onus dominoru fer
re consueuit. simplex gentilitas
designat. que adueniente dno
sarcinis peccatoru p grauatata erat;
uel p boues sapientes. p asinu uero
hebetes figurant; Recte igit dñs
in utroq; loco. boues et asinu in pu
teu labentes uel ap sepio solutos
sub significatione iudaici populi
atq; gentilis posuit. quia aduen
iens ipse mediator di et hominu in
hunc mundu. omi siue iudeos siue
gentiles. seu sapientes siue hebetes.
uinculis peccatoru in reticos inue
nit. atq; in imo concupiscentie
carnalis. tanqua in pfunditate
putei demersos repperit; Scrip
tu naq; est; Vinculis peccatoru
suoru. unusquisq; constringitur;
Et alibi; Omi peccauer. et egen
gla. di; **D**icebat autē. et ad
inuitatos parabola; hec amonitio
saluatoris ad littera utilit intel
lecta. docet humilitate n solu
apud dm. sed etia apud homines
esse laudabile; uerū qm eugla
hanc euangelicā lectione para
bolā nuncupat. parabola autem
dicit similitudo. breuit intuendū
quid mystice etia signet; Nuptias
appellari xpi et ecclie cū iunctione.
plurima exempla suffragantur;
Equib; unū ē; n poss filii nuptiaru

ieiunare. p sēte sponso; Et alibi
regnu celoru homini regi simile dr.
qui nuptias filios suos fecisse narrat;
Tunc enī dī pat filios suos nuptias fecit.
quando p incarnationis misteriu
scā eccliam illi p fide copulauit;
In nuptiis naq; sponsus sponse con
iungit. ut filii p creari possint;
Ita et unigenitus dī filius. sponsam
sibi de gentib; scā eccliam cū iunxit.
et multos filios sibi spūtales p adop
tionē effecit; Cuius sponsi thalamus
uterus uirginis marie fuit. in quo
diuinitatem suā humanitati nostre.
p suā incarnationē dignant sociari;
Ad has nuptias inuitatur omi. qui
ad menbraxpi et ecclie ptinet; quis.
quis ergo has nuptias uocatus adierit.
hoc ē. qui cūq; p grām fidei ecclie
semenbris coniunxerit. n discubat
in primo loco. hoc ē n de suis meritis
gloriando quasi de singulari pri
uilegio meritoru ceteris se pferat.
sed semphumilia de se sentire stu
deat; **N**e forte honoratiores sit.
et cet; Honoratiores post se inuitato
locū dat ille. qui securus de cōfi
dentia pristinae suae cū uersationis.
uidet se p ire in bono opere cita
agilitate. ab illis qui post se uocati
s; uerbi grā; qui ab ipsis etatis tene
ris in crēmtis addi seruitiū conuer
tit. plerūq; eū in bonis opib; illi
pcedunt. qui noui de scia actib;
reuerentes. in scis actionib; fer
uentes inueniunt; Et cū rubore
nouissimū locū tenere incipit.

cū de aliis quā de se meliora cog-
noscent. quicquid prius in sua
actione magnū putabat. ex
cōparatione alieni meriti infi-
mū humillimūq; diiudicat. dicens
cū ppheta; paup sum ego et in la-
borib; a iuventute mea. exaltatus
autē humiliatus sū et confusus;
Sed cū uocatus fueris idē cū ueneris
in societate ecclē. recūbe in nouis-
simo loco. idē humiliare te sentire
cura. et iuxta qd scriptū ē. quanto
magnus es humiliare in omib;

Et cum uenerit quite inuitant.
ecce ē; dñs nuptiarū ueniens ad
nuptias. quē humilē repperit
Amici nomine beatificat dicens
illi. Amice ascende superius.
quia dñs ih̄s xps ueniens ad iudiciū.
quēcūq; humilē in uenerit glori-
ficabit et exaltabit. atq; ad supi-
ora ascendere p̄cipiet. quia
scilicet illos sublimabit in supna
beatitudine. quos in hac uita de
suis uirtutib; humiliare sentire p̄-
spexerit. iuxta qd petrus ap̄ls
suos auditores hortat̄ dicens;
Humiliamini sub potenti manu
dī. ecce ē; unde et bene subdit;
Tunc erit tibi gl̄a; tunc. idē in
finem mundi. erit tibi gl̄a; benedic-
tunc. ne uidelicet si quid boni
agimus. laudē ab hominib; nunc
in p̄senti requiramus. sed tunc
idē in futura uita ad ore mu-
nerationē expectem; Scriptū
nāq; ē; hereditas ad quā festinat

in principio. In nouissimo
benedictione carebit; Quisquis
enī gl̄a uita p̄senti fuerit de-
lectatus. et summa glorie
quē in futurū debetur. in p̄-
senti possidere desiderauerit.
illa absq; dubio p̄nā beatitudi-
ne carebit. quē electis ad patriā
supnā tendentib; reseruat;
quē sententia euangelica
potest et in hac uita iuxta
litterā ueracit̄ intelligi;
qui enī in nouissimo loco recū-
bens inuenit. ueniente patre
familias altius sublimatur.
quia cotidie dñs in consortiū
electorū sp̄italit̄ atq; inuisi-
biliter ueniens. suas nuptias
intrat. cotidie habitus moresq;
fidelium considerat. et supbis
resistens eos quos humiles in-
uenit sepe alius p̄fert. ac
tantis munerib; specialium
donorū gloriū. ut tales
illiqui simul discubunt. hoc ē
qui in eadē fide quiescunt. con-
cordi admiratione efferant
p̄clamantes cū ps̄l mista;
mibi autē nimis honorati sum.
amici tui dī. **Q**uia om̄s quis
exaltat. ecce ē; hec subiecta
conclusio euangelice lectionis.
docet p̄cedentem quoq; para-
bolā misce intelligi; patet
enī quia nō om̄s quis corā homi-
nib; exaltat mox in hac uita
humiliat. et quis in conspectu

hominū humiliat exaltat. Cū econ-
trario nūquā ctingere soleat. ut
isq̄ in aliq̄ dignitatis apice sublima-
ri incipit. usq̄ ad finē uite exaltari
nō desinat. Et rursum is qui humilis ac
uere cundus ēē inchoat. in ipsa sua me-
diocritate usq̄ ad t̄minū uite p̄duret.
Ergo qui ad s̄ falli nō potest cuius uer-
ba sunt ista. et si hoc in p̄senti uitā
implet. restat ut in futuro sine du-
bio cōpleat. Tunc scilicet quando im-
pii et sup̄bi humiliabunt cū diabolo.
audientes ad nō. ite in ignē eternū.
eccet; iusti autē atq̄ humiles exalta-
bunt ad nō. p̄cipientes ab eo uocē
exoptabile. uenite benedicte patris
mei. eccet; quā uita audire meream̄.
ipse nob̄ largiri dignet. qui cū patre
et sp̄s cō. uiuit et regnat d̄s am̄.

EBD. XVIII. POSTER. LECTIO
SCIEUS. SCDM MATHEU.

VIII.

In illo tēp̄. Accesser̄ ad iūm
pharisei. et interrogauit eū unus
ex eis legis doctor. tēptans eū; et r̄q̄.
Postquā ministri et discipuli pha-
riseorū dñm de redditione uecti-
galis tēptantes ut superior nar-
ratio describit c̄futatis. Itemq̄
sāducei ut negaret resurrectio-
nē. turpissima obposita fabula
similit̄ coarguti recesser̄. uiden-
tes pharisei qd̄ silentiū imposuis-
set sāduceis. uenenata denuo ia-
cula instaurant; Et conuenientes
in unū ut multitudinem uincerent
quē ratione superare n̄ potant.
ēleger̄ unū qui p̄ omib; dñm

int̄rogaret. Dicebant enī; Loquat̄
unus p̄ omib; et om̄s loquam̄ p̄ unū.
ut si uicerit om̄s uideam̄ uictores;
Si autē ille qui p̄ omib; loquit̄ uic-
tus fuerit. uel solus ipse uideat̄ con-
fusus; Interrogat ergo scribam-
ptans dñm. et dicit; magister. qd̄ est
mandatū magnū in lege. magister uo-
cat. cuius discipulus ēē non optat.
Iste legis doctor. ex sua int̄rogatione
ostendit. maximā quēstionē fuisse
uulgatā tunc tēporis int̄ scribas
et phariseos. quib; dā p̄ferentib;
hostias et sacrificia uictimarum.
aliis uero maiora uirtute fide
et dilectionē dicentib; quia plures
ueteris testam̄ti sine sacrificiis et
oblationib; p̄ fide et dilectionē
dō placuer̄. sicut ipse primus parens
nr̄ adā. sicut sed. enoc. noe et filii
eius antediluuii. et alii quā plu-
res qui n̄ legunt dñm hostias inmo-
lasse nec sacrificia obtulisse. et
tam p̄ fide et dilectionē dō placuer̄.
Temptans ergo dñm iste legis doc-
tor. int̄rogat qd̄ sit mandatū mag-
nū ignorans qd̄ int̄rogat. sed potius
nō se cupiens quid dñs respon-
surus ēet; ut cū om̄a mandata que
dñs mandauerit magna sint. quic-
quid ille de plurib; magnū dixerit.
occasionē habeat xpm calūniā-
di. aliud asserens magnū ēē de
plurib; Cui ad nō respondetur;
Diliges dñm dñm tuū. eccet; Dñm
ex toto corde et ex tota anima
atq̄ ex tota m̄te diligis. qñ habet

consuū inclinatu ad ullius reidelec-
tationē magis quā indm̄. nec delec-
tat in aliqua specie mundi magis
quā indō; Si autē in aliqua remun-
dana amor cordis fuerit occupatus.
ut mens non uacet ad dñm̄ et cogita-
tio cordis displiceat dō. iā n̄ ex toto
cor de amat dñm̄; **H**oc ē maximū et
primū mandatu; Cū om̄a mandata
unū sit mandatu. et ita sibi cohere-
ant ut unū sine altero eē n̄ possit.
quid ē qđ dñs dilectionē dī maximū
mandatu appellat. tanquā p̄ cete-
ris istud singularit̄ sit magnū.
sed hoc mandatu dilectionis dī ma-
ximū dicit̄. quantū ad dignitatē
mandatorū p̄tinet n̄ quantū ad
utilitatē; Alioqui om̄iū manda-
torū utilitas una ē. quia obseruato-
res suos ad unū finē pducit. hoc est
ad dñm̄. et ad uitā et nā; Sicut enim
caput et m̄bra unū corpus sūt. et tam
caput dignius est quā reliqua m̄bra.
sic et istud mandatu quo p̄cipim̄ dili-
gere dñm̄. in om̄a dignius est. quia
in isto cetera adimplent̄; nā qui di-
ligit dñm̄ pbat̄ diligere p̄ximū. qm̄
illū occidere n̄ querit; quia autē occidit.
ille n̄ diligit dñm̄; primū quoq; dicit̄
mandatu. n̄ p̄ ordine sed p̄ dignitate.
idē optimū et maximū om̄iū; **S**cđm̄
autē simile ē huic; uidet̄. n̄ ad inter-
rogata respondisse; si enī ad solā in-
rogationē sūtēptatoris respondisset.
interroganti qđ esset mandatum
magnū in lege. suffecerat si dixisset.
diligere dñm̄ dñm̄ tuū ex toto corde

tuo. et n̄ adderet p̄ximū tuū sicut. et
teipsū; Et si uoluisset dñs alterum
mandatu introducere. quia p̄miserat
mandatu magnū. debuerat addere
minimū n̄ scđm̄; scđm̄ enī ad primū
respicit. n̄ ad magnū; sed uidendū.
quid in hac sua responsione uoluerit
dñs ostendere; diligere dñm̄. et
primū et magnū ē; diligere p̄ximū.
magnū quid ē est. primū autē non ē;
Et ideo dixit dñs; Scđm̄. simile ē huic;
Considerandū ergo m̄steriū; p̄xim
nr̄ quē iubem̄ diligere. dñs est ih̄s
xps̄. qui suscipiens carnē nr̄am. p̄-
ximus nob̄ fieri dignatus est p̄ huma-
nitatē; sicut ipse ostendit in parabola.
In qua cū interrogasset phariseus quis
ē et eius p̄ximus. Introducit hominē
a latronib; uulneratū. et a suis ciuib;
despectū. a samaritano autē idē
xp̄o receptū; primū ergo et magnū
mandatu ē. dñm̄ patre diligere;
primū uidelicet quantū ad dignitatē
mandatorū dī p̄tinet ut dictum ē.
n̄ quantū ad utilitatē; utilitas enī
om̄iū mandatorū una ē. quē ad
unū finē idē dñm̄ ih̄m xpm̄ suos
auditores pducit; Scđm̄ autem
mandatu ē. p̄ximū nr̄m diligere.
hoc ē filiū dicognoscere; quia ergo
pharisei sciebant qđ ēēt mandatu
magnū in lege. et n̄ simplicit̄ nec
affectu discendi. sed potius malicia
tēptandi dñm̄ interrogabant. noluit
ille ad ea quē ipsi inquirebant res-
pondere. sed ostendit qđ non
sufficeret illis ad salutē cognitio

finis

abrege

di patris solū modo: nisi etiā et filiū
eius qui erat p̄ximus eorū p̄ humani-
tate diligere hoc cōgnoscerent:
iuxta qd̄ ipse filius loquens ad patrē
dicit; Hec est autē uita eterna: ut
cognoscant te solū uerū dñm et quē
misiisti ih̄m xp̄m; Et ideo respondens
dñs pharisēo tēptanti: n̄ solū dixit:
dilige dñm dñm tuū ex toto corde tuo:
sed addidit: et p̄ximū tuū sicut te
ipsū; quē p̄ximū sicut dictū ē: se
ipsū uoluit intelligi; qd̄ si simpli-
cit̄ intelligere uoluerimus:
omē hōmīnē fidēlē p̄ximū
nr̄m ē: qui hōmīnē fidēlē indō
amat: simile ē sicut quidā amat:
quia imago dī est hōmo; sicut
enī rex in imagine sua uel hono-
ratur uel contēpnit̄: sic et dñs in
hōmīne uel diligit̄ uel odit̄; nec
potest hōmīnē odisse qd̄m amat:
nec dñm amare qui hōmīnē odit;
sicut ait apt̄s ioh̄s; quid dicit sedm̄
diligere et fr̄m suū odit: m̄t̄;
In his duob; mandatis: uniuersa lex
pendet et p̄phete; pender dicit:
idē illo refert̄: ibi habet finem;
Tanta ē cōiunctio ueteris et
nouī testam̄ti sub his duob; p̄ceptis:
dilectionis uidelicet dī et p̄ximi:
ut sine conexione istarū uirtutū:
nec lex ueteris testam̄ti: nec gr̄a
scī euangelii inueniat̄ quēquā
iustificasse; Si enī n̄ uales om̄a do-
cum̄ta ueteris et nouī testam̄ti
reuoluere uel memorie cōm̄dare:
tēne caritatē et om̄a adimpleti.

quia in caritate pendent om̄a; n̄
autē mouere nos debet qd̄ matheus
dicit: tēptantē fuisse istū quid n̄m
int̄rogauit: cū marcus de hoc ipso
loquens ita cōcludit: qd̄ ei dñs sapi-
ent̄ respondens dixit: n̄ es longe
a regno dī; fieri enī potuit: ut quā-
uis ad tēptandū accesserit: dñi
tam responsione correctus sit;
Aut certe ipsa tēptationē n̄ accipi-
amus mala fuisse: tanquā decipere
uolens inimicū: sed cautā potius
tanquā ex periricupientis ignotū;
legerat nāq;: in puerbis; qui facile
credit: leuis corde ē: minorabitur;
Congregatis autē pharisēis: ecce;
iudei qui adhuc putant xp̄m ēē uen-
turū: asserē eū de genere dauid sim-
plicē ac sc̄m et purū hōmīnē futurū;
Et isti quid n̄m tēptabant: hōmīnē
purū illū ēē estimabant; neq; enī
illū tēptare auderent: si filiū dī
illū credidissent; uolens ergo eis
xp̄s ostendere qd̄ ipse cognosceret
fallacias cordis eorū: et quia n̄ erat
homo tantū qui tēptabat̄ sed et
dñs: hanc int̄rogationē p̄posuit:
quomodo scilicet dauid uocaret
xp̄m: dñm suū: si filius ei uerit;
ut seta centē: ipsa sua int̄rogatio
ostenderet eis: quia ipse non erat
homo tantū: sed et dñs; Et qm̄ nec di-
cere poterat manifeste de se ueri-
tatē: uidelicet qd̄ ipse esset dñs: nec
tacere: hoc eis p̄posuit; dicere n̄
poterat: ne maiorē occasionē blas-
phemie inuenientes iudei aduersy

: enī

73
eū amplius insanirent; Tacere
autē poterat ueritatē. quia ad
hoc uenerat ut ueritatē mundo
adnuntiaret; Obicit ergo eis dñs
questionē. quomodo si filius dauid
est. ab eodē dauid spūs cō docente.
dñs nuncupet; Nec ideo rephen
dunt qd illū filiū dauid dicunt.
sed qd filiū dī eē credunt; xps
siquidē filius dauid erat scdm carnē.
quia ex semine dauid originē duxit
rat. et dñs dauid erat. scdm diuini-
tatē; potest etiā et dñs dauid dici
scdm carnē. quia caro eius ad uir-
tate in celestib; assumpta. nō solū
dauid sed et omib; dominat; Dicit
ergo dñs. phariseis; quomodo
dauid uocat xpm dñm suū. si filius
eius est. non ē enī consuetudinis
ut patres filios suos dominos uocent.
nisi causa regie potestatis. **Acte**
honore sacerdotalis dignitatis;
Sed iudei ut hac se liberent ques-
tione. Affirmant hunc psalmū qui
hic memorat. nā dauid de xpo
editū. sed ab eliezer uernaculo
abrahe in honore ipsius decan-
tatū. post quā quinq; reges per-
sequens fugauit. et loth nepotē
cū substantia et spoliis reduxit;
ut sit sensus; dixit dñs omps. dñō
meo abrahā; sede ad dextris meis.
hoc ē requiesce post laborē uicto-
rie. donec subiciant potestati
tuę isti quinq; reges. uel reliqui
inimici tui; qd quā sit contēpnen-
dū p sed dñs edocet. qui hunc ipsū

psalmū ad dauid de psona xpi.
hoc est de semet ipso testat ēē
cōpositū. cū dicit phariseis; quo-
modo dauid uocat xpm dñm
suū. suplexps filius eius est. qd
nos subsequentes. cōpentiōsius
uideamus quid mysticū ipsa. hec
dauid uerba de xpo contineant;
Dixit inquit dñs dñō meo. id est
dī pater dixit xpo filio suo dñō
meo; dixit autē positū est. p eo
qd est dicit. pteritū p futuro;
nā dauid ppheta. multo ante.
quā xps resurgens a mortuis
ascendisset in celū. spūs cō edoc-
tus hunc cecinit psalmū; Dic-
tio uero patris. nihil aliud quā
uoluntas illius est; Sede ad dex-
tris meis; hic sessio dī. p cohabi-
tatione et stabilitate ponitur;
Id est. post laborē passionis et
resurrectionē a mortuis. esto
mihi equalis in glā. atq; in una
eadēq; maiestate qua ego sub-
sisto. mecū p mane; p dextrā
enī patris. non locus sed equalitas
patris et filii cōm dāt; donec
ponā. et cetera; donec. non pro
finito ponit. sed p eternitate;
Ac si dicat dī pat. filio suo; tu
semp sedemecū. quia semper erunt
inimici tui scabellū pedū tuorū.
hoc ē. semp sub pedib; tuis subici-
ent; pedes autem dñi. uel huma-
nitas ipsius saluatoris. uel ipsi
apti intellegunt; Cotidie autē
inimici xpi. pedib; eius hoc est

et
no

potestati et dominationi illius
subiciunt aut volentes aut nolen-
tes; uolentes uidelicet: ut p[ro]p[ri]a
tione apto[rum] credant in illu[m]; In uero
ut iusto iudicio dāpnent[ur] ab
illo; q[uo]d autē filio inimici subiciunt
a patre: n[on] infirmitatē uel impossi-
bilitatē filii: sed unitatē nature
patris et filii debem[us] intelligere:
quia in altero alt[er] opat[ur]: pater scilicet
in filio: filius in patre; nā et filius
subicit inimicos patri: cū patrem
clarificat sup[er]t[er]ra[m]. **E**t nemo poterat
respondere ei uerbu[m]: ecce: uerbu[m]
q[uo]d pater et insidius n[on] inuenientes:
ē futuri ultra n[on] int[er]rogant[ur]: sed apte
cōphensū: romane tradunt potes-
tati; Ex quo intellegimus: uenena
inuidie posse quidē sup[er]ari sed dif-
ficile conquiescere. **T**unc ihs
locutus est ad turbas: ecce: Repu-
diatis dñs ut dignū erat tēptatorib[us];
Ad suos sermonē c[on]uertit: ut illo[rum]
ē fusio isto[rum] fieret disciplina; In fru-
ctuoso nāq[ue] ē uerbu[m]: in quo scilicet
ē fundit[ur]: ut nālt[er] erudiat[ur]. **S**up[er]
cathedra[m] inquit moysi: ecce: non
quidē materialis cathedra cui sēderat
moyses usq[ue]; ad illud tēpus apud iudeos
seruabat[ur]: sed p[ro] cathedra moysi: doc-
trina legis moysi intelligit[ur]: quam
scribe et pharisei licet n[on] facerent p[ro]-
dicabant; Omnia ergo quecūq[ue] uobis
dixerint: seruate et facite; Tanquā
diceret illis; doctrinā quā docuit
moyses legislator: p[ro]dicant et ad-
nunciant scribe et pharisei; Sed quia

no

q[uo]d ore p[ro]dicant opede struunt: q[uo]d uob[is]
adnunciant seruate: q[uo]d uero faciunt
facere nolite; Et mirabonitate dñs apha-
riseis tēptatus machinas eo[rum] dissipat:
et nihilomin[us] p[ro]p[ri]a sacerdotu[m] dignitatē:
hortat[ur] homines ut eis subiciant[ur]: nō pa-
illo[rum] sed doctrinā imitantes; frequen-
tē n[on] et de homine malo bonā doctri-
na p[ro]cedit: et uilis terra p[re]ciosa aurū
p[ro]ducit. **A**lligant autē onera gra-
uia: ecce: honera grauia et impos-
tabilia legis dicit mandata: que iudeis
maxime p[ro]p[ri]a peccatū uituli adorati
constat fuisse imposita; que quidē man-
data scribe et pharisei p[ro]mixtis suis tra-
ditionib[us]; tanquā grauissima honera
simpliciori populo imponebant:
que ipsi nec digito mouere: hoc est:
ne in minimis quidē p[re]ceptis uolebant
p[ro]ficere; tales s[unt] modo in eccl[esi]a indis-
creti sacerdotes: q[ui] omē iusticiā
populo mandant: sed ipsi nec modici
seruant; Si enī fascem ligno[rum] super
humeros alicuius qui ferre n[on] ualet
posueris: necesse habet ut aut fascem
reiciat: aut subpondereruat; Sicut
homini cui graue pondus penitentie
imponit[ur]: necesse ē ut aut peniten-
tiā reiciat: aut suscipiens dū ferre
n[on] ualet: scandalizatus amplius pec-
cet; Nā et si erram[us] modicā peniten-
tiā peccantib[us]; imponentes: melius
ē tam ad d[eu]m miscd[ia] iudicari: quā
de crudelitate cōdepnari; Qui enī
uult apparere s[an]ct[us]: circa uitā suā
debet eē austerus: circa alio[rum] be-
nignus; **O**mnia enī op[er]a sua faciunt:

no

ing[ress]us sup[er] cathedram moysi
debet dici dñs
Dñicam q[ue] canitur: Remi-
dere. Ad p[ro]p[ri]um

et
no

74
etcetera; Scribe et pharisæi omnia que
opabantur ad hoc faciebant: ut ab homi-
nibus; uiderentur hoc esse ut laudem et fauorem
populi exterius caperent; Similiter et omnis
homo quicumque opus suum ideo tantum facit
ut ab hominibus; uideatur: similis est scribis
et pharisæis; Exproposito namque; uniuscuique;
ordinis: accipit diaboli occasionem ut eis
retia texat; quia a semetipso nil agere
potest: nisi occasione ex nobis ipsis accipit;
tollamus ergo hoc uinculum a nobis: ne uelimus
ab hominibus; uideri id est laudari: et sine
labore: omnia uicia ressecabimus; **D**ilatant
enim philacteria sua: et cetera; quia greco
sermone philaxe seruare dicitur: torath
uerolex appellatur: philacteria uocat
illas membranas uel pectusciolas: que
quasi ex precepto legis in frontibus; por-
tabantur: laudem popularem captantes
ob custodiam et monimentum diuinorum man-
datorum: que in ipsis scribebantur; non intelle-
gentes: quia lex diuina in corde sit
potius meditanda quam in corpore osten-
tanda; precepto etiam legis iubebat fieri
fimbria parua et breuis in quatuor pallii
summitatibus; ut sicut circuncisione ceteris
gentibus; sic etiam uestes distarent; qualis
erat fimbria quam mulier sanguine
fluens in pallio domini tetigit; Sed super-
ficiosi magistri aure popularis audi-
tissimi: componebant sibi pergrandes
fimbrias: acutissimas spinas in eis li-
gantes: ut ambulantes uel sedentes
crebro pungerentur: et quasi admoniti
ad eloqui ad diuinam meditanda recur-
rerent; Ex quare creditur in ecclesia
inoleuisse: quod quidam aliquam partem

euangelii scriptam uel reliquam martyrum
secundum deferre consueuerunt; sed sciendum quia cui
in auribus; euangelia posita non preest: eum
circum collum suspensam non saluant; quia
uirtus euangelii non est in figuris litterarum:
sed in intellectu sensu;
Amant autem primos recubare: et cetera;
non prohibet dominus eos salutaris primos
in foro: neque primos discubere in
prandis quibus; iure officii hoc debet:
sed ab illis docet esse cauendum qui
cum hec habere edigni non sint: ultra
modum tam eas sibi exhiberi desiderant;
Hec autem uerba saluatoris sic corpo-
raliter intellegantur: non solum edificant
sed adhuc magis destruant auditores;
audiens enim aliquis laudabile esse
in ultimo loco discubere: discubuit
post omnes; Et non solum iactantiam cordis
non dimittit: sed adhuc aliam iactantiam
de ipsa sua humilitate acquirit: ut
qui prius desiderabat ab aliis iustis: uideri
etiam humilis esse uideatur; multi enim
superbi: quod corpore quidem in ultimo dis-
cubunt: cordis autem elatione ui-
dentur sibi maioris meriti esse; at contra
multi humiles in primo loco recu-
bantes: et tamen in conscientia se exalti-
mant in ultimo esse; Sed quia dominus spiritus
qui loquitur fidelibus suis: et non ad carnem
loquitur sed potius ad spiritum: caro enim
spiritum non intellegit dicente apostolo: qui
spiritum dei habet intellegit que dico
quia dominus mandata: quecumque loquitur
dominus non carnaliter loquitur sed spiritualiter;
unde et hec uerba spiritualiter intel-
ligendas; non enim curat dominus ubi corpus

hominis iaceat: sed in qua parte
mens et conscientia sit collocata;
Unde qd iubet nos dñs in ultimo
loco recubere: n̄ p̄cipit ut corpo-
re in ultimo loco iaceam: sed ut
animo nouissimos om̄um nos eē
iudicem; Sine causa enī loco se hu-
miliat: quicor de se p̄fert; **E**t
primas salutationes in foro; non
solū hoc exigebant scribe et pha-
risei a populo ut prius eos salu-
tarent dicentes uocem magna:
Auerabbi: sed ut flexis capitib;
ad genua eorū incuruarentur;
Et uocari ab hominib; rabbi: sub
audis amant; dissimulant nāq;
scribe et pharisei uocari rabbi:
et nolebant eē magistri; nom̄
appetebant: sed officiū negle-
gebant; **V**os autē nolite uo-
cari rabbi: et cetera usq; unus est
xps; In his om̄ib; phibet: ne qd
dō debet hominib; deferat; Sed
cū om̄a p̄cepta diuine scripture
ad op̄cedant: mouet multos cur
contra p̄ceptū alterius scrip-
ture que dicit: honor a patrem:
phibeat uocari patres uel ma-
gistros; nā et paulus: magistrū
gentiū se eē testat; Sed aliud
est eē patrē uel magistrū na-
tura: aliud p̄mittente indul-
gentia; nos enī si hominē patrē
uel magistrū uocam: honorē
deferimus his a quib; increm̄-
tū uel originē sumpsim: n̄ eos
auctores nr̄e uite ostendimus;

Tam scdm qd ad o conditi sumus et
gubernam: nec pat̄ nec magister
uocandus est alius nisi dñs; pater uo-
candus est: quia ex ipso om̄a; magis-
ter: quia p̄ ipso om̄a; uel quia ipse ē
singularis magister: qui om̄s inte-
rius naturaliter edocet; homo enī
n̄ p̄stat homini intellectū docendo:
sed tantū modo illū exercet am-
monendo; doctrina nāq; cotis habet
officiū: que ferrū n̄ facit sed acuit;
Qui maior est ur̄m: ecce; quicūq;
uult fr̄em p̄uenire regnando: pri-
us illū necesse ē p̄ueniat obsequen-
do; qd et in ipso xp̄o: ueracit̄ imple-
tū nouimus; Quicū maior sit om̄ib;
fidelib;: tam suis n̄ solū exteriora
ministrauit: sed et iā animā suā
p̄ illis in mortē tradidit; hoc et iā
qd dicit qui maior est ur̄m: ecce:
congregationū platis specialit̄
p̄cipitur: ut quib; in sp̄itali regi-
mine principant: eorū indigen-
tiā parit̄ releuare: atq; supplem̄-
tū familiaris paupertatis studiōse
subministrare p̄curent; **Q**uiautē
se exaltauerit: ecce; **E**xpositio hui-
sententię: in fine p̄cedentis euange-
lii inuenit̄: ita incipiens; patet enī
quia n̄ om̄s: ecce; **EB DOCT̄**
XX. POST PENTEC. LECTIO
SCI EUG. SC DM MATH EU
In illo tēp̄: **A**scendens ihs in
nauiculā: trans freta uenit et uenit
in ciuitatē suā; et reliqua; **C**reator
rerū dñs: postquā se p̄pt̄ nos nr̄a an-
gustauit in carne: cepit habere

humanā patriā: cepit esse ciuis
iudaice ciuitatis: ut eos de quib; hu-
manitate sumpserat: ad credendū
sibi amore inuitaret: caritate sua-
deret: et affectuosa humanitate
adtraheret; Loquens ergo sc̄s eu-
angelista matheus de dñō ih̄u dic-
quā ascendens in nauī trans freta
uit: hoc est trans fretū abiit;
Fretū dicit angustū mare: a fer-
uore scilicet et ebullitione; qm̄
mare ibi amplius feruet: ubi an-
gustius habet; Fretū autē hoc loco
mare galilee debemus intelligere:
qd̄ dñs frequent̄ trans nauigabat:
ut multitudine incolarū circum
qua; habitantiū: sua assiduā pdi-
catione ad salutē inuitaret; Ciuitas
autē dñi sc̄dm carnē nazareth fu-
it: sed dicit: conceptione parit̄ et nu-
trimento eius decorata; Questio sane
int̄ marcū et matheū oborit̄: quia
marcus dicit hoc ipsū miraculum
paralitici in capharnaū factū;
matheus uero ita narrat: quasi ueni-
ente dñō in ciuitatē suā quā naza-
reth diximus: obtulerint ei para-
liticū quē et curauit; Que questio
difficilius solueret̄: si matheus in
hoc loco etiā nazareth nominas-
set; Sed quia et nazareth et caphar-
naū ciuitates: utraq; in galilea
pvincia habentur: ueniens dñs
in galileā: rectissime suā ciuita-
tē uenisse dicit̄: In quocūq; oppido
galilee fuisse; nā et ipsa galilea
tota uidelicet pvincia: potest

75
dici ciuitas xpi; siquidē et illud
regnū iudeorū numerosis ciuitatib;
quondā amplissimū: una domus
israhel dicit̄: nedū etiā una ciuitas
dicat̄; Et hoc quid necesse ē longius
ptrahere: ipsa etiā xpi ecclesia
quē p totū orbē diffusa ē: ciuitas
appellat̄; dicit enī psalmista;
Gloriosa dicta ē de te: ciuitas dī;
Cū ergo dñs hoc signū sicut marcus
dicit in capharnaū fecit: non ē
dubiū qd̄ in sua ciuitate hoc fecerit:
p̄sertim quia et ipsa capharnaū
in galilea quē erat patria dñi
ita excelebat: ut tanquā metro-
polis haberet; Alio quoq; modo
hec questio a doctorib; soluitur:
ut qd̄ dicit beatus matheus eu-
angelista trans freta sed dñm et ue-
nisse in ciuitatē suā: p̄termisit
quid ibi fecerit dñs: et transierit
ad sequens miraculū: qd̄ factū
est de paralitico in capharnaū;
marcus autē totū ex ordine quo-
modo gestū sit narrat; Uel certe
ideo capharnaū ciuitas dñi dicit̄:
quia in ea uel in finib; eius assidue
predicauerit: et ibi maxime
miracula opatus sit: sicut ipse
dñs alibi p̄ se met ipsū illi imppans
loquit̄; Uet ibi capharnaū quē
usq; ad celū exaltata ē: clarifi-
catione scilicet miraculorū: usq;
in infernū detraheris: et cetera;
Et ecce offerebant ei paraliticū:
ecce; paralisin. dicunt greci:
resolutionē membrorū; qui morib;

partē corporis quā occupauerit. offi-
cius uniuersis funditus defecit. **E**t
uidens in fide illorū dixit. Confide
fili. ecce; hoc dicens dñs uoluit
intelligi. qui ph humanitate oculis
adhuc latebat humanis. ut uidelicet
phoc qd peccata dimittere poterat.
qd solummodo diē constat et n̄ homi-
nis. ad credulitate fidei accedere
n̄ dubitare. Intuendū autē quantū
in petrare ualeat fides unius cuiusq;
ppria sit autē aliena ualuit ut suo
intuentu alteri salutē et corporis
et m̄tis subito pmereri potuerit;
nē autē euangelista dñm uidisse
fide illius qui portabat. sedeorū
potius qui hunc offerebant. Qua
in re magna quedā et utilis nobis
cōmendat auctoritas. ut ueracit̄
credam̄ peorū quidō acceptis int̄-
cessionē. adiuuari eos. quia ut min̄
dignis p̄ se exaudiri. aut ex pprie
infirmittatis consensu bonorū hominū
se int̄cessionem cōmendant. ut eorū ope
et tēporale et sp̄itale ad dō auxiliū
consequant̄. **C**onfide inquit fili.
ecce; mirandae humilis in redeptore
nrō dignatio. qui hominē in ualidū
et toto corpore tabefactū. filium
dignat̄ uocare. quē scribe et pharisei
nec dignabant̄ attingere. qd si ad
opus diuinū qd in homine gerebat̄
ad tendim̄. merito filiū nuncupat
quē a peccatis absoluit. In hoc etiā
qd curaturus hominē a sua infirmi-
tate. prius illi peccata dimittit qb.
eandē infirmitatē contraxerat. et

postea eū sanitati restituit. ostendit
eū ob meritū culparū. dāpnatum
fuisse debilitate membrorū. nec alit̄
posse euadere egritudine corporis.
nisi prius liberaret̄ in cōmodo cordis;
audite igit̄ paraliticus ueniā sibi pec-
catorū ad nō repmitti. nec aliquid
xp̄s respondet. nec grām uel laudē
illi rependit. quia plus corporis quā
animē desiderabat salutē. et gratio-
rem sibi p̄sentē uitā iudicabat quā fu-
tura. Sed xp̄s non uē cordiā uacentis
respicit. sed fidei offerentiū inten-
dens. ingrato peccata dimittit; At
quia semp̄ uirtutib; in uidiā comes
est. audiam̄ quid seq̄t̄. **E**t ecce qui
dā describis. dixer̄ intra se. hic blas-
phemat. n̄ uoce corporis hoc dixer̄.
sed in secreto cordis. qd manifestat
euangelista. cū subdit. Cū uidisset
inquirens ihs cogitationes eorū. ecce;
quid autē uocarent blasphemā.
marcus manifestius exponit dicens;
Et cogitabant describis. in cordib;
suis dicentes. quis potest peccata
dimittere nisi solus dñs. Legerant
quidē scriptū in p̄phetis. dicente
dñō. Ego sū quidē leo iniquitates tuas.
Et ideo indignabant̄ qd xp̄s quē purū
hominē existimabant. paralitico
peccatorū ueniā p̄misisset tanquā
dñs. quāuis ergo nescientes uerum
dicunt scribe et pharisei. quia ne-
mo potest peccata dimittere nisi
solus dñs. qui eos quoq; dimittit
quib; potestate dimittendi tribuit;
Et ideo xp̄s uerus dñs eē pbat̄ quia

peccata quib; uult ualeat dimittere;
Et cū uidisset ihs cogitationes eorū.
et cecē; Scrutator animorū dī pueni-
ens mentiū mala consilia: ostendit
scribis blasphemantib; sed mēē. qui
potest etiā occulta cordis eorū eui-
dentē agnoscere; Et quasi tacens lo-
quit; Ut cognoscatis me ueraciter
dī eē: manifestū uobis sit latebras
etiā cogitationū urarū me aptissime
cognoscere; Ea ergo potestate ditatis
quā cogitationes uras intueri ua-
leo: cognoscite etiā hominib; pec-
cata me posse dimittere; **Q**uidē
facilius: et cecē; utrū paralitico
fuerint peccata dimissa: solus xpi
nouerat quid dimittebat; surgente
autē illū et ambulante: omī qui
assisteabant uisu approbare pote-
rant; Et ideo dñs carnale signū sani-
tatis extrinsecus operatus est: ut
spitale signū hoc est ueniā peccatorū
intrinsecus pbaret fecisse; **U**t sciatis
autē: et cecē; patet quia si et dī qui
quantū distat occasus ab oriente
longe fecit a nob iniquitates nrās:
et filius hominis potestate habet
dimittendi: ergo idem ipse xpi: et
dī est et filius hominis; dī est qui p
diuinitatē peccata dimittit: filius
hominis qui p humanitatē p pecca-
torib; mori potuit; qd autē tunc
ait paralitico: uerba euangeliste;
tolle ait lectū tuū: hoc ē porta por-
tante te; Ut qd fuit testimoniū
infirmittatis: sit pbatio sanitatis;
Et surrexit: et cecē; Int dictū dñi

76
et factū nullā distantia ē; Ipse enī
dixit et omā facta s: mandauit
et creata s; Et omā quēcūq; uoluit
fecit; Inter dicere autē nr̄m et
facere plurimā distantia ē: quia
facile quidē loqui possum: sed cū
labore opamur; xpi uero dictū:
mox opa comitant; Ait ergo; quid
ē facilius dicere: et cecē; ac si dicat;
Sicut facile ē mihi dicere paralitico
surge et continuo surget: sic facile
ē mihi dicere: dimitte tūc tibi peccata
et continuo dimittent; **U**identes
autē turbe idē populī signū qd
fecerat: timuer dñm et glorifica-
uer eū qui dedit potestātē talē
hominib; ; talē scilicet ut homo
int homines positus: posset cuiūq;
ueller sanitatē tribuere; Confu-
tatis igit illis qui dñm blasphemie
arguebant: merito stupentes
turbe in laudē creatoris psiliunt:
ad cuius imperiū: nulla int ueni-
ente mora: festina salus totum
homine repente possedit; Excu-
ratione autē istius paralitici:
dat nob intelligi: plerasq; in-
comoditates hominib; ppter
peccata ctingere; nec semp
tamquoties Aliquē infirmari
conspicimus: ob merita peccatorū
fieri credere debem; quinq; si-
quidē differentie causarū tra-
dunt: p quib; humanis corporib;
temporales molestie diuinitus
inferunt; Aut enī ad augenda
merita patientia electi infir-

mitate corporis grauantur:
ut beato ioh. ectobie conti
git; aut ad custodiā virtutū
ne supbia temptante deici
antur: sicut apto paulo
datus est stimulus carnis ne
magnitudine reuelationū
extolleretur; aut ad intel
ligenda et corrigenda pec
cata: sicut maria soror aaron
propter temeritatis uerba
lepra percussa ē; sicut etiam
paralyticus de quo agimus:
qui ut curari potuit: sec. pri
mū remissione peccatorū indi
quit; aut ad gloriā dī. sicut
infirmus lazari. non ad
mortē sed p gloriā dī fuit; aut
ad incohationē eterne clāpna
tionis: qd p priore pborū est:
sicut antiochus et herodes; qui
qd in gehenna passuri erant:
presenti miseria cunctis osten
debant; quib; conuenit illud
ppheticū; Et duplici contri
tione conterere eos; unde qm
quā causa a dō flagellemur
scire non possumus: necesse ē
ut in omib; aduersis que tem
poraliter patimur. humiliter
dno grās agamus; Et quicquid
nos peccat sedeprehendi mus:
humili satisfactione purgemur:
ut quandoq; de adtributis nob
diuine pietatis beneficis pfecte
gratulemur; hec curatio pa
ralitici a saluatore mirabiliter

patrata: Iuxta litterā mani
festā ē; Sed quia in humanis actib;
xpi diuina semper latent mysteria.
considerandū quid frequentatio
dni in suā ciuitatē allegorice sig
nificet; aut enī euangelista; as
cendens in nauē. et ceter; superius
euangelista narrauit. quia dñs
postquā in mari dormiuit. atq;
excitatus tēpestatē sedauit. ue
nerit in regionē gerasenorum.
ubi hominē curat quē legio in
uaserat demonū; moxq; sicut
psens lectionis narrat. adiungit
quia ascendens in nauē trans fretū
et uenit in ciuitatē suā; p nauicu
lā quā dñs ascendit. significatur
crux ~~re~~ dominice passionis: uel
ipsum corpus dominicū qd in ea
pependit: uel specialit anima
unius cuiusq; fidelis: siue genera
lit uniuersa scā ecclā; p mare
autē designat psens sc̄tm: qd fre
quentib; tribulationib; quasi quib;
dā pcellis comouet; p nazareth
uero ciuitatē in qua dñs conceptus
et nutritus fuit: et interpretatur
flos siue custodia. non inmerito
designat scā ecclā hoc ē multitudo
electorū; quē flores fidei et boni
opis fructū amittat: grādī mun
datur a sordib; uiciorū et custodit
ab incursu insidiantium demonū;
qd ergo dñs postquā in mari dor
miuit. regionē gerasenorum adiit:
atq; indereuer tens in patriā suā
remeauit. significat quia resur

gens a somno mortis: ad populū
gentiū ab incurſu demonū curandū.
p̄ptos tranſiuit; Sed cū intrauerit
plenitudo gentiū: mox ad ciues ſuos
iudeos p̄ illius tēporis predicatorēs
reuerteret; Ibi curauit paraliticū
populū ſcilicet iudeorū: a peccatis
tā originalib; quā actualib;: emun
dando om̄s qui p̄ ordinatis ad uitā
et̄nā; Ascendens in ~~trans~~ trans fre
tauit et uenit in ciuitatē ſuā: quia
Ascendens in crucē quē designatur
p̄ nauī: poſt deuictos et calcatos
fluctus p̄turbationis iſtius ſcti:
uenit in ciuitatē ſuā idē ecclēſiā:
quē teſtante p̄ſalmiſta ciuitas ap
pellat: glorioſa inquit dicta ſum
de te ciuitas dī; Tunc autē dñs in ci
uitatē ſuā idē ecclā uenit: cū p̄
p̄dicationē aptorū in cordib; elec
torū aſcendit; Cū enī ſcī apti audi
tores ſuos ad hanc fidē ſuā p̄dica
tione p̄ducebant: ut crederent
diuinitatē filiū dī in utero uirginis
humane infirmitati ſociatā: et
in eadē carnē natū: crucifixū atq;
ſepultū et t̄cia die reſurrexiſſe:
atq; idem corpus ſecū ad cēlos aſſū
pſiſſe: et in eo ad dexterā patris
in celeſtib; conſedere: atq; in ipſo
rediturū ad iudicandos uiuos ac
mortuos: tunc xp̄s in ſcā ecclā hoc ē
in cordib; credentiū p̄ fidē aſcende
bat; **E**t ecce offerebant ei parali
ticū: ecce; paraliticus iſte in lecto
iacens: moralit̄ ſignificat animā
infelicē: quē in delectatione pec

79
catitā quā in lecto quodā miſera
bilit̄ requieſcit; Cuius paralitici
curatio: designat curationē atq;
reparationē languentis anime:
quē poſt longū errorē carnalis
uoluptatis: ad creatorē ſuū re
uertī deſiderat; Sed talis anima
p̄priis indiget portitorib;: hoc ē
bonis doctorib;: qui ſua doctrina
ſpem ſalutis ei ſubminiſtrat. et
ſua ſcitate opē int̄ceſſionis impen
dant; qui bene ut marcus oſtendit:
quatuor portitores paralitici
fuerunt: p̄pt̄ quatuor uidelicet
libros euāgeliorū quib; conſtat
fundamētū totius doctrine: ſiue
p̄pt̄ quatuor principales uirtu
tes quib; ſanitas unius cuiusq; anime
conſiſtit: prudentiā ſcilicet: for
titudinē: tēpantiā atq; iuſticiā:
quē ab aliis nominant: ſobrietas:
ſapientia: fortitudo: atq; iuſticia:
quib; utiliſ nihil ē in uita hominis;
Sic enī anima in corpore: quē ad
modū corpus in ſtrato requieſcit
ſuo; uel certe p̄lectū intellegitur
p̄ximū noſter: ad quē tempore
tribulationis et anguſtię tanquā
ad repauſandū ſecuri recurrimus;
Et ſurrexit: ecce; fecit dñs hoc
ſignū tunc in corpore paralitici: paralitico
facit et hoc cotidie ſp̄italiter in
ſcā ecclā; Sicut enī tunc precepit
paralitico ut ſurgeret et porta
ret lectū ſuū a quo portatus
fuerat: ita cotidie nobis in uiciis
carnalib; tanquā in lecto delec

tabilitate iacentibus; iubet diuinitus
ut surgam; Et postquam a pecca-
tis surrexerimus: impat ut infir-
mitates quoque aliorum siue corporum
siue morum portare curem; quod ad
modum et nos tempore infirmitatis
nostre a fratribus portati sumus; Et quoniam per
lectum carne etiam corporis nostri signi-
ficari diximus: impat etiam surgentibus;
ut lectulum nostrum portem; hoc est in
carnem nostram que nos portauit ad
uicia: nos reportare scudeam ad
uirtute continentie; ut caro que
nos letat traxit ad culpam: afflicta
reducatur ad ueniam; impat autem hoc
nobis dominus cotidie per semetipsum: hoc est
per adnunciationem euangelii. per dicta
prophetarum: et per uaria et diuersa ex-
empla sanctorum; At ergo dominus paralitico;
Surge: ecce ego; ac si anime iacenti
in peccatis dicat; Surge de uiculis sci-
licet carnis: ad spirituales uirtutes;
Et porta lectulum tuum: hoc est carnem cor-
poris tui que te portauit ad peccatum
et culpam: reporta ad ueniam; uel
porta lectulum tuum id est fratrum tuum: a quo
et tu portatus es; Et tu uade in domum tuam:
hoc est: que per diuersa uiciorum flagitia
oberrasti: reuerte ad custodiam
tui; domum quippe redire est: unum-
quodque; errantem ad custodiam suam reuertit:
et semetipsum in mandatis sui crea-
toris constringere: ut totus homo
interior uidelicet et exterior deo
possit placere; domus etiam nostra in-
telligitur paradysus: a quo quia per in-
continentiam cecidimus: necesse est

ut pertinentiam redeamus; Sed dum talis
anima que peccatis languerat recur-
rit ad ueniam: fit plerumque ut multi hoc
uidentes in diuina laude exardescant; Un-
de et hic subdit: quia uidentes turbati
timuerunt ecce ego; hominibus dicere: uel
paraliticis scilicet qui debilitate
corporis contracti sunt: ad iussu uocem
christi statim surgere potuit et lectum por-
tare: uel potius dominus in ihesu christo qui solo
sermone sanitatem anime simul et cor-
poris hominumbris dissoluto resti-
tuere ualuit; simili modo et in ani-
ma hominis languentis spiritualiter fit;
nam dum is qui diutius in peccatis iacu-
erat: ad ueniam recurrere conspicit:
multi fideles in glorificationem domini: qui
dant potestatem talem hominibus; ut post
longam uiciorum calamitatem: resurgere
ualeant ad salutem animarum; namque
cumque sanitas siue in corpore seu in ani-
ma alicui accidit: ab ipso tribuitur;
Unde et ipse in hoc id est saluator uocat:
quoniam ipse saluum facit populum suum a pec-
catis eorum: qui uiuit et regnat cum deo patre
et cum spiritu sancto dominus: per omnia secula seculorum amen.

**EB DOMINUS XX POST PENTECOSTE
LECTIO SECUNDA SECUNDUM MATTHEUM**

In illo tempore: Loquebatur ihesus cum discipulis
suis: in parabola dicens; Simile fac-
tum est regnum celorum homini regi: qui
fecit nuptias filiis suis; **D**ominus de uinea
proponente parabola iudeis et dicen-
te: auferet a uobis regnum dei et dabit
genti facienti fructus eius: non illi
territi sed magis exasperati: et uole-
bant manus mittere in eum; Non

ignorantes illū eē dī filiū. sed remi-
niscētes malorū omīū quē in eū infeli-
ces cōmiserant. lā de salute p̄pria
desperabant; nec sibi ipsis parcebant.
iuxta sapiētis uocē; impius cū in p̄-
fundū malorū uenerit. contēpnit;
nec recordabānt̄ miseri. quia sicut
in bonis gradus gloriarū. sic et in
malis gradus penarū; Intellegens ergo
dñs qđ manus uellent mittere in eū.
n̄ p̄pt̄ea tacuit. sed adhuc palū para-
bolā p̄iorē. irādieis adnūciat uen-
turā dicens; Simile ē regnū celorū. ecce;
Ubi primō dicendū. quia parabolā
istā de inuitatis ad nuptias. solus ma-
theus narrat. quidā etiā simile lucas
cōmemorare uidet̄. sed aliud ē sicut
et ipse ordo declarat. quāuis et illud
n̄ nullā similitudinē gerat. quia hic
prandiū. illic cēna nominat̄. Sed hic
quia ad nuptias indignis uestib; uenit
repulsus est. illic nullus qui intrasse
dicit̄. repulsus ēē memorat̄. quā in re
colligit̄. qđ et hic p̄ nuptias p̄sens eccl̄a.
et illic p̄ cēnā. p̄t̄nū et ultimū conuiuiū
designat̄. quia et p̄sens eccl̄a m̄n nulli
exiituri intrant. et ad illud gaudiū
quisquis semel intrauerit. ulterius
n̄ gub̄t; lā uero ordinē parabolē ui-
deamus; Simile inquit factū. regnū
celorū. ecce; Regnū celorū cū in sacro
eloquio p̄diuersitate locorū uario in-
tellectu accipiat̄. hoc tam locō p̄sens
eccl̄a. regnū celorū accipit̄; Eccl̄a
autē est. congregatio scōrū; Quidū in
terranis concupiscunt. dūq; ad ce-
lestiātōtōnisū extollunt̄. iā in cel-

dib; eorū dñs p̄ntis contēplationē
quasi in celis; regnat; Unde scri-
ptū ē. Anima iusti. sedes sapiētiae;
Et p̄phetā dñs; Inhabito in illis.
et inambulabo; qđ autē sc̄i celino mi-
nent̄. p̄l̄mista manifestat dicens;
Celi enarrant gl̄andī; Homo autē
ister ex quid dicit nuptias fecisse filio
suo. et cui regnū celorū simile eē p̄hi-
bet̄. dī pat̄ intelligit̄; qui homo dicit̄
n̄ qđ humanā naturā suscepit sicut
filius. sed p̄significationē dicit̄ homo
p̄pt̄ exemplū scilicet parabolē ut
intellegam. quia nōm̄ hominis nō
facit p̄iudiciū diuine nature; Homo
enī dicit̄ dī pat̄. nōmine n̄ natura; Si-
militudine. n̄ ueritate; p̄sciū n̄q;
filius dī qđ p̄pt̄ appellationē humani
nominis. quasi homo purus ab here-
ticis erat blasphemandus. et iā dñm
patrē qui humanā carnē nequaquā
suscepit. parabolice hominē appel-
lauit; ut dū pat̄ homo dicit̄. ipse
filius ab hereticorū blasphemia liberet̄;
filius uero istius regis cui nuptias
fecit. ē dñs ih̄s xp̄s de quo dī p̄pheta;
dī iudiciū tuū regida. et iusticiā tuā
filio regis; Tunc autē dī pat̄ rex filio
suo dñō ih̄s xp̄o regi et nō nuptias fecit.
quandō illius incarnationis m̄ste-
riū sc̄am illi eccl̄am copulauit. tribu-
ens ei fidē p̄fectā. ut crederet unigē-
nitū eius uerū dñm et uerū hominē
de uirgine natū; Genitricis autē
uterus. quasi quidā huius sponsi cha-
lamus fuit; Sic n̄q; diuinitas xp̄i
humanitati n̄rē est sociata in utero

uirginis: quē admodū sponsus et
sponsa sociant in thalamo; unde
psalmista dicit; Ipse tanq̃ sponsus: et
cetera; De thalamo enī suo tanquam
sponsus p̃cessit: quia ut sociaret
sibi scām eccl̃am. Incarnatus d̃s de
intactō utero uirginis exiuit;

Et misit seruos suos: et cetera; Illi qui
ad nuptias inuitati dicunt: popl̃s
israheliticus intelligit̃. qui ad fidē
d̃i p̃legē et patriarchas est uocatus;
Serui autē qui ad uocandos inuitatos
ad nuptias mittunt̃. haud dubiū
quin moyses. dauid. salomon. esaias.
daniel. et ceteri antiqui p̃phete
fuer̃: qui ad adnunciandā populo
israhelitico. xp̃i incarnationē missi
sunt; Sed illi noluer̃ uenire: quia
neq; p̃phetas audier̃. nec ipsū ueni
entē receperunt: sed dixer̃. nolum̃
hunc regnare sup̃ nos; quia ergo
inuitati eos uenire noluer̃: iterū
misit alios seruos dicens; dicite inui
tatis; alii serui qui in scdā inuitatio
ne destinant̃. ~~ap̃~~ os sc̃os significant:
quib; uoce ueritatis dicitur; Ite
ad ues̃ p̃ditas: domus isrl̃; Euntē
autē: miracula facite; Lep̃s̃os mun
date: paraliticos curate: mortuos
suscitate: et plebē iudaicā ad fidē
meā uocate: ut qui noluerint
credere p̃p̃dicationē uram: cre
dant uel p̃ miracula; Bis itaque
seruos d̃s ad inuitandos iudeos
misit: quia incarnationē unige
niti sui. et prius p̃ p̃phetas futu
rā: et postmo d̃i p̃ ap̃tos iā factā

eis nunciauit; Sed contēptorib;:
in scdā inuitatione iā dicit̃; Ecce pran
diū meū parauit: et cetera; In prandio
parato et in tauris uel altilib; occisis:
p̃metaphorā opes regie describunt̃:
ut ex carnalib; sp̃itālīa intelligant̃;
Sicut enī regale prandīū. multis
ciborū speciebus ornat̃: ita et hoc con
uiuīū scripturarū quē nos ad fidē
incarnationis xp̃i inuitant. ex legis
et p̃phetarū dictis decentissime
ornat̃; In tauris autē et altilib; occisis:
quorū carnib; instructū dicit̃ conui
uiū patris familias: patres utriusq;
testam̃ti figurant̃. sc̃i uidelicet
p̃phete: qui et ex p̃missione legis
prius acceperunt ut inimicos suos
odii retributione cornu potentie
p̃citerent: et postea ipsi p̃ xp̃o im
molarī meruer̃: ut sp̃itale taber
nacu lū hoc eccl̃a eorū sanguine
firmū figeret̃; non autē ideo dicit̃
et saginata et tauros in conuiuio
patris familias occisos: ut ipsi quoq;
tauri n̄ intellegant̃ fuisse saginati:
sed quia om̃s saginati n̄ fuer̃ tauri;
Ex p̃phetis enī om̃ib; qui nomine
taurorū significant̃: quidā tantū
modo p̃phete fuer̃: futura adnun
ciantes; quidā uero p̃phete et sa
cerdotes: sicut hieremias et iezechiel;
ergo cū saginata dicit̃ occisa:
illos tantū modo d̃i p̃phetas de
signat̃ in̄fectos qui sp̃u sc̃o fuer̃
repleti; tauros autē nominans illos
demonstrat: qui et p̃phete fuer̃
et sacerdotes; Sicut enī tauri duces

sunt gregis: ita et sacerdotes sunt principes populi; **E**t omnia parata; non uacat quod dicitur: omnia parata esse in conuiuio nuptiarum; quae ad modum enim ut dictum est regale nuptiarum conuiuium uariis ciborum speciebus; exornatur: ut unusquisque qui uocandus est. per desiderio animi inueniat quod delectabiliter sumat: sicut et dispersat. ante quam filius suus sociaretur sponsae sancte ecclesie: per istius incarnationem atque illius fidei: omnibus; ad hanc uocationem nuptiarum occurrentibus. amplissimum preparauit conuiuium diuinarum scripturarum: ex dictis legis et prophetarum; In quo quicquid queritur ad salutem: omnes sufficienter inueniunt; qui ignarus est: inuenit ibi quid discat; qui contumax est et peccator: inuenit ibi flagella futuri iudicii quae timeat; qui laborat in bonis actionibus: inuenit ibi gloriosas promissiones uitae perpetuae: quas manducando: amplius exciteat ad opus bonum; qui pusillanimus est et infirmus: inuenit ibi medicos iusticie cibos: qui et si pingue animam non faciunt: moritam non permittunt; qui magnanimus est et fidelis: inuenit ibi spiritualiores escas continentioris uitae quae perducant eum per ad angelorum naturam; qui percussus a diabolo uulneratus est peccatis: inuenit ibi medicinales cibos qui eum per penitentiam reparent ad salutem; ut quid ibi scriptum est a charlapidatus

propter furtum anathematis: nisi ut habeant fures quod timeant: ut quid filii israel fornicati cum filiabus; madian percussit et referunt: nisi ut habeant fornicatores quod phorrescant: quid concupitores carnis perferatis in deserto: nisi ut ne modelicias concupiscant: ut quid castigatus dauid adulter et homicida anathan et suscepit: nisi ut adulteri et homicide: penitentiae remedium non desperant: Raab meretrix sanctificata est: ut meretricibus spes uenire daretur; Omnia ergo preparata in conuiuio nuptiarum id est scripturarum: quia nihil omnino deest quod necessarium habet salus humana; Illi autem neglexerunt; Iudei dicunt neglexisse: qui negotiis temporalibus; occupati tempore dominice predicationis: nec ad dominum accesserunt: ut doctrinam eius audientes ac miracula uidentes crederent in illum: nec predicationem apostolorum receperunt; unde paulus et barnabas: dixerunt ad illos; uobis quidem oportebat primum loqui uerbum dei: et cetera; **E**t aliter: alius in uilla sua; per uilla: labor terrenus exprimitur; per negotiationem uero: lucra temporalia designantur; In uilla ergo iree: labori terreni sine mensura incubere; In negotiatione uero iree: sanctarii actionum lucra sectari; quicumque ergo laboribus; terrenis et temporalibus; lucris in moderate animum implicat:

dū scdm exemplū redēptoris sui
uiuere contēpnit: quasi ad uillā
uel negociū p gens: ad regis nup
tias uenire recusat: quia ad confor
tiū et societate electorū uenire
dissimulat. **R**eliqui u. tenuer
seruos eius. ecce; Hoc loco de sua
morte dñs tacet: quia iā in pcedenti
parabola describit et phariseis lo
quens dixerat: Nouissime misit ad
eos filiū suū; quē illi apphēdentes:
eiecer̄ extra uineā et occiderunt;
Dicens uero: reliqui tenuer̄ seruos
et occider̄: aptorū psecutionē pre
nunciat: quā post eius ascensionē.
iudei et maxime sacerdotes: illis in
tulisse p̄bant; Stephanū lapidantes:
iacobū frēm iohis euangelistę decol
lantes; Aliū quoq; iacobū alpheri frēm
dñi appellatū: lapidib; parit̄ ac
p̄cipit̄ necantes; p̄p̄t̄que om̄a:
accidente etiā peccato dominice
necis: hierusalē constare ē destruc
tā; Unde seq̄r; **R**ex autē cū audisset:
ecce; iratus dicit̄ dñs iuxta humanā
consuetudinē: nqđ ira cadat in illū
qui semp inmutabilis p̄manet: sed
qd̄ illis uidet̄ iratus quib; reddere
cogit̄ uindictā; nā et iustus iudex
licet tranquillo animo in reum
uindictā exerceat: iratus tamen
illi uidet̄ cui iniuria inrogatur;
Notandū uero quia sup̄ius ubi ad
nuptias inuitabat et op̄a clem̄tie
agebat: nom̄ hominis appositū;
nunc uero ubi ad ultionē uentū:
rectantū dicit̄ et homo silet; quia

uidelicet dñs ih̄s xp̄s ad nuptias hoc ē
ad fidē sue incarnationis genus ho
minū uocaturus: misericor̄ dñs ho
mīnē uidendū hominib; in humilitate
ostendit; addiscernendū uero me
rita singulorū in iudicio uentury:
disticus iudex om̄ib; apparebit;
Et missis exercitib; suis: ecce t̄ra;
quantū ad litterā exercitus dñi in
telligunt̄ romani: qui populo iu
daice gentis delecto: p̄uaricatrice
quoq; ciuitatē flāmis tradiderunt;
qui n̄ idcirco dñi exercitus appellan
t̄: qđ in cultu xp̄iani religionis ad
huc tunc tēporis fuissent fundati:
sed quia uoluntati dñi in ext̄minio
iudaice gentis paruērunt; Omnis
enī qui uoluntati dñi optēpat: exer
citus et seruus illius appellat̄; Unde
et regē nabuchodonosor: dñs colū
bā et seruū suū uocat: quia in delec
tatione ipsius populi p̄cepto illius
obediunt; neq; enī nabuchodonosor
aut populus romanus aduersus
hierusalē dimicaturū p̄cessissent:
nisi in uita ad hoc excitati fuissent;
moralit̄ uero homicidas dñs p̄didit:
quia p̄secutores sc̄orū martirū
int̄emit; Ciuitatē illorū succendit:
quia n̄ solū animas eorū sed etiā cor
pora inq̄b; habitauerant p̄ minis
teriū angelorū et n̄ ignib; cruci
anda tradidit; Scdm̄ quē sensum
moralē uidelicet: exercitus dñi
ultores angeli intelliguntur;
Om̄is enī uindicta in rēp̄bos: uel
p̄ bonos uel p̄ malos angelos exer
cet̄;

Unde scriptū ē; In missiones per angulos
malos; **T**unc ait seruis suis; nuptie
parate; per nuptias parabolice dic-
tas; Coniunctio diuinitatis christi atque
infirmittatis humane ut dictū est
demonstrat; dicit ergo dominus; nup-
tie parate; tanquā dicat; quicquid
apphetis de mea incarnatione p̄nun-
ciatū ē; la in mea natiuitate ad im-
pletacognoscite; Uerbi gratia; nasci-
turū xpm de uirgine; p̄pheta elias
p̄nunciāns dic; Ecce uirgo c̄cipiet
et pariet filiū; hoc iā in xp̄i natiuitate
impletū ē; Idem p̄pha testimoniū
natiuitatis xp̄i p̄ferens dic; puer
natus ē nob̄; filius datus ē nob̄; et
ceteraque secunt; hoc quoque in eius
incarnatione pactū ēē constat;
nuptie ergo parate; quia omnia
sacramta humane dispensationis
in xp̄i natiuitate adimpletas; **S**ed
qui inuitati erant n̄ fuer̄ digni; iudei
uidelicet his nuptiis n̄ fuer̄ digni
uidelicet ut sociarent̄ xp̄o p̄fide in-
carnationis eius; quia illius p̄dicationē
repellentes et suā iusticiā uolentes
statuere; p̄na uita indigni effectis;
qd̄ autē seq̄r; Ite ergo ad exitus uiarū
ecce ē; hoc de reprobatione iudeorū et
uocatione gentiū aptissime sonat;
Exitus uiarū sunt fines et t̄mini plate-
arū atque angulorū; In scriptura autē
sacra p̄uā intellegunt̄ actiones
opū; qui enī p̄uā gradiunt̄; ad aliqd̄
se agendū incedere demonstrat; p̄
exitus autē uiarū defectio bonorū
opū designat; Qm̄ qui in angulis ac

t̄minis platearū resident; ab utilitate
opis uacui remanere solent; dicit
ergo rex seruis suis; ite ad exitus uiarū;
Tanquā dicat dñs; discipulis suis; quia
iudei in lecti delectatione lucrit̄ remi-
ad fidē incarnationis mee uenire
contēpnunt; ite ad exitus uiarū; hoc ē
ad populū gentile; qui in bonis opib;
deficientes in malis actionib; c̄sistunt;
et uocate ad nuptias hoc ē ad con-
sortiū electorū; Ista autē missio tunc
intelligit̄ facta; cū mittens dñs dis-
cipulos ad p̄dicandū dixit eis; ite ad
p̄dicare euēgm̄ om̄i creature; Recte
ergo qui in exitib; uiarū ad nuptias
uocant̄; quia illi plerūq; facilius ad
dñm conuertunt̄; quos in t̄renis actib;
p̄spertat nulla subsequit̄; **D**icit ergo
rex; seruis suis; quos cūq; in ueneritis;
ecce ē; ac si impans dñs; discipulis dicat;
Euntes in mundū; cuius cūq; c̄ditionis
atque c̄uersationis homines in ueneritis;
uocate ad fidē siue seruos siue liberos;
siue stultos siue sapientes; siue pau-
peres siue diuites; siue paruos siue magnos;
ut sicut n̄; distantia hominū in nat̄a
creationis; sic n̄ sit differentia in
p̄ceptione salutis; sed in t̄ hec que-
rendū ē que sint uie mundi; ad quarū
exitus mittit xps̄ discipulos suos;
ad qd̄ di cendū; quia sicut om̄i pro-
phete et om̄i apti om̄sq; doctores;
sunt uie que ducunt ad xpm; et
generalis et publica uia ē que ducit
ad uitā; sic e contrario uie mundi
om̄i actiones malitie que ducunt
ad diabolu qui ē generalis uia p̄ditionis;

Verbigra; fornicatio. auaricia.
et ceterae species male. uis que
ducunt ad diabolū. **E**greſſi
ſerui eius. et cetera; Hoc factū eſt.
quando apti pfecti p̄dica uerunt
ubiq; et cetera; Sed mirū ē qđ dic.
congregauerunt malos et bonos.
cū om̄s gentiles in aduentu ſalua
toris in malo poſiti eſſent. iuxta
qđ paulus ait. om̄s peccauerunt.
et egent gl̄a dī. ad qđ dicendū.
quia illi qui naturaliter ea que
lex agenda p̄cipit faciebant.
et ppter honeſtatē uite eterne
ſeruebant uirtutib; . uerbigra.
elemoſiniſ. ieiuniis. caſtitati.
miſericordiē. et reliquis bona
rū rerū uirtutib; . ad cōpara
tionē ceterorū. qui nihil horum
faciebant. boni appellant; dū
autē boni et mali intraſſe reſe
runt. **E**x ipſa qualitate conui
uantium apte oſtendit. quia
phas nuptias preſens eccl̄a deſig
nat. In quā boni cū malis ueniunt;
p̄mixta quippe ſc̄a eccl̄a bonis
et malis. quia nec ſolū bonos nec
habet ſolū malos; boni enī. nuſquā
ſ. niſi in celo; et mali ſolū nuſquā
niſi in inferno; hec autē uita ſicut
int̄ celū et infernū media ſubiſtit.
ita cōmunit utriusq; partis ciues
recipit. **E**t implete ſnuptie.
et cetera; Iſtarū collectionū nuptiarū.
p̄ om̄e p̄ſens tēpus uſq; in finē ſcti
ptendit. a primo uidelicet electo.
uſq; ad illū qui ultimus nāſciturus;

Tunc autē eē dē nuptiē adimple
bunt. cū reſurrectio ſcōrū facta fue
rit. et mortalitatē illorū xp̄i in ſua
inmortalitatē abſorbuerit. ut iam
mori n̄ poſſint ſicut ait apt̄s; ut mor
tale hoc abſorbēat auita. idē axp̄o;
Et tunc adimpleat̄ miſteriū qđ ait
apt̄s. er̄ duo in carne; xp̄i uidelicet
cū anima quaſi unus ſp̄s factus. ha
bitabit in ſingulis electis. iuxta qđ
ſcriptū ē; qui coniungit ſe dñō. unus
ſp̄s eſt; nunc enī quaſi modicaſ arras
futuri coniugii ſp̄m ſc̄m accipimus.
tunc autē ipſū xp̄m plene in nobis
habebimus. **I**ntrauit autē rex. et
cetera; Tunc rex hoc ē dñs ihs xp̄s cū de
cantat eccl̄a. rex m̄s et dñs m̄s. intra
bit ad nuptias hoc ē in conſortium
fidelium. quando fidē et merita ſingu
lorū diſcernere ueniens. in iudicio ma
niſeſtus om̄ib; apparebit. **E**t uidit
ibi hominē. et cetera; unus iſte qui in
ueſte nuptiali n̄ inuentus aſſerit.
om̄s qui in maliciis ſociati genera
lit̄ deſignat; porro in ueſte nuptia
li. nil melius quā caritas intelligit;
quia ſicut induob; lignis ſuperiori
uidelicet et inferiori ueſtis textit.
ita induob; p̄ceptis dilectione ſcili
cet dī et p̄ximi. caritas habet; neq;
enī dñs ſine p̄ximo. neq; p̄ximus ſine
dō p̄fecte diligī poteſt; Intrauit autē
ad nuptias ſed cū nuptiali ueſte n̄
intrauit. quiſquis in eccl̄a poſitus fidē
habet. ſed caritatē n̄ habet; Si quis
igit̄ in tēpore iudicii inuentus fue
rit ſub nomine xp̄iano. n̄ habens

uestē nuptiale idē caritatē p̄tin
increpabit et dicet ei; amice: et
cet; ac si dicat; amice: et n̄ amice;
Amice p̄ fidē: sed n̄ amice p̄ opationē;
siue amicū uocat qd̄ inuitatus est ad
nuptias: sed arguit illū in pudencie
qd̄ in uestes sordida polluerit mun
diciā nuptiarū; **A**t ille obmutuit;
Benedicit obmutuisse ad p̄sentia
regis: ille qui in uestes sordida ingres
sus: cui uinū nuptiarū: quia ingre
dientē dñō ad iudiciū ut discernat
actus et opas singulorū: omē argu
mētū excusationis cessabit ab eis:
q̄ p̄ fidē incarnationis xpi in socie
tate scē ecclē introierit: sed tamē an
dē opib; exornare noluerit; ille enī
tunc foris arguet: qui tētas consci
entis intus animū uidebit; In p̄senti
nāq; uita: opā n̄rā et cogitationes
cordiū nob̄ inuicē celare possumus;
In illo autē die ultimi examinis: nihil
erit qd̄ respondeamus: ubi celū et
terra et aque: solet luna: dies et nox
et totus mundus stabit aduersū nos:
In testimoniu peccatorū n̄rōrū; Et si
om̄a taceant: ipsę cogitationes n̄rę
et opas stabunt ante oculos n̄ros: ac
cusantes nos antedñm dicente ap̄to;
Cogitationib; inuicē accusantib; ^{et am}
aut etiā defendentib;: in die cū iu
dicabit dñs occulta hominū p̄ iūm
xpm; **T**unc dixit rex ministris; Liga
tis manib;: ecce; ministros sp̄s in
tellegamus uel bonos uel malos:
p̄ quos ut diximus omē iudiciū in
rep̄bos agitāt; Ligant autē tunc

81
pedes et manus p̄ discretionem
diuine sententię: qui modo non
ligant p̄ meliorem uite;
uel tunc ligant inuiti in supplicio:
qui nunc sponte ligant in uicio;
Et considerandū: qd̄ in tenebras
exteriores mitti p̄cipit; Interiores
quippe tenebre sunt: cecitas cordis;
Exteriores uero: nox et neclāpna
tionis; **I**bierit fletus: et fridor
dentiū; Illic enī dentes fridebunt:
qui hic edacitati seruire assuerit;
illic oculi flebunt: qui hic p̄ in
licitas concupiscentias uoluebant;
Sed quia unius clāpnatio indicat:
p̄ quē omē malorū corpus exprimit:
mox generalis sententia subin
fertur cū dicit; **M**ulti autē
uocati: ecce; Electi ad cōpara
tionē rep̄borū: numero non
merito pauciores dicunt; nā
ipsi pondere uirtutū: plures
quā rep̄bi; ipsi et enī: dominicū
horreum replebunt; ait ergo;
multi uocati: ecce; Hac sententia
pene om̄s parabolas suas scdm
matheū: dñs concludit; que potius
timenda: quā exponenda; qd̄
enī ad fidē uocati sumus: nouimus;
Sed utrū ad uitā et nā p̄destinati
sumus: incertū habem; Tanto ergo
necesse ē ut unusquisq; n̄r̄m de se
sollicite metuens in humilitate
sep̄mat: quanto si ad celestis
brauii palmā obtinendā sit electus
ignorat; qd̄ igit̄ uocatus sumus: gr̄as
sup̄no conditori referamus; ut

autē electi eē meream². ipsius ^{no}
misciam cōtinuis supplicatio-
nib; postulemy. quatinus ipso ad
iuuante ad cōfortiū electorū p̄tin-
gere meream². am; **EBDOM.**

XXI. POST PENTEC.

LECTIO SCIEUG. SCDM LOH.

Nullo tēp^r. **E**rat quidā regu-
lus. cuius filius infirmus erat caphar-
naū. **R**egulus. p̄ diminutionē
nominis qd est rex dicit^r; paruus
uidelicet rex. nec magna potestate
sublimis; qd nom̄ bene istic gr̄uit.
qui filios salutē poposcit. quia ui-
delicet n̄ plena sed diminutiua
fide habuisse p̄bat^r. Capharnaū
autē. ciuitas est galilee p̄uincie;
In qua dñs plurā miracula ostendit.
In qua etiā infirmus iacebat filius
istius reguli; Hic ergo audiens
dñm in iherosolima aduenire a iudea in
galileā. ubi nup̄ aquā in uinum
conuerterat. abiit ad eū roga-
turus p̄ sanitatē filii morientis;
Quāuis enī om̄s terra duodecim.
tribuū in qua iudei habitabant.
generalit̄ iudea appellaret^r.
precipue tamen ac singularit̄.
illa pars regni iudeorū. in qua due
tribus consistebant. iude uidelicet
et beniamin. iudea uocabatur;
Aqua parte ueniens dñs. accessit
ad eū iste regulus. rogans ut des-
cenderet et sanaret filiū eius;
quare. incipiebat enī mori.
idē. urgebat eū uicina mors;
Dixit ergo ih̄s. ad eū. Nisi signa

et p̄digia. et cec^r; Signa dicunt^r. eo qd
significent aliquid; p̄digia uero
quasi porro dicit^r. eo qd porro idē. longe
p̄tendant aliquid; Constat p̄fecto
iudeos quasi ex natura insitā hanc con-
suetudinē habuisse. ut quib; cūq; reb;
licet diuinis. fidē non nisi p̄ signa com-
modarent; unde paulus ap̄ls dicit;
iudei signa petunt; Sed querendu
uidet^r cur dñs huic regulo dicat.
nisi signa et cec^r. cū ille ante credi-
derit quā signū uideret; quomodo
n̄ crederet quis salutē filio poposcit.
sed si ad tendamus quid petat. ap̄te
cognoscimus quia n̄ plene fidei fuit;
poposcit nāq; dñm. ut descenderet
et sanaret filiū ei²; Et sic p̄sentia cor-
porale expectat. quasi salutē in filio
operari n̄ posset nisi p̄sens corpore
fuisset; qui si p̄fecte credidisset.
p̄cul dubio sciret nē e locū ubi nēc
dñs; Arguit itaq; hominē infide te-
pentem. et cēptare cupientē in san-
tate filii sui quis esset aut quantū pos-
set; **D**icit ad eū regulus; dñe. descen-
de. et cec^r; Urgebat eū infirmitas
filii. et ideo in p̄cib; p̄seuerans postu-
lat illi salutē; **D**icit enī ih̄s; uade. et
cec^r; Sicut alio euangelista narrante
didicim². centurio ad dñm uenit
dicens; dñe puer m̄s. et cec^r; Cui dñs
respondit; Ego ueniā. et curabo eū;
Centurio ē qui centū militib; p̄est;
Cū ergo maioris dignitatis sit regu-
lus quā centurio. uigilant̄ intuen-
dū. cur ad filiū reguli rogatus
corporalit̄ ire recusat. ad seruū

uero centurionis etiam non rogatus
sepergere pollicetur; filio reguli non
dignatur ad eum. seruo centurionis
non dedignatur occurrere; Sed in hoc
facto. salua humilitate que nobis
in redeptore nostro semper imitanda
proponitur. superbia specialiter nostra re-
tunditur. qui in hominibus non natura
qua ad imaginem dei factis. sed hono-
res et diuitias ueneramus; ut enim re-
deptor noster ostenderet. quia que
altas hominibus; hoc est dilectoribus
sacris electis despiciendas. et que des-
pecta hominibus; uidentur. sanctis despi-
cenda non sunt. ad filium reguli reno-
lunt. ad seruum uero centurionis
irreparatus fuit. **C**redidit homo.
ecce; Ex hoc uero apparet quantum
profecerit iste. ex increpatione domini;
quia enim dominus dixerat ei. nisi signa
ecce. statim ut audiuit a domino. uade
filius tuus uiuit. continuo credens
ibat; **I**am autem eodem descendente. ecce;
non est uacuum a magno misterio. quod
filius reguli euangelista curauit os-
tendere. ab infirmitate septima
hora dimissum; non solum enim miracula
christi que corporalis gessit miranda
nobis existunt. sed etiam in ipsis opibus;
suis secreta mysteria consideran-
da; septenarium enim numerum perfectum
existere nemo qui dubitet. propter
illas notissimas suas partes. ternarium
scilicet quod trinitas sancta exprimitur.
et quaternarium in quo perfectio omni-
um creaturarum monstratur. propter
enim elementa plenaria. et tria mundi

plagas. et. ^{or} .iiii. euangelia. seu. ^{or} .iiii.
tempora anni; qui etiam septenarius
numerus in domo septiformis spiritus sancti
sacratum esse cognoscitur. in quo et propter que
sanctas et remissio peccatorum omnibus;
fidelibus; preparatur; **C**ognouit ergo
pater. ecce; In hoc eodem euangelista
paulo superius legimus. quod predicante
domino in samaria ad uocem mulieris di-
centis. uenite uidete hominem qui
dixit mihi omnia quecumque feci. plurimi
samaritanorum absque ullius significatione.
solo sermone in illum crediderunt; ad istud
autem tam magnum miraculum in iudea
patratum. solus regulus cum domo sua
credidit; Et hoc quod dominus supra dixerat.
nisi signa ecce; In quo etiam factum pro-
figurabat. quod paucitas iudeorum esset
in dominum creditura. et multitudo
gentium ad fidem uentura; iudei nepe
ipsi filium dei signa facientem uiderunt.
apostoli illius predicatorum et magistrorum
habuerunt. et tamen pauci ex eis fidei
iugo colla submisserunt. ceteris in infide-
litate persistentibus; porro gentium
populus. et si christum in carnis infir-
mitate positum miracula operante
uidere non potuit. sola tamen predi-
catione apostolorum contentus. penetratus
sacre fidei adque uenit; proinde illis
tormentis propter peccata ob infidelitatem
condempnatis. nobis si quod fide credimus
operibus; exoritur. neminem. aeterna beatitudo
repernitur. dicente de nobis saluatore.
beati qui non uiderunt et crediderunt. amen;
EBD. XXII. POS. PENT.
LECTIO SCIEUG. SCILICET MATH.

12
In illo tēpore. **D**ixit ih̄s discipulis
suis parabolā hanc; Simile est
regnū celoz homini regi: qui
uoluit rationē ponere cū seruis
suis; et retq; **C**onsuetudinariū
est apud syros et palestinianos: ut
omib; sermonib; suis parabolas
subnectant; Ut qd p̄ simplex pre
ceptū teneri ab auditorib; n̄ po
test: p̄ subiectas similitudines
teneat; In̄rogante igit̄ petro
quotiens fr̄i peccanti in se debere
ignoscere: sub cōparatione dñi
et serui: qui cū eet decem milia talen
torū debitor: rogans ad nō ueniā
impetrauerat: p̄cepit ei ut ipse
quoq; dimittat cō seruis suis minora
in se peccantib; ; Si uille rex seruo
debitor ita multa sic facile dimisit:
quanto magis serui cō seruis suis
debent minora dimittere: alle
gorice autē rex qui rationē cū ser
uis posuit: nullus melius quā dñs
om̄s intelligit; Seruus autē iste
qui decem milia talenta debebat:
iudaicus populus qui decalogū
legis p̄uaricans: multarū trans
gressionū debitis obnoxius tene
bat; quē dñs cū omib; que habuit
uenundari iussit: quia p̄pter enor
mitatē scelerū. In exterarū na
tionū tradidit potestatē; **P**ro
cidens autē seruus ille: ecce; Cū
enī idem populus hostiū potestati
addictus: se angustatū sensisset:
ad p̄ces humilitatēq; conuersus:
mandata dī que prius sponte ob-

seruare noluit: post modū anī aduer
sionis diuine seueritate confectus
se seruaturū spondit; Cuius p̄cib;
diuina pietas admiserit cordi incli
nata: ita ei p̄phetā loquit; de leui
ut nubes iniquitates tuas: et quasi
nebulā peccata tua; Sed quid ingratus
seruus post modū egerit: audiamus;
Sequit̄ enī; **E**gressus autē seruus
ille: ecce; **E**gressus de captiuitate
iudaicus populus: n̄ solum dō redēptori
suominime grās egit: sed et cū pecca
tis ueterib; noua cumulans: nullā
postea cōpassionē erga p̄ximos pau
peres habuit: sed in sup̄ debitores
suos atrocit̄ repetere p̄sumpsit:
iuxta qd eis sermo diuinus p̄phetā
impperat; In dieb; inquit̄ ieiunioz
uoz inuenit̄ uoluntas uestra: et
om̄s debitores uos repetitis; **U**iden
tes autē cōserui ei: ecce; Cōseruos
populi iudaici hoc loco p̄phetas acci
pimus: qui causā dī ad populū cau
sāq; populi ad dñm agentes: iniqua
eoz opa dū deflendo plangebant:
quasi referendo nunciabant;
Et iratus dominus eius: tradidit eū
torcorib; ; Idē blasphemū et in
gratū populū p̄pter peccata plurima
tradidit in manus romanoz; siue
malignis spiritib; eos tradidit: qui
incorrigibiles eoz nequitias: p̄t̄nis
cruciatib; sine fine punirent; mo
ralit̄ rex iste qui cū seruis suis ratio
nē ponit: om̄s dñs intelligit: qui ē
rex et conditor uniuersoz; qui
tunc rationē cū seruis suis ponit:

quando homines quos creauit in pec-
 cati iacere considerans: ad lectu egrit-
 tudinis per infirmitate deducit. Seruus
 autem iste decem milium talentorum debitor
 significat hominem ad imaginem condi-
 titum: sed grauius debitis obstrictum; quia
 enim tota ponderum generata talentum
 maius esse dicitur: recte per decem milia
 talenta capitalia crimina designantur;
 uerbi gratia; si quis in re commiserit adul-
 terium: homicidium: sacrilegium: et cetera
 maiora crimina: decem milia talenta
 debere conuincit. **S**equitur: Cum autem
 non haberet unde redderet; Congru-
 e dicitur: cum non haberet unde redderet.
 quia sponte quidem in peccatum labi non
 possumus: sed ad ueniam per penitentiam
 proprio arbitrio assurgere non ualemus;
Iussit eum dominus eius uenundari: id est permisit
 eum traditoribus; angelis: quid uis
 inferni supplicii illum cruciarent;
 uenditio enim rei: nihil aliud quam sup-
 plicium damnationis intelligit. **E**t
 uxorem eius et filios: in uxore cupidi-
 tas intelligitur male uoluntatis; in
 filiis uero: peruersa opera accipiuntur;
 Seruus ergo decem milium talentorum
 debitor cum uxore et filiis uenditur:
 quando quilibet criminosis per mortem
 corporis ab hac uita subtrahitur:
 cum ipsa cupiditate sua et cum malis
 operibus: in penas redigendus perpetuas
 condemnatur. **P**rocidens autem ser-
 uus ille: et cetera usque dimisit ei;
 Tunc certe seruus domino percidit: atque
 ut uenditione hoc est supplicium da-
 mnationis effugiat: submissus ob-

secrando deposcit: cuius quippe
 peccata imminente sibi morte ut pote
 damnandus metuit: humiliter se subdit
 diuine clementie: et per ueram penitentiam
 ac puram animi intentionem conuertit
 ad dominum: promittens se in reliquum reddi-
 turum domino debitum peccatorum suorum:
 si impendentes sibi perditionem mortis
 euaserit; qui enim agit opera bona:
 ipsis bonis operibus reddit debitum pecca-
 torum suorum; qui autem non habet opera bona:
 debitum peccatorum suorum tormentis et
 cruciatibus persoluet; Quomodo autem
 soluenda sint debita nostra: daniel
 docet dicens ad regem; Audi ceterum fili
 meus rex et peccata tua elemosinis
 redime; Et zacheus; quemcumque frau-
 dauit: reddo quadruplum; Et dominus
 docet dimittendum debitoribus; peccata:
 ut fiducialiter dicere possim; dimitte
 nobis: sicut et nos et cetera; Quibus uero
 elemosina deest ad largiendum: suf-
 ficere debet propter ceterum: quia
 sacrificium domino est spiritus contribulatus;
 percidens ergo et orantes seruum
 dominus miseratur: cum non solum ab imminente
 morte liberat: sed etiam a spe uiuendi
 concessa: peccata propter misericordiam
 condonatur. **E**gressus autem:
 Inuenit unum de conseruis suis et cetera;
 Conseruus iste qui conseruo centum
 denarios debebat: proximus quilibet
 est: qui in alterum leuitur peccat: uel
 durius uerbum inferendo: uel quolibet
 alio modo animam eius inquietando;
 Si autem per decem milia talenta grauiora
 peccata significari diximus: per centum

denarios leuia peccata aptissime
accipere possum; p̄sertim quia
quantū distat inter .x. milia talen-
ta. et .c. denarios. tantū int̄ est
int̄ grauiora crimina ac leuiora;
Et tēnens suffocabat eū; debitore
suū hoc ē in se peccantē hominē
tē quilibet tenet. cū n̄ dimittit
ei qd̄ in se peccauit. sed memoriā
peccati illius in corde reseruat;
Suffocat autē debitore suū aliq̄s.
cū animā fr̄is qui in se peccauit
sp̄italit̄ strangulat et coangustat
in periculo peccati. n̄ dimittens
ei qd̄ in se deliquit. sed alligans eū
in peccato. ut morte p̄petua con-
dempnet. **E**t p̄c̄idens c̄ seruus
eius. ecce; recte n̄ dicit̄ is sequi
fr̄ in se peccantē n̄ dimisit. sed ab-
iisse; quando enī ad bonū crescim̄
et p̄ficim̄. sp̄italit̄ dicim̄ ire ad
melius n̄ motu corporis sed pro-
fectu anime; quando autē p̄gim̄
ad malū. magis abire dicimur
quia ad d̄o recedim̄. nec oculi
anime nr̄e illū aspiciunt; quan-
diu enī p̄ peccatis nr̄is d̄m rogam̄.
in conspectu illius sumus; post
quā uero in nos peccanti dimittere
nolumus. a conspectu d̄i egredim̄;
Hoc enī modo et iunior ille filius
atq̄ luxuriosus relinquens patrē
suū. abiit in regionē longinquā
iniquitatis; a conspectu ergo
d̄ni sui tunc seruus abiit. cū quis
ab infirmitate dimissus. p̄prio
arbitrio reddat. **E**t misit eū

in carcerē; Carcer inquit seruus
c̄ seruus suū misit. infernū intelligit;
de quo carcerē p̄ph̄a ex p̄sona salua-
toris dicit; Educ de carcere animā meā
ad c̄fitendū nomini tuo; Seruus igit̄
ad nō dimissus. c̄ seruo parū debenti
dimittere n̄ uult. sed in sup̄ illū te-
nens suffocat et in carcerē mittit.
quia multi qui peccatoꝝ grauiū
que cōmiser̄ in memores. si uel leuē
fr̄ in se peccantis culpa offendant.
in tantā obstinationē pr̄punt. ut qd̄
dictū quoq̄; nefas est antea obtine-
re fr̄is suū et n̄ sup̄ supplicis quāq̄
in se peccauerat indulgeant. **U**iden-
tes autē cōserui ei. et c̄. Conserui nr̄i
sacerdotes uel angeli intelligendis.
qui singulis nob̄ p̄positi. cuncta que
uel bene uel secus gerim̄. conspectib;
diuine maiestatis sine dubio nunciant;
Qd̄ enī angeli c̄ serui dicant. testat̄
angeli loquens in apocal̄ p̄s̄i ad io-
hannē; uide ne feceris. cōseruus
tuus sū et fratrū tuorū; nā et si sc̄i
angeli. tam c̄ serui nr̄i. quia et ipsi
serui d̄i; Et recte c̄ tristati dicunt.
qm̄ sc̄i angeli. sicut nr̄i bonis opib;
gratulant̄. ita cū malū aliquid
gerim̄ contristant̄; Et iuste c̄ tris-
tati eē dicunt. quia grauius peccat
homo quando in d̄m. quā quando
in hominē; Sacerdotes etiā dū ea
que contra ius diuinorū p̄ceptorū
agim̄ deflent. dūq̄ nos in corrigi-
biles assiduīs lamentationib; de plo-
rant. quasi facta nr̄a om̄p̄t d̄o enar-
rant; Sed qui peccanti in se indul-

geredissimulat. testatur nec
ipse indulgentia gaudeat; unde
benefequitur; **T**unc uocauit illū
dn̄s suus. ecce; In gratū seruū
dn̄s suus rursum uocat. atq; cur ipse
dimissus. debitū conseruo dimittere
noluerit arguit. cū illū qui pceptū
adō indulgentie in memor. fr̄i in
dulgerenoluit qđ in se peccauit.
ad mortē p infirmitatē corporis
reuocat. atq; peccata illa in caput
eius denuo reputat. quē sibi p peni
tentiā iā dimissa gaudebat; de quo
ap̄te seq̄r; **E**t iratus dn̄s ei. ecce;
torcore s̄ maligni sp̄s. idē angeli
crudeles et in misericordes. confi
tuti sup penas impiorū; quib; ille
p petuū tormētū puniendus post hanc
uitā tradit. qui hic fr̄i in se peccanti
p indulgentiā n̄ suffragat; homo
enī fidelis imago diē. et uicarius
eius est; Et qui fr̄em ad similitudinē
di factū a peccato n̄ soluit rogatus.
sed obduratione m̄tis gehennę cru
ciatib; puniendū tradit. dō odibilis.
et eandē dāpnationē quā fr̄i intulit.
sibi quoq; indubitanter adquirit; Sci
endū tam. quia cū peccat homo in
fr̄em suū. n̄ statim mittit in infernū.
sed pendet adhuc iudiciū eius; Cū
autē iudicauerit eū et cōdēpnauerit.
in animo suo ille in quē peccauit.
ut habeat eū sicut ethnicū et publi
canū. tunc eū mittit in infernū;
Sicut enī mortuus quis dicit in pec
cato quāuis uiuat in corpore. sic
et descendere dicit in infernū pec

84
cator. quāuis adhuc sit sup terrā;
Sed forsitan dicat aliquis. nihil p deē
fr̄i peccanti in fr̄em qđ uadens picit
se ad pedes ei et rogat. quia iā iudicatus
a fr̄e suo. alligatus ē. n̄ solū sup terrā
sed etiā sup celū. respondendum
ē fidenter quia interim nihil nisi ille
ipse in quē peccauit indulserit ei. et
soluerit eū a peccato qđ fecit; Cū autē
receptus fuerit in societate frat̄na.
soluit a eo cui nocuit; qđ uero dicit.
quousq; redderet debitū. quousq;
p infinito accipiendū ē; Semper
torquebit. quia semper manebunt
debita p quib; torqueri mereat;
qua autē causā parabolā istā dn̄s p
miserit. subiuncta sententia cōclūdit
quē dicit; sic et pat̄ m̄s. ecce cetera;
quē sententia ualde formidanda ē.
in qua discimus ut p dictū ē. quasi
parua fr̄ib; n̄ dimittim. nec magna
nobis adō dimittunt; Sed quia potest
aliquis dicere. nihil habeo contra
fr̄em meū. ipse nouit. habet dñm iudicē.
n̄ mihi curā quid faciat. cōfirmat
dn̄s sententiā suā. et omēm simulationē
fictę pacis tollit dicens. de cordib;
ur̄is; Ex quib; dictis constat. quasi hoc
qđ in nos delinquit. ex corde n̄ dimittim.
illud etiā nob. discretos ap̄m iudicis
exquiret examine. qđ uel in baptismo
nobis dimissū. uel p penitentiā adō
fuerat relaxatū; **EBDOM.**

XXXIII POST PENTEC.
LECTIO SCILICET SCMD MATHV

ABEVN̄TES PHARISEI. ecce cetera;
uicē euangelistę reference

manifestū quia dñs saluatore nato.
sub cesare augusto. in toto orbe
celebrata descriptio. et in om̃i na
tione totius orbis quæ romano impio
subiectæ erant. iudea quoq; eis dē
romanis stipendiaria facta fuerat;
quā ob causā magna seditio tunc tē
poris. in populo feruebat; quidā
enī dignū eē iudicabant. ut quia
romanis securitate et quiete om̃iū
assidue militabant. censū eis debent
psoluere; at contra pharisei qui sibi
de falsā iusticia ad plaudēbant.
nitebant asserere. qđ populus dī
qui decimas solueret. primitiua
daret. et cetera legis decreta obser
uaret. nō deberet humanis legib;
subdi; quæ seditio in tantū conualuit.
ut post dñi passionē. in hac ipsa pti
nacia et rebellionē p̃durantes.
romanis sub hac occasione in iudic
tā necis saluatoris uenientib; a
mitterent locū. gentē et regnū.
ut et etiā p̃sentē p̃derent ac futū.
dū maluer̃ hec om̃a cecante aua
ricia p̃peti. quā tributa romane
militie rependere; quia ergo
principes sacerdotū timore po
puli dñm cōphendere n̄ poterant.
saltē ut in sermone eū capent labo
rabant; abier̃ ergo pharisei et con
siliū acceperunt; quo abier̃. utique
ad herodianos qui erant milites
herodis. et in exigendis tributis p̃
positi; nāq; eo qđ n̄ dīc̃ euangelista
cōsiliū sed cōsiliū acceperunt. et ex
eo qđ dīc̃ quia cū herodianis parit̃

uener̃. apparet quia cū illis huiusce
modi circūuentionis cōsiliū tractauer̃;
Cogitabant enī apud se. sacerdotes
dicentes; si nos soli euntes in̄t rogaue
rim̃ xpm̃. quāuis dixerit quia n̄ licet
dare cesari tributū. tam̄ nob̃ talia
contra eū dicentib; nemo crederet.
quia om̃i iā sciunt qđ inimici ei sumus;
inimicorū autē testimoniū in iudicio.
et si uerū sit. quasi suspectū repbat;
p̃ se ipsos ergo xpm̃ interrogare uole
bant. quia magna suspitionē inimicitie
iā erant apud xpm̃. ne forte quasi suspec
ti. circūuenire eū n̄ possent; Et mittunt
ei discipulos suos. qui se iustos simulan
tes. saltē in sermone illū capiant. et
sic potestati p̃sidiis tradant. ut uelut
ipsi a morte eius in munes uideantur;
mittunt ergo discipulos suos ad illū.
quasi ad huc minus suspectos. ut aut
facile eū deciperent. aut si uincerent
sicut et contigit. illi qui eos miserant
minus erubescerent; nāc̃ siliū malo
dephensio. tanto minor nascit̃ cōfusio.
quanto p̃sona fuerit deterior; Hero
dianos autē ut diximus milites hero
dis appellat. qui in exigendis tribu
tis erant p̃positi; dicunt ergo; ma
gister. scimus quia uerax es; magis
trū et ueracē uocant. ut quasi homo
eorū adulatione delectatus. secretū
sui cordis eis simplicit̃ aperiat; Scim̃
inquiunt quia uerax es. et uia dī idē
legē dī in ueritate doces. et n̄ tibi
cura de aliquo; idē in p̃ferenda
ueritate. nullius uel amicitia. uel
inimicitia curas; quare hoc dixerint.

N

manifestant cū subdunt; n̄ enī respiciſ-
 pſonā hominū; Idē. nec p̄pt̄ paup̄erē
 nec p̄pt̄ diuitē ueritate relicta men-
 daciū loqueris; Dic ergo nob: quid tibi
 uidet̄; Licet censū dare cesariannon:
 tanquā dicerent; nos serui sumus sumi
 regis: et ideo iniustū ē ut terrenis regib;
 seruiamus; hoc autē dicentes: ad hoc
 illū pducere laborabant. ut magis
 dñm quā cesarē timens: diceret non
 debereromanis solui tributa. quatin
 hoc audientes herodiani qui p̄sentes
 erant. tenerent illū. quasi seditionis
 principē contra romanos; Si uero
 diceret tributū ēē reddendū. tanquā
 destructorē legis illū calūpniarent;
 Cognita autē ih̄s nequitia illorū.
 hoc est. cōsiderans dolum et fraudes eorū
 dixit; quid me tēptatis ȳppocrite?
 Ad tendendū quia n̄ scdm̄ sermones eorū
 fictos blanderēsondit. sed iuxta
 cōscientiā eorū crudelē asp̄a obiecit.
 cogitationib; illorū n̄ uerbis respon-
 dens; ȳppocritas autē idcirco eos nun-
 cupat. ut audientes ex eius ore qđ ipsi
 cogitabant in corde. cōsiderarent
 eū humanorū cordiū cognitorē tanq
 om̄ipotentē dñm. et qđ facere in illū
 cogitabant p̄ficere n̄ auderent; ȳppo-
 crita autē. sub aurati dicunt; ȳppo
 enī grece sub. crisis. aurū dicit; merito
 ergo tēptatores suos ȳppocritas
 nuncupat. quia aliud n̄ tebant ope.
 Aliud simulabant uoce; Ostendite
 nomisma census; Sapiencia sapientē
 egit. ut suos tēptatores p̄ priis illorū
 sermonib; uinceret; Ostendite mihi

in qđ nomisma. id ē inscriptionē
 denarii. uel ut aliud dicunt monetā;
 Dictū autē nomisma a nomine. qđ
 inscribēbat̄ denario; Est autē denariū
 gen̄ nūmi qđ p̄decenū mis imputabat̄.
 Et habebat nom̄ et imaginē cesaris;
 Et ait illis; Cuius ē imago hec. et cet̄a;
 Ex hoc loco conicere possi ueritatē.
 quid dicunt dñm ih̄m. causa ignorantie
 Aliquando interrogasse iudeos. et n̄
 potius causā dispensationis; Interrogat
 enī cuius sit imago et sup̄scriptio
 nūmi. n̄ quo ipse nesciat qđ om̄s scire
 poterant qui uidebant denariū.
 sed ideo ut ad sermone eorū cōpetentē
 respondere ualeat; Dicunt ei; Cesaris;
 In hoc loco cesar. n̄ augustus octavianū
 intelligendus ē. sed tiberius priuignus
 ei qui successerat in imperio. sub quo
 passus ē dñs; Sciendū uero ē. om̄s reges
 romanorū cesares ēē appellatos.
 A primo gaio iulio cesare; qui ideo
 sic appellatus ē. qđ uel ceso utero
 matris in lucē eruperit. uel qđ cū
 cesarie capilloz fuerit natus; Tunc
 ait eis; reddite ergo. et cet̄. Reddite
 cesari que eius s̄. id ē nūmū. tributū.
 et pecuniā; Et que dī sunt dō. id est
 decimas et primitias et cetera donaria.
 que legis decreto mandant; qđ dñs
 faciendū p̄cepit. ipse quoq; opere
 adimpleuit; nā et ipse que cesaris
 erant cesari reddidit. quia tributū
 p̄ se et petros soluit; Cū enī accessis-
 sent ad petrū foris qui accipiebant
 tributū. dixer̄ ei; magister ur̄.
 n̄ soluit didragma; At ille ait; etiā;

N

Et cum introisset petrus domum:
pervenit eum ihs dicens; Quid tibi videtur
simon? Reges terre a quibus accipiunt
tributum vel censum? A filiis suis an
ab alienis? Et ille dixit; Ab alienis;
Dixit illi ihs; Ergo liberis filii; ac si
diceret; Si filius regis liberis attributo:
ego quis filius regis eterni? Atque de
stirpe regis terreni generatus? Liber
attributo esse debere; Ut autem non scan
dali zemus eos? ecce etiam usque; prome
tente; In quo loco dicit beatus ieronimus
ignorare se quid potissimum mirandum
sit: utrum prescientia saluatoris an ma
gnitudo virtutis; prescientia quidem
quod novit piscem habere est atque
in ore? Et quod primum ipse capiendus
esset; magnitudo autem virtutis: si ad
verbum illius: statim in ore piscis fateri
creatus; deo etiam reddidit dominus ihs
xps quod dicitur: quoniam in omnibus; operibus suis:
voluntatem patris adimplevit: iuxta
quod ipse loquitur; non veni facere volun
tatem meam: ecce est; Spiritus talis sicut cesar
exigit denarium a suis subiectis: In quo
imago eius exprimitur: Itad si regem
a nobis anima lumine vultus sui in
signita; unde psalmista ait; signatum
est super nos: Lumen vultus tui domine; que
admodum enim denarius signatus regis
imagine: ita anima nostra divini luminis
inlustrata claritate; Homo namque ad
imaginem et similitudinem dei conditus:
non corpore sed spiritu: id est anima; quod
paulus apostolus manifestat cum dicit; Re
novamini spiritu mentis vestre: et induite
novum hominem qui secundum deum creatus:

In iusticia et scientia veritatis; Quibus
verbis ostenditur: non in corpore sed in
spiritu: ad imaginem et similitudinem dei
homo esse creatus; Creatus ergo homo
ad imaginem dei in spiritu id est in anima: ut
sicut deus est sanctus iustus et verus: discer
nitque inter bonum et malum: Ita et ipse
homo: sanctus iustus et verus manens: dis
creatione etque boni mali verecineret;
Ad similitudinem nihilominus diffectus:
ut sicut deus perpetuus et immortalis:
ita et etiam homo nisi peccasset: in
mortalis atque eternus; Talis ergo ut
dixi ad similitudinem et imaginem dei con
ditus: homo non in corpore sed in anima:
eadistinctione servata: ut imago
accipiat in scientia: similitudo autem
in eternitate; Studeam igitur renova
ri spiritu mentis vestre: et induere novum
hominem qui secundum deum creatus: ut me
re amem reddere denarium suum: hoc est
vitam nostram sanctam et immaculatam: ipso
adiuvante qui vivit deus per **IN NA**
TALES **SCIA** **ANDREA** **PLI** **THI**
A **LECTIO** **SCIENTIE** **SCDM** **MA**
AMBULANS **IHS** iuxta mare
galilee: ecce est; Cunctis
notissimum est: mare galilee propter
diversa loca adiacentia: diversis
etiam appellationibus nuncupari;
Idem enim mare galilee quod mare
tiberiades: quod est stagnum genesar:
quod lacus cineret: quod etiam lacus salina
rum; Secus hoc mare redeptorambu
lans: vidit duos fratres piscatores: mit
tentes retia in mare; Sed merito
querit: cur ad novam testamenti gratiam

sub pedibus; tuas gentes subiugat; si autem
non intellexeris: ueniet ut perdat te et de
templo scitatis expellat. et aliam sponsam
castiorem de gentibus; inducat in cubiculum
scitatis; uis cognoscere mansuetudinem
regis uenientis: non sedet in curru. nec
ascendet super feruidum equum discoloris
amatoris et litis: sed sedet super asinam
tranquillitatis et pacis amicam; non uidet
in circuitu eius splendentes gladios:
aut cetera ornamenta armorum terribi-
lium: sed ramos frondentes testimonia
pietatis; mansuetus autem id est humilis:
non superbus. non ferox et inimicus: ut ce-
teri; non ipse desecat; discite a me: quia
mitissimus et humilis corde. **S**edens
super asinam et pullum; Secundum litteram in terra
paruo itineris spatio: super utrumque
animal sedere non potuit; Aut enim asine
sedet. et pullus absque seorsore fuit: Aut
si pullum quod magis competit ad sedendum
habuit. asina libera incessit; Ergo cum
historia uel impossibilitate habeat
uel turpitudinem: ad altiora nos intel-
ligenda transmittit; quia et si corpo-
raliter super utrumque animal sedere non
poterat: spiritualiter potest cum sit deus. ut
et in iudeis et in gentibus; pariter sedeat;
Sedere autem illi est super iumenta: in eorum
cordibus habitare; uidentes autem disci-
puli: et cetera; quod scilicet apostoli animalia
soluerunt aliena: ministerium
quidem fuit illorum: uirtus autem et
auctoritas christi; Nec enim potuissent
tollere iumentum alienum ab illo domino
qui ne eos cognoscebat: nisi proueniens
spiritus christi. cor domini eius preparasset

addendum; Sic quod apostoli soluerunt
iudeos uel gentes de uinculo inimici
diaboli: in prima quidem facie eorum
uidebat opus: reuera autem uirtus et
gratia christi fuit; neque enim duo deus cum
totum mundum sub potestate diaboli
ligatum soluere potuissent: nisi gratia christi
proueniens. uirtute confregisset inimici;
Et imposuerunt super eos uestimenta sua;
uestimenta apostolorum sunt doctrine
uirtutum. uel expositio scripturarum.
uel opera iusticie. psalmista testante
quia ait; sacerdotes tui domine: induantur
iusticia; Ergo apostoli super nuda animalia
uestimenta imposuerunt: id est man-
data et precepta que ipsi a christo acceperunt.
super iudeos et gentiles imposuerunt
quos a scitatis habitu uacuos et nudos
inuenierunt: atque mentes electorum ex eis
ornauerunt et dominum desuper sedere fecerunt;
Nec enim requiescere in eis potuissent
christi: nisi scriptis dictis et actis fuissent
imbuti; **P**lurima autem turba: et cetera;
Diligentius intueendum. quod apostoli quidem
super iumentum uestimenta sua posuerunt:
cetera autem turba iudaica sub pedibus;
iumentum uestimenta strauissent memorant;
uestes igitur apostolicas iumentum supra
se habuit: turbam uero sub pedibus;
uestimenta calcant: quia uidelicet
mandata quidem apostolorum et doctrinis
instruuntur et adorant christum.
carnalia autem legis mandata que per
uestes turbam figurantur concu-
cant; Quotiens cum quem circumcisionem
spemimus. sacrificia reicimus: et
ceteras consuetudines lege decretas

reprobamus: quid aliud quam uestimenta
iudaica nos qui de gentibus sumus. sub
pedibus mittimus: possumus etiam per hanc
plurimam turbamque uestimenta sua in
uia **tra**uit. innumerabilem
martirum multitudinem
designata accipere: qui proprii cor
poris indumento sequentes: uia simpli
cioribus famulis suis sanguine prepa
rant: ut ad menia superne ciuitatis
quo christus ducit. in offenso gressu mitis
incedere ualeant: morali quoque sensu
Ihesus in a sedens hierosolimam tendit.
Cum scilicet generaliter uel anime
unius cuiusque fidelis specialiter presi
dens: ad pacem eam superne uisionis
tanquam iumentum suum ducit. Sed eo
taliter incedente uestimenta in uia
fiterunt: qui corpora sua edomant
ut eiter ad dominum parent; **A**lii autem
cedebant ramos de arboribus; Rami
arborum sunt dicta uel exempla pre
cedentium patrum; Ramos igitur de
arboribus cedunt ad complanandum
iter ad in dominum portantis: quid de doc
trinis sanctorum patrum dicta uel exempla
utilia excerpentes: corda simplicium
fratrum edificant: ne oberrent
in uia ueritatis; Aut certe arbores
sunt pagani; rami arborum: filii paga
norum; qui tunc de arboribus absidunt:
quando ab infidelitate paterna
separati. ad fidem christi suscipiendam
conuertuntur; **T**urbæ autem que
precedebant; memores populi mira
bili ueris que ostenderat eis dominus in
firmos eorum sanando. in scios docendo

esurientes reficiendo. et cetera eis
beneficia prestando: quasi gratias
agendo. properanti ad passionem domini.
post et ante. laudem exultantibus
animis decantabant: quasi uictoriam
ei de passione promentes; Spitaliter
uero procedens turba populus iudeorum
intellegit: quia populum gentium
in fide precessit; Subsequens quoque
earundem gentium est multitudo.
et si tempore susceptæ fidei posterior.
merito tamen nequaquam inferior;
pari igitur confessione et laude. et
precedentes et sequentes dominum **ex**
tollebant et eius aduentum iam
impletum clamabant: quia nimirum
una est fides eorum qui ante dominicam
incarnationem. et qui postea extiter
probati; Omnes enim in mediatorum dei et
hominum equaliter crediderunt et
credunt. et licet diuersis temporibus
fuerint. tamen unus in omnibus exul
tationis spiritus fuit; Osanna autem
hebraice. latine interpretatur salui
fica siue saluum fac; Osi. enim. salui
fica; Anna uero. interiectio obse
crantis; Ergo integre dicitur. Osi
anna; sed dum in unam partem redigitur
corruptum sonat osanna; Est autem
sensus; Osanna id est saluum fac. ut
subaudiatur uel populum tuum israhel.
uel totum mundum; **A**LITER;
Osanna. quidam interpretari
dicunt quod tam. alii redemptionem;
nam et quod illi debet. et redemptio
illi conuenit; Quod uero addit. bene
dictus qui uenit in nomine domini.

87
Cum mundus hoc ē amatores mundi
quid diligunt aurū. argentū. p̄dia.
honores et cetera que in mundo sunt.
puniant et p̄sequuntur eos qui homicidę.
adulteri. fures. et ceteri flagitii
mancipati. qui utiq. amatores sunt
mundi sicut et illi qui eos p̄secuntur.
Non enī eos **quos** diligit mundus. quos
punit; Ad qđ dicendū. quia ille qui
malus est inter malos. ex parte
hominū quā sceleratis ac flagitiosis
nocet. odit qđ suū ē; Et ex parte
hominū quā eis de ipsiis sceleratis fa-
uet. diligit qđ suū est; **Q**uia uero
de mundo non estis sed ego elegi uos
de mundo. et cetera; Erant apti
de mundo. sed p̄ grām xp̄i electi
de mundo. ut non remanerent
in radice peccati. In quā ^{uera} generauit
eos mundus; Nemo ergo de propriis
meritis gloriē. cū audiat aptos
de mundo non potentia sup̄ uirtutis
sed grā eligentis dñi separatos; **M**e-
mote sermonis mei. et cetera; Cuius
sermonis. illius utiq. quē paulo
superius in hac ipsa lectione p̄tulit
dicens; Si mundus uos odit. et cetera;
Reuocat ergo dñs discipulos suos
ad huius sermonis memoriā. ut sci-
licet exemplo magistri. discant
odiam unda patient ferre; **N**on
seruus maior dñō suo. et cetera; Seruos
hic intellegim⁹ aptos appellatos.
non timoris sed amoris; Et ē sensus;
Et in non potest. ut ur̄m sermonem
recipiant qui meū contēpser; Aut
certe seruos non p̄sequant. quid n̄m

p̄secutis; Quin potius quia ego dñs ur̄
uos autē seruī estis. ideo uos p̄sequant.
quia et me p̄secutis; Ideo ur̄m sermonē
n̄ seruabūt. quia nec meū seruauer;
et hec om̄a facient uob. p̄pt̄ nom̄
meū; **Q**ue om̄a facient. que superius
dictas. Id ē odio uos habebūt. et p̄seq. nt.
sermonēq. ur̄m contēpnent; facient
autē uob hec om̄a p̄pt̄ nom̄ meū.
Id ē me in uob odio habebūt. me in uob
p̄sequant; Et sermonē ur̄m contem-
pnent ac despicient. n̄ quia ur̄ ē
sed ideo quia m̄s ē; Tanto igit̄ infeli-
ciores erunt qui p̄pt̄ nom̄ meū ista
uob facient. quanto uos beatiore
eritis qui p̄pt̄ nom̄ meū ista patientini;
uianesciunt eū qui memisit; hoc
de illa scientia intellegendū ē. de
quā alibi scriptū ē; Scire autē te.
sensus ē consumatus; qui enī scdm̄ hanc
scientiā sciunt patrē a quo missus ē.
xp̄c. nullomodo p̄secunt discipulos
xp̄i. quin potius ipsi gaudent eē
discipuli xp̄i; **S**i n̄ uenis sem. et cetera;
hac sententia dñs iudeos expres-
sius rephendit. quib. et p̄ prophas
p̄missus. et ad quos carnes suscipiendo
fuerat missus; quid ergo ē qđ dicit.
Si n̄ uenis sem. et cetera. nūqđ absq.
peccato erant iudei antequā xp̄c
ad eos uenisset. Quis hoc insipiens
dixerit. uenientē nāq. dñō in mundū
p̄ incarnationis m̄steriū. iudeos
criminalib. uiciis obnoxios reppit;
adulteri erant. cupidi erant. auari
erant. ypocritę et simulatores erant.
sic ip̄s dñs manifestat dicens illis;

Ue uobis ypocritae qui clauditis
regnum celorum ante homines; et ite-
dicit; uos ex patre diabolo estis; et
multa similia; Quid ergo quod dicit
si non uenisset et cetera? tanquam
ante illius aduentum in munes fue-
rint a peccato? sed hoc loco peccati
nomine nomen peccati intellegi
uoluit; sed tale potius peccatum
quo continent omnia peccata? Incredu-
litas uidelicet peccatum; quod non habu-
erit; domino iuuante facile reliquis pec-
catis carebit; quia autem hoc recentius
fuerit; ab aliis dimitti nulla ratione
ualebit; Iste uero ergo peccatum incredu-
litas in aduentum christi habuerit iudei.
quia non crediderunt in christum; quod non habu-
issent nisi christus uenisset; qui propterea
uenit ut crederent in illum; Ergo ad-
uentus christi. credentibus. quidem fuit causa
salutis; non credentibus. uero causa perdi-
tionis; **N**unc autem; excusationem
non habent; de peccato; de quo peccato?
de illo uidelicet quod non crediderunt in christum
filium dei; potest sane inquiri utrum hi ad quos
non uenit christus nec locutus est eis; possint
habere excusationem de peccato suo; ad
quos respondendum; quia possunt quidem
habere excusationem non de omnibus aliis
peccatis; sed de hoc peccato quod in christum
non crediderunt; quibus. ipse nec per se nec per
apostolos suos; locutus; Ab his autem illi
excipiunt; ad quos et si christus non uenit per se.
uenit tamen per discipulos suos et per eos illis
locutus est; quicunque ergo per predicationem
apostolorum audientes christum credere noluerunt.
de hoc peccato incredulitatis excusa-

tionem non habebunt; Dominus namque dicit apostolis;
qui uos audit me audit; et qui uos sper-
nit me spernit; Restat inquirendum utrum hi
quod priusquam christus per apostolos in eam gentium
ueniret sine huius uitae peruenti sunt.
possint habere hanc excusationem; possunt
utique; Sed non ideo damnationem ualent
effugere; quia sic scriptum est; quod cumque
sine lege peccauerunt; sine lege peribunt;
ui me odit; et patrem meum odit; Una est
dilectio; patris et filii; Et ideo sicut qui
diligit filium diligit et patrem; ita qui
odit filium odit et patrem; non enim patrem
ueritatis diligit; qui ipsam non diligit
ueritatem; **S**i opus non fecisset in eis; et
cetera; mirum uidetur cur cum dixisset dominus;
si opus non fecisset in eis; mox adiunxit;
quod nemo alius fecit; In omnibus namque operibus christi.
nulla maiora esse uidentur; quam suscitatio
mortuorum; quod antiquos etiam prophetas;
fecisse legimus; Suscitauit enim mortuum
helias; suscitauit heliseus unum cum in hac
carne uiueret; alterum cum in suo monu-
mento sepultus iaceret; fecit tamen christus
aliqua quod nemo alius fecit; cum de quibus
panibus. quinque milia; et de septem quatuor
milia hominum pauit; Cum super aquas
ambulauit; cum aqua in uinum mutauit;
cum oculos cecinati aperuit; et multa alia
quae commemorare longum est; praestauit;
nam et si aliquid sanctorum multa miracula
antea in populo dei fecerant; nemo
tamen uicia animarum et ualitudines
corporum tanta potestate curauit;
nemo tanta salutis insignia sic christus
in populo iudeorum operatus est; quae quan-
ta sint; facile intellegit qui eum etiam

Legit; Siquis autē ulterius adtendit
 xpm dicentē: si opa n̄ fecissem et cetera.
 Inueniet ipsū fecisse: si quando aliquis
 homoditale aliqd opus fecit; potest
 q̄ppe ipse dñs cuncta p̄ seipsū facere.
 nemo tam potest aliquid sine ipso de q̄
 scriptū ē; Benedictus dñs dī isrl̄: qui
 facit mirabilia solus; nemo ergo alius
 fecit in iudeis talia opa qualia dñs.
 quia qd̄ ipse fecit: sine alicuius auxilio
 p̄ seipsū fecit; Quis q̄s autē aliquid eorū
 opum fecit: hoc n̄ a seipso sed ipso dño faci-
 ente fecit; Qd̄ igit̄ dic̄: si opa n̄ fecissem
 in eis ecce ē: sic: intellegendū quasi
 diceret: sanitate illis refectūendo; n̄
 enī tantū in eos ut corā eis opa miracu-
 loz fecit: sed p̄ se in eis talia opa fecit:
 q̄ n̄ solū facerent uidentib. admiratio-
 nē: sed etiā manifestā ipsis conferrent
 salutē; hec ergo opa uiderunt iudei:
 immo exptis; que si n̄ uidissent: pec-
 catū utiq. n̄ habent; Illud uidelicet
 peccatū incredulitatis: de quo supra
 dictū ē: quia xpm loq. nte et opantem
 n̄ credider; Sed ut impleat̄ sermo: et
 cet̄; Ac si diceret; p̄ beneficiis quidem
 a me sibi p̄fatis: iudei mihi n̄ odiū sed
 amorē retribuere debuer; multa
 nāq. beneficia dñs p̄fatis iudeis: in-
 firmos eorū curando. mortuos illorū
 resuscitando. ūba salutis p̄dicando.
 p̄ q̄b. omib. n̄ odio sed amore dignus
 erat; Sed iudeos sub me oder̄: ut impleat̄
 sermo q̄ in lege eorū scriptus ē; q̄ sit
 iste sermo in lege eorū scriptus: ipse
 subiungit cū dic̄; Odio habuer̄ me
 gratis; Legē autē eorū hoc ē: iudeorū

dicat: n̄ ab ipsis inuenta sed a dō sibi
 data; Sed si totā seriem legis moysi
 percurram⁹ que iudeis a dño data est:
 hoc exemplū n̄ repperi em⁹ quo dicere
 odio habuer̄ me gratis; ubi illud
 repperi em⁹: in libro utiq. salmoz
 in sapmo uidelicet c. xx. i. in cuius
 finetia continet̄; Cū his q̄ oderant
 pacē: usq. In pugnabam me
 gratis; ubi notandū qd̄ non solū
 quinq. libri moysi: sed etia p̄ salmū
 et p̄ phetē acceterē scripture
 diuine lex appellat̄; qd̄ enī liber
 psalmoz lex appellat̄: ostendit
 dñs in eugeta loquens iudeis; in lege
 urā scriptū ē: ego dixi diu esis;
 Et alibi iudei dño respondentes
 dixer; nos audiui mus ex lege:
 quia xps manet in p̄t̄nū; quod n̄
 in lege mosaica c̄tinet̄: sed potius
 in psalmo ubi dic̄; Ipsi p̄b̄. h̄:
 celi: tu autē p̄manebis; Et in psalmo
 c. xvii. pene tade ūba habent̄
 ubi scriptū ē: et ueritas dñi:
 manet in p̄t̄nū; hoc ē: xps qui ē
 dī patris filius: manet in p̄t̄nū;
 quod enī xps sit ueritas: ipse os-
 tendit cū dic̄; Ego sū uia ueritas
 et uita; Similit̄ et in p̄sentī loco
 nomine legis librū psalmoz
 dñs intellegi uoluit cū dic̄; ut
 impleat̄ sermo qui in lege eorū
 scriptus ē: quia odio habuerunt
 me gratis; Gratis autē odit:
 qui ex odio suo nullū cōmodum
 adquiret. ut nullū incōmodū
 euadit; Gratis etiā odit: qui

propter nimiam sui cordis maliciam. eum
qui se in nullo ledit. immo qui sibi
beneficia tribuit. crudeli odio et
infestatione insequitur. Sic iudei dominum
persecutis. cuius innumerabili bene-
ficia percipimus. ne tam ex suo odio
aliquid commode repperer. immo pro
peruam damnationem incurrer. At contra
electi gratiam domini diligunt. quia ra-
tione illum diligunt ut nulla alia bona
pro ipsa dilectione ab eo expectant quam
se ipsum; qui electis suis et in presentia sua
consolationem et in futuro sua contem-
plationem indefinenter largitur. qui cum
de patre et spiritu sancto uiuit et regnat deus pater.

IN NAT. LVNIUS. MARTIN.

LECT. 6. EVG. SED. LUC.

In illo tempore. Dixit Iesus discipulis suis.
Siquis uult post me uenire. abneget
semetipsum et tollat crucem suam et
sequatur me. Et reliqua. **P**ostquam
dominus super passionis misterium discipulis
suis reuelauerat. et resurrectionis
quoque gloriam denunciauerat. hor-
tauit eos simul cum omnibus ad imitan-
dum super passionis exemplum. spon-
dens eis in futuro salutem animarum
suarum. Siquis inquit uult post me
uenire. et cetera. Quia dominus nouus
homo in mundo apparuerat.
noua etiam precepta mundo trade-
bat. Unde mirum et pene inaudi-
tum uidetur. quod nos met ipsos precipit
abnegare. Nam ut cumque ualeat
homo suam dimittere. uel ab-
negare. Quomodo autem abne-
gare potest quod est. Si enim nos

ipsos relinquitur. quo ibi in extra
nos. Sed sciendum est. quia aliud sumus
pro peccato lapsi. aliud pro natura condi-
ti. Relinquamus nos ipsos quales pec-
cando nos fecimus. et maneamus ipsi
quales ad deum facti sumus. Nam ut aliquid
exempli causa dicam. qui superbi fuerunt.
si ad christum conuersi humiliter efficiuntur.
semetipsum negant. Si luxuria de-
serit et ad castitatem redit. semetipsum
negant. Sic de ceteris. sentiendum.
Tunc enim nos abnegamus. dum desi-
mus uetustatem peccati. et transi-
mus in nouitatem iusticie. Intueamur
quomodo paulus apostolus se abnegauit.
rat. quid dicebat. uiuo autem iam non
ego. uiuit uero in me christus. Extinctus
quippe fuerat in paulo apostolo
seuissimus persecutor. et uiuere
ceperat piissimus predicator.
Et tollat crucem suam et cetera.
Non ita precipit nobis dominus
crucem tollere hoc est portare. ut
crucem nos met ipsos affigendos
tradamus. Non enim omnes martyres
et confessores atque uirgines qui
dominum secuti sunt. crucifixi fuerunt.
neque etiam eandem crucem. semper in
manibus portanda precipit. Qui-
dam enim hanc sententiam male intel-
legentes. fecerunt sibi crucem
aureas uel argenteas seu ligneas.
quatinus eas secum ferentes ubique.
hoc saluatoris preceptum possent
adimplere. Sed hec sententia.
longe aliter est intelligenda.
Tota namque uita christiani hominis

: Atq; martirium.

crux illi ē sicut pceptū dñi cū
uiuat; Crux nāq; a cruciatu
dicit; Apud antiquos namque
corpora hominū noxiōrū cruci
affigebantur: ut diuturno atq;
longiori cruciatu afflicti defi
cerent; duobus ueromodis: crucē
tollimus; Cū uidelicet aut per
abstinentiā corpus maceramus:
aut p cōpassionē proximi. Ani
mū affligimus; Utroque hoc
modo paulus crucē suam tulerat:
quid dicebat; Castigo corpus
meū: et cetera; Ecce crux in cor
pore; Itē ait; Quis infirmatur
et ego nō infirmor? Quis scanda
lizatur et ego nō uiror? Ecce
quomodo p cōpassionē crucem
ferebat in mente; Sed quia nil
prodest uel seipsum abnegare
uel crucē tollere: nisi etiam
quisque xpm seudeat imitari:
recte subiungit; **E**t sequat me;
Non iubet dñs segressibus corporis
sequi: sed imitatione actionis;
uerbi grā; ut sicut ipse fuit humilis
et paup pro nob: ita et nos illum
sequentes simus rebus pauperes:
et corde humiles; Sequi enim est:
imitari; At ergo; Sequatur me:
idē me imitet; uias ambulet
meas: non suas; Quis est ergo qui
imitat dñm uel quis ambulat
uias eius? Ille imitat et sequit
dñm: qui nō querit facere pro
priā uoluntatē: sed dñi ad im
plere iussione; que est iussio

dñi quā iubemur implere.
Scilicet ut diligamus illū plus
quā nosmet ipsos: et proximū
nrū hoc ē omēm hominē xpianū
sicut nosmet ipsos; Sic nāque precipit
dñs dicens; diliges dñm tuū ex toto
corde tuo: et proximū tuū sicut teipsū;
tanta ē enī uirtus in his duob; pceptis
in dilectione uidelicet di et pximi:
ut si omā pcepta dñi ca non sufficiat
obseruare: phec duo possis iustificari;
ueneri uoluerit animā saluā facere:
p det ea et cet; Ita dicit fideliculi ber:
qui uoluerit animā suā saluā
facere et cet: ac si agricola dicat;
frumentū si seruas pdis: si seminas
renouas; Liquec enī quia frumētū
cū seminat in terra: In prima qdem
facie deficit: sed unde putrescit
in puluere: Inde post modū uiridi
tate recipit in renouatione; Sic
ergo qui tēpore psecutionis animā
suā saluā facere uoluerit: et
potius eligere xpm negare quā
animā ponere: p det animā suā
idē uitā suā; qui autē ea p diderit
p xpo in scto isto: ut potius mori
eligat quā xpm negare: saluā
faciet ea in futuro scto; uel ita;
quia amat animā suā ut cupiat
uiuere cū xpo: nō debet timere
mori p xpo; **Q**uid enī proficit
homini: et cetera; Ecclesia: duo
habet tēpora: Aliud in pace:
aliud in psecutione; In tēpore
ergo psecutionis: p xpo ponenda
anima; In tēpore uero pacis:

frangenda sunt terrena desideria;
nihil enim prodest tempore pacis
lucrificariterrena: si perdantur
eterna; Re enim uera? quid profuit
alexandro. octauiano. neroni.
ceterisque impatoribus quod uni-
uersum mundum sub sua ditione uel
redegerit uel possiderit: cum post
hanc uitam nec temporalia tenere
nec eterna quod prius est ualuerint
obtinere; **N**am qui me erubu-
erit: et ceteri; hic forte aliquis
dicit; Ego iam non erubescam neque
sermone illius: quia libera eum
uocem fiteor; Sed sciendum est
quia in plebe christianorum multi
christum uocibus confitentur: qui
saltem illum nec nominarent
nisi cum eos christianos esse cognosce-
rent; Est tamen in pace sancte ecclesie
unde homo se possit probare: utrum
christum uel sermones illius erubescat
an non; Tempore persecutionis eru-
bescere poterant fideles substan-
tiis spoliari: de dignitatibus: de ci-
uilibus affligi: et ceteris
obprobriis et calamitatibus pu-
blice uexari; Sed licet pacis
tempore hec nobis non inferantur:
est tamen aliquid ubi nos nobis
ipsis possumus offendere; Sepe
enim ueremur despici a proximis:
iniurias non dicimus uerbum sed uer-
borum indigne ferimus: et si forte
iurgium cum alio contigerit: pri-
or es erubescimus satisfacere;
Nunc quid dum talia gerimus: dominum

et sermones illius non erubescimus?
Sed tamen dum ualde enim nos quidem in
presenti erubescimus: ab illo in fu-
turo erubescamur; dominum erubesci-
mus: cum preceptis illius ad quiescere
nolumus; Sed dominus erubescens
se erubescet: quia sua uisione in-
dignos eos esse iudicabit; **D**ico
autem uobis; Uere sunt aliqui hic stan-
tes qui non gustabunt mortem: donec
uideant regnum dei; Regnum dei hoc
loco presentis uocat ecclesia: de qua et
alibi scriptum est; mittet filius homi-
nis angelos suos: et colligent de
regno eius omnia scandala; Dicendo
ergo: sunt quidam de hic stantibus
et cetera: permittit quosdam ex apostolis
eo usque uicturos in corpore: do-
nec uiderent regnum dei: id est ecclesiam
contrahuius mundi glorie erecta
sublimiter preualere;

IN OCTAUIS APOSTOLORUM.

PETRI ET PAULI.

Seq. S. E. V. G. S. C. O. MAT. H. E. V.

IN ILLO TEMPORE: Iussit IHS discipulos suos ascendere in nauiculam: et precedere eum trans fretum donec dimitteret turbas; et reliqua;

Discipulis iussit trans fretare: et compellit ut ascendant nauiculam; Quosque mone ostenditur inuitos eos ad non recessisse: dum amore preceptoris nec puncto quidem temporis ab eo uolunt separari; Sed quare iussit discipulos ascendere nauem: et ipse mox dimissa turba in montem oraturus abiit: Iohannes manifeste declarat: qui completa refectioe illa celesti continuo subiecit; IHS ergo cum cognouisset quia uenturi essent ut raperent eum et facerent eum regem: fugit iterum in montem ipse solus; **U**bi necessarium nobis uiuendi monstrat exemplum: ut in bonis que agimus: humani fauoris retributionem uitemus; Neque nos operatio uirtutum spiritualium: ad concupiscentiam reflectat temporalium uoluptatum; **E**t dimissa turba: ascendit in montem solus orare; Quod autem ascendit solus orare: non ad eum referas qui de quinque panibus quinque milia hominum saturauit exceptis paruulis et mulieribus; sed ad eum qui audita morte iohannis secessit in solitudinem; Non quod per sonam domini:

sed quod opera eius inter dominum hominemque diuisa sint; Non omnis qui orat: ascendit in montem; Est enim oratio: que peccatum facit; Sed qui bene orat: quidam orando querit: hic ater renis ad superiora progrediens: uerticem curre sublimioris ascendit; qui uero de diuitiis aut de honore sancti: aut certe de inimici morte sollicitus obsecrat: ipse in infimis iacens: uiles ad dominum preces mittit; Orat autem dominus non ut pro se obsecret: sed ut pro me impetret; Nam etsi omnia posuerit pater in potestatem filii: filius tamen ut formam hominis impleat obsecrandum patrem putat esse pro nobis quia aduocatus est noster; aduocatum inquit habemus apud patrem christum IESUM; si aduocatus est: debet pro meis interuenire peccatis; non ergo quasi infirmus: sed quasi pius obsecrat; Uis scire quia omnia que uelit possit: et aduocatus: et iudex est; In altero pietatis officium: in altero in signum potestatis; **U**espere autem facto: solus erat ibi; nauicula autem: in medio maris iactabatur fluctibus; Erat enim contrarius uentus; Labor discipulorum in remigando: et contrarius eis uentus: Labores sancte ecclesie uarios designat: que inter

undas sc̃ti aduer̃santes et in-
mundor̃ flatus sp̃um. ad qui-
et̃ patrie celestis. quasi ad fidā
litoris stationē puenire conat̃;
Ubi benedic̃t quia nauis erat
in medio mari et ipse solus in terra.
quia non nūquā ecclesia tantis gen-
taliū pressuris non solū afflicta
sed et fedata ē. ut si fieri posset re-
deptor ipsius eā prorsus deseruisse
ad tēpus uideret̃. Unde illa uox eius
int̃ undas pcellasq; tēptationū
uerrentiū dep̃hensē. atq; auxiliū
p̃tectionis illius gemitundo cla-
more querentis; Ut quid dñe reces-
sis a longe. despicias in oportunita-
tib; in tribulatione; Quē parit̃ uocē
inimici p̃sequentiū exponit. in se-
quentib; psalmi subiciens; dixit enī
in corde suo oblitus ē dñs. auertit
faciem suā ne uideat usq; in finem;
Uerū ille nō obliuiscit̃ orationū pau-
pum. neq; auertit faciem suā a spe-
rantib; in se; quin potius et certan-
tes cū hostib; ut uincant adiuuat̃.
Unde hic quoq; apte dicit̃ iuxta
euangeliiū marci. quia uidit eos
laborantes in remigando; Videt
quippe dñs. suos laborantes in mari
quamuis ipse positus in terra. quia
et si horā differre uidet̃. auxiliū
tribulatis impendere. nihilomiñ
eos ne in tribulationib; deficiant.
super spec̃tū pietatis corroborat.
et aliquō etiā manifesto ad iuto-
rio uictis aduersitatib; quasi cal-
cat̃ sedatisq; fluctuū uolūminib;

et uictores
in p̃ternū
coro nat;

liberat. sicut hic quoq; subsequēnt̃ insi-
nuat̃ cū dicit̃. **Q**uarta autē uigilia
noctis. uenit ad eos ambulans supra
mare; Stationes et uigilie militares.
interna horarū spacia diuiduntur;
Quando ergo dicit dñm quarta uigilia
ad eos uenisse. ostendit tota nocte pe-
riclitatos. et extremam noctis tēpore
eis auxiliū p̃bitū; laborabant ergo
tota noctis o pace tēpore. sed diluculo
ad p̃pinqūante. et lucifero solis dieq;
exortū p̃mittente. uenit dñs et sup̃
ambulans tumida fretta terga com-
primit. quia cū p̃ssuris obsita fragili-
tas humana. pusillitate uirū suarū
considerat. n̄ terga se aliud quā tene-
bras angustiarū et estus cernit hostiū
confluentiū; Cū uero mentē ad sup̃ni-
lūm p̃sidii et p̃petue donare tribu-
tionis erexit. quasi int̃ umbras noc-
tis. repente exortū luciferi conspiciat
quidē p̃ximū nunciet; Lucifer nāq;
cū plurimū. tres horas noctis id est
totā uigiliā matutinā in luminare
phibet; Aderitq; dñs. qui sopitis tem-
p̃tationū piculis. plenā libatis fidu-
ciā sue p̃tectionis attribuat;
Sequit̃. Et uidentes eū supra mare
ambulante. turbati sunt dicentes
quia fantasma ē; Si iuxta marcione
et manicheū dñs n̄r non est natus
de uirgine sed uisus in fantasma.
quo modo apti nunc timent nefan-
tasma uideant. qđ dixer̃ fantasma
ē. significat id quod dictū ē. ueni-
ens autē filius hominis. putas inueniet
fidem in terra. quia qui dā qui cesserint

diabolo. de aduentu xpi dubitant; **E**t
p̄ timore. clamauer. Statimq; ihs. locu-
tus ē eis dicens; habete fiducia; Egosū.
nolite timere; Hoc autē nemo uocat p̄ci-
uendū ē qd̄ marcus dixit de dñō cū am-
bularet sup̄ aquas. et uolebat p̄terire
eos; Quomodo enī hoc intellegere potuer.
nisi quia induersū ibat eos uolens tanquā
alienos p̄terire a quib; ita n̄ agnosce-
bat ut phantasma putaret. Sed
tam turbatis et exclamantib; subue-
nit dicens; Habete fiducia; Egosum. nolite
timere; Quomodo ergo uolebat eos p̄-
ire quos ita pauentes confirmat. nisi
quia illa uoluntas p̄tereundi. ad elici-
endū illū clamorē ualebat cui subueniri
oportebat. Et tūc; p̄cepit dicens;
habete fiducia; Et qd̄ sequit̄ egosum.
nec subiungit quid sit. uel ex uoce sibi
nota poterant eū intellegere qui ob-
scuras noctis tenebras loquebat̄. uel
ipsū eē repetebat quē locutū ad moy-
sen no uerant; hec dices; filiis isrl̄; qui
est. misit me ad uos; **R**espondens autē
petrus dixit; dñe. si tu es. iube me uenire
ad te sup̄ aquas; at ipse ait; ueni; ac si
diceret; tu p̄cipe. et illico solidabunt̄
unde; leues fiet corpus. qd̄ p̄ se graue ē;
Et descendens petrus de nauicula am-
bulabat sup̄ aquā ut ueniret ad ihm;
Qui putant dñi corpus ideo n̄ eē uerū.
quia sup̄ aquas more fetheriū incessit.
respondeant quomodo ambulauerit
petrus quē utiq; uerū hominē non
negabūt; **U**idens uero uentū ualidū.
timuit; Et cū cepisset mergi. clama-
uit dicens; dñe saluū me fac; et debat

animi fides. sed humana infirmitas in
pfundū trahebat; paululū ergo relinqt̄
tēptationi. ut augeat̄ fides. et intellegat
se n̄ facilitate postulationis sed potentia
dñi conseruātū; **E**t continuo ihs ex-
tendens manū adprehendit eū. et ait illi;
Modice fidei. quare dubitasti. hic ē petrus.
quē xpi eē confidentis simū. sub iecta eius
uestigis maria p̄bauer. nā ad nō suo
nouos sibi dari influctib; gressus po poscit.
et ut dilectus emeruit; qui ob hoc solū
trepidasse uisus est. ut fragilitas humana
cognosceret quanta eēt inter dñm
seruūq; distantia. dū ad grauata
peccatis caro mergit̄. et immaculati
nescit plantare sedere; Simul et illud.
nedū sup̄ aquas ambulans petrus pede
intrepido puenisset ad xpm. dñi forte
sui uirtutib; equaret̄; Sed quid illū
tanto opere dicim̄ trepidasse. cū p̄
trepidatio sua maiorem p̄fecit ad
fidem. Sicut enī credidit petrus impe-
riū dñi sui posse se a fluctib; sustentari.
ita nihilominus dū mergit̄ credidit ipsius
dñi sui se uirtute saluandū; Uere beati
petri et dū trepidat mirabilis fides. quā
nec purgentis piculi potuit turbare
formido; Clamando enī dū mergitur
dñe saluū me fac. de se diffusus est non de
dñō dubitauit; ne quis ergo timorem
hunc gloriosissimi petri ducat in
uiciū. qm̄ timor iste quāuis primū
eius turbauerit fidē. confidentiam
tamen in eo reparatē credulitatis
ornauit; **E**t cū ascendissent in nau-
culā cessauit uentus; qui autē in nau-
cula erant. uener. et adorauer. eum

dicentes. uere filius deus. A dunum
signū tranquillitatis maris reddita.
que post nimias pcellas interdum
& casu fieri solet. Naute adque
uertes uere di filium confitentur. & ar
rius in ecclesia p dicitur creaturam.
A scensu autē eius in nauem. uentum
et mare esse sedatum. post clarita
tis predictū. aeternae ecclesie pax &
tranquillitas indicatur. Et quia
tum manifestus adueniet. recte
admirantes unius locuti sunt.
uere filius deus est. Confessio enim
uniuersorum tūc et absoluta
& publica erit. dei filium iam non
in humilitate corporea sed in gloria
celesti pacem ecclesie redisse. tunc
manifestam futuram. p speciem
iam uidentib. qui fidem nunc
ambulant.

De precepto meo do uobis licentiam
habendi beneficium uel officium quod potest habere

Non bonus est uir qui p se habet

Quia bene uero dicitur bene

De fortuna bene factum est bene

Et quia bene facit bene facit

Et quia bene facit bene facit

Et quia bene facit bene facit

Et quia bene facit bene facit

Et quia bene facit bene facit

ANIM

Et quia bene facit bene facit

Et quia bene facit bene facit

Et quia bene facit bene facit

Et quia bene facit bene facit

Et quia bene facit bene facit

